



Notes du mont Royal

WWW.NOTESDUMONTROYAL.COM



Cette œuvre est hébergée sur «*Notes du mont Royal*» dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Bibliothèque nationale de France (BnF)

ARATI SOLENSIS PHÆNO-
MENA, ET PROGNOSTICA.

Interpretibus,

M^o Tullio Cicerone.

Rufo Festo Auieno,

Germanico Cæsare, vna cum eius commentarijs.

C. IVLII HYGINI ASTRO-
nomicon.

*Omnia partim è vetustis codicibus, partim è locorum collatione emendata,
& emendatorum ratio exposita.*



Δω' τερα φεγνιδ'ς Γεω' - πα.

PARISIIS, M. D. LIX.

Apud Guil. Morelimum, in Græci typographum Regium.

EX PRIVILEGIO REGIS.

P A R priuilege du Roy il est defendu a tous imprimeurs & libraires quels qu'ils soyent en ce Royaume, de imprimer, ou faire imprimer aucuns des liures qui auroyent premicrement esté imprimez & mis en lumiere par Guillaume Morel imprimeur & libraire dudit Seigneur es lettres Grecques: ou par luy notablement corrigez & emendez, en quelque langue que ce soit: & si ailleurs estoient imprimez, iceulx vendre ne distribuer, de cinq ans prochainement suyuantz apres ladicte impression premiere, ou de deux ans apres l'impression desdicts liures corrigez, sur peine de confiscation desdicts liures & d'amende arbitraire, comme appert par les lettres de ce, données à saint Germain en Laye, l'vnziesme iour de Iuillet mil cinq cēs cinquante cinq, signées par le Roy. Clause. & sellées du grand seel dudit Seigneur, verifiées & publiées par le preuost de Paris ou son lieutenant, le vingtnueufiesme de Iuillet oudict an.

DE M. T. CICERONE
EX GREGORII GYRALDI DIALOGO QVARTO.

- D**E Marco Tullio Cicerone, quæ ad eius poeticam tantum attineat, afferemus. Puer igitur Marcus Tullius, ut Plutarchus scribit, poetica adeo operam impendit, ut plurimum omnium iudicio in ea facultate profecerit, multaque in ea ætate poemata scripserit: inter quæ illud ipse Plutarchus celebrat, quod Pontius Glaucias inscribitur, versu tetrametro. Multa carmine ex Greco transulit, ut tota Arati Phenomena, cuius etiam nunc pars extat, aliaque quæ sparsim suis in dialogis inseruit. Nunquid ideo, inquit Piso, poeta Cicero? Nam tametsi Ciceronis Limonem, poematis id nomen, citat Donatus, ubi de Terentij poetæ vita agit, illudque Virgilij existimetur à Cicerone sumptum.
- " - spes altera Romæ. Et illud
- " - corripuit, tremulis altaria flammis. id enim Ciceronis uxori, dum sacrificasset, contigisse dicitur: id quod et ipse Cicero quodam suo poemate testatum reliquit: et eius licet elegiam, quæ Thalemasius inscribitur, afferat Seruius, ex qua carmen illud,
- " In mare Tyrrhenium longè, penitusque palumbes
- " Reliquit: non ideo tamen ego illum poetam crediderim. Tunc ego, poeta necne fuerit Cicero, non vobis dixerim, pictum tamen in tabula fuisse, multaque præter ea quæ tu modo attulisti carmina et adhuc legi, et ab auctoribus citari assero, ut quæ de ipsius Consulatu à Lactantio in tertio diuinarum Institutionum, et quæ in secundo eiusdem Consulatus Vrania Musa pronunciat, in primo de Diuinatione, ex verbis Quinti Ciceronis fratris.
- " Principio ætherio flammatus Iuppiter igni
- " Vertitur, et totum collustrat lumine mundum. Et reliqua: usque enim ad octoginta versus ibi leguntur. Fabius quoque Quintilianus, Ciceronis quosdam ioculares libellos adducit, atque ex ijs versus. Quin et de suis temporibus tres se carmine libros scripsisse ipsemet ad Lentulum in Epistolis testis est, quos eisdem esse existimant aliqui, qui de eius Consulatu inscribuntur. Sed num parum vobis testimonium videtur de poemate, quod Marius inscribitur, Scæuole et Q. Ciceronis? Nam cum in primo de Legibus Atticus proponitur dixisset de quercu in Mario lecta, Quale est istuc, quod poeta serunt: mihi enim videris fratrem laudando suffragari tibi: tum Attico respondet Q. Frater, Sit ita sanè. veruntamen dum Latine loquentur literæ, quercus huic loco non deerit, quæ Mariana dicatur, eaque, ut ait Scæuola de fratris mei Mario, canescet seculis innumerabilibus. De eodem Mario poemata idem Q. Frater in primo de Diuinatione: Quid est illo auspicio diuinius, ait, quod apud te in Mario est, ut utar potissimum te auctore?
- " Hic Iouis alisfoni subito pennata satelles

Arboris è trunco, serpentis faucibus morsu. Et cetera quæ ibi leguntur. Sed et illud multis mirum videtur, quod de ipso Marco Cicerone legitur, non pauciores unquam, cum in urbe esset, quingentis versibus quotidie scribere solitum, nisi vos de prosa versibus intelligatis. Iure igitur, inquit Piso, quisquis ille fuit, inter poetas Marcum Tullium reposuit. Iure, inquam, Piso, ut ais. Illud tamen de Ciceronis carminibus dixerim, quod à Cassio Severo responsum sibi Seneca in tertio Declamationum scribit. Virgilius, inquit, illa felicitate ingenii, oratione soluta reliquit, Ciceronem eloquentia sua in carminibus destituit. Et illud item, quod est à Cornelio Tacito in oratoribus observatum, Carmina videlicet Ciceronis forum potius redolere, quàm Castaliam. Oratoris enim potius spiritus quàm poeticos habet, ut Silij Italici, et Plinij, Cæcilij, aliorumque.

DE GERMANICO CÆSARE, EX PETRI CRINITI LIB. III.

CAIVS Germanicus Augustus ex nobilissima Claudiorum familia ortus est, patre Druso, ac diligenti cura in urbe eruditus. Tantum profecit sub prima a dolescentiam in optimis disciplinis, ut incredibile dictu sit, quantum ab antiquis scriptoribus commendetur. Suetonius, ac Fabius Quintilianus maximis laudibus eius ingenium, atque opera extollunt, et si paulo iunior ea ipsa composuit. Idem Germanicus in Causis præterea versatus est, et huius quidè triumphalis. Inter alia studia Græcæ comædiæ à se editas reliquit, et opus Arati de rebus cælestibus in Latinos numeros conuertit, nihil commotus, quod à M. Tullio fore interpretatum, ut observatum est ab Hieronymo. Quintilianus inter poetas heroicis hunc constituit, quo loco enumerat Val. Flaccum, Sallustium Bassum, Rabirium, et Lucanum. Quid, inquit, Germanici operibus sublimius, doctius, et omnibus denique numeris præstantius? Quis bella canere melius potuit, quàm qui sic egerit? Reliqua omittimus, ne videamur plura nunc repetere, quàm institutum opus patitur. Cognomen Germanici à devictis Germanis reportavit, contra quos magno exercitu, ac summis viribus dimicavit. Vxorē Agrippinam habuit M. Agrippæ filiam, et ex ea liberos plures procreavit. Traditum est eum obuisse in urbe Antiochia, quum quartum ac XXX. annum ægeret: neque sine suspitione veneni, Tiberio auctore talis facinoris, ut Suetonius putavit. Quæ res credita est, non modo propter liuores, qui toto corpore extiterunt: sed ex ipso etiam corde, quod igni admotum cremari haud potuit. Publius Ovidius opus suum de Romanis Fastis ad hunc Germanicum misit, eiusque doctrinam tantum fecit, ut inter egregios poetas illius nomen retulerit. Nec defuerunt, qui existimarent ab eodem Germanico compositum fuisse epigramma illud vulgatum de puero Thracensi: quod equidem propter egrègiā, singularemque in eo genere elegantiam subiiciendum existimaui.

Thrax puer astræto glacie dum ludere Hebro, &c.

Decodem,

EX GYRALDI DIALOG. V.

GERMANICVS Caesar Drusi filius, qui à Tiberio adoptatus, eiusdem, ut putatur, iussu, veneno è medio sublatus in Syria à Pisone fuit, ætatis sue anno quarto & tricesimo. Veneni signa, ut ait Trāquillus, præter liuores qui toto corpore erant, & spumas quæ per os fluebant, eius quoque inter cineres cor incorruptum repertum est, cuius ea natura existimatur, ut veneno tinctū nō cremetur. Fuit vero Germanicus cūm domi, tum foris excellētis ingenij & virtutis, cuius quādo vita à Suetonio & à Cornelio Tacito describitur, missus cæteris, ego ea tantum quæ vel ad eius eloquentiam vel poëticam pertinent, attingam. Omnes, inquit Trāquillus, Germanico corporis animique virtutes, & quantas nemini cuiquam contigisse satis constat, formam & fortitudinem egregiam, ingenium in utroque eloquentiæ doctrinæque genere præcellēs, benivolentiam singularem, concilianda quæ hominum gratiæ, ac promerendū amoris mirum & efficax studium. Orauit causas etiā triumphales, atque inter cætera stultiorum monumenta reliquit & comedias Græcas. Extant & in Græcis Epigrammata voluminibus, quod legi, ipsius nonnulli versus in Themistocli. Doctus fere omnibus persuasum video, elegans illud epigramma, quod numeris omnibus est absolutum, de puero Thrace, huius esse Germanici, quod dignissimum est, ut hic & ubique recitetur. hoc autem ipsum est:

- " Thrax puer astricto glacie dum ludit in Hi bro,
- " Frigore concretas pondere rupit aquas.
- " Dūmque imæ partes rapido traherentur ab amne,
- " Abscidit heu tenerum lubrica testa caput:
- " Orba quod inuentum mater dum conderet urna,
- " Hoc peperit flammis, cætera, dixit, aquis. Extat & in manibus habetur eiusdē Caesaris Germanici Aratea interpretatio, quā & D. Hieronymus post Ciceronianā agnouit. Celebrat Plinius Germanici carmē, quod in Caesaris Augusti equū cōposuit. Qui ius verō poëta ubique Germanicū poëtam facit, summisque laudibus effert, ut in Fastorum libri quos eidem dicauit: tametsi grammatici quidam malint Tiberio Caesari dicatos. At vos videte quā bene Germanico conueniant, cū sic canit:
- " Quæ sit enim culti facundia sensimus oris,
- " Cinica pro trepidis cū tulit arma reus.
- " Scimus & ad nostras cū se tulit impetus arces,
- " Ingenij currant flumina quanta tui. Sed id manifestius ad Sullium, cui nupta fuerat ipsius Ouidij priuigna, quā omnem elegiam ne vos, quaeso, legere pigeat.

DE RVFFO FESTO AVIENO

EX LIB. QVINTO

- eiusdem Criniti.

RVFFVS Festus Auienus, poëta eruditus & elegans, per eadem tēpora floruit, quibus Cæs. Diocletianus Imperator est appellatus: quæ res cū multis aliis argumētis colligitur, tum ex commentariis Diui Hieronymi, qui (cū loquitur de Arati Phenomenis) Auienum refert paulo ante in Latinū ea conuertisse, post M. Tullium, atque Germanicum. Quidam putant fuisse illum genere Hispanum: sed hoc mihi non satis compertum est in tanta rerum obscuritate. Illud minimè dubium est, eum magna doctrina, ac multiplici rerum sciētia præstitisse. Nam præter opus Arati (quo maximam laudem adeptus est) cōposuit etiam librum de Orbe terrarum iis versibus, quos vocant hexametros, imitatus Dionysium Græcum poëtam. De maritimis quoque scripsit Iambicis versibus: intactum opus Latinis ingeniis, tantæque difficultatis, ut diu multumque sibi elaborandum fuerit in eo absoluendo. De hoc poëmate sic idem Auienus refert:

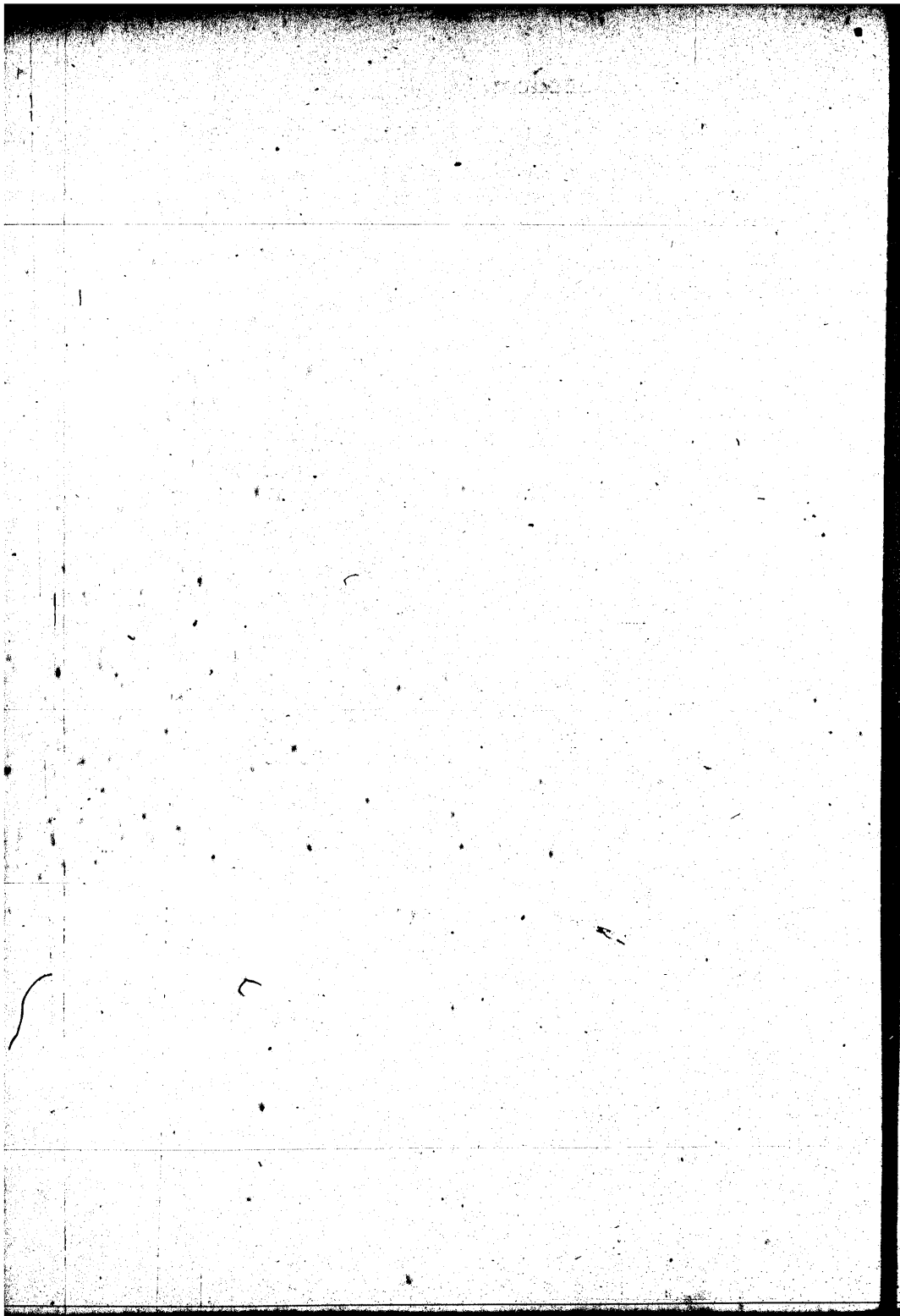
„ Laboris autem terminus nostri hic erit,
„ Scythicum ut profundum, & æquor Euxini salis,
„ Exsi quæ in illo marmore insula tument,
„ Edisserantur: reliqua porrò scripta sunt
„ Nobis in illo plenius volumine,
„ Quod de Orbis oris, partibusque fecimus.

Plura in hoc opere inseruit ex variis atque reconditis auctoribus: præcipueque secutus est (ut ipse testatur) Hecataeum Milesium, Hellanicum Lesbium, Philonem Atheniensem, Pausimachum, Euctemum, Cleonem Siculum, aliosque permultos: ut prætermittamus Annales Punicos, a quibus complura accepit. Neque desunt qui existiment fuisse alia composita ab eodem Auieno. Seruius quidem grammaticus, cū de cometis differit, Auienum scribit fecisse Virgilianas fabulas Iambicis versibus, & historica quædam ex libris Liuianis. Quæ in re non satis habeo exploratum, an hæc ad eundem sint referenda, etsi ratio temporum maximè congruit. Inter amicos præcipue coluit Myrmecium Flavianum, virum clarissimum, & probum: cuius virtutem atque probitatē magnopere commendat, dicato illi volumine de Maritimis. Hæc sunt quæ legimus de hoc Auieno apud veteres auctores. De Auieno poëta Græco (cuius leguntur Epigrammata) nihil dicendum est hoc loco.

De eodem.

EX GYRALDI DIALOG. II II.

R V F F V S Festus Auienus, in antiquis codicibus Abidnus dicitur, & in Seruij etiam commentariis. Hic ab aliquibus Hispanus est existimatus, ego certe nihil habeo, quo vobis id affirmare possim. Hic Dionysij Punico de Situ orbis versus ex Græcis Latinos fecit: item Aratea Phænomena, quod utrunque opus extat carmine hexametro expressum. Et præter hæc de Oris maritinis librum edidit, carmine trimetro iambico, ad Probum, virum consularem, ad quem etiam Cl. Claudianus scripsit, quo argumento ducor, ut Auienum Claudiani, hoc est Theodosij imperatoris, & filiorum temporibus floruisse credam: id quod & facile Hieronymi verbis astruere possumus, qui quodam suarum epistolarum loco, nuper illum scripsisse dicit. Alij Diocletiani Cæsaris, non satis firmo, ut mihi quidem videtur argumento, alij utrunque inconfessum, parumve compertum esse volunt. Seruius Grammaticus Auienum ait Virgilianas fabulas, & Liuium iambicis versibus descripsisse. Sunt qui hunc ipsum Auienum esse putent, quem Aurelius Macrobius in Saturnalibus cænis loquentem induxit. Vtunque tolerabilis est poëta, & dignus saltem ob rerum cognitionem, ut aliquando legatur. Sed ne quid à me desideretis, extat & libellus ad Theodosium imperatorem, huius, ut putatur, Auieni, nisi nos fallat inscriptio, in quo plerosque Æsopi apologos elego carmine cõplexus est, qui an legitimus sit, non multum esse præcium opera, ut disquiramus, existimo. cuius, quisquis ille fuit, hæc verba sunt ex Præfatione, Huius, inquit, materiz ducẽ nobis esse Æsopi noueris, qui responsõ Delphici Apollinis monitus, ridicula orsus est, ut legẽda firmaret. Verum has pro exemplo fabulas, & Socrates diuinis operibus indidit, & poemati suo Flaccus optauit, quod in se, sub iocorum communium specie, vitæ argumenta contineant: quas Græcis iambis Gabrias repetens, in duo volumina coartauit: Phædrus etiam partem aliquam quinque in libellos resoluit. De his ergo vsque ad XLII in vnum redactas fabulas edidi, quas rudi Latinitate compositas elegi sum explicare conatus. Hæc ille totidem verbis, & simul de Auieno satis.



M. T. C I C E R O N I S A R A T V S.
P H Æ N O M E N A.



B I O V E musarum primordia.

Ergo ut oculis assidue videmus, sine ulla mutatione aut varietate,

- 3 Cætera labuntur celeri cælestia motu,
Cum cælóque simul noctésque diésque feruntur.
- 4 Extremúsque adeo duplici de cardine vertex
Dicitur esse Polus. •
Hunc circum Arcti duæ feruntur, nunquam occidentes.
- 5 Ex his altera apud Graios Cynosura vocatur,
Altera dicitur esse Helice. •
Cuius quidem clarissimas stellas totis noctibus cernimus,
- 6 Quas nostri Septem soliti vocitare triones.
*Paribúsque stellis similiter distinctus, eundem cali verticē lustrat parua Cy-
nosura. •*
- Hac fidunt duce nocturna Phœnices in alto.
Sed prior illa, magis stellis distincta refulget,
Et latè prima confestim à nocte videtur.
Hæc verò, parua est, sed nautis vsus in hac est:
Nam cursu interiori breui conuertitur orbe.
Et quo sit earum stellarum admirabilior aspectus, •
- 7 Has inter, veluti rapido cum gurgite flumen
Toruus Draco serpit subter superaque reuoluens
Sese, conficiénsque sinus è corpore flexos.

*Eius cum totius est praeclara species, in primis suspicienda est figura capitis
atque ardor oculorum.*

Huic non vna modo caput ornans stella relucet,
Verum tempora sunt duplici fulgore notata,
Et trucibusque oculis duo feruida lumina flagent,
Atque vno mentum radianti fidere lucet:
Ostipum caput & tereti ceruice reflexum
Obtutum in cauda maioris figere dicas.

Et reliquum quidem corpus Draconis totis noctibus cernimus.

Quod caput hic paulum sese subitoque recondit,
Ortus ubi atque obitus partem miscentur in vnam.

Id autem caput

7 Attingens defessa velut moerentis imago.

Vertitur

quam quidem Graeci

Et *ῥοδον* vocitant, genibus quod nixa feratur.

8 Hic illa eximia posita est fulgore corona.

Atque haec quidem à tergo

9 propter, caput Anguitenentis

Quem claro perhibent ὀφιοδρον nomine Graii.

Huic supera duplices humeros affixa videtur

Stella micans tali specie, tali que nitore.

Hic pressu duplici palmarum continet Anguem

Eius & ipse manet religatus corpore toto.

Nanque virum medium Serpens sub pectora cingit

Ille tamen nitens grauitex vestigia ponit,

Atque oculos vrget pedibus pectusque Nepai.

Septentriones autem sequitur

10 Arctophylax vulgo qui dicitur esse Bootes,

Quod quasi temone adiunctam praese quatit Arcton.

Huic Booti enim

• Subter præcordia fixa tenetur
Stella micans radiis, Arcturus nomine claro.

11 • *cui subiecta fertur*
Spicum illustre tenens splendenti corpore Virgo.

Malebant tenui contenti viuere cultu.

Ferrea tum verò proles exorta repente est:
Ausaque funestum prima est fabricarier enssem,
Et gustare manu victum domitumque iuuenicum.

12 • Et natos Geminos inuises sub caput Arcti
Subiectus mediæ est Cancer: pedibusque tenetur
Magnus leo tremulam quatiens è corpore flammam.

Nauibus assumptis fluitantia quærere aplustra

14 • *Auriga*
Sub læua geminorum obductus parte feretur,
Aduersum caput huic Helice truculenta tuetur.
At Capra læuum humerum clara obtinet.
Verum hæc est magno atque illustri prædita signo.
Contra, hædi exiguum iaciunt mortalibus ignem,

15 • *cuius sub pedibus*
Corniger est valido connixus corpore Taurus.

• *Eius caput stellis conspersum est frequentibus:*
Has Græci stellas *ι α δ ε ζ* vocitare suerunt.

16 • *Minorem autem Septentrionem Cepheus passus palmis à tergo subsequitur:*
Nanque ipsum ad tergum Cynosuræ vertitur arcti.

17 • *Hunc antecedit*
Obscura specie stellarum Cassiopeia.

18 Hanc autem illustri versatur corpore propter
 Andromeda, aufugiens aspectum mœsta parentis.
 19 Huic Equus ille iubam quatiens fulgore micanti
 Summa contingit caput aluo, stellæque iungens
 Vna tenet duplices communi lumine formas,
 Æternum ex astris cupiens connectere nodum.

20 Ex in contortis Aries cum cornibus hæret.

E quibus hinc subter possis cognoscere fultum.
 Iam cæli mediam partem terit, vt prius illæ
 Chelæ, cum pectus quod cernitur Orionis.

21 Et prope conspicias paruum sub pectore claro
 Andromedæ signum, Δελτωρν dicere Graij
 Quod soliti, simili quia forma littera claret.
 Huic spatio ductum simili latus extat vtrunque,
 At non tertia pars lateris nam non minor illis,
 Sed stellis longe densis præclara relucet.
 Inferior paulo est Aries, & flamen ad austri
 22 Inclinator. Atque etiam vehementius illi
 Pisces, quorum alter paulo prolabitur ante,
 Et magis horisonis Aquiloni tangitur alis.
 At quæ horum è caudis duplices velut esse catenæ
 Dicuntur, sua diuersæ per limina serpunt,
 Atque vna tandem in stella communiter hærent,
 Quem veteres soliti cælestem dicere Nodum.
 Andromedæ læuo ex humero si quæfere perges,

Adpositum poteris supera cognoscere piscem.

23 E pedibus natum summo Ioue Persea vises,
Quos humeris retinet defixo corpore Perseus,
Quà summa ab regione Aquilonis flamina pulsant.

Hic dextram ad sedes intendit Cassiopeia,
Diuersosque pedes vinctos talaribus aptis,
Puluerulentus vti de terra lapsus repente,
In cælum victor magnum sub culmina portat.

24 At propter læuum genus omni ex parte locatas
Paruas Vergilias tenui cum luce videbis.

Hæ septem vulgo perhibentur more vetusto

Stellæ, cernuntur verò sex vndique parvæ:

At non interiisse putari conuenit vnâ,

Sed frustra temerè à vulgo ratione sine vlla

Septem dicier, vt veteres statuere poetæ,

Æterno cunctas æuo qui nomine dignant:

Alcyone, Meropéque, Celeno, Taygetéque,

Electra, Steropéque, simul sanctissima Maia.

Hæ tenues paruo labentes lumine lucēt,

At magnum nomen signi clarumque vocatur,

Propterea quòd ad æstatis primordia claret,

Et post hiberni præpandens temporis ortus,

Admōnet vt mandent mortales semina terris.

25 Inde Fides leuiter posita & conuexa videtur,

Mercurius paruus manibus quam dicitur olim

Infirmis fabricatus, in alta sede locasse.

71 Hæc genus ad læuum Nisi delapsa resedit,

Atque inter flexum genus & caput Alitishæ sit.

- ¹⁶ Nanque est Ales avis, lato sub tegmine cæli
Quæ volat, & serpens geminis secat aëra pennis.
Altera pars huic obscura est & luminis expers,
Altera nec parvis nec claris lucibus ardet,
Sed mediocre iacit quatiens è corpore lumen.
Hæc dextram Cephei dextro pede pellere palmam
Gestit. iam verò clinata est vngula vehemens
Fortis Equi, propter pennati corporis alam.
- ¹⁷ Ipse autem labens geminis Equus ille tenetur
Piscibus. huic ceruix dextra mulcetur Aquari.
¹⁸ Serius hæc obitus terrai iussit equinis,
Quàm gelidum validò de corpore frigus anhelans
Corpore semifero magno Capricornus in orbe,
Quem cùm perpetuo vestiuit lumine Titan,
Brumali flectens contorquet tempore cursum.
Hoc caue te ponto studeas committere mense:
Nam non longinquum spatium labere diurnum:
Non hiberna cito voluetur curriculo nox:
Humida non sese vestris aurora querelis
Ocyus ostendet, clari prænuncia solis:
At validis æquor pulsabit viribus auster:
Tum si tum tremulo quatietur frigore corpus:
Sed tamen anni iam labuntur tempore toto,
Nec cui signorum cedunt, neque flamina vitant,
Nec metuunt canos minitanti murmure fluctus.
- ¹⁸ Atque etiam supero naui pelagóque vagato,
Mense, Sagittipotens solis tum sustinet orbem.
Nam iam, cùm minus exiguo lux tempore præsto est,

Hoc signum veniens poterunt prænoscere nautæ.

Iam prope præcipiti ante licebit visere nocti,

Vt sese ostendens emergat Scorpius alte.

Posteriore trahens flexum vi corporis Arcum.

Iam superà cernes Arcti caput esse minoris,

Et magis erectum ad summum versarier orbem.

Tum sese Orion toto iam corpore condit

Extrema propè nocte, & Cephæus conditur ante

Lumborum tenus à palma depulsus ad vndas,

Hic missore vacans, fulgens iacet vna sagitta,

Quam propter nitens penna conuoluitur ales,

Et clinata magis paulo est Aquilonis ad auras.

29 At propter se Aquila ardenti cum corpore portat,

Igniferum mulgens tremebundis æthera pennis,

Non nimis ingenti cum corpore, sed graue mœstis

Ostendit nautis perturbans æquora signum.

30 Tum magni curuus Capricorni corpora propter

Delphinus iacet, haud nimio lustratus nitore,

Præter quadruplices stellas in fronte locatas,

Quas interuallum binas disternat vnum:

Cætera pars latè tenui cum lumine serpit.

Illæ quæ fulgent luces ex ore corusco,

Sunt inter partes gelidas aquilone locatæ,

Atque inter spacium & lati vestigia solis.

At pars inferior Delphini fusca videtur

Inter solis iter, simul inter flamina venti,

Viribus erumpit quæ summi spiritus Austri.

31 Exinde Orion obliquo corpore nitens,

Inferiora tenet truculenti corpora Tauri.
 Quem qui suspiciet in cælum nocte serena,
 Latè dispersum non viderit, abdita verò
 Cætera se speret cognoscere signa potesse.

32 Nanque pedes subter, rutilo cum lumine claret
 Feruidus ille Canis, stellarum luce refulgens.
 Hunc tegit obscurus subter præcordia vesper.
 Nec toto spirans rabido de corpore flammam,
 Æstiferos validis erumpit flatibus ignes:
 Totus ab ore micans iacitur mortalibus ardor.
 Hic vbi se pariter cum sole in culmina cæli
 Extulit, haud patitur foliorum tegmine frustra
 Suspensos animos arbuta ornata tenere.
 Nam quorum stirpes tellus amplexaprehendit,
 Hæc augens anima vitali flamine mulcet:
 At quorum nequeunt radices findere terras,
 Denudat foliis ramos, & cortice truncos.

33 Hunc propter, subterque pedes quos diximus ante,
 Oriona, iacet leuipes Lepus: hic fugit, ictus
 Horrificos metuens rostri tremebundus acuti:
 Nam, Canis infesto sequitur vestigia cursu,
 Præcipitantem agitans, oriens iam denique paulum,
 Curriculum nunquam defesso corpore sedans.

43 At Canis ad caudam serpens prolabitur Argo,
 Conuersam præ se portans cum lumine puppim:
 Non aliæ naues vt in alto ponere proras
 Ante solent, rostro Neptunia prata secantes,
 Sed conuersa retro cæli semper loca portat,

Sicne

Sicut cum cœptant tutos constringere portus,
 Obuertunt nauem magno cum pondere nauæ,
 Aduersâmq; trahunt optata ad littora puppim:
 Sic conuersa vetus super æthera vertitur Argo,
 Atque vsque à prora ad celsum sine lumine malum,
 A malo ad puppim cum lumine clara videtur,
 Inde gubernaculum disperso lumine fulgens,
 Clari posteriora Canis vestigia condit.

35 . Ex in semotam procul in tutoque locatam
 Andromedam, tamen explorans fera quæserè Pistrix
 Pergit, & vsque sitam validas aquilonis ad auras
 Cærulea vestigat, finita in partibus austru.
 Hanc Aries tegit, & squammosi corpore Pisces,
 Fluminis illustris tangentem corpore ripas.

36 . Nanque etiam Eridanum cernes in parte locatum
 Cæli, funestum magnis cum viribus amnem,
 Quem lachrimis mœstæ Phaetontis sæpe sorores
 Sparserunt, letum mœrenti voce canentes.
 Hunc Orionis sub laua cernere planta
 Serpentem poteris: procerâque Vincla videbis
 Quæ retinent Pisces, caudarum parte locata,
 Flumine mixta retro ad Pistricis terga reuerti.
 Hic vna stella nectuntur, quam iacit ex se
 Pistrix è spina valida cum luce refulgens.
 Exinde exigua tenui cum lumine multæ
 Inter Pistricem fusæ sparsæque videntur
 Atque gubernaculum stellæ, quas contegit omneis
 Formidans acrem morsum Lepus. his neque nomen,

Nec formam veteres certam statuisse videntur.

Nam quæ sideribus clavis Natura polivit,

Et vario pinxit distinguens lumine formas,

Hæc ille astrorum custos ratione notavit,

Signaque signavit cælestia nomine vero:

Has autem quæ sunt paruo sub culmine fusæ,

Consimili specie stellas parilique nitore,

Non potuit nobis nota clarare figura.

37 Exinde, Australem soliti quem dicere Piscem,

Voluitur inferior Capricorno versus ad austrum,

Pistricem observans, procul illis piscibus hærens:

At prope conspicies, experte is nominis omnes,

Inter Pistricem, & Piscem quem diximus Austri,

Stellas sub pedibus stratas radiantis Aquari.

Propter Aquarius obscurum dextra rigat amnem,

Exiguo qui stellarum candore nitescit.

E multis tamen his duo latè lumina fulgent.

Vnum sub magni pedibus cernetur Aquari:

Quod superest, gelido delapsum lumine fontis,

Spiniferam subter caudam Pistricis adhæsit.

Hæc tæques stellæ perhibentur nomine Aquai.

Hic aliæ volitant paruo cum lumine claræ,

Atque priora pedum subeunt vestigia magni

Arcitenentis, & obscuræ sine nomine condunt.

41 Inde Nepæ cernes propter fulgentis acumen,

Aram, quam statu permulcet spiritus austri,

Exiguo superum quæ lumina tempore tranat:

Nam procul Arcturo est aduersa parte locata.

Arcturo magnum spacium superà dedit, orbem
 Iuppiter hunc paruum inferiori in parte locauit.
 Hęc tamen æterno inuisens loca curriculo Nox,
 Signa dedit nautis, cuncti quæ hoscere possent,
 Commiserans hominum metuendos vndique casus.
 Nam cum fulgentem cernes sine nubibus atris
 Aram sub media cæli regione locatam,
 A summa parte obscura caligine tectam,
 Tum validis fugito deuitans viribus austrum.
 Quem si prospiciens vitaueris, omnia caute
 Armamenta locans, tuto labere per vndas:
 Sin grauis inciderit vehementi flamine ventus,
 Perfringet celsos defixo robore malos:
 Vt res nulla feras possit mulcere procellas,
 Ni parte ex aquilonis opacam pellere nubem
 Cœperit, & subitis auris diduxerit Ara.
 Sin humeros medio in cælo Centaurus habebit,
 Ipseque cærulea contactus nube feretur,
 Atque Aram tenui caligans vestiet vmbra,
 Ad signorum obitum vis est metuenda fauoni.
 39 Ille autem Centaurus in alta sede locatus,
 Qua sese clarum collucens Scorpions infert,
 Hac subter, partem præportans ipse virilem,
 Cedit, equi partes properans coniungere Chelis.
 Hic dextram porgens, quadrupes qua vasta tenetur,
 Quam nemo certo donauit nomine Graiûm,
 Tendit, & illustrem triculentus cedit ad Aram.
 40 Hic sese infernis de partibus erigit Hydra,
 Præcipiti lapsu flexo cum corpore serpens.

Hæc caput atque oculos torquens ad terga Nepai,
Conuexoque sinu subiens inferna Leonis,
Centaurum leni contingit lubrica cauda.
In medióque sinu fulgens Cratera relucet:

Extremum nitens plumato corpore Coruus,
41 Rostro tundit. Et hic, Geminis est ille sub ipsis
Ante canem, Graio Procyon qui nomine fertur.
Hæc sunt quæ visens nocturno tempore signa,
Legitimo cernes cælum lustrantia cursu.

42 Nam quæ per bis sex Signorum labier orbes
Quinque solent stellæ, simili ratione notari
Non possunt: quia quæ faciunt vestigia cursu,
Non eodem semper spacio portata teruntur.
Sic malunt errare vagæ per nubila cæli,
Atque suos vario motu metiri orbes.
Hæc faciunt magnos longinqui temporis annos,
Cum redeunt ad idem cæli sub tegmine signum.
Quorum ego nunc nequeo totos euoluere cursus:
Verum hæc quæ semper certo voluuntur in orbe
Fixa simul magnos edam gentibus orbes.

43 Quatuor æterno lustrantes lumine mundum,
Orbes stelligeri portantes signa feruntur,
Amplexi terra cæli sub tegmine fulti,
E quibus annorum volitantia lumina nosces,
Quæ densis distincta licebit cernere signis:
Tum multos orbes magno cum lumine latos
Vinctos inter se, & nodis cælestibus aptos:
Atque pari spacio duo cernes esse duobus.

44 Nam si nocturno cognoscens tempore cælum,
 Cum neque caligans deter sit sidera nubes,
 Nèc pleno stellas superavit lumine Luna,
 Vidisti magnum candentem serpere Circum,
 Læteus hic nimio fulgens candore notatur.
 Hic non perpetuum detexens conficit orbem,
 Sed spacio multum superis præstare duobus
 Dicitur, & latè cæli lustrare cavernas.

45 Quorum alter tangens aquilonis vertitur auras,
 Ora petens Geminorum illustratum genus ardens
 In sese retinens Aurigæ portat vtrunque.
 Hunc sura læua Perseus humeróque sinistro
 Tangit, ad Andromedam hic dextra de parte tenetur,
 Imponitque pedes duplices Equus, & simul ales
 Ponit Avis caput, & clinato corpore tergum:
 Anguitenens humeris connititur: illa recedens
 Austrum consequitur deuitans corpore Virgo.
 At verò totum spaciū conuestit & orbis
 Magnus Leo, & claro collucens lumine Cancer,
 In quo consistens conuertit curriculum Sol
 Æstius, medio distinguens corpore cursus.
 Hic totus medius circo disiungitur ipso:
 Pectoribus validis atque aluo possidet orbem.

Hunc octo in partes diuisum noscere circum, {
 Si potes, inuenies supero conuertier orbe
 Quinque pari spacio partes treis esse relictas,
 Tempore nocturno quas vis inferna frequenter.

Alter ab infernis cancro connectitur austris.

46 Distribuens medium subter secat hic Capricornū,
Atque pedes gelidum riuum fundentis Aquari,
Cæruleæque feram caudam Pistricis, & illum
Fulgentē Leporē, inde pedes Canis, & simul amplam
Argolicam retinet crebro cum lumine Nauem:
Tergaque Centauri, atque Nepai portat acumen:
Inde Sagittari defixum possidet arcum.
Hunc à clarifonis auris aquilonis ad austrum
Condens postremum tangit rota feruida Solis:
Exinde in superas brumali tempore flexu
Se recipit sedes. huic orbi quinque tributæ
Nocturnæ partes, supera tres luce dicantur.

47 Hosce inter, mediam in partem retinere videtur
Tantus quantus erit collucens Lacteus orbis,
In quo autumnali atque iterum sol lumine verno
Exæquat spacium lucis cum tempore noctis.
Hunc retinens Aries sublucet corpore totus,
Atque genu flexo Taurus connititur ingens:
Orion claro contingens pectore fertur,
Hydra tenet flexu Craterā, Coruus adhæret,
Et paucę Chelis stellæ, simul Anguitenentis
Sunt genua, & summi Iouis ales nuncius instat:
Propter Equus capite & ceruicē lumine tangit.
Hosce æquo spacio deiunctos sustinet axis,
Per medios summo celi de vertice tranans.

48 Ille autem claro quartus cum lumine Circus,
Partibus extremis extremos continet orbes,

Et simul à medio media de parte secatur,
Atque obliquus in his nitens cum lumine fertur:
Vt nemo cui sancta manu doctissima Pallas
Solertem ipsa dedit fabricę rationibus artem,
Tam tornare catē contortos possiet Orbes,
Quàm sunt in cęlo diuino lumine flexi,
Terram cingentes, ornantes lumine mundum,
Culmine transuerso retinentes sydera fulta.
Quattuor hi motu cuncti voluuntur eodem:
Sed tantum supera terras semper tenet ille
Curriculum, oblique inflexus tribus Orbibus vnus.
Quanto est diuisus Cancer spacio à Capricorno,
Ac subter terras spacium par esse necesse est.
Et quantos radios iacimus de lumine nostro,
Queis lunę conuexum cęli tangimus orbem,
Sex tantę poterunt sub eum succedere partes,
Bina pari spacio cęlestia signa tenentes.
45 Zodiacum hunc Gręci vocitant, nostrique Latini
Orbem Signiferum perhibebunt nomine vero:
Nam gerit hic voluens bis sex ardentia signa.
Æstifer est pandens feruentia sidera Cancer:
Hunc subter fulgens cedit vis torua Leonis,
Quem rutilo sequitur collucens corpore Virgo.
Exin proiectę claro cum lumine Chelę,
Ipsęque consequitur lucens vis magna Nepai.
Inde Sagittipotens dextra flexum tenet arcum.
Post hunc ore fero Capricornus vadere pergit.
Humidus inde loci collucet Aquarius orbem.

Exin squammiferi serpentes ludere Pisces:
Quæis comes est Ariæ obscuro lumine labens,
Inflexoque genu proieccto corpore Taurus,
Et Gemini clarum iactantes lucibus ignem.
Hæc Sol æterno conuestit lumine lustrans,
Annua conficiens vertentia tempora cursu.

50 Hic quantum terris conuexus pellitur orbis,
Tantundem ille patens superà mortaliibus extat.
Sex omni semper cedunt labentia nocte:
Tot cælum iussu fugientia signa reuisunt.
Hoc spacium tranans cæcis nox conficit umbris,
Quod supera terras prima de nocte relictum est,
Signifer ex orbe & signorum ordine fultum.

51 Quod si Solis aues certos cognoscere cursus,
Ortus Signorum nocturno tempore vides:
Nam semper Signum exoriens Titan trahit vnum.
Sin autem officiens signis mons obstruet altus,
Aut adiment lucem cæca caligine nubes,
Certas ipse notas cæli de tegmine sumes,
Ortus atque obitus omneis cognoscere possis.
Quæ simul existant, cernes, quæ tempore eodem
Præcipitent obitum nocturno tempore nosces.

52 Iam simul ut supero se toto lumine Cancer
Extulit, extemplo cedit delapsa Corona.
Et loca conuulsit cauda tenus infera Piscis.
Dimidiam retinens stellis distincta Corona
Partem etiam supera, atque alia de parte repulsa est:
Quam tamen insequitur Piscis, nec totus ad umbras

Tractus

Tractus, sed supero contactus corpore cedit.
Atq; humeros usque à genibus Cæcrumque recodit
Anguitenēs, validis magnum à cervicibus Anguem.
Iam vero Arctophylax non àqua parte secatur:
Nam breuior clara cæli de parte videtur,
Amphio infernas depulsus possidet umbras.
Quattuor hic obiens secum deducere signa
Signifero solet ex orbi, tum serius ille,
Cum supera sese satiauit luce, recedit,
Post mediam labens claro cum corpore noctem.
Hæc obscura tenens conuestit sidera tellus:
At parte ex alia claris cum lucibus errat
Orion humeris & lato pectore fulgens,
Et dextra retinens non cassum luminis Ensem.
Sed cum de terris vis est patefacta Leonis,
Omnia quæ Cancer præclaro detulit ortu,
Cedunt obscurata, simul vis maior Aeti
Pellitur: ac flexo confidens corpore Nisus
Iam supero ferme depulsus lumine, cedit:
Sed læuum genus atque illustrem linquit in altum
Plantam, tum contra exoritur clarum caput Hydra,
Et Lepus, & Procyon, qui sese feruidus infert
Ante canem: inde Canis vestigia prima videntur.
Non pauca è cælo depellens signa repente
Exoritur candens illustria lumina Virgo.
Cedit clara Fides Cyllenia: mergitur vnda
Delphinus, simul obtegatur depulsa Sagitta:
Atque Avis ad summam caudam, primasque recedit

18 Pinnas, & magnus pariter delabitur Amnis.
 Hic Equus à capite & longa ceruice lateſcit.
 Longius exoritur iam claro corpore Serpens,
 Crateraque tenus lucet mortalibus Hydra.
 Inde pedes Canis ostendit iam poſteriores,
 Et poſt ipſe trahit claro cum lumine puppim:
 Inſequitur labens per cæli numina Nauis:
 Hæc medium oſtendit radiato ſtipite malum:
 Et iam iam toto proceſſit corpore Virgo.

55 At cùm procedunt obſcuro corpore Chelæ,
 Exiſtit pariter larga cum luce Bootes,
 Cuius in aduerſum eſt Arcturus corpore fixus,
 Totaque iam ſuperà fulgens prolabitur Argo,
 Hydraque, quòd latè cælo diſperſa tenetur,
 Nondum tota later, non caudam contegit vmbra.
 Iam dextrum genus, & decoratam lumine ſuram
 Erigit ille vagans vulgato nomine Niſus,
 Quem nocte extinctū atque exortum vidimus vna
 Perſæpe, vt paruum tranans geminauerit orbem.
 Hic genus & ſuram cum Chelis erigit alte:
 Ipſe autem præceps obſcura nocte tenetur
 Dum Nepa & Arcitenens inuiſant lumina cæli.
 Nam ſecum medium pandet Nepa, tollere verò
 In cælum totum exoriens conabitur Arcus.
 Hæc tribus elatus cum ſignis corpore toto
 Lucet: at exoritur media de parte Corona,
 Caudaque Centauri extremo candore refulget.
 Hiç ſe iam totum cæcas Equus abdit in vmbraſ,

Quem rutila fulgens pluma præteruolat Ales:
Occidit Andromedæ clarum caput, & fera Pistrix
Labitur horribiles epulas funesta requirens.
Hanc contra Cepheus non cessat tendere palmas.
Illa usque ad spinam mergens se cæcula condit:
At Cepheus caput atque humeros palmâsq; reclinat.
Cum verò vis est vehemens exorta Nepai,
Latè fusa volat. per terras fama vagatur,
Vt quondam Orion manibus violasse Dianam
Dicitur, excelsis errans in collibus amens,
Quos tenet, Ægæo defixa in gurgite Echineis,
Brachia cui viridi conuestit tegmine vitis.
Ille feras vecors amenti corde necabat,
O Enopionis auens epulas cœnare nitentes:
At verò pedibus subitò perculsa Dianæ
Insula discessit, disiectâque saxa reuellens
Perculit, & cæcas lustrauit luce lacunas:
E quibus ingenti existit cum corpore præ se
Scorpius infestus præportans flebile acumen.
Hic valido cupide venantem perculit ictu,
Mortiferum in venas figens per vulnera virus:
Ille graui moriens constrauit corpore terram.
Quare cùm magnis sese Nepalucibus effert,
Orion fugiens commendat corpora terris.
Tum verò fugit Andromedæ, & Neptunia Pistrix
Tota latet, cedit conuerso corpore Cepheus,
Extremas medio contingens corpore terras.
Hic caput & superas potis est demergere partes,

Infera lumborum nunquam conuestit vmbra:
Nam retinent Arcti lustrantes lumine suras.
Labitur illa simul gnatam lachrymosa requirens
Cassiopeia, neque ex cælo depulsa decorè
Fertur: nam verso contingens vertice primum
Terras, post humeros euerfa sede refertur.
Hanc illi tribuunt pœnam Nereides almæ,
Cum quibus, vt perhibent, ausa est contendere forma.
Hæc obit inclinata: at pars exorta Coronæ est
Altera, cum caudâque omnis iam panditur Hydra.
At caput & totum sese Centaurus opacis
Eripit è tenebris, linquens vestigia parua
Antepedum contecta: simul cum lumina pandit
Ipse feram dextra retinet. Prolabitur inde
Anguitenès capite & manibus: profert simul Anguis
Iam caput & summum flexo de corpore lumen.
Hic ille exoritur conuerso corpore Nisus,
Alupm, crura, humeros, simul & præcordia lustrans,
Et dextra radios lato cum lumine iactans.

- 57 Inde Sagittipotens superas cùm visere lucas
Institit, emergit Nisi caput: & simul effert
Sese clara Fides, & promit corpore Cepheus.
Feruidus ille Canis toto eum corpore cedit,
Abditur Orion, obit & Lepus abditus vmbra.
Inferiora cadunt Aurigæ lumina lapsu.
58 Inde obiens Capricornus ab alto, lumine pellit
Aurigam, instatémque Caprâ, paruos simul Hædos,
Et magnam antiquo depellit nomine Najem,

Crus dextrumque pedem linquēs, obit infera Perseus
 In loca, tum cedens à puppi linquitur Argo.
 Obruitur Procyon, emergunt Alites vnā,
 Et volucris terris existit clara Sagitta.

75

* PROGNOSTICA.

* Vt cum

Luna means Hyperionis officit orbi,
 Stinguuntur radij cæca caligine recti.

76

At autem tenui quæ candent lumine Phatnæ

77

Atque etiam ventos præmonstrat sæpe futuros
 Inflatum mare, cum subito penitusque tunescit,
 Saxa que cana salis niueo spumata liquore,
 Tristificas cecitant Neptuno reddere voces:
 Aut densus stridor cum in celso è vertice montis
 Ortus adaugefcit scopulorum sæpe repulso.

78

Cana fulix itidem fugiens è gurgite ponti,
 Nunciat horribiles clamans instare procellas,
 Haud modicos tremulo fundens è gutture cantus.

81

Vos quoque signa videtis aquai dulcis alumnæ
 Cum clamore paratis inanes fundere voces,
 Absurdòque sono fontes & stagna cietis.

Quis est qui ranunculos hoc videre suspicari possit?

Sæpe etiam pertriste canit de pectore carmen,
 Et matutinis ac credula vocibus instat,
 Vocibus instat, & alsi tuas iacit ore querelas,
 Cum primùm gelidos rores aurora remittit.

32

M. T. CICERONIS ARATVS.

Fuscâque nonnunquam cursans per littora cornix,
Demersit caput, & fluctum ceruice recepit.

82

Mollipedésque boues spectantes lumina cæli
Naribus humiferum duxere ex aëre succum.

91

Iam verò semper viridis semperque grauata,
Lentiscus triplici solita grandescere sætu,
Ter fruges fundens, tria tempora monstrat arandi.

Ne hoc quidem quero, cur hac arbor vna ter floreat, aut cur arandi maturitatem ad signum floris accommodet.

CÆTERA DESIDERANTVR.

ADNOTATA AD M. T. CICERONIS ARATVM.

AB IOVE.) Cic. 11. de legibus, Ordire igitur: nam hunc tibi totum dicamus diē: Ab ioue musarū primordia, sicut in Arati carmine orsi sumus. Haud scio ad hūcne locum referri debeant versus quos Priscianus lib. 10. citat his verbis: Cicero tamen in Arato stinguens participia vsus est, quod a verbo stinguo nascitur.

Quem neque tempestas perimet, neque lōga vetustas
Interimet stinguens praeclara insignia cali.

3 CÆTERA) Ex 11. lib. de Natura deorū hac & quā ad numerū 20. sequuntur, paucus exceptus, sumpta sunt, sic enim illic scribitur, Atq; hoc loco me inuens, Vtar, inquit, carminibus Arati, eisque a te admodū adolescentulo cōuersa, ita me delectat, quia Latina sunt, ut multa ex ius memoria teneā. Ergo ut oculus assidue videmus, sine vlla mutatione, aut varietate. Cætera labūtur, &c.

5 QVAS NOSTRI) Citatur & hic locus, Ciceronis Acad. 11. qui & Lucullus dicitur, his verbis, Ego verò ipse & magnus quidem sum opinator: non enim sum sapiens, & meas cogitationes sic dirigo: non ad illam paruulam cynosuram,

Qua fidunt duce nocturna Phœnices in alto, ut ait Aratus, eoque directius gubernant, quod eam teneant,

Quæ cursu interiore breui conuertitur orbe: sed ad Helicen & clarissimos septentriones, id est, rationes has latiore specie, non ad tunc eliminatas.

6 TORVVS) Est & hic locus apud Priscianum lib. 14. Quædam etiam (de præpositionibus loquitur) syncopam passæ sunt, ut supra pro supera, & infra pro infera, & Extra pro exiera. Nam antiqui trisyllaba ea proferebant, ut Cicero in Arato,

Torvus Draco serpit, subter superaque retorquens

Sese. Idem Priscianus eodem extremo libro, Et super tamē & supra à supera, illud per apocopam, hoc per syncopam, facta sunt: sic enim antiqui frequenter protulerunt, & maxime Cicero in poematibus suis, ut in Arato,

Torvus Draco serpit subter superaque retorquens

Sese. Idem in eodem,

Huic supera duplices humeros adfixa videtur

Stella micans tali specie, talique nitore.

Ceterum, quod Priscianus legit, Serpit, et, superaq; retorquens, alij scribūt, Repit: &, Supraq; reuoluēs. illud, quod nescirent, s liquescere in Torvus: hoc, quod Supera insolens esset. Nam extremum, Reuoluens scribitur. 11. de Natura deorum.

QVOD CAPVT) Alias, Hoc caput. Huius quoque loci, Hyginus lib. 4. meminit, sed paululum aliis verbis, Vbi prolatus Græcus Arati versibus, Item, inquit, Cicero dicit,

Quod caput hic paulum sese subitoque recondit,
Ortus ubi atque obitus parte admiscuntur in una.

7 ENTONΑΣΙΝ) Aliās,

Et γωνίαι dicunt genibus quia nixa feratur.

9 HVIC SVPERA) Versus qui duo sequuntur, restituti sunt ex Prisciani
lib. 14. in verbis, quæ num. 6. recitavi. Paulo post alij codices habent,
Atque eo ipse manet religatus corpore toto:

Nanque Virum medium serpens sub pectore cingit.

11 SPICVM) Seruius in Georg. lib. 1. Dicimus autem hic spicus, & hoc spic-
cum, Cic. in Arato,

spicum illustre gerens insigni corpore Virgo. sed in masc. genere habet virū-
que numerum: in neutro, singularem tantum.

MALEBANT) Lactantius lib. 5. Diuinarum institutionum, de iustitia
loquens, primis seculis & posterioribus,

Malebant tenui contenti viuere cultu, ut Cicero in suo ait Arato, quod est
propriū nostræ religionis.

Ne signare quidem, aut partiri limite campum

Fas erat, in medium quarebat. qui posteriores versus de Arateis esse nō
videntur.

FERREA) Cicero extremo secundo de Natura deorum. Quid de bubus,
inquit Balbus, loquar? sequitur mox, Quibus cum terra subigerentur fissio-
ne glebarum ab illo Aureo genere, ut poetæ loquuntur, vix nulla unquam af-
ferebatur.

Ferrea tum verò proles, &c. sequitur. Tanta putabatur utilitas per-
cipi ex bubus, ut eorum visceribus vesci scelus haberetur.

13 SVBIECTVS) Alij codices Subiectus medio: alij, Media.

NAVIBVS) Versus hic apud Priscianum est lib. 7. Et aplustra enim, in-
quit, & aplustria antiqui protulisse inuehiuntur. Cic. in Arato,

Nauibus assumptis fluitantia querere aplustra. Caesar in Arato.

Fulgent Argos stellis aplustria puppis.

18 ANDROMEDA) Alias, Andromede fugiens, eodem sensu.

10 E QVIBVS HINC) Hinc inchoant quæ feruntur Arati Ciceronis frag-
menta, ab Aldo seorsim cussa. Hoc autem initium ita quidam sua auctoritate
immutarunt,

Paulum hanc subter: verum in hac mutilatione quid Cic. scripserit, haud
facile est coniecere. Iidem mox legunt, ut prius alta Chelæ, tum pectus,

21 ATQVÆ HORVM E) Aldus legit,

Atque horum & caudis duplices esse catenæ

Dices aut diuerse per lumina serpunt.

ANDROMEDÆ) Ex Aldina lectionis vestigiis hos quatuor versus cor-
rigere

vigere conatus sum: habet autem hunc in modum:

Andromeda lauo ex humero si qua exere perges

Ad positum poteris supra cognoscere piscem.

E pedibus vatam summo Ioue Perseus es,

Quos humeros retinet de fixo corpore Perseus.

Quasere pro quarete veteres dixisse, notat Festus.

24 AT PROPTER) Hunc locum & alios aliquot Priscianus citat lib. 6.

Cicero tamen, inquit, in Arato, hoc genus pro Genu protulit.

Tertia sub caudam ac genus ipsum lumina pandit. In eodem,

Ac propter laeum genus omni ex parte locatas

Paruas Vergilias tenui cum luce videbis. In eodem,

Hæc genus ad laeum nixi delapsa resedit,

Atque inter flexum genus & caput alitis hæsit.

Primum versum ubi collorem, nondum reperi. Postremi duo, mox sequuntur

Num. 25.

25 NANQVE EST ALES) Lib. 11. de Natura deorum. Inde est ales.

27 IPSE AVTEM) Versus hi quatuor mire leprauati sunt. Ut autem cuique coniectandi locus relinquatur, adscribam ut Aldus cudit:

Ipsæ autem labens multus equus ille tenetur,

Piscibus, huic ceruix dextra mulctur aquarum

Serius hæc obitus terræ iussit equinis,

Quam gelidum valido de corpore frigus anhelans.

Quidam tertium carmen reiecit, itaque, Tum gelidum, legit versu sequenti.

Pro Multis, legendum putavi, Geminis, aut etiam, Binis. habet enim Aratus,

δὴ τῶν γένε. Reliqua acutioribus relinquo expendenda.

CORPORE) Pro Magno, Aldus, Nam. Priscianus, lib. 6. Capricornus, inquit, secunde inuenitur declinationis. Cicero in Arato,

Corpore semifero magno Capricornus in orbe. Idem in eodem,

Tum magni curuus Capricorni corpore propter

Delphinus iacet, haud nimio lustratus nitore. quanquā pro Curuus, ibi Coruus legitur. & mox apud eundem, Currus. qui duo loci me admonuerunt ut Currus, qui in his versibus, num. 30. scribebatur, in Curuus commutarem.

28 VT SESF) Alij libri, ut sese emergens ostendat.

HIC MISSORE) Hanc lectionem elicui è scriptura antiqua quam Aldus expressit:

Hic misso reuocans, fulgens iacet una sagitta.

Misso enim & vacans legendum censui, quod Arateus his respondet, αὐτὸς ἀπὸ πῆξ.

HVNC TEGIT) Aldus legit,

Hunc tegit obscuris subter præcordia vesper.

Vertito spirans, &c. Ut pro Ver, Nec legerem, admonuit me vir doctissimus

mus, cuius iudicio mihi standum esse reor.

- 34 AT CANIS) Locus hic apud Hyginum libro Fabularum, fab. 14. profertur his verbis, Hac est naus Argo, quam Minerva in sideralem circum re- tulit, ob hoc quod ab se esset edificata: ac primum in pelagus deducta est hac naus, in astris apparet à gubernaculo ad velum. Cuius speciem ac formā Cic. in Phenomenis exponit his versibus:

At canis ad caudam serpens praelabatur Argo,
Conuersam præ se portans cum lumine puppim.
Non aliæ naues ut in alto ponere proas
Ante solent, rostris Neptunia prata secantes:
Sicut cum ceptant tutos contingere portus,
Obuertunt nauem magno cum pondere nauæ,
Aduersamque trahunt optata ad littora puppim:
Sic conuersa vetus super æthera labitur Argo.
Inde gubernaculum tendens à puppe volante
Clari posteriora canis vestigia tangit.

CONVERSA M) Aldus Conuexam, & mox, In alto pondere: item, Sed conuexa.

ATQVE V&QVF) Aldus & alij, Ad celū. Celsū malimus, ut Num. 38. Perfringit celsos defixo robore malos.

- 36 HIC VNA) Aldus,

Hanc una stella nectuntur quam iacet ex se
Pistricis spinæ valida cum luce refulgens.

- 37 EXINDE) Versus hic quibusdam improbatus est, quod vetus scriptura deprauata esset. sic enim Aldus,

Exinde australem soliti conuincere piscem
Voluitur inferior capricorno versus ad austrum.

Ut correxi, apte redditur quod ait Aratus, ὁπποῦ δὲ ἡ κίρκη ἵσκει.

STELLAS) Alij pro stratas, sparsas.

HÆ TENVES) Aldus corrupte,

Etenus stella perhibentur nomine Aquarij. quidam corrigunt, Ast omnes.

- 39 CEDIT EQVI) Hos versus ita Aldus scribit,

Cedit qui partu properat coniungere chelus.

Hic dextram pergens quadrupedes qua vasta tenentur.

- 40 HÆC CAPVT) Quod Cic. ait, Ad terga Nepai, Aratus, τὸν μέγαν κα-
ρίον. Nepa ergo etiam Scorpius dicitur, aut hallucinatus est Cicero, qui Tergo-
ra cancri, dicere debuerit.

EXTREMVM) Aldus, Extrema. Alij, Extremo. Extremum sinum intel-
ligo, quem rostro Coruus tundat. sin manus Extremā, Hydram accipies.

- 42 QVORVM EGO) Aldus, Quare ego, & mox, Fixa simul magno sedē
gentibus orbis. quidam legunt, Magnos similes vertentibus orbis.

44. CVM NEQVE caligans deterfir) Aldus, Detergit, & versu qui sequitur, Superaret: & inde quarto, Superest prestare duobus.

45. HVNC sive laua) Aldus legit, Hunc superaleua. Græce est, λαὶνὸν ὑμῶν.

AT VERO) Versus hic reiectus est à quibusdam, qui & sequentem sic inchoant,

Inde leo.

ALTER ab infernis) Aldus cudit,

Alter ab infernis austri conuertitur auris.

DISTRIBVENS) Quidam corrigit,

Ast alter, quod ut longius à veteri scriptura remotum, non valde placet.

55. CEDVNT obscurata simul vs) Pro Aëti, Aldus vitiose, Aquarij.

56. QVOS TENET) Pro Echineis, Aldus Echinus, quod alij ut adulterinum reiticientes, nihil substituerunt.

ANTE PEDVM) Versus hic reiectus est à quibusdam. Aldus autē maledistinctum habet:

Ante pedum contexta simul cum lumine pandit.

Vno verbo audaciusculè Ciceronem dixisse putem Antepedes, quos Aratus ἀντεπίδες πῆδες, & alij ἀντιπῆδες vno item verbo.

57. INDE sagittipotens) Aldus vitiose, Conisere lucas Insistit & mergit. & mex,

Abditur Orion, obit simul abditus vmbra est,

Inferiora calunt aurigæ lumina lapsum.

73. VT CVM Luna means) Ex Prisciani lib. 10. Idem (Cicero) inquit, passuum eius verbi in Prognosticus protulit, Ut cum Luna means, &c.

76. AST AVTEM) Idē Priscianus extremo 16. libro, Hoc quoque non est pretermittendum, quod coniunctiones sibi prepositæ inueniuntur, tam eiusdē potestatis cum sint, quàm alterius: ut Cicero in Prognosticus,

Ast autem tenui quæ candent lumine phatnæ. Idem repetit lib. 18. ubi de Confectione disserit.

77. ATQVE etiam ventos) Versus hi & qui sequuntur, ex lib. 1. de Diuinatione desumpti sunt omnes.

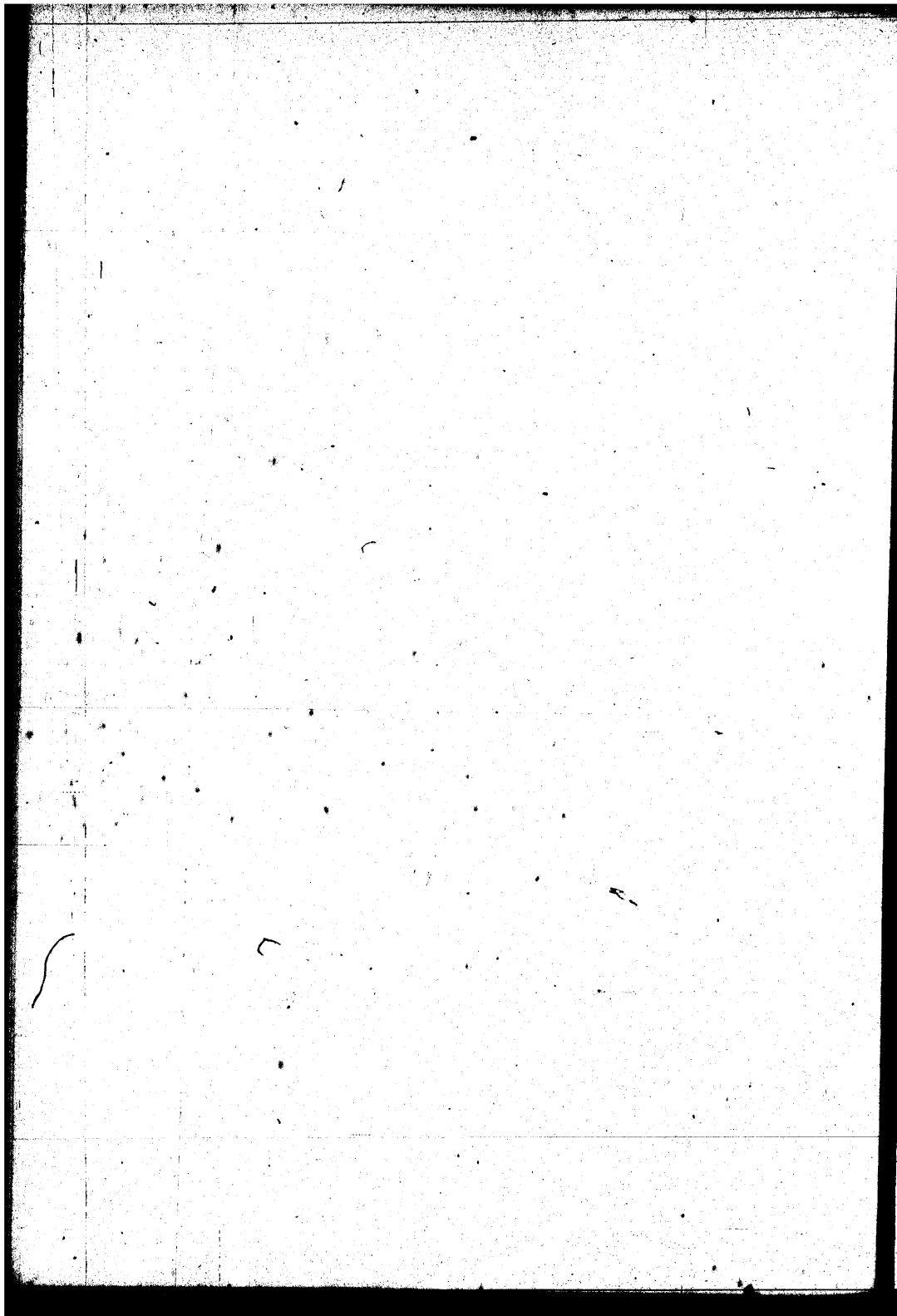
DESCRIBAEBAT GVILMORELIVS

IN GRÆCIS TYPOGRAPHVS

REGIVS, EVTETIÆ PARI-

SIORVM, M. D. LIX.

CAL. IVN.





ARATI PHÆNOMENA, RV-
FO FESTO AVIENO PARA-
PHRASTE.



ARMINIS inceptor mihi Iuppi-
ter: auspice terras
Linquo Ioue, excelsam referat dux
Iuppiter æthram:
Imus in astra, Iouis monitu: Iouis omi-
ne cælum,

Et Iouis imperio mortalibus æthera pando.

Hic statio, hic sedes primi patris, iste paterni
Principium motus, vis fulminis iste corusci,
Vita elementorum, mundi calor, ætheris ignis,
Astrorumque vigor, perpes substantia lucis,
Et numerus celsi modulaminis: hic tener aer,
Materiæque grauis concretio, succus ab alto
Corporibus cælo, cunctarum alimonia rerum,
Flos & flamma animæ, qui discurrente meatu,
Mentis primigenæ penetralia dura resoluens,
Impleuit largo venas operatus amore,
Ordinis ut proprii fœdus daret iste, calorem:
Quo digesta capax solidaret semina mundus,
Inseruit ritè hūc primum, medium, atque secundum.

Vox secreta canit sibi. nam permixtus vtrunque,
Et fultus sese geminum latus, vnus & idem est
Auctor agendorum, propriisque patrator amoris,
Et mundi verè pastor sacer, hic chaos altum
Lumine perrumpit: tenebrarum hic vincula primus
Solvit, & ipse parens rerum fluitantia fixit:
Hic dispersa locis statuit primordia iustis:
Hic digestorum speciem dedit, iste colorem
Imposuit rebus, sexúque immixtus vtroque,
Atque æui pariter gemini, simul omnia lustrans
Sufficit alterno res semine: rerum opifex hic,
Hic altor rerum, rex mundi, celsa potestas
Ætheris atque Erebi, pigra inclinatio nodi,
In sociabilium discretio iusta deorum,
Cuius & extremum tellus opus, ignea cuius
Lumina sunt late, sol, & soror ille diei
Tendat vt infusi rutilum iubar, altera noctis
Vt face flammanti tenebrosos rumpat amictus:
Nec defit genitis pater vllò in tempore rebus.
Istius ille anni pulcher chorus, alta vt hebescat
Terra gelu, ver vt blandis adrideat aruis,
Puluerulenta siti tellurem vt torreat æstas,
Et grauis autumnus redeat sætura parentis:
Hoc duce per tumidi ferimur fræta gurgitis, isto
Præceptore solum grauibus versamus arattis:
Iste modum statuit signis, hic rebus honorem
Infundit, tenebris hic interlabitur æthræ:
Viscera, & æternos animat genitabilis artus.

Denique ne longum marcentia corda iacerent,
Mundanique ortus mens immemor, omnia sensim
Vilia conciperet, neque se subduceret vnquam,
Fontis in æterni primordia, quo velut amnis,
Quem festina citis vrget Natura fluentis,
Lapsu continuo ruituræ in corpora nostra
Prorumpunt animæ, seriemque per æthera nectunt.
Hic primum Cnidij radium senis intulit astris,
Mortalémque loqui docuit conuexa deorum,
Cur Hyperionios Nepa circumflecteret ignes,
Autumni reditu: cur sub gelido Capricorno
Bruma pruinosi iuga tristia solueret anni:
Cur spacium lucis, madidæ cur tempora noctis
Libra celérque Aries demerso pondere Olympi
Æquarent, qua parte Polus sublimior alto
Cardine ceruleas Thetidis non tangeret undas:
Quis Polus vmbrifero lateat decliuus in axe,
Et vaga pallenti cur signa errore ferantur:
Quæ rursus ingenio numerisque Solensibus idem
Iuppiter efferri melius dedit incola tauri,
Musa vt Cecropios raperetur & Aonas agros.
Me quoque nunc similis stimulat furor edere versu
Tempora, cum duris versare ligonibus arua
Conueniat, cum veliuolo dare carbasa ponto,
Et cum victicomo crinem tondere Lyæo.
Omih nota adyti iam numina Parnassei,
Oper multa operum mea semper cura Camœnæ,
Iam placet in superum visus sustollere calum,

Atque oculis referare viam per sidera: maior,
 Maior agit mentem solito deus, ampla patescit
 Cirrha mihi, & totis se Helicon inspirat ab antris.

ARCTOS.

- 3 OMNIA quę flāmis pingūt radiantibus æthrā,
 Nox & agit, verso ceu fixa trahuntur Olympo:
 At non cuncta tamen Signorum in lege putanda:
 Nam numeris & honore carēs micat omnibus ignis,
 Et rutilo cunctis flagrat coma flammea crine:
 Sed quia non certa formarum in luce notantur
 Omnia, sideribus cassum fit cætera volgus.
 Mobilis en etiam mundi se machina versat,
 Ponderis & proprii trahit inclinatio cælum:
 Sed non axis item curui vertigine fertur
 Ætheris, vt stilus instabili conuoluitur orbi,
 Luce manēte tenusque procul sacra viscera cæli
 Perforat, & mediæ molem terrę tenet: illum
 Non prolixa dies, non incumbētis Olympi
 Cursus agit, moratve loco labor, vt semel hęcens
 Constat, & ferre se circum cuncta remisit.
- 4 NEC minus extremo dispar polus: Oceano pars
 Sublime erigitur, subit altera mersa sub vndas
 Pars Erebum, & nigri iacet hæc vt conscia Ditis:
 Hic notus, horrifera aq̃ilonibus illa rigescunt.
 Hac teres in gemina stridit vertigine cardo.
 Alter in obtutum, facilis latet, alter & alto
 5 Deprimatur barathro. Sed quā sublimior axis
 Tethyos vnde se linquit cetosa fluentia,

Contemplare sacras vt mundus subiit Arctos.
Sic astrum dici Cnidius dedit, Ausone easdem
Vocè feras Vrsasque & Plaustra vocare solemus:
Fabula nanque Vrsas, species dat Plaustra videri.
Has pater omnipotens nemorosi in valle Lycæi
Adluetas duris quondam venatibus, æthra
Intulit, & raptogenitricis flore sacrauit:
Vel ceu fama dehinc docet altera, Creta vbi fluctu
Turnditur insanis latè circumsona cauris,
Iuppiter has idem rerum memor indultarum,
Et custodire referens pia dona salutis,
Cum puer agrestes inter Curetas, & inter
Diçtæ longum latuit crepiracula rupis,
Scandere flammigerum victor permisit Olympum,
Nescia signa salis, nocturnique inscia casus,
Hospita & insanis aquilonibus: haud tamen ollis
Ora, vel aduerso sunt obuia pectora motu:
Versa Lycæoniis sed suspectatur in vrsis
Forma super: pariterque polo vestigia librant,
In spinam & flammis ardentia dorfa iacentes.
Sic Iouis altrices teretem prope cardinis axem,
In caput, inque humeros Helice Cynosuraque versa,
Præscia venturis dant semper signa procellis.
Nanque Helice Graios, Tyrios Cynosura per altum
Parua regit: non vlla facem succenderit vnquam
Stella prior, neque flammigeros edixerit ortus
Antè alia, immerso cum iam Titanius orbe
Inibuit & tremulo Tattæia terga rubore,

Cressia quàm flammans inter primordia noctis
Maior agat, vultusque sacros ostendat Olympo.

Illa licet paruo iaceat remone per æthram,
Verior, infidum tamen est currentibus æquor.

Cardine nam toto conuertitur: haud mora, longos
Pigra tenet gyros, neque ceu mollita parumper
Flectitur, aut tardo cohibet cunctamina lapsu,
Denique Sidoniis dux est Cynosura carinis:
Rectior vndoso cursus fulcatur in æstu.

• INTER utrâq; dehinc præclari nominis Arcton
Ceu circumflexo sinuantur flumina lapsu,
Squameus agmē agēs Draco voluitur, atq; obit ambas
Spirarum curuis anfractibus: hunc quoque, vt artus
Longius effusum, spaciola volumina tendunt.
Compta Lycaoniis includunt Plaustra choreis:
Quà caput est Helices, fundunt sese vltima monstri
Agmina, & hac cæli vix cauda in parte quiescit:
Altera qua spiræ sinus est, sublime reponit
Verticis, & curuo ceu circumclusa Dracone,
In dorsum alterius dorso iacet Anguis ab ore
Vertitur, ac longe postremam lapsus in Arcton,
Rursùm maioris repetit confinia signi.
Nec quæ stella caput flammaram insignit honore,
Sola micat, solâ verubent incendia crista:
Sed serosa duplex adolet duo tempora fulgor,
Et duo sub geminis oculi fulgoribus ardent.
Vnicus ignis item mento æstuat, ipsâque forma
Verticis in nutum veluti curuata parumper,

ARATEA PHÆNOMENA.

Quà per dimensos demittitur ordo meatus,
Flectitur, atque Helices caudam spectare videtur,
Cuius in extremum spacio propiore per æthram,
Sibila protenti succedunt ora Draconis.

Quin super illa etiam summa confinia cauda
Stella subit, dextri quæ temporis igne coruscans,
Æmula vicinis accendit lumina flammis:
At declivæ caput vertexque obliquior astris;
Hæc in parte sacri procumbere cernitur axis:
Qua pater Oceanus rutili reparatus Eoi,
Occasus ortusque solo moderante coerces,
Et gemina alternæ miscet diuortia metæ.

ENCONASIN.

7 INDE pruinoso si lumen abúsque Dracone,
In conuexa feras, oculosque in proxima mundi
Declines, qua parte globo tumet altior ortus,
Illa laboranti similis succedet imago:
Protinus expertem quam quondam dixit Aratus
Nominis, & cuius latuit quoque causa laboris:
Panyasi sed nota tamen, ceu longior ætas
Eruit excussis arcana exordia rebus.
Nam dura immodici memorat sub lege tyranni,
Amphitryóniaden primæuo in flore iuventæ,
Quæ cedunt medijs longè secreta diei,
Hesperidum venisse locos, atque aurea mala,
Inscia quæ lenti semper custodia somni
Servabat, carpisse manu: postquam ille nouercæ
Insaturatæ odiis serpens victoris ab ictu,

Spirarúmque sinus, & fortia vincula laxans,
 Occubuit, sic membra genu subnixa sinistro,
 Sustentasse ferunt, sic insedisse labore
 Deuictum fama est: ac tum Tirynthius, Æthræ
 Inclytus & folio fultus sublime paterno est.
 Iuppiter hanc speciem, miseratus acerba laborum,
 Reddidit, & talem cerni permisit Olympo.
 En manus ipsa Dei violenta in verbera pendens
 Erigitur, dextræque dehinc impressio plantæ
 Tempora deculcat maculosi prona Draconis.

CORONA.

POPLETE succidui quæ sideris ampla patefcūt
 Terga, dehinc merfúmque iacet sublime humerorū,
 Aspice ceu rutilis vibret lux Gnosia flammis.
 Hęc quondam Bacchi monumentum fulget amoris:
 Hęc Ariadnæi capitis testatur honorem.
 Trina ter illustant hanc lumina, parsque Coronæ
 Serpentem vicina subit, quæ sibila in Arcton
 Ora Draco inclinans stridet flabris aquilonis:
 Post tergum Nixi pars voluitur, ac velut hærens
 Rursum defessi referatur nuncia signi.

OPHYCHVS.

ISTIVS extremo sub vertice, vertice quippe
 Sideris Innixi, clarum nosces Ophiuchum.
 Tricæi fidus stat nominis, & cui pingui
 Thure Epidaureæ fumant altaria sedis.
 In styga decursis Parcarum ab origine fufis
 Merferat Hippolytum fors vltima: iamque per imas

Cocyti

Coccyti tenebras & stagna nigrat̃ia Ditis,
Portitor ille Charon Thesidē fata vehebat.
Hic immaturi sed enim miseratus acerbum
Lethi supplicium, Neptuñique aspera iussa,
Algentes artus Erebo procul intimo ab vsque
Suscitat, atque animæ rursus tepēfacta calore
Viscera, mundanas reuocat medicator in oras.
Non tulit omnipotens ortu cuiquam generato
Deucalioneo, fas esse nouissima fata
Vincere, & incassum decurrere pensā sororum:
Moxque trifulca polo iaculatus fulmina cello,
Et super aëriæ vibrans incendia flammæ,
Morte repertorem medicinæ audacis in vmbas
Deiicit: ac gnato reparans solatia Phœbo,
Asperâque extincti miseratus fata nepotis,
Surgere nocturno iubet inter sidera motu.
Hic ergo insignes ardens venas Ophiuchus,
Hic rigidos artus formę Anguitenentis honore
Arduus, hic tantos humeris vibrantibus ignes
Euomit, vt pleno cūm Luna nitescit in orbe,
Menstruâque ingenti iam tempora diuidit ortu,
Nequaquam lentis obscurior ex humeris lux
Marceat: at manibus non compar flamma rubescit.
Nam suffusa leui resplendent vltima luce:
Sed cerni sunt prompta tamen: postremâque parco
Igne micant. ille angue manum confertus vtranque
Erigitur, serpēnsque dehinc elabitur ambas
Flexilis, & medium cingit spiris Ophiuchum:

Quem super hærentem plantarum mole duarum
 Scorpios in geminas effusus viscera parteis,
 Afflictusque oculos, maculosaque pectora pressus,
 Sustinet. attiguas euoluitur Anguis in auras,
 Agmine non æquo, neque tanta volumina compar.
 Nam quæ dextra manus sinuoso affigitur Angui,
 Parcius ab domino terga explicat, altera porro
 Plurimtis, ac multo per læuum pondere lapsus
 Funditus: & rutilo quæ lux sedet ignea mento,
 Vsq̃ue Ariadnææ sese vicina coronæ
 Lubricus inclinat. pōst spreta brachia quondam
 Formidata truci suspexeris Orioni:
 Hæc concessa etenim curuis mercatio velis.
 Huc fuscata Hiodij repserunt cornua monstri,
 Sideræ nimium facis indiga: nanque hebes ollis
 Ignis & obtuso marcent incendia crine.

BOOTES.

10 CALLISTO rutilat stellis, quibus ut quæ ferinā
 Prona sit effigiem, quo cardine torqueat axem,
 Semper in occiduis attollens lampada flammis
 Arctophylax, siue, ut veteres cecinere, Bootes,
 Famosa Arcadici testans commenta tyranni.
 Et licet instanti similis, similisque minanti
 Terga Helices iuxta premat ardens, haud tamen vnq̃
 In picturatæ plaustrum procurrere matris
 Fas datur, antiqui quoniam contagio in illo
 Criminis, & veterum prohibetur culpa malorum.
 Nec minus in membris lux olim maxima vibrat

Omnibus, ardet apex capiti, micat ignea late
 Dextera flammam, humeri flammam mouet instar
 Inter vtrunque femur, quā se confugia lucis
 Diducunt pedibus, maior quā luminis auras
 Verberat, & rutilo sidus magis æstuat astro.
 Nam locus Arcturo sacer • adscribitur, illinc
 Aurea qua summos adstringunt cingula amictus,
 Ebr̃ia flammanti consurgit stella rubore.

VIRGO.

Q V A protenduntur vestigia summa Bootis,
 Quāque per immensum circumflagentibus astris,
 Circulus obliquo late iacet Astriger orbe,
 Contemplare sacros subiectæ Virginis artus.
 Quam te quā memorē, siue est genitor tibi summus
 Iuppiter ex Themide in terras demissa parente:
 Seu patris Astræi clarum es genus, aurea cuius
 Sidera sunt proles, & qui pro munere morum
 Inculpabilium nomen dedit omnibus astris:
 Aut Pelusiaci magis es dea littoris Isis,
 Digna Poli confors, & cura latrantis Anubis:
 Seu tu diua Ceres, sic nam tibi flagrat arista,
 Et ceu Sirjaco torretur spica calore:
 Protentata manu ter quæ pernicibus alis,
 Nec sat certa gradum, viduatāque vertice summo
 Fluxipilæ vestis vestigia, lubricum vt æuum
 Sors agat, & subitis obrepat mobile fatum
 Temporibus, præcor in terras procul æthere ab alto
 Flecte oculos, placidāque meis venerabilis oro

Pande sacris aurem. Tu cūm sincera priorum
Vita hominum nullis ageret sub legibus ætūm,
Auræque innocuos seruarent secula mores
Sponte sua, nec criminibus via prompta pateret,
Inter confusos populorum libera cœtus
Versabare libens, nullique obnoxia culpæ
Corda inhibens media, casto res more tenebas:
Nullus telluri limes datus, indice nullo
Culta secabantur, neque iam discretio campum
Metiri in dominos monstraucrat: omnia rerum
Usurpantis erant, promiscua thura per agros
Præstiterant cunctis communia cuncta videri.
Denique cūm placidas crebrò Dea viferet vrbes,
Tectaque iusta virūm passim succederet illa,
Feruentis late pelagi natura, salūmque
Fluctibus instabile, & glauci vada turgida ponti,
Quà senior cano nutrit sub gurgite Nereus
Delphinos virides, & physeteras anhelos,
Ignorata suo seclusaque sine iacebant.
Nulla fides vndis, tumido commercia fluctu
Nulla petebantur: neque longis nauita terris
Insinuare ratem ius fecerat, exul vt oris
Omnibus externas veheret per inhospita gazas
Æquora, & insano penderet sæpe profundo
Omnia: sed cunctis nasci dabat aurea terris
Iustitia, & nullo discreuerat aëre regna.
At postquam argento deformis viluit ætas,
Rarius in terras os inclinabat honestum

Iam Dea, vix summos adlabens denique monteis,
Cum cedente die Phœbus sub nocte propinqua
Occiduus pronos vrgeret in æquora currus,
Vsurpandam oculis se dabat ad cœterentum:
Non ut festâ virum repararet gaudia vultu,
Sed crepula ut latè vomeret conuicia voce.
Parcite vile genus, lachrimis aiebat obortis:
Causa querelarum vestrum est scelus, aurea quōdam
Iudice me vestri vixerunt secla parentes.
Degener in vobis animus, solertia vobis
Peruigil, arte noua vitam traducere mos est:
Omne æuum studiis excuditis hinc quoque rursus,
Proh pudor atque dolor, nascetur vilior ætas.
Et lacerata genas ibit Bellona per vrbes
Saucia, ut infidas agitent certamina mentes.
Hæc ubi permœsto rauco congesserat ore,
Alite procursu sese in conuexa ferebat
Pretinus, atque oculos fugiens exosa sequentum
Linquebat cœtus hominū. ruit hæc quoque rursus
Viuenti series, ac succedere pudendo
Ærea secla habitu: fraus ilicet, & furor ardens,
Atque cruentus amor chalybis, segnisque libido,
Et malefada lucri rabies subit omnia, terret
Degener, ac mœstæ facies formidinis implet:
Secreti immodicus vada gurgitis vltima versat
Tiphys: Agenoreo color hinc mentirier ostro
Incipit, Assyriūque bibunt noua vellera succum,
Ebria ut extremo splendescat lana veneno,

Sic iusta in populos mox Virginis inculpatæ
 Exarsere odia, & cælum pernicipibus intrat
 Diua alis, spaciûmque sibi subuecta per auras,
 Vnde procul terras summa vix cerneret æthra,
 Propter anghela libens late capit astra Bootis.

12 I S T I V S extremis humerorum partibus vrget
 Stella facem, qualique rubent incendia flamma,
 Quæ subiecta procul caudam maioris ad Vrsæ
 Vertice brumalis circunuoluuntur Olympi:
 Talis vtrique modo simul & fulgore micat lux
 Plurima: quippe procul clarè fax ardet in Arcton.
 Nec contemplandi labor anxius, omnia primis
 Obuia ceu vibrant obtutibus, vnus ob ora
 Quæ sunt prima ferè vestigia, præminet ignis:
 Altera quâ pedibus regio est clunalibus, ardet
 Stella itidem, genibûsque dehinc se tertia promit,
 Æmula qua rutilæ flagrant confinia caudæ.
 Non tamen his species, non sunt cognomina certa,
 Sed permixta simul vulgi vice conuoluuntur.

GEMINI.

5 I L L A quidem supero conferta relabitur axe,
 Infamia piscosi semper salis, ipsius autem
 Subiectos capiti Geminos tibi cernere fas est,
 Spartanam Geminos sobolem, prolémque tonantis
 Egregiam, & proprio post reddita numina cælo.
 Nam Lacedæmoniis Mars cùm caluisset Aphidnis,
 Castora Cecropij tulit inclementia belli:
 At frater lucémque & fata superstitis æui

ARATIA PHENOMENA.

Exosus, sortem lachrimis efflagitat æquam:
Protinus alternæ germanos tempore vitæ
Iuppiter atollit, cælique in celsa receptans
Æternæ flagrare facis iubet ignibus ambo.

CANCER.

ALVO Helices Cæcer subuoluitur: astrâq; Cæcro
Iuno nouercales vt semper proderet iras,
Præstitit. hic etenim Lernæi gurgitis Hydram
Vreret Alcides cùm flammiger ausus in ipsum
Repere victorem, quâ duro concava dorso
Tegmina curuantur, geminus micat ardor in auras:
Hos dixere A sinos, ortos Thesprotide terra,
Et sidus Lenæ tuum disternat aer
Crassior. hos itidem qualis præsepibus esse
Forma solet, dispar Chelarum flamma coruscat.
Nanque tribus stellis adoletur dextera Cancro:
Leua duas pigro succendit fomite flammæ.
Quâ postrema pedum rutilant vestigia in Arcto,
Maxima flammigeri mundus trahit ora Leonis.
Membra dehinc longi qua sese semita cæli
Plurima protendit, torrentur fomite acuto
Singula, & assiduus ardet Leo viscera flammis.
Hic Hyperionij flagrat via solis, & isto
Se duce ca rulei referunt momenta caloris.
Tunc succisa Ceres statim cum mergite culmi
Construitur, flauos tondentur semina crines
Omnia, & aduertas late cõquit area messes.
Tunc & Threicij repetunt animosa aquilones

Flabra polo, tunc Oceanum stata flamina cæli
 Propellunt pelagus: longis hoc tempore in anni
 Ocia sunt remis: pontus vehit ipse carinas.

AVRIGA.

14 AVRIGATOREM par sit quoque, curavidere:
 Nanque tuas aures implebit fabula solers
 Cretæi pecoris: hæc lac memoratur alumno
 Infudisse Ioui Capra, nutrix dicta tonantis.
 Stelligero subuecta polo est: ille impiger autem
 Pulcher Erichthonius, currus & quatuor olim
 Iunxit equos, pronus qui non procul in Geminorum
 Leua iacet, fusoque super se corpore tendit.
 Plurimus, atque Helices caput inclinatur ab ore.
 Ille quidem in spaciū membra explicat: at Capra læuo
 Fixa humero clare sustollitur: ipsius autem
 Fine manus paruas Hædorum suspice flammæ.
 Qui postquam Oceano sese expedire sonoro,
 Sæua procellosis immittunt flabra fluentis,
 Ut spumosa truci pulsantur littora fluctu,
 Et vaga cæruleas inuoluant æquora puppes.

TAVRVS.

15 NEC minus Aurigæ, quæ sunt vestigia curui,
 Cornigeri late tenduntur pectora Tauri.
 Illic setosam pecoris perquirere frontem
 Esto memor: flexo iacet illic crure, minaces
 In terram figens oculos: tum cætera signa
 Flammæ similis procul inter sidera formam
 Ostentare valent: gemino sic cornua ductu

Erigit

ARATTA PHÆNOMENA.

45

Erigit ætherij rigor ignis & ignis vtrique.
 Sic camuris ardet protractibus, haud tibi signis
 Perquirenda aliis pecoris frons æqua resurget:
 Oceano proprio Taurum deprenderis ore.
 Cornua sic vera sub imaginē curua dehiscunt:
 Sic media creber pecori frontem asperat ignis:
 Sic Hyades Tauri toto procul ore coruscant.
 At boream leuo quā Taurus acumine pulsat,
 Desuper Aurigæ dexter pes imminet astro.
 Vna pedem Aurigæ dextrum cornūque sinistrum
 Stella tenet pecoris: simul in conuexā feruntur:
 Sed prior occidui Taurus subit æquoris vndas.

CEPHEVS.

15 N E C mea musa senē tacitum Cephea relinquet:
 Infidem quoque summa poli Cephea reuoluunt:
 Illum quinetiam rutilæ pater intulit æthræ,
 Donauitque polo. tergum Cynosuridos Vrsæ
 Post habitat, gemināsque manus à pectore tendit.
 At diducta pedes tamen huic mensura seniles
 Diuidit, extrema quantum pede distat ab Vrsa.
 Nō eget huius enim sedes sacra numinis hilum.

CASSIPEIA.

17 R V R S V M decliui si visum tramite vergas,
 Prima tibi vt flexi linguatur spira Draconis,
 Infortunatam spectabis Cassiepeiam.
 Sed nec multa tamen, cū cælum lumine toto
 Luna replet, tetram vt superet fax aurea noctem,
 Occurret genitrix oculis quærentibus: adsunt

Lucida mœrenti, tenuis rubet ignis, & ægrè
 Lux hebes est matri: vix qualem Caria quondam
 Nouerat intrantem per claustra tenacia clauem,
 Formatur stellis distantibus: inque humeros vix
 Tenditur angustos, natæ fera fata retundunt.

ANDROMEDA.

13 N A Nq; subest, teretisq; poli simul orbe notatur,
 Andromeda incendi, quæ semper luce coruscans
 Sponte oculos in membra rapit: face denique vertex
 Ardet anhelanti, geminamque per æra fundunt
 Lucem humeri, & summis lux æstuat ignea plantis:
 Ignea quinetiam per cælum singula flagrant
 Andromedæ, & toto vibrant in corpore flammæ.
 Sed tamen hic etiam viuax est pœna dolenti:
 Nam diducta vlnas magna distendit in æthra,
 Vinculæque in cælo retinent quoque tenuia, quippe
 Brachia contortis adstringunt nubila nodis.

EQVVS.

19 R V R S V S odorato quæ vertex crine tumescit,
 Andromedæ capiti succingitur indiga pleni
 Aluus Equi, summo quam fax in vertice vibrat
 Vrginis, inque auras cornu vice surgit acuti.
 Ipsa sub abscisso latè micat aurea ventre,
 Cor nipedis simul hunc lux indiscreta renectit,
 Communique rubent duo semper sidera flamma.
 Treis latus atque armos aliæ pecoris pinxere,
 Et spacio disiuncta pari fax æmula flagrat.
 Plurimus ignis inest, vasto globus æstuat orbe.

Sed non & capiti similis rubor, ipsa que ceruix
Quauis procero surgat iuba maxima collo,
Languida marcenti vix est spectabilis igne.
Vltima quæ mento sese explicat, haud minor illa
Quattuor est primis quæ formam lumine claro
Cornipedis simulant: non hinc Equus integer artus,
Non quadrupes cælo sustollitur, at tenuis aluo
Etigitur, media iam cætera ponè negantur;
Et quatit ætherias primis modo cruribus auras.
Nunc hunc Aonio quondam memorant Helicone
Inclita post Lyciæ redeuntem bella Chimæra,
Mystica qua rupes doctis obmurmurat antris,
Herbarum carpisse comas, & gramine odoro
Expleuisse famem, sed cum sitis arida fauces
Vreret, ac nullo manaret gurgis hiatu,
Illisisse pedem, cornuque excita repente
Lympha camœnalem fudit procul Hippocrenen.
Aones hoc latiçi posuerunt nomen equino
Pastores: strepit hæc placido inter saxa susurro,
Atque Helicone cadens sese sitientibus herbis
Inferit, Ascræas donec vaga gurgite valles
Viuficet, rigat has animas & Thespia pubes
Semper, & in latices inhiat gens fontis alumni.
Ast Equus alterno redit inter sidera motu,
Oceanique salo caput exerit, haud tibi magni
Cura laboris erit cælo spectare sereno
Cornipedem: micat ille procul flagrantibus astris,
Et perfusa recens educit pectora ponto.

20 T V N C celer ille Aries, longi qui limitis orbe
 Æthera percurrent, nunquam Cynosuridos Vrsæ
 Segnior ablapsu conuertitur, haud procul astro
 Visus Equi, magno celsum secat aëra motu.
 Parcior hic rutilæ semper facis, indigus ignis
 Spectatur iusti. nam quanti luminis astra
 Esse solent, aciem quibus aurea Luna retundit,
 Marcida lanigeri tantum se forma sub auras
 Exerit: in tenui quanquam primordia Phœben
 Orbe habeant, nullòque decus dea proferat ore.
 Sed licet hunc oculis frustra sectere per æthram,
 (Nam semper propriis caret ignibus) en tibi propter
 Andromedæ claro rutilantia cingula in astro
 Suspectanda patent. vocat ingens baltheus ultro
 Quærentem, non longa Aries statione locatus,
 Inconuexa redit paruo se tramite: subter
 Distinet & medio cælum citus ordine currit,
 Vltima Chelarum quæ brachia, quæque corusco
 Circulus axe means rutilum secat Oriona.

DELTOTON.

21 E S T etiam Graio quod semper nomine nostri,
 Deltoton memorant: simile est latus istud vtrunque:
 Porrigitur summum signo caput: angulus arctat,
 Et gemini suprema iugi vicinia mordet.
 Tertia quæ stantes sustentat linea ductus,
 Parcior, haud simili sese sub limite tendit,
 Et contracta modum gemina face flammigerarum

Stellarum superat. quin & quæ subter in astro
 Lanati marcent pecoris, pluuióque tepescunt
 Iam vicina noto, minor istic linea luce
 Et fulgore facis præuertitur: at locus olli
 Post tergum Andromedæ, sic se tulit ordo dicatus.

PISCES.

HINC si vicino flectaris lumina visu,
 Inque notum sensum boreali ab cardine doctus
 Inclinare oculos, proles tibi tertia Pisces
 Surgent Bombycij: sedes data quippe duobus
 Piscibus, ingenti quæ celsam circulus æthram
 Orbe secat, tendit quæ penna extrema sinistræ
 Ales equus, mundo quæ pectora Laniger alto
 Urget, & aduerso surgentem corpore Taurum
 Respicit, hinc medio signantur sidere Pisces:
 Quorum alius rigida consurgit in æra forma
 Celsior, & boream propior sapit alter aquarum,
 Troicus haurit aquas, funditque ephebus ab urna:
 Ponè auidus iacet in notialia nubila pronus.
 Sed tamen hi latè stellis ex ordine fuis
 Nectuntur caudas, & lenta trahuntur vtrâque
 Vincula, per cælum coeunt quæ cingula rursus,
 Et rutilo cõfixa quasi super igne tenentur,
 Cælestem memorat quem solers Græcia Nodum.

PERSEVS.

EX humero Andromedæ læuo quoque noscere
 Qui rigidum celsi suspectat cardinis axem, (Pisces)
 Perfacile est: vlnæ nam proximus iste sinistræ

Cæculus erigitur. Quin & vestigia propter
 Persea sub volucri par est tibi quærere forma
 In caput inque humeros rotat ægram machina mûdi
 Andromedam: Threici nam sub flabris aquilonis,
 Nititur alato vindex pede, maxima cuius
 Dexteræ mœrentis solium prope Calsiepeia,
 Tenditur, ingentisque dehinc vestigia passu
 Pulverulenta quasi cano procul ære pandit.

PLEIADES.

14 PLEIADES femoris pariter sub sine sinistri
 Perseus protollit: locus has habet arctior omnes
 Connexas. lentę facis haud procul istas
 Ostentat rutili lux fideris, ægra sororum
 Lumina, nec claro flagrat rubor aureus astro.
 His genitor, vero si fluxit fabula fonte,
 Pœnus Atlas, subiit celsæ qui pondera molis,
 Cælis, atque humero magnū super æthera torquet.
 Fama vetus septem memorat genitore creatas
 Longæuo: sex se rutila inter sidera tantum
 Sustollunt. septem fert fabula prisca sororum
 Nomina, sex sese tenui sub lumine reddunt,
 Electra, Alcyone, Celæno, Taygeteque,
 Et Sterope, Meropéque, simul famosaque Maia.
 Prole dei cerni sex solas carmine Mynthes
 Asserit: Electram cælo abscessisse profundo
 Ob formidatum memorat prius Oriona.
 Pars ait Idææ deflentem incendia Troiæ,
 Et numerosa suæ lugentem funera gentis,

Electram tetrismœstam dare nubibus orbem,
Sæpius obscuris caput ut sit cincta tenebris:
Nonnunquam Oceani tamen istam surgere ab undis,
In conuexa poli, sed sede carere sororum:
Atque os discretum procul edere destitutam,
Germanoque choro sobolis lacerata ruinis,
Diffusamque comas cerni, crinisque soluti
Monstrari effigiem: diros hos fama cometas
Commemorat tristi procul istos surgere forma.
Vultum ardere diu, persundere crinibus æthram,
Sanguine sub pingui rutiloque rubere cruore.
Quin Meropen addit postquam Sisyphœia vincla,
Et thalamos sæuo sortita est omine diuûm,
Indignam æria credunt magis sede fuisse.
Sic anceps numeri fit fabula, sexque per æthram,
Vergilias cerni tenet usus, sed simul omnes
Arctauere globum: ter in auras angulus exit
Flammiger, & mixtis Atlantides ignibus ardent,
Nectamen est famæ similis vigor, ampla forores
Fabula nobilitat: modus ollis parcus, & ignis
Vix tenui longè face fit spectabilis istas
Alternò redeunt cum bina crepuscula mundo,
Seu nox australes adolet cum cæcula flammæ,
Seu matutinus cum sidera disiecit ortus,
Conuolui cælo summæ pater annuit æthræ.
Nec minus arenti cum crine attollitur æstus,
Et cum cana comas redit anno bruma rigenti,
Tempora designant nam si se gurgite tollunt

Vergiliæ, curuas in flaua noualia falces
 Exercere dies: si condunt æquore flammæ,
 Tellurem pressò proscindere tempus aratro.

LYRA.

25 EST Chelys illa dehinc, tenero qua lufit in æuo
 Mercurius, curua religans testudine chordas,
 Vt Parnasseo munus memorabile Phœbo
 Formaret neruis opifex deus. hanc vbi rursum
 Conventus superi compleuit pulcher Apollo,
 Orphea Pangæo docuit gestare sub antro.
 Hic iam fila nouem docta in modulamina mouit,
 Mûsarum ad speciem: Musa satus ille repertor.
 Carmina Pleiadum numero deduxerat: at cum
 Impia Bassaridum carpsisset dextera vatem,
 Et deuota virum tegeret Libethra peremptum,
 Intulit hanc cælo miseratus Iuppiter artem
 Præstantis iuuenis, pecudes qui & flumina vates
 Flexerat: Adnixa quæ semet sidera porro
 Sustollunt, læuum propter Chelys hæc femur adstat.
 Aduolat ast aliud latus Ales, & ore canoros
 Tenditur ad neruos, media est Lyra sede dicata
 Cycneo capiti, & curuo contermina signo.

CYCNVS.

16 N A N que & sidereis Cygnus secat æthera pennis,
 Donatus cælo, non claro lucidus astro,
 Sed tamen os flagrans, & gutturalonga coruscans,
 Grandibus haud equidem stellis, non his tamen atris
 Obscurisve micat, trahit in conuexa volatum

ARATEA PHÆNOMENA.

53

Perfacilem, & dextro latè Cepheida dextram
Radens remigio, summa ad vestigia læuam
Declinatur Equi: sic magno præpes Olympo
Subuehitur, subit occidui sic marmoris vndas.

AQUARIUS.

27 N A M post Cornipedem flagrât duo sidera Pi-
Pisces Bombycij: caput autem subter equinum (sces,
Laomedonti ad se dextera tendit ephebi.
Ipse dehinc longos insignis Aquarius artus,
Adstat ad hirsuti caudam pulcher Capricorni.

CAPRICORNVS.

18 I M V S vt australi descendit circulus axe
Signifer, inque notum rutili cadit orbita solis,
Hispidâ setosi marcet species Capricorni.
Huc cum Threicio veniens à cardine Phœbus,
Vertit iter, pulsusque deum, mirabile dictu,
Brumalis redigit, non tum mihi longa phaselis
Æquora tententur, non tum freta turbida pinu
Quis petat: angusto decurrit tramite nanque
Parua dies, vastoque dehinc deprensus in alto,
Nequicquam pigre clamarit sidera lucis:
Interea totis notus acer sæuiet vndis,
Excitumque salum verret notus. aurea solis
Cum rota cornigeri sidus pepulit Capricorni,
Tum dirum cælo frigus redit: aspera nautis
Tunc sunt fluctuagis: tamen isti sæpe malorum
Immemores, agitant totos in fluctibus annos,
Mergorum & focæ similes: trahit vnda pauentes,

H

Ac retrahit: quærun't oculis distantia longè
Littora, & in pontum cogunt lucra semper hiantes.

SAGITTARIVS.

13 P A R metus ex pelago tibi sit quoq; sole Sagitta
Cum leuis ad flatum, cum lux in arundine flagrat,
Ignis mundani cum tela extrema coquuntur,
Cumque Sagittiferi torret vapor aureus Arcus.
Tum quoque si piccam spectaris surgere noctem,
Informem terris tellurem ut vestiat alis,
Littus ama, fuge solers carula tegmina noctis,
Exitiumque sali, rabidique pericula ponti
Anteueni, iam solue memor vaga carbasa malo,
Iam prolixarum iaceat rigor antennarum.
Mensis at infausti vel duri sideris index
Scorpius exoriens sit tempore noctis adule.
Hic matutino veniens procul æquore cælum
Exigit è pelago, telum trahit vltima cauda.
Cunctatur pigro post tergum sidera iuxta,
Arcitenens tardos & gurgite liberat artus.
Tum Cynosura & iam maturè in tēpore noctis
Altius in boream sustollitur, abditus autem
Orion redeunte die, tum brachia Cepheus,
Protectasque manus, mediāque immergitur aluum.

SAGITTA.

Q V I N norunt alia superum conuexa Sagittam:
Sed tamen hæc arcu tereti caret, inscia nerui:
Insicia nam domini est: cælum super aduolat ales,
Ales Olor, sed Threicio conterminus axi,

ARATEA PHÆNOMENA

Cana pruinosa extendit colla sub Arctos.

AQVILA.

19 ARMIGER hanc etiam Iouis aduolat, arbiter
Ætherij, sed mēbra minor: procul hic tamē alto (ignis
Cum redit à pelago, & mouet in conuexa volatum,
Fine tenebrarum, summæque in margine noctis,
Spumofum latè mare subruit, omnia cæli,
Omnia terrarum mox flabra procacia verrunt.

DELPHIS.

10 TVM curuus caudam subit inter sidera Delphis,
Dux Neptune tui quondam super æquor amoris.
Hic iam detrusè in latebras procul Amphitrites,
Arduus occiduos humeris vbi sustinet axes
Pleiadum genitor, perruperat hic vagus omni
Gurgite dilectam domino maris vltimo ab orbe.
Mollis dorfa tulit: breue signo corpus in astris,
Et super auritum ponto surgit Capricornum:
Hic medios artus teter stupet, altera porro
Quattuor illustrat facibus rubor aureus, atque
Bis gemino discreta situ micat ignipotens lux.
Omnia quæ soli & rigido interfusa aquiloni,
Ætheris incurui moles rotat, inque frequentes
Occasus ortusque trahit moderator Olympi,
Sunt digesta mihi, quæ rursus limite abúsque
Sese Hyperionio, pluuias concana in austri
Dimittunt, tetram donec notus ambiat æthram,
Dicere Romuleo connitor carmine solers.

31 SVBTRAHIT obliquo quâ sese circulus orbe
 Signifer, in borean australes egerit umbras:
 Ut medij iam mole poli fera pectora Tauri,
 Suscipit Orion: neque quisquam nocte serena
 Transierit, celsò latè se cardine pandit,
 Auratúmque rubens dimittit baltheus ensem.

SIRIUS.

32 TALIS & ipse virum gemina ad vestigia custos
 Insequitur, sic flammigero distinguitur astro
 Ætheriæ Canis illè plage, cui plurimus ardor
 Æstuat in mento, multus rubor imbuit ora,
 Stridit aphelanti face pestifer aëra motu,
 Torret & immodicis terras coquit ignibus astri.
 Hic varios ardet stellis rutilantibus artus:
 Sed non est similis cunctis vigor: vndique quippe
 Aluus cyanea est, mento grauis effluit ardor,
 Qui formidato sub nomine Sirius æthram
 Vrit: huic rutilos si sol adflexerit axes,
 Quantus corporibus, quantus labor imminet agris:
 Marcebunt sata cuncta: diu nanque indiga succi
 Si qua iacent, cedunt, valido penetrata calori,
 Ac decoctorum languebunt germina florum:
 Illa autem interno quæ sunt animata vigore,
 Si prius attollit blandúsque illabitur herbas
 Sirius, & dulci nutrit tepesacta sereno.
 Hunc hunc flammanti cùm primum vibrat ab ortu,
 Auribus atque animo capimus procul. altera si qua

Stellarum fulgent, rutilant quæ plurima, longi
Bellua fert lateris, neque multa luce coruscant,
Et designandis tantum sunt addita membris.

LEPVS.

33 PARVVLVS in stellis Lepus est quoque: nãq;
Emicat Oriõ gemina ad vestigia subter (vbi magnus
Vrgetur cursu rutili Canis: ille per æthram
Effugit instantem, premit autem Sirius ore.
Auricum primis emittit gurgēs ab vndis:
Ille minax pauidum supereditur, & procul idem
Cum Lepus occiduum sese inclinavit in æquor,
More latebrarum repetens freta, Sirius alto
Defluit ab cælo,mersumque per humida quærit.

ARGO.

34 MAGNVS Iasoniã cauda Canis extrahit Argo,
Puppe refulgentem: neque enim se Thessala cymba
Solenni in faciem monstro mouet extima puppis.
Surgunt oceano velut alto à gurgire naute,
Cum portum tenuere auidi, volitantia raptim
Sipara conuertunt, tergòque in curua remulco
Littora certatim subeunt simul, illa marinas
Iam defuncta vias, procul imi littoris algas
Pone subit, terramque tenens secura quiescit:
Sic Argo rutilam tantum inter sidera puppin
Ducitur, occultat rigido tenus altera malo.
Sponte gubernaculum puppis dimittit in vndas,
Celsior, ac merso descendit in æquora clauo.

35 DISTANTEM Andromedā prolixi trami-
 Perterret Cetos. nam Threicij prope flabra (te mūdi,
 Andromedam boreæ celsō rotat æthere cardo.
 Bellua dira noto vehitur: trahit auster in arcto
 Ora inimica salo: nam quā selaniger alto
 Cælo Aries tollit, qua Piscibus astra duobus
 Augentur, rutilat subter Nereia Pistris,
 Effluua percurrens non multi fluminis astra.
 Illa memor longæ formidinis, illa duorum
 Inter signa tenax, horret squalentia monstri
 Terga procul, pauidūque super caput inserit vndis.

FLVMEN.

36 QVIN & cæruleo flumen quoque gurgite ma-
 Astra inter sedēsque deum, pars æquoris esse (nans
 Credidit Ausonij: nanque hunc dixere priores
 Eridanum, Venetos latè qui lapsus in agros,
 Alpino Adriacos impellit gurgite fluctus.
 Hic fūsum cælo quondam Phaethonta sub vndas
 Excepit senior, leuē cū sensere iugales
 Ætherij rectoris onus, cūque ignifer axis
 Tramite sub mundi mortales spreuit habenas,
 Dijs data tum latè texere incendia terras.
 Astra vorax ignis, flamme sola cūcta coquebant,
 Donec fata sui miseratus Iuppiter orbis,
 Redderet ætherij Phœbo moderamina cursus.
 Illum prolixis duræ Phaetontides vlnis
 Planxerunt, rediit supero pax aurea mundo.

ARATEA PHÆNOMENA.

Eridanúmque senem nutu Iouis omniparentis
 Astra receperunt. Pharium pars altera Nilum
 Commemorat, largo segetes quòd nutriat amni,
 Arentisque locos, vnda fecundat alumna,
 Vel quod de medij prolapsus parte diei,
 Vastus in æquoreas pelagi sese inferat vndas.
 Iste pedem leuum rutili subit Orionis,
 Fusæque quæ geminos adstringunt vincula Pisces,
 Eridani coeunt anfractibus, ut procul ille
 Tenditur effusi vigurgitis: huc quoque cristæ
 Cedit apex, summa quæ lux Pistrice coruscat
 Desuper, & flamma caudarum cingula figit.

PISCIS MAIOR.

IN TER demissum procul in vada cærule clauū
 Puppis Iasoniæ depictæque terga carinæ,
 Et Pistrim vndicolam, Leporis quæ tenditur aluus
 Stellarum creber rutilat rubor, haud tamen istis
 Vel lux multa micat, vel fit memorabile nomen:
 Nulla etenim forma flammæ Iuppiter ignes
 Discreuit, nullos simulant hæc corporis artus,
 Qualia digesto mundus sacer ordine voluit,
 Semper in antiquum retrahens iter omnia secum
 Scelorum serie longa. istas denique signant
 Interualla faces, similis quoque lux habet omnis,
 Par modus, occasu pariter referuntur & ortu,
 Ne expectanda forent ponto quòd sola carerent,
 Cætera descriptis aptantur singula membris,
 Formarum flagrans leporem, quæ Sirius vrget

Languida, nec certo sub nomine cuncta feruntur:
 Ultra setosi rursus speciem Capricorni,
 Cardinis immerfi quæ sunt australia flabra,
 In Pistrim horrificam conuersus viscera piscis
 Subuehitur. notium vocat istum Græcia piscem.
 Stellæ aliæ mundo quæ pulcher Aquarius instat,
 Et quæ cristato consurgit bellua dorso,
 Usque sub aërij rutilantia sidera Piscis,
 Sunt mediæ flammæ steriles ac lucis egenæ:
 Nam passim ignoti vice vulgi semet in æthram
 Protollunt dextram, sed tantum propter ephēbi
 Pocula, quem diuū mens gestare loquuntur,
 Efflua se species liquidarum fundit aquarum
 Partes in geminas: lux illic clara duabus
 Est solum facibus, non hæ spaciola per æthram
 Interualla tenent, neque lumen lumine forte
 Collidunt, vni Phrygium nam subter ephēbum
 Ardet apex, alij quæ curuam bellua caudam
 Terminat insignis, lato vomitur globus igni.
 Cunctis nomen Aqua est, quæ stellæ denique propter
 Osa Sagittigeri, quæ se vestigia prima
 Cornipedis simulant, circunuoluuntur Olympo
 Queis face sub tenui tenebrosus marceat ignis.

A R A.

78 E C C E venenatæ quæ Scorpius agmine caudæ
 Plurimus erigitur, tepidumque supermicat austrum,
 Paruulus hic Aram locus exprimit. hoc satis arcto
 Tempore suspicies mundo rutilante referri.

Nam

ARATEA PHÆNOMENA.

Nam polus aduerso qui tollitur axe Bootis,
 Quantum suspenso vada linquit turbida cælo
 Oceani, tantum in sibimet contraria tendit.
 Arcturum vertex leuat arduus, imbrifer austri
 Aram cardo premit: brevis olli semita cæli,
 Occasusque celer, tamen isto luciparens nox
 Fata hominum miserata prius, miserata labores,
 Certa procellarum statuit procedere signa,
 Ne tibi cum denso conducitur aëre cælum,
 Inter nimbiferas nubes spectabilis extet
 Ara poli, longa ut glomeret circumque supraque
 Fœta pruinarum se vellera, qualia tristi
 Coguntur vento, terraque excita per æthram
 Nubila conceptos effundunt desuper imbres.
 Non Arctus, non sit tali sub tempore vertex
 Clarius hoc: nã sæpe nouum prenoscere signo
 Nox docuit, noctis si quis præcepta sequatur,
 Incassum zephyri voluunt mare: si quis at ista
 Respuat, incautas percellent flabra carinas:
 Vix, scis, sera Iouem subeat miseratio rerum,
 Pigra salus nautis redeat fluitantibus alto.
 Certior ast ollis veniet spes, axe supremo
 Si boreæ stringat rutili coma fulguris auras.
 His signis austri raptabunt flabra fluentum,
 Donec de boreæ rutilum iubar emicet axe.
 At si Centaurum medio sub tramite cæli
 Videris, ut fluctuantum discedat eoo,
 Quantum adit occasum, sit rectus desuper autem

Nube humerum, & cælo sint omnia signa priora,
Eurus erit, verret falsi vada gurgitis eurus.

CENTAURVS.

- 39 CONTEMPLATOR enim gemine rutilã-
Viscera, q̃ signis subtexit mēbra duobus. (tia formæ
Nam qua parte hominē quadrupes sustollit equino
Ventre superstantem, versatur Scorpius ingens:
At qua cornipedem media vir fundit ab aluo,
Curua venenati sunt tantum brachia signi.
Ille autem dextram protendere visus ad Aram
Cælicolum, iustæ persoluit munera vitæ,
Agrestēque manu prædam gerit: hic vbi celsò
Pelion adsurgit dorso, nemorosâque latè
Inferit aeris iuga nubibus, arbiter æqui
Egerat Alcidae legum post bella magister.

HYDRA.

- 40 DESUPER ingenti sese agmine porrigit Hydra,
Quæ prolata salo longè latus explicat æthra.
In Cancrum protenta caput, caudamque feroci
Centauro inclinat, transit spaciola Leonis
Viscera, & ingenti sub Virgine summa quiescit.
Quinetiam spirare putes, sic agmina cælo
Lubrica conuoluit, sic spiras pendula torquet,
Sic & flammigero linguam iacit ore trifulcam.
Spirarum medio gestat Cratera coruscum,
Ultima cæruleum sustentant agmina Coruum,
Ales vt intento fodiat vaga viscera rostro.

ARATEA PHENOMENA

PROCYON.

41. **VLTIMVS** est Porcyon Geminorū subditus
Oremicans rutilo, trina face viscera lucens. (astro,
Ista volutatos cernuntur cuncta per annos,
Hæc vehit Oceanus pater omnia, merſaque rursus
Hauriet Oceanus, trahit ingens machina cæli,
Cuncta superpingunt rutilam sua sidera noctem.

PLANETÆ.

42. **QVINQVE** itidē stelle, similis quibus haud sit
Nec quas formarū doctus notet adfixarū, (imago,
Per bisſena poli volitant rutilantia signa.
Nullus eas alio pacto deprendere certet:
Tam vaga per totam cūctis via defluit æthram,
Semper & aduerſo referuntur tramite mundi.
Mundus ab Eoo trahitur reparabilis alto,
Pronus Atlantei procul in vada cæcula ponti:
Illæ in ſubiecti cogunt iter atheris orbem,
Nitentes in ſumma poli, motūque feruntur
Aduerſo Solis radiis, ceu cum vada cymbam
Prona vehunt, ſi quis prora nitatur ab alta
In puppim proferre pedem, via carpitur olli
Curſibus inceptis contraria: vis tamen iſtis
Obuia, labenti ſemper ſuſtollitur æthræ,
Vnicæque in Solis adolent incendia flammis,
Longa volutandis tamē ollis tempora currunt,
Pigræque ſe referunt, ſedes ſortita priores
Omnia: non illas animis audacibus ergo,
Carminē non cæco tentauimus, hoc ſatis vnum

Musa mihi, satis hoc longi labor egerit æui,
Si defixarum cûrsus & signa retexam.

CIRCULI.

43 QVATTVOR aerios Zonæ cinxere meatus:

Quattuor has cûrsus & tempora nosse volentem
Scire sat est. quin signa etiam sunt quattuor istis
Plurima, quæ zonis hærentia conuoluuntur.
Ipse inconcussa retinentur sede per annos,
Mutuæque implexa sibimet consortia mordent:

44 At modus in binis protenditur. Aëra, pepli
Sidera nocturni, si suspectare libebit:
Nec scindunt medium Phœbeia lumina mensē,
Languet ut in stellis species hebes, omnia cæli
Illustrante dea, ac flammæ superante minores.
Orbe sed haud pleno finit igni feruere acuto
Sidera, candentis speciem super inspicere Lactis
Protendi cælo: color olli nomen ab ortu
Primigeno statuit se, Zonam Græcia solers
Concelebrat, nostro sic Baltheus ore notatur.
Non isti forma similis, similisve colore
Circulus est alius: modus & mensura duobus,
Est compar solis: alios duo parcius arctat
Linea, nec multa trahit istos ambitus æthra.

45 HORVM alius duri cû soluunt flabra aquilones,
Et cum præcipitant borealia flamina sese,
Axe Lycaonio iacet obuius: hîc Geminorum
Sunt capita, hîc genua Aurigæ defixa quiescunt:
Circulus hic idem retinet pede Perseæ leuo,

ARATEA PHENOMENA.

Atq; sinistro humero cubito tenus: hic quoq; dextrā
 Sustinet Andromedę manus extima, desuper acri
 Subrigitur boreæ, cubito inclinatur in austrum
 Mœrens Andromeda: hic celeris vestigia summa
 Prastringuntur Equi, præstringitur Ales ab ipso
 Verticis extremo: secat hic humeros Ophiuchi
 Circulus, & secum flagrantia dorsa reuoluit:
 Erigone tepidum sese summittit in austrum,
 Virgineusque pudens Zonæ superimminet artus.
 Sed Leo, sed Cancer borealis tramite cæli
 Viscera protendunt, at circulus ima calentis
 Pectora perque aluum procul in postrema Leonis
 Succedit: secat ast alius per viscera plana,
 Et medio subter caua tegmina diuidit orbem,
 Lumina recludens altrinsecus. orbita porro
 Ista poli partes si discernatur in octo,
 Quinque superuoluit se partibus: at tribus alti
 Intrat stagna sali: sol istinc flammiger æthram,
 Iam relegit, pulsusque deus semel ordine facto
 Flectitur æstiuo, neque cellum semita in axem
 Sideris erigitur, via rursus nota iugales
 Suscipit, inque notum rutili redit orbita solis.
 Circulus iste quidem Cancro tenus adiacet axe.
 46 SEMPER in occiduo procul alter cardine in au-
 Diuidit imbriferi corpus medium Capricorni, (stri
 Idæique pedes pueri, postremaque caudæ
 Cæruleæ, brevis hic lepus, hic canis artus
 Conditur extremos: hic Thessala cernitur Argo:

Hic Centauræ fera molis terga secantur
Iste venenatæ dissecta volumina caudæ
Amputat: hic arcu protenditur ampla Sagittæ.
Ultimus hic Phœbo locus est, vbi lapsus in austrum
Pellitur, al benticum canent tempora bruma:
Sideris hic metæ procul istuc cælite cursu,
Axe sereniferi descendit Sol aquilonis.
Partibus iste tribus tantum se circulus effert,
Quinque latet, creperi succendens stagna profundi.

47 INTER vtrūque dehinc quātus iacet ambitus illi
Zonarum, cani speciem quæ lactis in æthra
Cernitur, ingenti se tramite linea tendens,
Diuidit ima noti, discernit & alta aquilonis:
Hic luci modus & tenebris sub lege magistra
Pensatur, nox æqua diem subit æmula, Phœbus
Lumina substituit paribūque reuoluitur horis,
Vel cum summa æstas coquit agriviscera hiātis,
Vel cum floricomio iam tellus vere mouetur.
Ast isti celsæ quæ tramite panditur æthræ,
Indicium est Aries: hunc totum linea quippe
Sustinet: hic Tauri curuantur crura minacis,
Et rutilat stellis hic baltheus Orionis.
Spira Anguis leuis hic, cratérque tenacia corui
Ora inhiant: hic sunt flexarum denique flamme
Chelarum: genua hic rigidi vibrant Ophiuchi.
Nec Iouis armigero caret Alite: nanque per ipsum
Fulua Aquila est caput: hic Equus eminet, hîcque co-
Ceruice erigitur claræ dator Hippocrenes. (manti

Treis omnes recte contentos tramite cæli,
Distantesque pari spacio sibi transigit axis,
Omnibus & mediis ut circumfunditur idem.

DESUPER obliqua est aliis via, quartus & iste
Stringitur arctatus Zonarum mole duarum,
Quas ab diuersa mundi regione locatas
Scire repercussi momentum diximus astri.
Hunc alius medium medius secat, haud dea Pallas,
Vel licet hæc cunctos præcellat acumine diuos,
Compingat parili sic lubrica plaustra meatu,
Implicet ut spaciis sibimet distantibus orbes,
Qualia deuexo nectuntur ab ordine cuncta,
Vrgenturque viam similem, noctesque diesque,
Lucis ab exortu procul in vada Calpetitana
Nanque Titaneo cum sunt elata profundo,
Rursus in occiduos merguntur singula fluctus
Ordine partito. similis nascentibus ortus:
Scandendi lex vna mouet. par denique lapsus
Omnibus, & simili conduntur sidera casu.
Ille autem oceani tantum descendit in æquor,
Quantum ab cæruleo distat Cancro Capricornus:
Et quàm multus item est ubi gurgite protulit ortum,
Tantus in aduersas itidem est cum labitur vndas,
Signifer in spacium quantum deducitur oræ
Ambitus extremæ. puncti vice terra locanda est,
Vnde acies oculis cum tenditur, hæc quoque puncti
Sedem habet: hoc signo præcurrit missa per auras
Signiferi in summum, medio de tramite si quis

Dirigat obtutus agilis procul, hósque locorum
 Defessos longo spacio tener amputer aër,
 Id quod contenti visus abscinditur ultro
 Si qui in signiferi parulum circumferat orbem,
 Sex olli partes magnę dabit ambitus oræ.
 Ast hæ dimensa spacij sic lege locantur,
 Binæque decisim includunt partibus astra.

49 O L L I Cancer inest, Leo flāmifer, Attica Virgo,
 Brachia sunt itidem Chelarum, & Scorpius ipse,
 Arcitenens: fetosa dehinc species Capricorni
 Voluitur, auratam protendit Aquarius urnam.
 Tum duo sunt Pisces, Aries, Taurus, Geminiūque.
 His se bisseis sol admouet, hísque recurrens
 Omnibus absoluit totos reparabilis annos:
 Quæ cum signiferi graditur solaureus orbem,
 Singula frugiparos attollunt tempora vultus.

50 I L L I V S oceano quantum submergitur alto,
 Tantum telluris supereminet, omnibus iste
 Noctibus illabens pelago sex inserit astra,
 Sex reparat: tanto nox humida tempore semper
 Tenditur, extulerit quantum se circulus vndis.

51 A T si scire velis, mora luccm quanta retentet,
 Et quanto nox atra sibi trahat ocia lapsu,
 Quæ procul oceano consurgunt signa notato:
 Horum semper enim comes est Titanius vni:
 Horum prima oculis memor incunabula quære
 Luminis ipsa, vagi captans venatibus ipsa,
 Ipsa notans mundo quæ sic se nubibus abdant.

ARATEA PHENOMENA

Aut si consurgunt, ut tellus sæpe tumescit,
Occultata iugo, prætentæque rupe latebunt,
Prompta via est aliis venientum tempora signis
Noscere nanque ipso deprenderis indice cuncta
Oceano, magnam quæ circum amplectitur undis
Tellurem, curuet celando ut littora mundo,
Latius atque sinu patuli salis hauriat astra,
Istius indicium præbebunt cornua semper,
Vel matutino quæ perstrepat ære fluctu,
Acer Atlantei vel quæ furit æquoris æstus.
NAM non obscure, cum Cancer commouet or-
Oceano stellæ circumuoluentur utroque (tum,
In freta labentes, aut quæ rursus eoi
Parte ferunt mundi. Minoæ clara Coronæ
Serta cadent, austris tergo cadet incola Piscis:
Hunc mediū pendere tamen, mediūque sub undas
Cedere per spinam rutila labente Corona
Semper suspicies: at tergi plurima versum
Ventre tenus summo supera inter sidera cernes:
Os & colla dehinc & pectora vasta per æquor
Mersantur. premit ab genibus celso Ophiuchum
Vsq̃ue humeros Cancer: Cæcer premit ortus & An-
Agmine quæ vasto fluit ad caput aspera ceruix. (guē,
Qua tumet & spiris, qua turgent pectora, primis.
Parte nec Arcturus distabit multus utraque:
Iam minor in superis, iam viscera plurimus alto
Conditur: hunc etenim consortem quattuor astris
Oceanus recipit. satur hic vix luminis Anni

Cedit, & inspiciens tandem conuexa relinquit.
 Tum iam plus mediis nox inclinabitur horis,
 Cùm labente die Phœbo comes ibit in vndas:
 Ista quidem vasti conduntur gurgitis alto:
 Contra autem nulli concedit sideris ortu
 Orion rutilans ardentia cingula lare,
 Et flagrans humeros, & splendens ense corusco,
 Eridanumque trahens alio se littore promit.

33 A D V E N I E N T E dehinc villosa colla Leone,
 Omnia quæ Cancro sese emergente per æthram
 Extulerant, abeunt: quin & Iouis Ales in vndas
 Conditur, & totis raptim petit æquora pennis.
 Sed Nixus genibus replicato luce residens
 Poplite, iam superi cælatur corporis artus.
 Non tamen iste genu, non læuam gurgite plantam
 Occulitur, non oceanus vorat omnia signi.
 Proserit Hydra caput, claro Lepus exilit ortu,
 Et Procyon, primique pedes Canis ignicomantis.

34 E R I G O N E salis cum vultum exegerit vndis,
 Aëris ut patuli iam conscia permeet æthram,
 Astrotum numerosa premit: nam Virgine eoa
 Consurgente, freto cedit Lyra Cyllenæa,
 Cedit Delphinus pelago, ceditque Sagitta,
 Primæque pennarum pars canum condit Olorem:
 Vix iam cauda salum superat: vix lumine parco
 Eminent Eridanus, ponti procul efflua tingit.
 Cælatur Sonipes caput impiger, ardua ceruix
 Tethyos ima petit salsa, iubar ora madescit.

Hydra superpositum procul in cratera mouetur:
Parte alia & liber vestigia Sirius ardet:
Ultima cæruleo producens æquore puppim,
Illa micat, maloque tenus sese exerit Argo,
Cum iam virgineos æther vehit altior artus.
NEC cum flagratas emittunt marmora Chelas,
Sideris expertes & clara luce carentes,
Non est nota dies, aut est ignobilis ortus:
Nanque his indicium proprio fert ore Bootes
Plurimus exoriens, Arcturumque eminus alto
Gardine succendit: iam celso Thessala puppis
Æthere subuehitur: iam mundo funditur Hydra
Longior, extremaque polum subit indiga caudæ:
Curua Chij cælo consurgunt brachia signi.
Inspice ceu dextra referatur ab æquore planta,
Inque Genu tantum nixus pede proferat ortum.
Iste Lyræ rutilat conterminus, atque sub vndis
Hic tenebris petit occidui vaga cæcula ponti,
Et mox oceano reparatur clarus eoo.
Cum Chelis igitur pede tantum promitur vno:
Ipse dehinc versus procul in caput, ultima monstri
Terga manet, manet Arcitenens dum spicula cælo
Exerat, & supera vibret bellator in æthra.
Hoc sidus reuehunt Chelæ, crus Scorpius ipse,
Cætera cum medio, læuam, & caput, oraque rursus
Arcus agit: tribus hic tandem memorantia membra
Partibus erigitur, tria totum denique signa
Absoluunt pelago. mediæ tum ferta Coronæ,

Ex qua Centauro diffunditur extima cauda,
Prima venenati cùm repunt brachia monstri,
Surgunt oceano iam gurgite, & vltima Cycni,
Et caput acris Equi premit æquora: iam procul ista
Marmoris occidui penitus petiere profundum,
Hausta salo: caput Andromedę freta vasta receptant:
Ac formidatam deuęxi cardine mundi
Fluctigeni speciem monstri superinuehit auster.
Sed boreę de parte trucidis velut aggere ab alto
Prospiciens superi subiecto verticis axe,
Intentusque procul specie, vaga brachia Cepheus
Exerit, & sæuam pelagi monet adfore pestem.
Illa tamen versa in fluuium postrema profundo,
Tingitur ab spina capiti quę proxima summo est,
Vndęque succedens Cepheus, & verticem & vlnas
56 Mersatur patulus. Quin & tum Scorpius acer
Nascitur oceano, quicquid per sidera aquarum
Ad speciem Eridanus pater expuit, abditur alta
Tethye, & occidui regitur Padus æquore ponti.
Scorpius ingentem perterritat Oriona,
Proserpens pelag. vetus, ò Latonia virgo,
Fabula, nec nostro struimus mendacia versu
Prima, neque obduri cõpegi germinis: ætas
Prima dedit populis. cæcus mos mentis acerbæ,
Immodicusque furor sceleris penetrauerat æstro
Impia corda viri: tabuerunt dira medullis
Protinus in mediis incendia: plurimus ardor
Pectore flagrauit. tene improbus ille, procaxque,

Te dea, te dura valuit contingere dextra?
Cum sacrata Chij nemora, & frondentia late
Brachia lucorum, cum siluæ colla, comasque
Deuotę tibi met manus impia demolita est.
Audax haud facinus donum foret O Enopioni:
Digna sed immodico merces stetit illicet ausu.
Nam dea nubiferi perrumpens viscera montis,
Dirum antris animal sauos vomit hostis in artus.
Ergo ut falcatis monstrum petit Oriona
Morsibus, & totas in membra ferocia chelas
Intulit, ille male mali pœnas luit. ista furori
Præmia debentur, sunt hæc commercia læsis
Semper numinibus metus hic, metus acer in astro
Permanet, & primo cum Scorpius editur ortu,
Orion trepido terrę petit extima cursu.
Nec minus Andromedę quicquid volitabit in æthrâ,
Et si quid Pistrix reliquum conuexa vehebant,
Hoc oriente ruunt: omnes procul in vada terror
Ingerit, & cunctos pauor vnus in æquora cogit.
Cepheus ipse caput, distentâque brachia vasto
Induitur ponto: tellurem cingula radunt
Extima, & oceano merfantur pectora rauco
Sola senis, reliquum polus ast à littore versat.
Semper in occiduo genitrix quoque Cassiopeia
Sidera præcipitis sequitur labentia natæ,
Deformemque trahit procul in vada cæca ruinam,
Prona caputque solo, solio vestigia ab alto
Sustollit miserranda: superquatit ira furorque,

Doridos & Panopes post fata nouissima matrum:
Ac memor has pœnas dolor exigit. omnia fluctus
Hæc simul occiduos subeunt. tamen altera in vndis
Sufficit, inque vicem lapsorum multa reportat.
Tempore nanque isto reliquæ se ferta Coronæ
Expediunt pelago, postremique agminis Hydra
Erigitur caudam: caput, & turgentia membra
Centauro exuperant: manus effert dextera prædam
Siluarum. nam prima feræ vestigia mollis,
Arcum sera manent: Arcu redeunte per æthram
Protulit, incipiunt reliquum Serpentis & artus
Anguinenentis: item fert primis fluctibus Arcus
Amborum capita, & primis geminas Ophiuchi:
Ac primam rutili spiram Serpentis eoo
Scorpius oceano surgens agit. pede Nixi,
Quem procul auersum semper salis altera mittunt,
Tunc artus medij, tum pectora vasta humerisque,
Dexterâque vlnarum spumosi gurgitis æstu
57. Præcedunt. Pariter caput & manus altera porro,
Tota sagittiferi cum vibrant astra, feruntur:
Mercurialis item Lyra voluitur, altâque Cepheus
Cardine sustollens vestigia: gurgite nondum
Pectora liber agit, sed pectora mersus in vndas,
Plaustra Lycaoniæ pulsat pede desuper Vrsæ.
Tempore non alio magni Canis ignea cedunt
Sidera: protentum freta iam procul Oriona
Hauserunt pelago, toto Lepus occidit astro,
Tum quoque & oceano fugientem Sirius vrget.

Sed non Aurigam, cū gurgitis ille profundi
 Inā petit, pedibus Capra mox, & cædīve sequuntur:
 Ista polo rutilant, illum vada liuida condunt:
 Hæc membris discreta aliis, extantiaque alte
 Laeuum humerum & summi se se attollentia palmæ
 Cernuntur, donec labenti congrada soli,
 Sidere deuexo freta late cæcula turbent.
 N A Nq; manū Aurigæ, reliquū celsūmq; corusci
 Verticis, & dorso quā spina attollitur alto,
 Deprimit hirsuti sidus surgens Capricorni.
 Membra Sagittigero cedunt postrema reuecto.
 Iam non alatus remoratur sidera Perseus
 Aeris in spaciis, neque clauum vendicat Argo.
 Alluione sato Perseus pede denique dextro,
 Atque genu libero, merfatur cætera ponto.
 Argo quod curuis puppim superat trahit oris,
 Tingitur, & duro tingit vada cæcula dorso.
 Ipsa dehinc manet exortum Cilicis Capricorni:
 Totaque cum pelago cælo descendit ab alto,
 Æquora cum Procyon, gressum sectatus herilem,
 Intrat, & oceano permutat celsa profundo.
 Hæc habet occidui plaga gurgitis, ista sonoro
 Supprimit vnda salo. rursū procul erigit æthra
 Cycnum, Aquilamque Iouis surgūt flāmata Sagittæ
 Sidera, pèrque notum rutila tum numinis Ara,
 Delphinum paruas promit Capricornus in auras,
 E T matutino cū surgit Aquarius orbe,
 Cs Equus atque pedes neuus exerit: ecce cadentis

Parte poli trahit occiduum nox atra sub æquor
 Centaurum cauda, sed non caput, aut humerorum
 Vasta simul recipit: persistit pectore celsò
 Cornipedis species, & cælum vertice fulcit.
 Ora dehinc Serpens, & prima volumina tantum
 60 Conditur: Ingentis late tamen agmina caude
 Ponè trahit: subit ista solum, subit æquora rursùm
 Integer oceani, cùm se Centaurus in vndas
 Iecerit, atque nouo vibrarint sidere Pisces.
 His in summa poli surgentibus, ille per austrum
 Piscis item planta, quem pulcher A quarius vrget,
 Redditur, haud toto tamen hic se corpore promit:
 Sed manet alterius venientis tempora signi:
 Parte latet, partem supera in conuexa sonoris
 Fluctibus absoluit pelagi: sic brachia mœstæ
 Andromedæ, sic crura dehinc humerique nitentes
 Paulatim recauo redeunt maris aurea cælo.
 Postquam adolent Pisces incendia, denique Pisces
 Cùm rutilant, mundo dextram hæc attollet in vlnam,
 Leuâque virginæi rursùm se corporis edunt.
 61 PHRIXEI & postquâ pecoris proruperit ortus,
 Australem hic aries Aram procul admouet vndis
 Gurgitis occidui: quâ lux redit, excitat idem
 Persea proceri sustollere verticis astra,
 Et claros fulgere humeros: ac cætera nondum
 Sunt exempta solo, quin totum hoc inuida veri
 Natura ambigua rerum ratione reliquit,
 Extimus an reliquos Aries produceret artus:

Perseos

Perseos, an Tauro freta pelleret ad surgente
Hoc vna cælum, subit integer haud ipse vlla
Viscera, nascentis noua Tauri deserit astra.
Quippe huius flammis Aurigæ sidus inhæret:
Nec tamen hunc totum sustollit Taurus in æthram:
Aurigam falsis euoluunt fluctibus omnem
Surgentes Gemini, Tauro, Capra, plantæque læua
Nempe hædi euadit, cum primum rursus ab undis
Cetosa in superum referuntur viscera cælum.
Nam caudæ & cristæ rigor arduus aëra celsum
Tunc repetunt, diri cum sidera gurgite monstri
Voluit præcipitis teres inclinatio mundi,
Eminus ingentem condit pars prima Bootem.
Quattuor hic etenim signis surgentibus altum
Vix penetrat pelagus, neque summa totus ab æthra
Labitur Arcturus. manus olli quippe sinistra
Iuge manet, celsisque super subducitur Vrsis.
A T cum iam pedibus reperit fluctus Ophiuchus,
Vt genua oceanus vasto procul æquore condant,
Signum erit eoa Geminos procedere parte:
Nec lateri Pistris cuiquam vicina videtur,
Sed iam tota super sustollitur: expuit atram
Iam pelagus speciem, nec adhuc tam è extima sorbêt.
Quid ne nascentis suspectat nauita ponto
Agmina prima Padi cælo tum feruere aperto?
Vicinasque faces rutili manet Orionis,
Curricula vt solers vero mox indice discat
Certa tenebrarum, possitque fideliter astuo

Explorare notos & tuto carbasa ponto?
 Credo, ni desit magnorum congrua cura,
 Prompta via est ipso cognoscere talia semper,
 Præceptore Ioue, & cælo tibi signa magistri
 Omnia ducentur: monet alta Iuppiter æthra
 Singula nos, facilis veram dedit arbiter artem,
 Ne tempestatum primordia cæca laterent.

P R O G N O S T I C A.

64 NONNE vides, primū cū Phœbe in cornua
 Tenuia, & angusto lumen iacit ore per æthrā, (surgit
 Decedente die, pronōque ab tramite solis,
 Promat vt ingressus soleis tibi tempora mensis?
 Nanque facem quarti sibimet profitebitur ignis,
 Corpora cū primum perfundens lumine nostra,
 In subiecta soli tenuem porrexerit vmbra.
 Ast orbis medij si cedat Cynthia formam,
 Octauos ortus, octauaque plaustra docebit.
 Denique cum toto dea iam surrexerit ore,
 Integer vt magni resplendeat ambitus orbis,
 Effluxisse sibi medij iam tempora mensis,
 Monstrabit cælo: pleni cū rursus egena
 Oris eat, tanto procedens lumine forme,
 Inferit aërijs quantum dea nubibus ignes,
 Esse senescentis sibimet dispendia mensis
 Illa docet, quibus in rutili confinia fratris
 Tertia vix mundo superest via: cū minus autem
 Vmbrarum excludit, sunt tales quattuor ortus
 Marcentis Lunæ, quales sub mense renato

ARATEA PROGNOSTICA.

Quattuor exurgunt languentis luminis umbræ:
Atque his octonas includunt ordine luces.
Interiectorum numerum quoque nosse dierum
Prompta via est, proprio semper dea proditur ore,
Scandat quanta polam, quoties remone iugales
Strinxerit, & quanto iam tramite liquerit undas.
AT decedentis postrema crepuscula noctis,
Bis sex signa tibi quæ versat Signifer orbis
Monstrabunt cursu: nam Phœbus singula mutat,
Semper & alterno succedit in omnia lapsu,
Conficiens iter ætherium: nunc igneus istud
Astrum adolet flammis, alij nunc aurea Titan
Lumina miscetur, vel cum deucexus in undas
Labitur, & rebus formam absumpsere tenebræ:
Vel matutino redit in canabula linquens
Cum pelago, & rebus suffudit luce colores.
Sic diuersa diem comitantur sidera semper.
Non ego nunc longo redeuntia sidera motu
In præcis memorem sedes, habet ista priorum
Pagina, & incerta rerum ratione feruntur.
Nam quæ Solem hiberna nouem putat æthere volui,
Vt Lunæ spacium redeat, vetus Harpalus ipsam
Ocyus in sedes momentaque prisca reducit.
Illius ad numeros prolixa decennia rursus
Adiecisce Meton Cecropia dicitur arte,
Inseditque animis, tenuit rem Græcia solers,
Protinus & longos inuentum misit in annos.
Sed primæua Meton exordia sumpsit ab anno,

Torreret rutilo cū Phœbus sidere Cancrum,
Cingula cum vellet pelagus procul Orionis,
Et cum caruleo flagraret Sirius astro.

65 HOC ut fons est, unde & duxit tempora Lunæ
Nauita, quo longum facili rate curreret æquor,
Æquora ruris amans, telluri farra parenti
Crederet: ingenti petat hæc indagine semper,
Seu qui vela salo, seu qui dat semina terre.
Nec mora discendi, brevis hic labor, & breue tempus
Poscitur: innumeros habet autem industria fructus.
Vtilitaste certa manet, prænoscere motus
Si libet aerios, & tempestatibus ipsis
Edere principium: te primum sponte procellis
Arcebis rabidis, te rursum principe fluctus
Vitabunt alij, si certis singula signis
Tempora discernas. nam mundi cardine verso,
Ut staturaucifoni redit indignatio ponti.
Sæpe etenim quanquam tranquille noctis amictu
Mitia protenti requiescant terga profundi,
Doctus securam subducit ab æquore classem
Nauita, & Actæa retinet statione phaselum,
Cum matutinæ præsensit signa procellæ.
Nanque alias cælo cū tertia lumina Phœbus
Exerit, ille sali fuit implicabilis horror,
Adfore quem pelago comitem sibi dixerat astrum:
Crebro quinta dehinc lux commouet Amphitriten:
Sæpe inopina mali clades ruit. omnia certis
Indiciis tibi Luna dabit, seu lucis vtrinque

Cæla facem, seu cū teretem concrefcit in orbem.
Sol quoque venturas aperit tibi sæpe procellas,
Sidera producens, & cū fale sidera condit.
Nec minus ex aliis aderit cognoscere motus
Æquoris, & magnos cæli callere tumultus,
Quos det certa dies, quæ longi tempora mensis,
Astorūque vice & mundi ratione trahantur.
Aeris immadidum quiddam tellure creatum
Spiramenta vomunt, vis hoc cum fundit in auras
Venarum, occulte patulo prætexitur agro
In subiectum oculis, terrāque supernatat omnem,
Multāque materies, quam cū calor ignicomantum
Hauit stellarum, superas subducit in auras,
Et concreta diu compingit nubila mundo.
Si minor hæc madidi substantia cespice ab imo
Subrigitur, tenues nebulæ caligine fusa
Tenduntur cælo: vis autem sicciæ olli
Cum fuit, in celeres dissoluit vndique ventos,
Vicinūque sibi flabris dominantibus vltro
Aerā propellit, si maior protinus humor
Consurrexit humo, pluuias quoque nubila fundunt,
Et pluuiis late calor est pater. hic super imbres
Exprimit, & ducta feruentis vt obice mundi
Respuit humorem: si molles, magna vtriusque
Occurset sibi met velut obuia, cominus agris
Compulsa aërio fragor intonat, amplāque late
Murmura discurrunt pariter crepitantibus auris.
Hic inflectus item, diuersorūque per æthram

Sæpe superna furens, il' i'los fulguris ignes
 Excludit, rutilis totamque volantibus æthram
 Præstringit flammis, & cælum sulfure odorat.
 Omnibus his genitrix tellus, & cespitem ab imo
 Ducuntur superi motus: ipsa ignea mundi
 Lumina, flammigero Phœbustemone coruscans,
 Et quæ noctuagos attollit Luna iugales,
 His peperere malis exordia. nanque deorsum
 Mouit humum cum forte calor, laxata repente
 Spiramenta soli venas procul altaque pandunt
 Viscera telluris: bibit imum terra calorem
 Desuper, & madidum tepefactus cespes anhelat.
 Aeris hos motus, rabiemque volubilis vndæ,
 Flabra procellarum, mundani tramitis iras,
 Præsentire decet. cape solers singula mente,
 Præce, rîsque virum sitientia pectora pande.

64 CYNTHIA cū primū cælo noua cornua p̄mit,
 Cautus vtrinque deam circumspecte: nanque reuēte
 Nequaquam semper similis lux imbuir ortum:
 Sed species diuersa trahit, variòque notatur
 Formarum primi. cū surgit luminis igne,
 Tertia cum rutilat, cum maior sideris æthram
 Scandit, & aerias quarta face luminat oras,
 Ingredientis erit plenè tibi nūncia mensis.
 Hæc castigato si tertia fulserit ortu,
 Purus sit, ut scedis ab sordibus adfore dices,
 Clara, serena diu. tenui surrexerit autem
 Si face, & ignito suppinæ erit ora rubore,

ARATEA PROGNOSTICA

Turbida certantes conuerrent æquora cauri:
 Luminis ista dehinc si crassior, atque retusis
 Cornibus ingreditur, si quarti sideris ortu
 Percussi vt tenuem prætendat corporis umbram,
 Imbribus aut zephyris hebetabitur, arguet ultro
 Flabra noti, aut pluuias. nam crassus desuper aer
 Cornua cæca premens, notus vuidus aera cogit.
 Tertia si rursuni protollat Cynthia currus,
 Sic subrecta faces & acuminata coruscans,
 Vt nec curua quasi declinet cornua, nec tum
 Eusa supinatum diducat lumen in auras,
 Occiduo zephyrum prædicet surgere mundo,
 Aut Libyæ de parte notum. sin quattuor autem
 Cynthia curriculis cælum subit, atque coruscis
 Cornibus immodice prostantibus viderit ignes,
 Vix prolixa salum ciet, ocyus omnia cauri
 Marmora conuoluent, fera verrēt flabra profundum:
 Istius in boream quod se sustollit acumen:
 Si curuum specie velut annuat, adfore cælo
 Sæua procellosi prædicet flabra aquilonis.
 Nanque hoc vrgeri sese adserit, hocque grauari
 Indice: rursus eo veniet notus, hanc vbi partem
 Pone supinari conspexeris, inque reclinem
 Sponte habitum: pandi nam subrigit auster acumen
 Inferiore plaga. si Lunam tertius ortus
 Proferat, atque deæ conuoluat circulus oras,
 Suffusus rutilo, mox tempestate sonora
 Spumofum late pelagus canescere cernes.

Maiores & hæc rauci versabit gurgitis vndas,
 Ipsa quoque immodice si vultum Luna rubescat.

68 CONTEMPlator ite, seu plenum luminis orbem
 Cynthia distendit, seu cum teres ambitus olli
 Ceditur, & medix velut indiga lucis, vtrunque
 Sustinet obducte sibi met dispendia forme.
 Cornua prima replens, & cornua fessa dehiscens
 Induit, & qualem procedens ore colorem
 Hinc perpende oculis, ipso monitore dierum
 Signa tene, ac totum discerne in tempora mensem.
 Non vnum deprensa diem tibi signa loquuntur,
 Nec vulgo in cunctis adsunt præcepta diebus:
 Sed quæ signa nouo dederit nox tertia motu,
 Quartæve sustollat medios dum Cynthia vultus,
 Durabunt cælo: medio quæ edixerit ore,
 Ignes in plenos: hinc in dispendia rursus
 Altera prouise signantur tempora Lunæ.
 Illa dehinc donec germani luminis ignis
 Accedat Phœbe, mensis postrema notabunt.
 Hoc quod protento vehit ingens mundus inani,
 Aeranomen habet: quod spirat cespere tellus,
 Nubila dicuntur: cælum super aula deorum,
 Axæ compactum conuoluitur: hic sua certis
 Sunt loca numinibus: borealis verticis alta
 Regia Saturni: qua siccior annus anhelat,
 Æstatis rutilo, calida stat Iuppiter æthra:
 Immodicus terram qua desuper ignis adurit,
 Gradiuo incolitur: brumalis pulsus habenas

ARATEA PROGNOSTICA.

Quà Solis redigit, pulchro Venas obtinet astro.
 Ast vbi demerso later ater circulus orbe,
 Celsit Mercurio locus imbrifer: his super amplas
 Quinque tenens Zonas, certo via feruida Solis
 Limite decurrit, cum Lunam nubila propter,
 Exhalantis humi quà spiramenta madescunt
 Imā, vehunt cæli, luxit dum frustra frequenter,
 Desuper in nubes rutilantis lampade Lunæ.
 Pascitur humore, & varias dea lumine formas
 Exprimit incerto: sic crebro denique Phœbo
 Nubibus ambiri cūm subsint nubila, Lunæ
 Creditur, hanc quoties includere circulus ergo
 Spectatur, proprio succedunt ordine signa:
 Ille alias trino cūm voluit tramite Lunam,
 Et geminis plerunque meat, solet vnicus idem
 Cingere. Si simplex circunuersabitur orbis,
 Signa procellarum certissima, signa sereni
 Præferet: abruptus subito prænunciat euros:
 Marcescens tenui sensim caligine, & æthra
 Digestus patula, docet vndis adfore pacem.
 Si duo se Lunæ circumfudere, repente
 Maxima vis pontum, vis verret maxima terras,
 Maiorēque dehinc agitabunt stagna procellæ.
 Si trinus rutilum constrinxerit ambitus orbem,
 Et magis immodica formidine sæuict auster,
 Zonarum teter fuerit si tractus in æthra,
 Denique disrumpant si sese cingula Lunæ,
 Vltima tempestas ruet imi gurgitis æstus.

69 SOLIS quinetiam, Solis tibi cura videndi
Sit potior, Solem melius præuisa sequuntur,
Astrorúmque duci monstrata tenacius hærent:
Siue ille occiduas vergat decliuís in vndas,
Seu se luciferis reparabilis exerat oris.
Istius ingentes radij, caliginis atrum,
Et nebulosarum tractus piceos tenebrarum
Lumine dispiciunt, cum per chaos umbriferum vis
Flammea peruasit, cum semper noctis amictus
Inferit aeris fulgor facis: ille calore
Pigra mouet, simulac rutilis torpentia flammis
Sol sopita animet, Sol dura obstacula primus
Curru adamanteo referat pater, efflua Phœbus
Igne inhibet, Phœbus radiis densata relaxat.
At cum flammigeri cedit vis inclita Solis
Lucis egens, crassæque deus latet obice nubis,
Et cælo & pelago magnos ait adfore motus.
Non hic cum primos educet gurgite vultus,
Ceu picturato diuersos ore colores,
Proferat: haud etenim tali tibi Sole reuecto,
Mitia iam cæli fas expectare serena.
Et si tranquilla conuexa cucurrerit austro,
Indideritque facem ponto deus integer, atra
Nube carens, purusque coma, & splendidus orbe,
Conuenit eæ faciem præsumere lucis.
Sed non ora cauo similis medióque recedens
Orbe, quasi vel si radios discingitur ultro,
Figat ut australem porrecto sidere partem,

Aut boreæ rigidi iaculerur luminis igne,
Et vento & pluuiis reparata in luce carebit.

70 DE N Ique per flâmas prociatque incēdia, Solis
Ipsa dei cedunt blandi si lumina, solers

Tende oculos, certa hoc ducentur signa magistro.

Et ne sanguineus late rubor induat ora,

Qualia protractu vaga nubila sæpe rubescunt:

Aut ne labenti piceus color abdat amictu

Lampada, quære diu, si tetro crassior orbe est,

Vulscet pluuiis tellus, inflatâque celsas

Aggere deuictæ superabunt flumina ripas.

Igneæ si fulgor præcurrit plurimus ora,

Flamina crebra salis quatient vada, flumina terras

Conuerrent omnes, & duri flabra aquilonis,

Siluarumque comas, & celsa cacumina flectent.

Vis simul amborum si vultum Solis oberret,

Cuncta moti quatient, imbres procul arua rigabunt.

71 E C C E alias primo nascentis Solis in ortu,

Vel cum præcipites pelago deus inserit ignes,

Vt coeunt radij nebuloso: cætera quippe

Pars Hyperionis rutilat facis, hîcque comarum

Vis confusa micans mundo sua lumina præstat:

Hic globus ater item liuentia nubila cogit,

Nonnunquam crasso nebulæ tectus amictu,

In conuexa redit, tum cælo rursus aperto

Cum ruit, opposita vultum caligine condit:

Omnibus his signis in terram defluit imber.

72 Plurimus. Interdum tenuis præuerrere nubes

Visa deum: hæc celeris si præfurrexerit ortum,
Ipseque ponè sequens radiorum luce carere
Cernatur, nimbis ingentibus arua madebunt.
At matutini si Phœbum in littoris æta
Maiorem solito produxerit, atque per æthram
Marcenti similis defluerit extimus orbis,
Alta dehinc scandens minuat iubar igniferum Sol,
Pura serena aderunt: nanque olli gurgitis aer
Crassior in modicum surgens diffuderat orbem.
Et iam, si tenero sustollens tramite cæli
Oblitum iusti iubar attrahit, hic quoque magnis
Cum madefacta die sub tempestatibus horret
Pallidus hora cadens promittet pura serena:
Displosis etenim per apertam nubibus æthram
Oralaboranti similis languentia pallet:
Et dissectarum moles late nebularum
Indicat exuti faciem clarescere mundi.
Quin nascente die venturos conuenit imbres
Noscere, cum proni procul ad confinia cæli
Deferri piceo spectaris nubila tractu.
Et cum declinant radij se partem in vtranque,
Lucis in occasu, nox vt ferat algida rores,
73 Imber erit. Puras si Phœbus condit habenas,
Et Calpetano tranquillum gurgite lumen
Tingat, ac in lapsu nubes ignita sequatur,
Noxque diésque dehinc venturi rursus eoi
Nimborum expertes & tempestatibus atris
Durabunt. Sed cum radiis marcentibus ardor

Languet, & in tenui tenduntur acumine frustra
 Phœbei crines, nimbos aget atra procella.
 Talis & obducti cernetur forma diei,
 Qualem fraternos subtexens Luna iugales
 Lucem heberat: subit hæc superi sacra lumina Solis
 Inferior, mediæque inter stans lampadis orbe,
 Arcet flamnigeræ radium facis: aut tibi rursus
 Cum matutinos molitur lucifer ortus,
 Ebrîa sanguinæ subuoluant vellera nubes.
 Nanque grauis cælo fundetur protinus imber.

74 N E C si Sole procul rutila inter stagna morante
 Emineant radij, radios quoque crassior umbra
 Contegat, ille dies pluuiis ventoque carebit.
 Quin erit imber item, si Solem circulus ater
 Ambiat exortum: maior se denique nimbus
 Urgebit cælo, maior sola perluet imber:
 Circumfusa adeo si cingula nescia solui
 Seruarent tetræ speciem torpentia molis.

75 S Æ P E etiam Phœbo nubes percussa rubescit,
 Et meditata dei formam, procul igne recepto
 Concipit effigiem, simulato luminis orbe.
 Id qua parte poli spectaucris, adfore ab ipsa
 Parte tene ventos: tamen hæc tamen omnia semper
 Decedente die melius ventura docebunt.

76 C O N V E N I T hic etiam paruum Præsepe no
 Id nubi nomen, quæ Cancro obuoluitur alto: (tare:
 Græcia docta dedit: duo propter denique A sellos
 Suspice, quorum alius Septem vicina trioni

Astra adolet, tepidum procul alter spectat in austrū.
 In medio quod nube quasi concrevit adacta,
 Id Præsepe vocant. porro hoc Præsepe repente
 Si sese ex oculis procul auferet, ardeat autem
 Congruus aeris late rubor ignis Asellis,
 Nequaquam tenues agitant stagna procellæ:
 At si sideribus similis lux durer, & illi
 Terra sit effigies, cadet altis nubibus imber
 Lenior, & parco mox tellus rore madebit:
 Sed boreæ si parte trucidis velut indiga iustæ
 Stella facis, lento marcescere cernitur igne,
 Et procul alterius iuba late flagrat Aselli,
 Protinus Æthiopum surget conuallibus auster:
 At regione noti si lucem stella senescat,
 Segnis Riphæis aquilo crepitabit ab oris.

77 QVIN & terrenis cape rebus certa frequenter
 Signa procellarum: nam cum traxere tumorem
 Æquora prolixum, cum littora curua resultant
 Sponte procul, neque cæruleus colliditur æstus:
 Aut cum proceris vertex in montibus ultro
 Perstrepit aerium, ventos instare docebunt.

78 ET cum parua fulix trepido petit arua volatu,
 Stagna sinens, longasque iterat clangore querelas,
 Indicat insanis freta mox canescere ventis.
 Denique cum cælo tenduntur pura serena,
 Saxitura polo sunt flamina, primus in ipsa
 Mox picturati conuerit pectoris artus
 Sturnus edax, premat ut tenues vis obuia plumas,

Et ne post tergum pateat penetrabilis euro.

79 L A T I P Edémque anatē cernes excedere ponto

Sæpius, & summa nebulam se tendere rupe:

Iámque super latices florum volitare senectam,

Stellarúmque comas rumpi procul æthere celso,

Decidere in terras, rutilarum spargere crines

Flammarum, & longos à tergo ducere tractus:

Inde etiam ventos mox adfore præmonet usus.

80 Q V O D si diuersis se passim partibus ignes

Excutiant, verret pelagus sine fine modóque

Turba procellarum, si duri limite ab euri,

Si regione noti, si lenis parte fauoni,

Aut de Bistonio mundi procul axe coruscat.

81 S I repetunt veterem ranæ per stagna querelam,

Vellera si cælo volitent, si discolor iris

Demittat gemino se fornice, circulus albam

Si stellam teret velut ambiat, æquora propter

Si crepitent volucres, si gurgite sæpius alto

Pectora mersentur, si crebro garrula hirundo

Stagna adeat, rutilæ cum sint primordial lucis:

Si matutinas vlulæ dant carmine voces,

Improba si cornix caput altis inserit vndis,

Flumine terga rigans, si sæuit gutture rauco,

Plurimus abruptis fundetur nubibus imber.

82 I M B E R erit, totis cùm bucula naribus auras

Concipit: & late pluuiis sola cuncta madebunt,

Cùm proprias solers sedes formica relinquens,

Oua cauis effert penetralibus, aspera quippe

92

Tempestas, gelidusque dies, & frigidus æther,
Inferit internis terrarum redditus æstus,
Pectora cum curuo purgat gallinula rostro.

83

AGMINE cum denso circumvolitare videtur
Graculus, & tenui cum stridunt gutture corui,
Cum procera salum repetit clangore frequenti

84

Ardea. Cum parvæ defigunt spicula muscæ,
Et si nocturnis ardentibus undique testis,
Concresecunt fungi, si flammis emicet ignis
E fluius aut lucis substantia langueat ultro,
Conuenit instantes prænoscere protinus imbres:
Denique cum patulum torrens Vulcanus ahenum,
Scintillas flamma circumlabente reliquit.

85

Si notus humentis Libyco trahit æthere nubes,
Si nimium ad montem nebularum crassus amictus
Tendatur, summo nudentur vertice saxa:
Et quæ pontus item fræta per distenta quiescit,
Nubila si longo se procumbentia tractu
Diffundunt cælo, & Thetidi terrisque supinis
Pax aderit, nusquam mundo ruet effluus imber.

86

SED cum tranquillo tenduntur crassa serena
Sub Ioue, venturæ prænoscere signa procellæ
Conuenit: & rursus cum perfurit æris horror,
Inspice quam referant terris pædagóque quietem.
Inter prima tamen paruum Præsepe notatur,
Arduus excelso quod Cancer cardine voluit.
Hoc cum concretus tenuari cœperit aer,
Discutit impostæ late sibi molis amictum.

Namque

ARATEA PROGNOSTICA.

Nanque sereniferi patet hoc in flabra aquilonis,
Cum minus & primo purgatur flamine venti
Tempore, tum propior modulatur noctua carmen,
Tum vespertinum cornix longæua resultat,
Tum corui crepitant, & ouantia gutture rauco
Agmina crebra vocant, tum nota cubilia leti
Succedunt pariter, tum pennis corpora plaudunt.
TVNC & Strymonias circumuolare repente
Suspiciens per aperta grues, ubi mitior annus
Sponte procellosum disiecerit aëra cæli.
Tunc quoq; cum stellis hebes est lux omnibus ultro,
Nubila nec crassos circumduxere meatus,
Ut iubar occulerent flagrantibus obuia flammis:
Nec caligo inhibet rutilantis lampados ignes,
Orbe nec expleto sacra sidera Luna recondit:
Sed iam sponte sua stellarum lumina marcent,
Conuenit hibernæ prænoscere signa procellæ.
Nubila si cælo consistere, nubila ferri,
Si qua superfundi sibi met suspexeris ultro:
Gramina si carpit semesa petacius anser:
SI nocturna tibi cornix canit, hesperus æthra
Cum redit, innumero si cantu graculus instat,
Si matutino fringuilla resultat ab ore,
Si fugiunt volucres raptim freta turbida Nerei,
Orchilos infestus si floricomis hymenæis
Ima petit, terræ si denique paruus erithæus
Succedit trepidæ scruposæ concava rupis,
Cecropias si pastus apes vicinus ad ipsa

Castra inhihet, florúmque simul libamina mœstæ
 Proxima decerpunt: si Threiciæ per aperta
 Sponre grues trepidant, nec sese audacius æthræ
 Committunt, pinnis vt longos sæpe volatus
 Formauere super: si soluit aranea casses,
 Tenuia si toto vehit auster licia cælo,
 Mox tempestates, & nubila terra cientur.

89 QVI D? maiora canam: cinis, cinis ipse repente
 Cum coit, albenti nix terras vestit amictu,
 Nix operit terras, rutilis vbi lumina prunis
 Summa rubent, errantque breui caligine crassa
 Interius nebulæ, & densò iam fomes in igni
 Marcescit penitus, pluuios mox arguet austros.

90 INDVIT immodicis cùm semet floribus ilex:
 (Indiga nam succi ligno natura rigenti est)
 Et cum flore nouo, cùm brachia glande grauantur
 Vuentis cæli sub nutrimenta latenter
 Sponre operata docet. quin & lentiscus amara,
 91 Indicium est pluuiis. Ter fœtum concipit arbor,
 Térque nouos genitrix fructus alit: ipsaque trino
 Floro renidescens tria tempora prodit arandi.
 Ter prorumpentis scillæ teres erigitur flos,
 Sulcandique solum ter monstrat tempus adesse.

92 SIC & crabronum rauca agmina, si volitare
 Fine sub autumnì conspexeris æthere longo,
 Iam vespertinus primo cùm commouet ortus
 Vergilias pelago, dices instare procellas.
 Sique sues lentæ, si lanæ sedula nutrix,

ARATEA PROGNOSTICA.

- Si capra dumosis errans in saltibus, vltro
In Venerem pergat: quippe ollis vuidus aer
Excitat internum per viscera mota furorem:
Et tempestates & nubila protinus atra
- 93 Adfore præcipies. Quin & gaudebit arator,
Quique solum iustis versabit mensibus anni,
Plebe gruuum prima: gaudebit tardus arator
Agmine pigrarum: sic quadam lege deorum
- 94 His comes est imber. Pecudes si denique terram
Lanigeræ fodiant, caput aut tendatur in arcton,
Cum madidus per marmora turbida condit
Pleiadas occasus, cum brumæ in frigora cedit
Frugifer autumnus, ruet æthra concitus imber.
At ne perruptis terrarum dorso lacunis
Infodiant pecudes: si vasto viscera hiato
Discussant terræ, veniet vis æthere toto
Dira procellarum, nix omnes vestiet agros,
Nix herbas lædet teneras, nix vret aristas.
At si contigerit plures ardere cometas,
Inualidas segetes torrebit siccior aer.
Nanque prorumpunt naturæ legibus vltro
Spiramenta soli, si iustus defuit humor,
Arida per cælum surgentia desuper æthræ
Ignescunt flammis, mundi que impulsa calore
Excutiunt stellas, & crebro crine rubescunt.
- 95 CONTEMPLATOR item, si longo plurima ponto
Agmina festinant volucrum; solidamque frequentes
Succedunt terram, sterilis de sæuiet æstus.

Ac siccant agri: nam quàm circumflua tellus
 Adluitur pelago, cōquit altam siccior aër
 Cespitis arentis ventis, citiùsque calorem
 Sentit humus sic cincta salo: fuga protinus ergo
 Est auium in terras: pauet hos vt viderit æstus
 Agricola, & sicco iam deflet mergite culmos.
 Sed si tum modico producant agmina ab vndis,
 Nec trepido passim versant conuexa volatu,
 Læticia est duris pastoribus, adfore parcos
 Præsumunt imbres: sic in contraria semper
 Vota homines agimur, nostrique cupidine fructus
 Poscimus alterius dispendia: denique & ipsa
 Solers natura, & rerum genitabilis ordo,
 Certa suis studiis adfixit signa futuri.

96 N A N Q V E & ouis cupido si gramina tondeat
 Insaturata cibi, decerpens latius agros, (ore
 Pastor id indicium pluuiæ frigidæ edet.
 Et si persultans aries lasciuus herbas
 Adpetit, aut sese sustollant saltibus hædi:
 Vel si iuge gregi cupiant hæc, nec vsquam
 Matribus abscedant, & si sine fine modòque
 Pabula delibent, cum tutas vesper adire
 Compellat cæulas, monstrabunt adfore nimbos:
 97 B V B V S arator item trahit atræ signa procellæ,
 Lambere si lingua prima hos vestigia forte
 Viderit, aut dextrum prosternere corpus in armum.
 Vel si prolixis auræ mugitibus implent,
 Pascua linquentes vix vespere. dat capra moti

Rursum signa poli, cum spinis ilicis atræ
Multa inhiat. docet hæc eadem sus horrida, cæno
Gurgitis illuue si sæpius inuoluatur.

98 MARTIVS ipse lupus villarū, p̄xima oberrās,
Affectānsque locos hominū, lectūque larēque
Sponte petens, crasso confurgere nubila calo
99 Præmonet. Id parui cum stringunt denique mures,
Cum gestire solo, cum ludere forte videntur:
Protendit tibi met canis id præsentia, multam
Tellurem fodiens. tamen hæc tamen omnia rerum
Adfore vel primo nimbos mox sole docebunt,
Vel cum curriculis lux ibit ceptis secundis,
Tertius aut verso cum venerit ortus Olympo.

100 NON spernenda tibi sint talia, sed memento vni
Adde aliud semper: si tertia denique signa
Proveniant, firmo venturum pectore fac:
Et transactum solers componere mensum
Signa laborabis, si sic fluxere reperta,
Nequaquam trepidare pudor persuadeat villos
Astrorum lapsus, astrorum protinus ortus
Discute, si casus similes & stella per æthram
Prodidit: exacti iam summa crepuscula mensis,
Et surgentis item primordia conscius artis
Fare sacræ. mensum confinia summa duorum
Cæcalatent: luces hæc semper semet in oëto
Inscia lunaris tendunt facis: ipse fideli
Perquires studio: & si quid tibi forte repertum,
Pluribus indiciis solers fulcire memento.

HAC Avieni paraphrasi cudenda, vnico Aldino vsi sumus exemplari, quamplurimis in locis ita deprauato, vt minimè mirum videri tibi debeat, studiose lector, si etiamnum hasitandi locus multifariam supersit. Ne verò aut nos aliquid temere mutasse suspiceris, aut tibi liberum iudicandi arbitriū ademptum merito conqueraris, huc adscribemus, è qualibus nostra concinnaui-
mus, non quidem omnia, sed quæ admonitione aliqua digna visa sunt.

29 FESTO AVIENO) Aldus, Avienio. Avienus citatur D. Hieronymo, Servio, & veteribus alijs compluribus.

32 NOX ET AGIT.) Scriptū erat, Nox agit, & verso ceu fixa, &c. & mox, Nam numeris & honore caret, micat, &c.

ÆTHERIS) Duobus verbis legebatur, in stabili. arbitror significari hîc orbem mobilem, non stabilem.

HAC TERES.) Aldus, Ac teres.

33 VT MVNDVS subijt Arctos) Claudicat versus quinto pede. vide itaque num legendum sit, subijcit Arctos.

ADSVETAS.) Hi duo versus, corrupti meo iudicio leguntur in Aldino libro, hunc in modum,

Adfuctas durus quondam venantibus athra

Intulit, & raptor genitricis flore sacrauit.

CVM PVER Agrestes.) Aldus, Agrestis. quod puto, Agrestis scribendum fuisse, vt multis alijs in locis, & vt etiam, pag. 93. versu extremo, Apes.

34 PRÆCLARI Nominis.) Ald. Pro clari nominis arcto.

36 ERIGITVR.) Exigitur, antea legebatur.

TRICCÆI.) Ald. Triccei. Æsculapiū significat, de Tricca vrbe Thes-
salie ita nominatum.

37 NITESCIT in orbe.) Ald. Nitescet. verbum Diuidit quod sequitur, vtrum legendum, monstrat.

38 VISCERA PARTEIS.) Antea erat, Partis.

NEQVE Tanta volumina.) Tanta hîc positum est operarum incuria pro Tenta.

IN picturata.) Aldus vno verbo, Impicturata.

41 LACHRIMIS Aiebat obortis.) Prior erat lectio, Ab ortis.

ALITE Pro cursu.) Aldi codex habet,

Alite pro cursu sese inconuexa ferebat.

42 NEC Contemplandi.) Aldus, Ne contempl.

44 PLVRIMVS.) Pro Atque, legendum Adque.

45 AT Diducta.) In Aldino codice versus hic vna hac syllaba, Huic, man-
cus est.

- 46 I G N E A.) Pro Singula, Cingula legendum est.
- 48 S E G N I O R.) Aldus impressit, Ab lapsu. & mox pro Parrior, Partior.
S I M I L E E S T.) Aldinus codex, Simile.
- 49 P R O L E S.) Aldus habet, Proles tibi tertia piscis Surget Bombycij, nu-
mero unitatus.
- 50 L O C V S has habet arctior omnes.) Aldina lectio, Omnis.
- 51 V E R G I L I A S Cerni tenet vsus.) Aldus cudit, Vergilias cernit. tenet.
- 52 P E C V D E S Q V I.) Aldus, Pecudesque.
G R A N D I B V S Haud equidē.) Pro negatione, coniunctionem disjun-
gentem, Aldus cudit, Aut pro Haud.
- 53 I M V S V t australi.) Ald. Astrali: & mox pro, Huc cū Threicio, idem,
Hic ian. Threicio.
- A N C V S T O Decurrit.) Ald. Decurrit. & mox, Clamavit.
- 54 T V M quoque si piceam spectaris, in Aldino est, Specteris.
I N S C I A Nerui.) Ald. in dandi casu numeri pluralis, Nervus. & mox
pro Conterminus, Conterminat.
- 55 T O R R E T Et immodicis.) Aldus legit, Et in modici. & versu abhinc ter-
tio, Alneus Ocenea est. item paulo post, Gemina florum.
- 57 S T E L L A R V M.) Aldus, stellarum fulcent rutilant, quæ plurima lon-
gi Bellua, &c.
- S O L E N N I.) Aldus, solenne. & tertio post versu, Tergūmque.
- 63 Q V I N Q V E Iudem stella, similis quibus.) Aldus ita cudit,
Quinque iudem stella similes, quibus haud sit imago.
Ne quas formarum doctus notet adfixarum.
- 64 A C F l a m m a s.) Aldus, Flammians.
- 65 E R I G O N E.) Ald. Erigones.
- 68 A S T H æ dimēsa.) Aldus cudit, Ast Hedi mensa. & versu sequi. Includat.
- 69 D I S T A B I T M u l t u s.) Ald. Inultus.
- 71 S I D E R I S Expertes.) Ald. Expertus & clara luce carentis.
- 72 C Æ C V S M o s.) Aldus Cætus. & versu qui sequitur, Penetraverit.
- 73 N E C M i n u s A n d r o m e d æ.) Aldus, Andromeda est. & mox, Omnis pro-
cul in vada terror.
- R L I Q V V M Polus ast à littore.) Aldus cudit, Polus asta littore.
- 74 A R C V M S e r a.) Aldus, At cum sera manent.
- F E R T P r i m i s f l u c t i b u s.) Aldinus codex hic & versu sequenti habet
Primos.
- C I L I C I S Capricorni.) Cilici, Ald.
- 75 E T M a t u t i n o c ū m s u r g i t.) Consurgit, Aldus legit.
- 76 S I D E R E P I S C E S.) Piscem, cudit Ald.
- 77 C E S I S. Q V E.) Aldus, Celsique.

- 78 PRONO Q^{ue}) Prono qua Aldina editio.
 80 HOC Vi fons est, vnde) Aldus, Hoc vi fontem.
 81 COMPVLSA, } Lege, Compulsu.
 82 HIS Peperere malis exordia) Corruptè Aldus cudit, Perpere. & mox,
 Viscera telluri.
 CAVTVS Vtrunque) Ald. Vtrunque. & versu abhinc 8, Adfore dicet.
 83 SIDERIS Ortu) Ald. Ortum.
 84 IGNES) Aldus, ignis in plenos.
 85 EXPRIMIT Incerto) Legendum, Inferto.
 PRÆFERET: Abruptus) Ald. Abruptos. & versu sequenti, Te-
 nuis sensum.

DESCRIBEBAT ET TYPIS MANDABAT
 GVIL. MORELIUS IN GRÆCIS
 TYPOGRAPHVS REGIVS,
 LVTTETIÆ PARISIØ-
 RVM, M. D. LIX.
 CAL. IVL.

ARATI PHÆNOMENA PER

GERMANICVM CÆSAREM IN LATINVM

conuersa, & in eadem Commentaria.



CELVM Circulus quinque distinguitur, quorum duo extremi, maxime frigidi: Australis humillimus, & Aquilonius excelsissimus. His utrinque proximi duo, paralleli vocantur, ut ita dixerim, aequedistantes: ideo Tropicus vnus Solstitialis, alter Hibernus, per quem sol transiens ac tenens octauā partem Capricorni, solstitium hibernum facit: alter Æstiuus, per quem sol transiens ac tenens octauam partem Cancrī, solstitium Æstiuum facit. Medius est Æquinoctialis, qui octauam partem Arietis tenens, æquinoctium vernum facit: octaua Libræ, autumnale constituit. Vt Circuli in cælo, ita Zona in terra vocantur. Inhabitabiles frigidi circuli sunt, ob rigorem, quod ab his longissime sol abest: sub torrido quidam habitare putant Æthiopiæ maximā partem: item plurimas insulas Maris rubri, aliosque vertices eminentiasque terrarum nostris ampliores, sub Tropicis habitare nulli dubium est. Noster Solstitialis Æstiuus est excelsus atque arduus. Diuisi autem sunt à nobis circulo Æquinoctiali, qui Antichthones nominantur, & videntur humiles atque depressi, qui Antipodes infra sunt: quod ut esse videatur, efficiunt flexus obliquitatēque terrarum, quas Antichthones & Antistochæ & Antiscæptæ inhabitare dicuntur. Incipit autem Signifer, non ab extremo circulo, nec ad extremum extenditur: sed ab intimo Tropico australi, brumali que eodem, per Æquinoctialem ad summum solstitialem, eundemque æstiualem per mediū: in his longitudo latitudinisque porrectus. Obliquæ circuli Signiferi partes, cccxv. signa xij, partium singula tricenarum, quorum quadam minora, quadam ampliora, & populo Canophora dicuntur: sed compensatio quinque partibus creditur applicari, ut sint omnes Signiferi partes, cccxv. Horū incipientia ab Ariete, alia sunt masculorum naturalibus, alia feminarum. Item quartum quoque eorum, aut tropicum, aut solidum, aut deformē. Incipiet dinumeratio ab Ariete. Signa tropicorum duo sunt æquinoctialia, Aries & Libræ: duo solstitialia, Capricornus & Cancer. Tropicis maxima solida anteposita, his deformia.

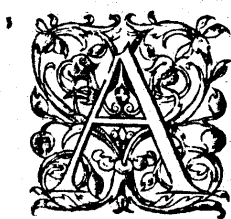
HIC est stellarum ordo, utrorumque circularum: septentriones duplices ad austrum vertuntur, figura auersis caudis inuicem sibi aduersantes: inter quas obliquus dilabitur Draco: ubi vnus nanque pede est Serpentarius, cuius serpentarij pedes attingunt frontem Scorpionis. A latere autem retro stat Custos: sub pedibus quidem eius Virgo, habens igneam in manibus spicam: retrorsus verò, vestigijs eius adiacens Leo, medio æstiuo solstitio Cancer & Gemini. Ge

nua autem Agitatoris caput Gemini attingunt: pedes autem eius Tauri cornibus turgentur, cuius Hæduli desuper obtinent locum Septentrionis. Habet autem Septentrio à dextris iuxta Coronam desuper, serpentem in manibus Serpentarij, & eum qui in Genculo stat, & sinistro pede septentrionalis Draconis verticem, calcans unum brachium Libræ, alterum dans Coronæ. nam ad minoris Septentrionis, ultimus pes Cephei continetur, Cycnum manu dextra apprehendens: super cuius alas Equus extendit pedem, & super equum Aquarius extolitur, iuxta quem Capricornus est. sub Aquarij pedibus Piscis magnus austrinus, constituta ante Cepheum Cassiopeia: & à dorso Agitatoris Perseus pedem extendit: super Persei caput Cassiopeia pedibus properare videtur. Inter Cycnum igitur & eum qui in Genculo stat, Lyra constituitur. In quorum medio desuper ab oriente Delphinus cognoscitur: sub cuius cauda est Aquila, in proximo habens Serpentarium. Sed iam de aquilonio circulo dictum est. nunc ad australem ordinem properemus.

S V B aculeo Scorpionis, Sacrarium constitutum est: sub corpore eius anteriora Centauri videntur, in quo est bestia. Cōspicitur & Sagittarij pes summus ex alia parte. Sub australi circulo prope Centauri mēbra, Hydra cauda, & Cornus: ad genua Virginis, Vna est posita: à sinistris Orionis, qui & Incola, Fluvius, qui & Padus, necnon & Eridanus: sub pedibus Orionis, qui & Incola dicitur, Lepus splendida effigie conspicitur. retrorsum verò à pedibus eius, Canis splendida refulget: post cuius caudam Navis constituta est: ad Tauri pedem protendit manum Orion: pedibus Gemini appropinquat Anticanis: super caput Arieti nō longe ab Andromedæ pedibus, Triangulus positus est. sub Ariete & Piscibus Cetus connexio verò Piscium communem habet stellam.



ARATI PHÆNOMENA.



B Ioue principium magno deduxit
Aratus

Carminis: at nobis genitor tu maxi-
mus auctor:

Te veneror, tibi sacra fero, doctique
laboris

1 Primitias. Probat ipse deum rectorque satorque,
Quantum etenim possint anni certissima signa,
Qua Sol ardentem Cancrum rapidissimus ambit,
Diuersasque secat metas gelidi Capricorni:
Quæ've Aries & Libra æquant diuortia lucis:
Si non parata quies te præside, puppibus æquor,
Cultorique daret terras, procul arua silerent.
Nunc vocat audaces in cælum tollere vultus,
Sideraque & varios cæli cognoscere motus,
Nauita quid caueat, quid vitet doctus arator,
Quando ratem ventis, aut credat semina terris.
Hæc ego dum lætis cogor prædicere musis,
Pax tua tūque adsis nato, numenque secundes.

1 QVÆRITVR cur à Ioue incepit, & non à musis, vt Homerus? Conne-
niens magus hoc existimauit principium phænomeni, vt Iouem innocaret, quod
ipsorum carminum origo est Iupiter. non solus autē ita cœpisse videtur Aratus, sed
& Crates comicus, A Vesta incipiens & profari carmina: Sophron in mimo,
qui nuncius inscribitur, A Vesta incipiens: Omnes inuocāt Iouem omnium primū

cipem. Sed quaeritur cuius Iouis meminerit, utrumne fabulosi, an naturalis? Et philosophi quidem plurimi, naturalis aiunt eum Iouis meminisse. Sed Crates ait Iouem dictum caelum: inuocatum vero merito, quia in aëre & aethere sunt sidera: & Homerum dixisse Iouem in aliqua parte, caelum: & ipse Aratus, quod dicit Herodotus Iouem dictum aëra, & Crates quidem eiusdem est opinionis, testemque esse Philonem comicum dicit, hoc autem constat & ipsum dicere. Nam quia nihil aliud est vox, quam percussus aër, videtur conuenienter dixisse, quæ rei præstent auctoritatem, plenas Ioue vias referens, & omnes hominum conuentus nihil eorum quæ in terra sunt, sine aëre est: ratione etiam, cuius omnes usum desideramus. nam cuncti mortales ostendunt usum suspirio: & cum uiuimus, aëre indigemus. At quod ait, Dextra monstrat ad auguria pertinet auium: propter quod & Iouem esse affirmant, qui per materiam manat spiritus, & similis est nostræ animæ. Zenodotus autem Etolus & Diodorus aiunt, nec ad fabulosi Iouis sufficere eiusmodi opinionem: esse enim talem causam Iouis, & conuenire omnes vias eo confertas, quas tanquam loco eius describit. Dicendo autem, Etia genus, ostendit animæ immortalitatem. bene, propterea quod ait: nouerat enim virtuti aliquid æmulum futurum. Vei igitur aduersus delicta lenem esse, est, quoniam omnium parens affirmatur, & non solum hominum, sed etiam deorum.

3 CÆTERA quæ toto fulgēt vaga sidera mūdo,
Indefessa trahit proprio cum pondere cælum:
Axis at immotus semper vestigia seruat,
Libratâsque tenet terras, & cardine firmo
4 Orbem agit extremum. Geminus determinat axē,
Quem Graij dixere polon: parsmersa sub vndas
Oceanî, pars celsa sub horrifero aquilone.
5 Axem Cretææ dextra læuâque tuentur,
Siue Arcti, seu Romani cognominis Vrsæ,
Plaustrumve: & facies stellarum est proxima vero,
Tres temone rotisque micant, sublime quaternæ:
6 Si melius dixisse feras, obuersa resurgent
Ora feris, caput alterius super horrida terga
Alterius lucet: pronas rapit orbis, in ipsos
Decliuēis humeros. veteris si gratia formæ,

ARATEA PHÆNOMENA.

Cressia vortellus aluit, moderator olympi
Donauit cælo: meritum custodia fecit:
Quod fide comites prima incunabula magni
Viderunt Iouis, attonitæ cum furta parentis
Ærea pulsantes mendaci cymbala dextra,
Vagitus pueri patrias ne tangeret aures,
Dicteque exercent dominæ famuli Corybantes.
Hinc Iouis altrices, Helice Cynosuræque fulgent.
Dat Graijs Helice cursus maioribus astris,
Phœnicas Cynosura regit. sed candida tota,
Et liquido splendore Helice nitet, haud prius vlla,
Cum sol Oceano fulgentia condidit ora,
Stella micat cælo, septem quàm Cressia flammis.
Certior est Cynosura tamen sulcantibus æquor:
Quippe brevis totam fido se cardine vertit,
Sidoniâque ratem nunquam spectata fefellit.
Has inter medias, abrupti fluminis instar,
Immanis serpens sinuosa volumina torquet
Hinc atque hinc, superatque illas mirabile monstrum.
Cauda Helicen superat, tendit simul ad Cynosuram
Squammigero lapsu qua desinit vltima cauda,
Hac caput est Helices, flexu comprehenditur alto
Serpentis. Cynosuræ ille explicat amplius orbes,
Sublatûsque retro maiorem respicit Arcton.
Ardent ingentes oculi, caua tempora claris
Ornantur flammis, mento sedet vnicus ignis,
Tempus dexterius quæ signat stella Draconis,
Quæque sedet mento: lucet nouissima cauda.

Extremúmque Helices sidus micat, ac radiatur
Serpentis decliue caput, quæ proxima signa
Occalus ortúsque vno tanguntur ab ore,
Oceani tumidis ignotæ fluctibus Arcti,
Semper in occiduis seruantes ignibus axem.

4 VERTICES extremos circa quos sphaera cæli voluitur, Polos Græci nuncupauerunt, è quibus vnus est australis, qui terræ obiectus à nobis nunquã videtur: alter autem septentrionalis, qui boreus vocatur, & nunquam occidit.

5 DVÆ sunt Arcti, quarum maiorem vocant, Helicen: minorem, Canis caudam. Alterutra quidem horum capita deorsum, alterutra sursum aspiciunt. Altera nanque Helice est, quæ apparet prima noctis: altera, pusilla quidem, sed à nauigantibus obseruatur. maria enim cõturbat. Helicen autem dicit Hesiodus Callisto Lycaonis regis filiam fuisse, & in Arcadia solitã cum Diana venari, & in montibus vagari, & à Ioue compressam, rem celasse Dianæ. Quam grauidam, nudam se lauauit cum aspexisset Diana in lauacro, partum eius accellerans, bestiam eam esse iussit: & dum esset vrsa, Arctum enixa est, quem Arcadem vocant. Amphus autem comicus poeta, refert Iouem in Dianæ effigiem transfiguratum in venatione Callisto oppressisse. tempore partus plena cum vexaretur, Dianæ culpam indicasse, & iratam Dianam in vrsam transfigurasse. Quæ dum in montibus vagaretur, à quibusdam pastoribus apprehensa, cum puero perducta est ad Lycaonem: post tẽpus in Lycei Iouis templi confugientẽ, cum eã Arcas filius sequeretur, quo eam nefas erat intrare, ab Arcadibus virique interfecti sunt. Iupiter autem vtrosque cæli astris intulit, vrsamquẽ eam nominauit. Ouidius à Iunone in bestiam conuersam scribit. Habet autẽ stellas, in capite septem, in singulis humeris singulas obscuras, in armo duas, in pectore vnam, in pede priore claras duas, in summa cauda claram vnam, in ventre claram vnam, in spina vnam, in crure posteriore duas, in extremo pede duas, super caudam tres: sunt omnes, xxiii. Porro Arctus minor à pluribus Phœnice, à Græcis Arctophylax, à nonnullis Canis cauda vocatur. Quam Sidones aspicientes continuo nauigant. Dicitur à Ioue inter astra collocatus, vt duplex honor Helices monstraretur. Agathosthenes quidem in Asiaticis carminibus, Cynosuram dicit Iouis fuisse nutricem, vnam ex Idaei nymphis, à qua in Crete oppido Hystoe Nicostratus constituit portus, & circa eum locum Cynosuram fuisse, cum Telchini qui dicuntur Curetes Idaei. Aratus Cynosuram & Helicen Creteneses Iouis nutrices fuisse dicit, ob quod sunt celesti donata honore.

Habet autem stellas, in humero splendidam vnam, in pectore claram vnam, in ventre claram vnam, super caudam claras tres: sunt omnes septem, supra alias decem, quæ præcedunt & dicuntur ludentes: & maxime altera quæ vocatur Polus, in quo à quibusdam putatur totus orbis circumuerti.

6 INTER ambas ergo Arctos, maximus flexuoso corpore adiacens Draco, qui utranque Arcton flexuoso corpore semicingit, Helices superuoluit caput, Phœnices circumcingit caudam. Hunc Pherecydes dicit inter astra collocatum beneficio Iunonis, eo quod cum nuberet Ioui Iuno, dijs offerentibus munerata, Terra quoque obrulerit aurea mala cum ramis, quæ Iuno in hortum suum, qui erat apud Atlantem, inferri iussit, & Hesperides Atlantis filias custodes posuit, quæ cum à filiabus Atlantis subtraherentur & sæpe vexarentur, Iuno eundem horti Draconem peruigilem implicuit arbori, quem Hercules interfecit, & illa astris intulit. Hunc alij Iouem astris intulisse dicunt, ob memoriam virtutis Herculis, Minerva obiectu, quem illa contortum calo immisit, & inter septentriones locauit. Habet autem stellas, in capite splendidas tres, in corpore verò vsque ad caudâ, XI I. ab invicem distantes. Sunt autem ceteræ XV.

7 H A V D procul effigies inde est defecta labore,
Non illi nomen, non magni causa laboris:
Dextro nanque genu nixus; diuersâque tendens
Brachia, suppliciter panis ad numina palmis,
Serpentis capiti figit vestigia læua.

DRACONEM immensa magnitudinis, hortorum custodem insomnem, dum à Iunone ad custodienda aurea mala esset constitutus, Hercules, cum ad mala aurea profectus fuisset, ut refert Panyasis Heraclea, fertur permississe. & in circo inter astra à Ioue hunc laborem memoria dignum honorasse, & utrosque sideribus intulisse, ita ut in certamine fuerint eorum habitus, serpentis capite iam defecto. qui ideo in genu stans, manibus sursum extensis, dextro pede contra draconem porrecto pingitur, ut certaminis labor significetur. Ideo pellem leonis in sinistra manu habere fingitur, ut insigne virtutis monstretur, quia leonem inermis interfecisse narratur. Habet autem stellas, in capite vnam, in singulis humeris singulas splendidas, in sinistro cubito vnam, in eadem manu vnam, in eodem brachio vnam, in sinistro femore vnam, in dextra parte femoris duas, in coxa duas, in genu dextro vnam, in eadem tibia vnam, in crure duas, in eodem pede vnam, in dextra manu vnam, in claua quam eadem tenet manu, vnam, in leonina pelle quatuor. Sunt omnes vigintiquatuor.

C O R O N A.

8 C L A R A Ariadnæ propius stât signa Coronæ.
Hunc illi Bacchus thalami memor addit honorem.

1 HÆC corona dicitur esse Ariadnes, quâ Liber astris intulisse dicitur, dum eius nuptias dii in insula Creta celebraret, cogitans præclaram facere, pro qua primum nona nupta coronata est. Sed qui Cretica conscripsit, refert, quia cum

Liber ad Minoem regem venisset, ut Ariadnen filiam eius duceret uxorem, coronam dono Ariadne dedisse vulcani opere facta ex auro & gemmis preciosis, & talis fulgoris fuit, ut Thesea ex Labyrintho liberaret, quæ post astris affixa est, cum in Naxos utrique venissent. Signum amoris eius crines ostendunt. & est stellis fulgentibus sub cauda Leonis. Habet autem stellas novem in circuitu positas, quarum tres sunt splendide.

OPHIUCHVS.

9 T E R G A nitens stellis, à quo se vertice tollit,
Succiduis genibus lapsum & miserabile monstrum,
Hic Ophiuchus erit, longe caput ante nitendo,
Et vastos humeros, tum cætera membra sequuntur.
Illis languet honor humeris, manus integer ardor.
Luna etiam mensem cum pleno diuidit orbe,
Lux tenuis manibus per quas elabitur Anguis
Pressus utraque manu, medium cingens Ophiuchum.
Scorpius ima pedum tangit, sed planta sinistra
In tergo residet, vestigia dextera pendent.
Est impar manibus pondus, nam dextera paruum
Partem anguis retinet per leuam attollitur omnis;
Quantumque à leua distantia Serta notantur,
Erigitur tantum Serpens, atque vltima mento
Stella sub ætherea lucet crinita corona,
Ad quam si dorso peruadit lubricus Anguis,
Insignes cælum perfundunt lumine Chelæ.

9 HIC est Serpentarius qui super Scorpionem stat, tenens utraque manu serpentem, qui ab astrologis dicitur fuisse Æsculapius filius Apollinis, qui cum medicina arte vteretur, mortuos fertur suscitasse. Quamobrem iratus in eum Iupiter, domum eius cum ipso fulminis ictu percussit. Rogatu autem Apollinis patris, Iupiter ei arte sua rursus post obitum defuncto animam restituisse ad vitam, & inter astra constituisse putatur. Habet autem stellas, in capite clarâ vnam, in singulis humeris claras singulas, in sinistra manu tres, in dextera quatuor, & duas ex eis claras: in singulis lumbis singulas, in singulis genibus

nibus singulas, in dextratribia claram vnā, in singulis pedibus singulas claras. sunt omnes XVI I.

SERPENS quem tenet in manibus habet, stellas in orificio duas, in flexura capitis spissas quatuor, in manu Ophiuchi duas claras, in prima flexura octo, in secunda, quam tenet in dextra manu, alias octo, in tertia vsque ad caudam sex, sunt omnes stella serpentis triginta.

SCORPIVS.

SCORPIVS sane inter astra à Ioue illatus est, pro eo quòd ferunt ex terra ortum, summissumque qui Oriona interficeret, ob eius loquacitatem, quòd ex venatione nullam se feram relinquere diceret: isque Oriona percussit & occidit, & inde à Ioue astris illatus est, vt eius naturam futuri homines intelligerent. Nigidius autem dicit scorpionem ad perniciem Orionis in insula Chio in monte Chelippio ortum, voluntate atque ope Dianæ. Nam cum in monte Celsonio venaretur, irridens Dianam, contemnebat eius opera quæ in monte constituebat. Itaque Diana dicitur misisse scorpionem qui Orionem vita priuaret: postea ab Ioue impetrasse, vt Scorpio in duodecim signorum memoriâ cōstitueretur. Hic ob magnitudinem in duo domicilia partitur. etenim ad aliud tendunt brachia eius, ad aliud corpus & cauda & aculeus. Habet autē stellas in vno quòque cornu duas, in ore vnā claram, in fronte duas, in dorso claras tres, in ventre duas, in cauda quinque, in aculeo duas. sunt omnes XIX. ex his quatuor quæ sunt in Cornibus eius, duæ priores claræ, & duæ obscuræ Libræ assignantur, quam Chelas Græci dicunt.

ARCTOPHYLAX.

¹⁰ I N D-E Helicē sequitur senior, baculòq; minatus
Se velle Arctophylax, brachiorum munera cæcus
Icarus ereptam pensauit munere ripam.
Non illi obscurum caput est, non tristia membra:
Sed proprio tamen vna micat sub nomine flamma,
Arcturum dixere, sinus quæ vincula nodant.

¹⁰ BOOTES, qui & Arcturus, fertur esse custos Plaustrī, eo quòd Plaustrum sequitur, id est Septentriones, & quasi succinctus sit Septentrionibus. Hunc dicunt Arcadem Iouis filium esse, de cuius post nomine Arcadia dicta est, quem Lycaon Pelasgi filius, cum Iouem hospitio recepisset, infantem membratim lacerauit, & Ioui in epulis apposuit, tentans Iouem, vtrū deus esset. Iupiter autē dicitur domum Lycaonis fulmine incendiisse, eoque loco ciuitatem constructam quæ Trapezos appellata est. Lycaonem verò cōuertisse in lupum, Arcadem autem compactu membrum ad vitam reduxisse, & cuidam caprario dedisse nu-

triendum. Qui cum adulta iam aetate esset, matri inscius nim inferre voluit, quos cum incolae Lycæi montis occidere vellent, Iupiter virosque liberâs, astris intulit: qui ut res gesta est, ita manent, illa vrsæ naturæ, hic impetum faciens, quem Bootem Homerus vocat. Habet autem stellas, in dextra manu quatuor, quæ non occidunt: in capite claram vnam, in singulis humeris singulas, in singulis mammillis claras singulas, in dextra parte corporis sub mammilla obscuram vnam, in dextro cubito claram vnam, inter utraque genua claram vnâ, & magnam quæ est Arcturus: in singulis pedibus singulas fiunt omnes XVIII.

VIRGO.

II FVLGET spica manu, maturisque ardet aristas,
 Quam te diua vocant: tangunt mortalia si te
 Carmina, nec surdam præbes venerantibus aurem,
 Exola, heu mortale genus, medio mihi cursu
 Stabunt quadrupedes, & flexis lætus habenis,
 Tæque tuumque canam terris venerabile numen.
 Aurea peccati regeres cum secula mundi
 Iustitia, inuiolata malis, placidissima virgo,
 Seu genus Astræi fueris, quem fama parentem
 Tradidit astrorum, seu verò intercidit æuo
 Ortus fama tui, mediis te læta ferebas
 Sublimis populis, nec dedignata subire
 Tecta hominum & puros mores sine crimine, diua
 Iura dabas, cultumque nouo rude vulgus in omnem
 Formabas vitæ sinceris artibus usum.
 Non dum vefanos rabies nudauerat enses,
 Nec consanguineis fuerat discordia nota,
 Ignotique maris cursus, priuatæque tellus
 Grata satis, neque per dubios auidissima ventos,
 Spes procul amotas fabricata naue petebat
 Diuitias, fructusque dabat placata colono
 Sponte suatellus, nec parui terminus agri

ARATEA PHENOMENA.

Præstabat dominis signo rutilissima rura.

At postquam argenti crevit deformior ætas,
Rarius inuicit maculatas fraudibus vrbes,
Serâque ab excelsis descendens montibus, ore
Velato, tristisque genas abscondita ripa,
Nulliusque larem, nullos adit illa penates.
Tantum cum trepidum vulgus cœtusque notauit,
Increpat, O patrum soboles oblita priorum,
Degeneres quæ habuit semperque habitura minores,
Quid me nunc habitus super & mala vota vocatis?
Quærenda est sedes nobis noua: secula vestra,
Artibus indomitis tradent scelerique cruento.
Hæc effata, super montes abit alite cursu,
Attonitos linquens populos, grauiora pauentes.

Ærea sed postquam proles terris data, nec iam
Semina virtutis vitiis demersa resistunt:
Quisque priora tenet vestigia, quisque secunda:
Ferreque inuicito mens est latata metallo,
Polluit & taurus mensas, assuetus aratro.
Deferuit propere terras iustissima Virgo,
Et cæli sortita locum, quâ proximus illi
Tardus in occasum sequitur sua plaustra Bootes.

Virginis at placide præstanti lumine signat
Stella humeros, Helicénque ignis non clarius ambit,
Quisque micat cauda, quisque armum fulget ad ipsum,
Quisque priora tenet vestigia, quisque secunda
Clunibus hirsutis & qui sua sidera reddit:
Nanque alia quibus expletum ceruixque caputque,

Vatibus ignotæ priscis, sine honore feruntur.

- 11 **A**D aspectum autem Bootis Virgo constituta est, quæ Erigone dicta est, quæ inter Leonem & Libram in Zodiaco locum tenet. Hanc Hesiodus Iouis & Themidis filiam esse dicit, nomine Iustâ. Hunc secutus Aratus dicit, quod cū esset immortalis, in terris morabatur, & à virorum aspectu se subtrahere solita, cum feminis consulto ludere & conuersari videbatur, & ab eis Iusta vocabatur, & nondum inter homines nequitia, neque nauigationem fuisse: sed illâ in terris moratam, æquitatem hominibus præstitisse eo seculo quod aureum dicebatur. Sed postquam diminuti homines à quietate quieuerunt, illa cum eis minime conuersata est: postquam verò hominum mores in deterius versi sunt, in toto se à terris abstulit, & in ea parte celi habitauit qua cnumeretur. Nonnulli autem eam esse Cererem, eo quod spicas teneat: alij Atargatin. quidam Verò Fortunam, pro eo quod sine capite astris infertur. Nigidius de Virgine ita refert: Virginem Iustitiâ dici siue Æquitatem, quæ ab hominibus recesserit, & ad immortales merito transferit. Nam cum inter mortales conueniret omnibus locis cõciliabilisque solitam cõsistere, & præcipere hominibus ne temere à iustitiâ & æquitate discederent: qui quandiu monitu eius obedirent, diu in vita sine cura & sollicitudine futuros: sed cū negligentius æquitatem obseruantes deciderent, insidiisque cupiditate & auaritia alter alterum deciperet, ab hominibus discessisse, & digna caelesti numero immortale præmiū pietatis possedit. Habet autē stellas in capite obscuram nimis vnam, in singulis humeris singulas, in vnaquaque ala obscuras duas: ex eis quæ sunt in dextra ala à parte humeri, est clara vna: & in singulis cubitis singulas, in singulis manibus singulas: illa quæ dextra, clarior est, & vocatur spica: in tunica obscuras sex, in singulis pedibus singulas. sunt omnes decem & nouem.

GEMINI.

- 4 **Q**V A media Helice, subiectum respice Cancrū:
At capiti suberunt Gemini.

- 13 **H**I dicuntur Castor & Pollux, fratres Gemini maxima concordia, è quibus cum vnus cecidisset in pugna quam aduersus Athenienses gerebant, alter immortalitatem accepit, quos Iupiter vtrosque cælo intulit, sideribusque Geminos nominauit, qui Salutares sunt appellati. Nam & horum stella ita se habent, vt occidente vna, oriatur altera. Alij volunt Zethum & Amphionem esse, ideo vnus zonam, alter lyram habet. Nigidius deos Samothracas dixit, quorum argumentum nefas sit enumerare, propter eos qui ministerijs præsunt. item dicit Castorem & Pollucem, Tyndaridas, Geminorum honore decoratos, quod principes pacationis dicantur: quod mare totum prædonibus maleficisque pacatum reddidissent, & quo in tempore nauigauerint cum Iasone atque

Hercule ad pellem inauratam auferendam, multis laboribus tempestatibusque conficti, periculorum atque animorum experti, impendia laboribus liberare studuerunt: atque cum à Ioue essent elati, petierunt à patre, ut sibi liceret in eo cali loco constitui, unde mortalibus auxiliantes prospicere possent. Quam obrem eis concessum est immortalis memoria locoque constitui, & plerisque mortalibus auxiliantes sui conspectus gratia præbent. Quorum prior habet stellas, in capite claram vnā, in singulis humeris singulas claras, in dextro cubito vnā, in eadem manu vnā, in singulis genibus singulas, in singulis pedibus singulas. sunt omnes nouem. Alii qui Propus appellatur, iuxta cancerum est, habet stellas, in capite claram vnā, in singulis mammillis singulas, in sinistro cubito duas, in eadem manu vnā, in sinistro genu vnā, in singulis pedibus singulas, in sinistro pede vltima distantia vnā: quæ vocatur Propus sunt simul decem. Hi sunt inter duodecim signa zodiaci circuli: sed in medio circulo æquinoctiali tropici hiemalis, qui Australis appellatur, sita sunt.

CANCER in astris positus, efficitur beneficio Iunonis, Quod cum Hercules cum Hydra ad fontem Lernaum depugnaret, hic Cancer Hercules pede morsu deprehendit, ut Panyasis auctor dicit, quem miratus Hercules, calcatum contriuit, beneficioque Iunonis magnus honoribus decoratus est. idem duodecim signorum numero annumeratus. sunt in hoc signo alie stellæ quas Græci ὄζας dicunt, Quod cum Liber à Iunone insania obiecta fugeret, ad occursum Dodonæi Iouis, cuiusque in templo responsa peteret, ut Philiscus refert, magni imbres cum grandine orti sunt, ea parte qua transiurus erat. Asinus è contrario transcurrentibus per aquas, in vno ex his sedens & ipse transfuctus est sine periculo, & ab insania liberatus. Vni autem ex his effecisse dicitur, ut voce humana loqueretur, & post paucum tempus cum Priapo contendere cœpit de membro naturali. Priapus compressum asinum occidit. Iouis autem beneficio vtrique immortalis honore donati astris sunt illati. Est & altera origo, quæ infertur ab aliis: Quod cum aduersus gigantes dii bellum agerent, idem Liber & Vulcanus & Satyri asinis insidentes, profecti sunt ad pugnam. Quod genus viso tumultu diro, cum murmure rugissent, gigantes eorum voce territi fugerunt, & confestim dii de gigantibus triumphauerunt: & ideo vnâ cum præsepio suo astris sunt illati, & in signo nobilis Cancri positi, cuius cursum ad occasum tendit. Habet autem stellas in cornibus anterioribus duas claras, & tres obscuras, quæ appellantur Tubilum: quod circa eum videtur, Præsepium dicitur: in ore vnā, in dextris pedibus singulas: sunt quatuor obscuræ. in sinistris priores claras duas, in secundo vnā, in tertio vnā, in extremo minore vnā, in testa duas. sunt omnes XV I.

- Q V A posterior pes,

Horrentésque iubas & fuluum cerne leonem.
Hunc vbi contigerit Phœbi violentior axis,
Accensa in Cancro iam, tunc geminabitur æstas.
Tunc lymphæ tenues, tunc est tristissima tellus.
Et densas lætus segetes bene condit arator.
Ne mihi tunc remis pulset vaga cœrula puppis:
Dem potius ventis excluso vela rudente,
Excipiámque sinu zephyris spirantibus auras.

LEONEM beneficio Iunonis inter astra collocatum dicitur, eo quòd virtute ceteras præcellat. Perianthus Rhodius refert eum ob primos labores Herculis memorie causa, honorifice astris illatum. Nigidius refert hunc Leonem nutritum apud Lunam iussu Iunonis, & in terra Arcadia in regione Nemææ in spelunca * Mithrimon nomine fuerit, quã quidam Aphriso dicunt, & iussu Iunonis ad Herculis exitium dimissum, quem Hercules iussu Eurysthæi interfecit cum Molorcho hospite suo, cuius clauã pro viribus tributam principio est adeptus, cum qua Leonem interfecit, itaque postea claua pro gladio, pelle pro scuto reliquo tempore vti cepit, & apud omnes mortales gratus ob virtutem haberi cepit: Iunoni porro magis odio esse. Quapropter leonẽ celesti memoria dignatum voluntate Iunonis nos arbitramur. Hic notabilis & maximus inter signa est. Plerique volunt Nemææ gymnicos ludos ob hunc Leonem institutos: hic totus figuratur. Habet stellas, in capite tres, in collo duas, in pectore claram vnã, in spina tres, in cauda media vnã, in vltima cauda claram vnã, in medio ventre vnã, sub pectore duas, in priore pede claram vnã, sub ventre vnã claram, in medio ventris vnã, in posteriore pede claram vnã, in genu posteriori claram vnã fiunt omnes decem & nouem. Videntur aliæ stelle obscuræ septem iuxta caudam eius, quæ vocantur crines Berenices, & sunt earum virginum quæ Lesbos perierunt. illa autem magna & clara quæ in pectore eius est, appellatur Tyberone.

ERICHTHONIUS.

EST etiam Aurigæ facies, siue inclyta forma,
Natus Erichthonius, qui curru sub iuga duxit
Quadrupedes, seu Myrtoas demersus in vndas
Myrtilos hunc potius species in sidera reddit.

Sic nulli cursus, sic ruptis mœstus habenis,
 Perfidia Pelopis raptam gemit Hippodamiam.
 Ipse ingen transuersus ab it læuam Geminorum.
 Maiorisque Vrsæ contra delabitur ora.

Numina præterea se cum trahit: vna putatur
 Nutrix esse Iouis, si vere Iupiter infans
 Vbera Cretæ mulsi sit fidissima capræ:
 Sidere quæ claro gratum te gestat alumnum,
 Hanc auriga humero totam gerit: at manus hædos
 Ostendit, nautis inimicum sidus in vndis.
 Orbis ab oceano cellus rapit: haud semel hædi
 Iactatam videre ratem nautasque pauentes,
 Sparſaque per sæuos morientum corpora fluctus.

14 HIC agitator Erichthonius dicitur fuisse Vulcani & Minervæ filius. Qui
 Vulcanus cum Ioui fulmē efficeret, ab Ioue promissum cepit, ut quicquid vel-
 let præsumeret, ille Minervam in coniugem petiuit. Iupiter imperavit Minervæ
 ut virginitatem defenderet. Dūque cubiculum introirent, certando Vulcanus
 semen in pavementum iecit, unde natus est Erichthonius, quem Minerva in ci-
 sta abscondit, draconēque custode appposito, duabus sororibus Aglauro & Pan-
 droso commendavit. Hic primus currus homines equis iunctus docuit similes
 quadrigæ solus facere. primū Panathenæa constituisse, arcem templūque adi-
 ficasse dicitur. Quē Iupiter miratus astris receptū memoriæ tradidit. In hoc si-
 gno & Capra est, quam in humero portat, quæ Iovem nutriuit. Nēmque eius fi-
 lij hædi, quos auriga in brachio portat, qui fluctus significare dicuntur, noscun-
 tur. A usæus de capra hoc refert, datur Iovis infans nutriendus Themidi Alibæ
 quæ fuit domina capræ, quæ ex ea Iovem nutriuit. Esse autem hanc capram fi-
 liam solus dicunt, cuius aspectus tam atrox fuisse dicitur, ut Titanes eam time-
 rent, rogarentque matrem Terram, ut eam abderet. Terra autem in entro clau-
 sam Amaltheæ tradidit custodiendam, ibique Iovem cum cura Amaltheæ edu-
 casse. Qui cum esset iuuenis, & ille contra Titanes inernus vellet pugnare, eius
 pellem dicitur acceptam pro scuto habuisse, quod semper Titanibus agitator
 timori fuerit, & dicebatur media pelle Gorgoneum caput habere: eo ictus te-
 gmento capræ, tergo alterius pellis tecta restituit, vitæ etiam immortalitate do-
 navit, calique astris intulit, & eius pellem appellavit. Aliis placet agitatore
 Myrtilum esse Mercurij filium OEnomai aurigam, & à patre Mercurio astris

illatum, cuius caput non multum distat ab Helice, genua apponuntur Geminū, pedes iuxta Tauri cornua. Habet autem stellas, in capite vnam, in singulis humeris singulas, sed ea est clavior quæ in sinistro humero est, & appellatur Capra: in singulis genibus singulas, in dextra manu vnam, in sinistra duas, & super ipso brachio stellas duas, quæ vocantur Hædi. sunt omnes simul decem.

T A V R V S.

15 A V R I G Æ pedibus trux adiacet ignea Taurus
Cornua fronte gerens, & lucidus igne minaci,
Quem Liber ignarum cæli formando docebat:
Et caput, & patulas nares, & cornua Tauri:
Fronte micant Hyades: quæ cornua flamma sinistri
Summa tenet. sub hæc eadem, vestigia dextra
Aurige, mediaque ligant compagine diuos.
Myrtilos exoritur summo cum Piscibus ore,
Totus cum Tauro lucet, ruit oceano bos
Ante, super terras cum fulget Myrtilus ore.

15 PORRO Taurum inter astra quidam putat positum, propter Iouem quod in bouem sit fabulose conuersus. Nigidius huc Iouem à Neptuno fratre per gratiam adduxisse, qui in figura Tauri sensum humanum haberet quæ Iupiter Sidonem misit, ut Europam Agenoris filiam ad se portaret, isque per pelagus Sidonem venit, ibique Europam inter æquales suas ludentem in templo Æsculapii conspexit, eamque repentino arreptu collocatam suo tergo deuexit ad Iouem in insulam Cretam. Ob hanc igitur causam Iupiter Taurum sideribus dignatus est immortalis memoria inferre. Eratosthenes dicit huc esse qui coijt cum Pasiphae, cuius priores partes apparent, reliquum corpus non apparet propter famineum sexum. Spectat autem orientem. In signo autem Tauri frons & facies, Hyades vocatur, quas Pherecydes Athenæus nutrices Liberi dicit, quæ Dodonides nymphae vocantur. Quæ cum à Lycurgo captiuitatem timentes, fugerent Thebas, ne sibi à Iunone aliquid paterentur, Iupiter cælo illas sideribus honorauit, Hyadesque appellauit, quod nascente Libero eas inuenerit, quas in signum temporis posuit: vel quod sint plumiales: vñ enim pluuere est, quia earum ortus imbres concitat: vel quia in modum Y literæ posita sunt. Musæus & ista refert, Ex Atlante & Hya duodecim filia procreata sunt, & filius Hyas, quem dum ab apro vel Leone occisum sorores omnes nimis diligentes flerent, obierunt: è quibus quinque stellas figuratas Hyades appellauerunt: septem autem, Pleiades. Myrtilus autem quinque filias Cadmi esse dixit. Habet autem Taurus stellas, in capite

ARATEA PHÆNOMENA.

117

capite quinq; quæ Hyades appellantur: id est in cornibus singulis singulas, in fronte duas, in naribus vnam: hæ sunt Hyades: in singulis genibus singulas, in ungue anteriore duas, in palearibus duas, in collo vnam, in dorso tres, è quibus nouissima splendida est: in ventre splendidam vnam, in pectore vnam, in palla vnam sunt omnes XV. II. ab excisione Tauri vsque ad id quod septem stelle, sunt quas quidam Pliades vel Pleiades dicunt, quæ non videntur simul, eo quod septima obscura sit.

C E P H E V S.

15 I A S I D E S etiam cælū cum coniuge Cepheus
Ascendit, totāque domo: quia Iuppiter auctor
Est generis. prodest maiestas sæpe parentis.
Ipse breuem patulis manibus stat post Cynosuram,
Diducto passim quantum latus à pede dextro,
Cepheus extremam tangit Cynosurida caudam:
Tantundem à leuo distat minor. vtraque iungit,
Regula. Cepheos vestigia baltheus ambit.

16 C E P H E V S in ordine quarto loco positus est, quem Septentrionalis circulus occupat, à pedibus vsq; ad pectus: reliquus medius est Arcturo, Æstiuo tropico circulo. fuit ergo, sicut Euripides scribit, Æthiopum rex, Andromedæ pater, qui filiam suam ad cetum dicitur exposuisse, quam Perseus saluauit: eiusque causa, & ipse pater beneficio Minervæ sit astris illatus. Habet quidem stellas, in capite splendidas duas, in singulis humeris singulas, in singulis manibus singulas claras, in singulis cubitis obscuras singulas, in zona tres obliquatas, in dextra coxa vnam, in sinistro genu duas, supra pedes quatuor, in ultimo pede vnam. sunt omnes XIX.

C A S S I E P E I A.

17 Q V A latus afflexum sinuosi respicit Anguis,
Cassiopeia virum residet sublimis ad ipsum,
Clara etiam pernox cælo cum Luna refulget,
Sed brevis & paucis decorata in sidere flammis,
Qualis ferratos subicit clauicula dentes,
Succutit, & foribus præducit vincula claustris:
Talis dispositis stellis ipsa horrida vultu,

Sic tendit palmas ceu sit planctura relictam
Andromedam, merita non iusta piacula matris.

- 17 CASSIPEIA interea (ut refert Sophocles carminū vates) dicitur prae-
posuisse formam suam Nereidibus, ob quam rem ira Neptuni Ceto transmissa
vastabatur eorum terra: expostulatamque Andromeden Ceto propositā: ob
quam rem longe habitus eorum diuersus est. ita autem est Cassiopeia in sella se-
dens. Habet in capite stellam claram vnam, in singulis humeris singulas claras,
in dextra mammilla claram vnam, in dextra manu claram & magnā vnam,
in sinistra manu claram vnam, in umbilico claram & magnam vnam, in si-
nistro femore duas, in eodem genu claram vnam, in vnoquoque angulo sella
in qua sedet, singulas claras sunt omnes. XIII.

ANDROMEDE.

- 18 NEC procul Andromede, totam quam cernere
Obscura sub nocte licet, sic emicat ore, (nondum
Sic magnis humeris candens nitet, ac media ambit,
Ignea substrieta fulget quia zonula palla,
Sed pene facies remanet, districtaque pandit
Brachia, ceu magni teneantur robore saxi.

ANDROMEDA filia fuit Cephei & Cassiopeia, quae adamata est à Cu-
pidine, & datum est responsum ut traderetur Ceto ad deuorandum. Quae sus-
pensa inter duos montes, & exposita Ceto est cum omnibus ornamentis. à Per-
seo autem liberata est, & ob id Persea dicta: beneficioque Mineruae astris rece-
pta est, Euripides etiam dicit intra astra collocatam ut labor Persei aeternus
pateret, manibus eius extensis, quemadmodum Ceto opposita est. Quae cum à
Perseo liberata esset, neque patri, neque matri voluit commorari, sed con-
tinuò cum Perseo profecta est. Habet stellas, in capite claram vnam, in singu-
lis humeris singulas, in singulis cubitis claras singulas, in dextra manu cla-
ram vnam, in eodem brachio claras duas, in zona tres, sub zona quatuor,
in singulis genibus claras singulas, in dextro pede duas, in sinistro pede vnam.
sunt omnes XXI.

EQUVS DIMIDIVS.

- 19 ANDROMEDÆ verò radiat quā stella sub
Aluo, fulget equus: tres armo, sed latera aquis (ipsa
Distinguunt spatiis: capiti tristissima forma,
Et ceruix sine honore obscuro lumine sordet.

Spumanti mandit sed quæ ferus ore lupato,
 Et capite & longe ceruice insignior exit
 Stella nitens, armis laterique simillima magno.
 Nec totam ille ramen formam per singula reddit.
 Primo præstat equo, medio rapta ordine membra
 Destituunt, visus radiis hinc surgit imago.
 Gorgonis hinc proles in Pierio Helicone,
 Vertice cum summo nondum decurreret vnda,
 Musæos fontes dextri pedis ictibus hausit.
 Inde liquor genitus nomen tenet Hippocrenen.
 Fontes nomen habent, sed Pegasus æthere summo
 Veloces agitat pennas, & sidere gaudet.

19. *EQVVS præterea dimidius est, priore parte patens vsque ad vmbilicum. Aratus dicit super Geniculatorem situm, & iam astris illatum, eo quod à celsitudine Heliconis montis percusso pede dextro aquam produxit, quem liquorem Hippocrenen dicunt. Quidam pro eo quod Iupiter coñsus fuerit. Nonnulli verò Pegasus putant qui ad astra pro Bellerophontis interitu euolauerit. Euripides dicit Melanippen Chironis filiam esse, quæ compressa grauidæ, profugit in Pelion montem, & dum à patre comprehendi timeret, deorum misericordia conuersa in equum ad astra conscendit, cuius posteriores partes corporis propter fæminei sexus pudorem non videntur. Habet autem stellas, in facie claras duas, in capite claram vnā, in singulis auribus singulas claras, in maxilla vnā, in ala proxima capiti claram vnā, in humero alæ dextræ vnā, in media ala vnā, in extremis pennis vnā, in armo vnā, in pectore vnā, in spina vnā, in vmbilico claram vnā, in singulis genibus singulas, in singulis ungulis singulas fiunt omnes XV III.*

ARIES.

10. *INDE subest Aries, qui longe maxima torrens Orbis, & ad finem spaciis non tardior oram Peruenit, & quando grauiore Lycaonis Arctos Axem veltutor quem tanto grator ille Distantes cornu properat contingere metas.*

Clarâque non illi est facies, nec sidera possunt,
 Officiat si Luna, sua virtute nitere.
 Sed quærendus erit zonæ ratione micantis,
 Ut chelæ, candens aut baltheus Crionis.

20 **ARIES**, ut Hesiodus & Pherecydes dicunt, inter astra collocatus est, propter Phrixum & Hellen Athamantis & Nebulæ filios. Qui cum nouercam occidere vellent, insani à Libero dicuntur effecti: qui dum in silua errarent, mater eis Arietem aurata pelle fertur adduxisse, qui cum nauigare vellent, in mare proiecti sunt, quod pelagus ab Helles nomine Hellespontus vocatur. Helle autem (ut aiunt) à Neptuno saluata est, & ex ea puerum Pæonem genuit. Phrixus autem insidens preparato arieti, Colchos adductus est ad Ætiam regem, ibique Arietem Marti immolauit, eique suam auream pellem concessit, antequam inter astra processisset, quam Draco custodiuit. Genitum autem hunc Arietem dicunt ex Neptuno & Theophane Altidis filia, quam cum adamasset, in insulam Crinnissam traduxit, inque ouem conuertit, cum qua in Arietem mutatus concubuit, ex qua Aries chrysoellus natus. Nigidius hunc Arietem dicit ducem & principem esse signorum zodiaci circuli. Immortali autem honore donatum, quod cum Liber exercitum in Africam duceret, & aquæ inopiâ pateretur, subito Aries ex arena exiuit, & Liberum cum suo exercitu ad aquam perduxit diuinitus. Hoc facto Liber eum Arietem Iouem Ammonem appellauit, eique sanum magnificum fecit, eo in loco in quo reperta est aqua, & abest ab Alexandria itinere dierum nouem, locus arenosus & serpentum multitudine plenus, & ab arena Ammon est nominatus. Præterea Aries dux aquæ, immortalis mutatus, & cæli sidera consecutus. Conuertit autem caput ad Taurum, ipse autem assequitur alius signus. Habet autem stellas, in capite vnam, in auriculis tres, in collo duas, in summitate pedum anteriorum singulorum singulas, in dorso quatuor, in cauda vnam, in ventre tres, in summitate singulorum pedum posteriorum singulas. sunt omnes XVIIII.

DELTOTON.

21 **EST** etiam propiore deum cognoscere signo,
 Deltoton, si quis donum hoc spectabile Nili,
 Diuitibus veneratum vndis in sede notarit.
 Tres illi laterum ductus, æquata duorum
 Sunt spacia, vnius breuior, sed clarior ignis.
 Hinc Aries iuxta medium Deltoton habebit.

21 **SUPER** caput trietis non longè ab Andromedæ pedibus adiacet signum

quod Græci ob similitudinem Delta literæ, Deltoion vocant: Latini autem ob proprietatem formæ, Triangulum dicunt. Quod quidam à Ioue per Mercuriū inter astra positū dicunt, super caput Arietis, pro eo quod obscurum esse dicitur. Quidam verò dicunt Ægypti esse effigiem, stellis figuratam in tribus angulis, id est trigono, & Nilum talem ambitum facere. Habet autem stellas tres, in singulis angulis singulas, è quibus una est clarior.

PISCES.

11 INTER lanigeri tergum, & Cepheida mœstā
Hinc ultra gemini Pisces, quorum alter in austrum
Tendit, Threiciū boream petit alter, & audit
Stridentes auras, niueus quas procreat Hæmus.
Non illis liber cursus, sed vincula cauda
Singula vtrunque tenent vno coëuntia nodo.
Nodum stella premit Piscis qui respicit auras
Threicias. dextram Andromedæ cernuntur ad vlnā.

12 PISCES hi sunt, & maior Piscis. Nigidius hos Pisces dicit in flumine Euphrate fuisse, & ibi oxum inuenisse miræ magnitudinis, quod volentes eiec-
cerunt in terrā, atq; ita colubam insedisse, & post aliquot dies exclusisse eā sy-
riæ quæ vocatur Venus: maxime quæ misericors ad homines pertinebat: quæ-
que multa quæ ad utilitatē hominibus verterentur, eā dicitur inuenisse. Quæ,
quoniā Iupiter sæpius à Mercurio laudari nominarique audiret, quod in deos
religiosa, in hominibus officiosa diligenter fuerit, rogata à Ioue quod sibi optan-
ti tribui postularet: illa ait, ut pisces qui suam originem sruassent, immorta-
li præmio afficerentur. Iupiter in duodecim signis Pisces siderum splendore de-
corauit. Vnde hodie quoque Syri neque hos Pisces edunt, & columbas potesta-
te decorant. Horum autem vnus aquilonius est, alter australis, ex aduerso cau-
dis vtrunque positus. Habent inter se alligamentum luteum, continens vsque ad
priores pedes arietis. Andromedæ autem humerus dexter, piscis est signum. Ha-
bet idem aquilonius stellas duodecim. Alligamentum luteum, quo continentur
in parte boreæ, habet stellas tres, in parte noti tres, ad orientem tres, ad occi-
dentem tres. Australis piscis quindecim sunt omnes XXXIX.

PERSEVS

13 TANTVS & ille micat, tantum occupat ab Io-
Dextra sublata similis, prope Calsiepeiam: (ue cæli.
Sublimis fulget pedibus: properare videtur,

Et velle aligeris purum æthera tangere palmis.

23 **PERSEVS** quidem ex Danae & Ioue natus est. Iupiter enim in similitudinem aurei imbris se transformans, oppressam delusit Danaen, Acrisij regis Argivorum filiam, quam pater à Ioue ut vitiatam cognovit, intra arcem includens, præcipitavit in mare: quæ delata ad Italiam, inuenta à quodam piscatore, & oblata regi, eam sibi fecit uxorem, una cum Perseo quem enixa est in mari. Qui missus ad Polydecten regem insule Seriphi, acceptus à Mercurio talaribus, & à Vulcano harpe adamantina, per aëra iter faciens ad Gorgones Phorci filias venisse perhibetur, quæ angues pro crinibus dicuntur habuisse, quosque vidissent in lapides convertere. Gorgones tres feruntur fuisse sorores, uno oculo, una pulchritudine inter se communicantes: quarum nomina putantur, primæ Stheno, secunda Euryale, tertiæ Medusa. Quidam verò eum à Minerva missum dicunt, & ab ea clypeum vitreum accepisse, per quem videre nec videri ab eis posset. Qui cum Gorgones dormientes inuenisset, caput Medusæ abscidit & Minervæ tradidit, quod illa in suo pectore aptavit, ut in bello terribior esset. Perseum autem inter sidera collocavit. Habet autem stellas, in capite unam, in singulis humeris claras singulas, in manu dextra clarā unam, in eodem cubito unam, in manu sinistra unam, in dextra parte lumborum clarā unam, in sinistro femore clarā unam, in singulis genibus singulas, in singulis tibis singulas, in singulis pedibus singulas, in capite Gorgonis circumquaque tres, in harpe unam. sunt omnes XVIII.

PLEIADES.

24 **SIDERA** cōmunem ostendunt ex omnibus Septem traduntur numero, sed carpitur una, (ignem, Deficiente oculo distinguere corpora parva. Nomina sed cunctis servavit fida vetustas. Electra, Alcyonéque, Celænoque Taygetéque, Et Sterope, Meropéque simul, formosaque Maia, Cæli ero genitæ, si vere sustinet Atlas Regna Iouis, superosque, atque ipso pondere gaudet. Lumine non multo Pleias certaverit astris: Præcipuo sed honore ostendit tempora bina: Cum primum agricolam ventus supereminet auster, Et cum surgit hiems portu fugienda peritis.

24 **PLEIADES** à pluralitate Græci vocant: Latini, eo quod vere exoriantur

Vergilias dicūt. Dicit autem Pherecydes Athenæus, septem sorores fuisse, Lycurgæ filias, ex Naxo insula, & pro eo quod Liberum educauerunt, à Ioue interfideræ sunt relitæ. Harum nomina putantur, Electra, Alcyone, Caleno, Aferope, Merope, Taygete, Maia: quarum septima, vi ait Aratus, vix intueri potest, quam quidam præ timore Orionis fugisse putant: quidam à Sole persecutam arbitrantur, vocatamque Electram, quæ non sustinens videre casus proneptotum, fugerit. Vnde & illam dissolutis crinibus propter luctum ire asserunt, & propter comas, quidam Cometen appellant. Nonnulli verò Meropen esse autumant, quæ nupta à quodam viro, nominata est Hippodamia. Musæus autē refert filias Atlantis fuisse septem, ex quibus sex claræ sunt, una obscura, cū dijs concubuerunt, tres cum Ioue, & ex Electra Dardanus, ex Maia Mercurius, ex Taygete Lacedæmon: cum Neptuno duæ, Alcyone, ex qua Herus: Caleno, ex qua Lycus: cum Marte Aferope, ex qua Oenomaus: Merope, cum Sisypho. Magnam apud homines dignitatem habent.

LYRA

15 TEMpora læua premit Parthi subiecta draconis,
Summa genu subuersa tenet quæ se Lyra voluit:

55 LYRAM inter astra collocatam dicunt, propter honorem Mercurij qui eam condidit ex testudinis similitudine, de Apollinis bouum cornibus: qui intendit chordas septem Atlantidum numero. Regrediente igitur Nilo ad suos meatus, inter cætera relicta etiam testudo est, quæ cum putrefacta fuisset & nervi eius extensi intra corium remansissent, percussa à Mercurio sonitum dedit: in cuius similitudinem Mercurius Lyram fecit, quam postea Apollini datam, alij Orpheo dicunt, eo quod vnus ex musis, id est Calliope sit filius. fecit autē chordas nouem iuxta numerum musarum. Tantæ namque dicitur dulcedinis in modulando fuisse, vt arbores, saxa, bestias, atque inferos commouerit ob cōiugis Eurydices desiderium ad inferos descendens. Qui cum Apollinem maximum deorum honoraret, Liberum autem patrem à quo fuerat glorificatus minime glorificaret, sedens in Pangeo monte, & expectans solis ortum, Liber indignatus misit Bacchas, vt Æschylus scribit, quæ eum membratim discerperent, collectisque membris eius sepelierunt eum in Lesbii montibus: eius Lyram Musæo dederunt, Iouemque rogauerunt, vt eius memoriam astris inferret. Habet autem stellas, in vtrisque pectinibus singulas, in cacumine chordarum singulas, in vtrisque humeris singulas, in fundo vnam, in modulo vnam, in tympano claram atque candidam vnam. sunt omnes nouem.

CYCNVS

16 CONtra spectat auem, vel Phœbi quæ fuit clim,
Cycnus de thalamis candens, qui lapsus adulter
Furta Iouis falsa volucer sub imagine texit.

Haud medijs fulgoris erunt pennæ: vtraque lata,
 Dexterior iuxta regalem Cepheos vnam,
 At læua fugit instantem sibi Pegaseon ala.

- 26 CYCNUM dicunt inter astra constitutum, eo quod Iupiter in Cycnum transfiguratus euolauerit in ramum Atticæ regionis, ibique compresserit Neme-
 sin, quæ & Leda dicitur (ut refert Crates tragicarum scriptor) quæ enixa est
 ouum, vnde nata est Helena: sed quoniam Iupiter rursus in calum in Cycnum
 transfiguratus se recepit, ut fuit pennæ sensus, simulacrum eius sideribus re-
 liquit. Habet autem stellas, in capite claram vnam, in dextra ala quinque, vnam
 claram quæ est erga collum, in sinistra ala quinque, in pectore vnam, in cauda
 vnam, quæ est amplissima. sunt omnes XIII.

AQUARIUS

- 27 QCEANO merfus, sopitas condere flammæ,
 Imbres, occasus ortusque intercipit ora.
 Et cum terrores augeat nox atra marinos,
 Multum clamatos frustra spectaueris ortus.
 Tunc rigor, aut rapidus ponto tunc incubat auster,
 Tarda ministeria, & nautis tremor alligat artus,
 Et rationem animi temeraria pectora soluent.
 Nulla dies oritur, quæ iam vacua æquora cernat,
 Puppibus & semper tumidis ratis innatet vndis.
 Interea tentare vndas iuuat, aspera sed cum
 Assultat lateri deprensæ spuma carinæ,
 vñc alti curuos prospectant littore portus:
 Inuentasque alij terras promunere narrant,
 Interea exanimat pauidos instantis aquæ mons:
 Ast alij procul è terra iactantur in altum:
 Munit & hos breue lignum, & fata instantia pellit,
 Et tantum à leto, quantum rate fluctibus absunt.

- 27 PORRO Aquarius nomen accepisse dicitur, quod eius exortu imbres plu-
 rimæ fiat. Quidam volunt Ganymedem eum esse, Troili & Callirhoe filium, qui
 cum

cum in Ida monte venaretur, ob nimiam pulchritudinem à Ioue adamat, & per aquilam raptus, inter astra est collocatus. Dehinc Aquarius dictus est, quod undas funderet. Nigidius Hydrochoon sive Aquarium existimat esse Deucalionem Thessalum, qui maximo cataclysmo sit relictus cum uxore Pyrrha in monte Aetna, qui est altissimus in Sicilia & posteaquam se & uxorem suam in terra relictum censuit, orbitatis & vastitatis misertus, ab Ioue precari cepit, ut aut & ipsi interirent, aut hominum genus restituerent. Iupiter respondit, & per sortem indicavit, ut lapides quos ante se reperissent, post se iacerent. Reversi itaque, quotquot Deucalion misit, viri fiebant: quos Pyrrha, femine. Quo facto rursus hominum genus natum est, ob quam rem xax Græce populus dicitur, quia lapis antiquitus Græce xax appellabatur. Ab antiquis quidem dicitur Aristeus filius Apollinis fuisse, quem Apollo dicitur ex Cyrene procreasse, quam compræssit in monte Orpheo, qui Cyrenis est appellatus Aristeus dicitur omnibus artibus doctus fuisse, quibus cetero homines ad bonos fractas vilitatemque perducebat. Is cum Caniculæ signum pestiferum oriretur, & statim presentes fructus lederentur, & homines diuturna pestilentia afficerentur, factum est ut à dijs impetraretur, maxime Neptuno, Iouis fratri, ne tempestatibus & ventis pateretur genus humanum affici in lignis calamitibus itaque venia data, constitutum est à dijs, ut Caniculæ stellæ exortu, venti pestilirent dies circiter quadraginta, eiusque pestilentie vim absunderent. Quapropter Aristus à dijs inter astra est collocatus. Habet autem Aquarius stellas, in capite obscuras duas, in singulis humeris singulas amplas, in sinistro cubito unam, in dextro cubito unam, in singulis manibus singulas, in singulis mammillis singulas, sub mammillis singulas, in dextro lumbis unam, in singulis genibus singulas, in dextera tibia unam, in singulis pedibus singulas. sunt omnes X V I I I. Effusio verò aquæ dextra lævæque sit stellis X X X I. Quarum duæ splendide sunt, ceteræ verò obscure.

CAPRICORNVS sane similitudinem habet Egipanos: habet enim posteriorem partem Piscis, priorem Capricorni: & hunc honorem dicitur affectus, eo quod cum Ioue sit nutritus. Epimenides dicit in Ida utrosque nutritos, & ad Titanum bellum cum Ioue esse profectum: quem Iupiter victor astris intulit, quod eius opera dii armati essent: itemque matrem eius Capram, quod I. Dicolon inuenisset in mari, ideo Piscis cauda notatam. Nigidius Capricornum refert immortalis honore donatum, quo tempore Typhon in monte Tauro sp. luncam haberet, & Ægyptum incoheret, ab Ioue sue concessum habuisset, quemadmodum dijs posset obfistere, cum eis consilium panderet, si neque terras relinquere vellent: neque Typhonis immanitati resistere, dijs posset, incōsulte figuras immutauerunt, in quam quis vellet, seu bestiam, seu volucrem, seu piscem pecudemve, Typhon se in capram transmasset: itaque immortales. fœtus ignotis Typhonis ante oculos crebro versabantur: unde adhuc maxime pro dijs multas bestias observant coluntque Ægyptij. Et cum venit Ty-

phoni neminem deorum aduersari, sibi met vacuam cognouit dominantibus, arbitratus deos se veritos, propter metum: dominabatur imperitis fortunæ varietate, & periculi magnitudine instantis. Nam post XVIIII. dies dicitur consilium de eo repente à dijs factum ut interficeretur: ob idque usque hodie in Ægypto hos dies, id est XVIII. festos perpetuo, annus singuli instituerunt: in quibus diebus qui nascitur, amplius quam eos non viuit. Typhon autem fulmine interficitur ab Apolline, in templo Ægypti Memphis, ubi mos fuit folio regio decorari reges qui regnabant. Ibi enim sacris initiabantur primum, ut dicitur, reges, satis religiose tunicati: & i auro quæ Apim appellat, iugum portare fas erat, quem deum maximum Ægyptij existimant. & per vicum vnum duci, ut periti existimabant, labore humanæ necessitatis, ut crudelius quæ sub eis sint abutantur. deducitur autem à sacerdote Isidis in locum qui nominatur Adytos, & iureiurando adigitur, neque mensē, neque diem intercalandum, quem in festū diem immutaret, sed CCC LXV. dies peracturus, sicut institutum est ab antiquis. Sed illo reuertamur vnde digressi sumus. Igitur dii postea quæ Typhonem pœna affecerunt & interfecerunt, sancta astrorum memoria decorauerunt, & ei nomen Ægyptij, Ægipana imposuerunt, quod cum tanti dii se in bestias conuertissent, Typhon se in Capram transfigurabat. oppidumque magnificum in Ægypto edificauerunt, quod Panopolin appellauerunt. Habet autem stellis, in singulis cornibus duas, in naribus claram vnam, in capite claras duas, sub collo vnam, in pectore duas, in anteriore pede vnam, in summitate ipsius pedis vnam, in dorso septem, in ventre quinque, in caudæ extremitate claras duas. sunt omnes XXVI.

SAGITTARIUS

28 **BELLIGERVM** Titan etiam cum contigit. Ducentemque ferunt sinuato spicula neruo, (arcum, Iam clausum ratione mare est, iam nauita portu Infestam noctem fugit, ad longasque tenebras, Signum erit exoriens nobis tum nocte suprema. Scorpions ille micat super freta cærule cauda: Insequitur grauis Arcus, & in lūtem magis exit. Tunc alte Cynosura repit, tunc totus in vndas Mergitur Orion, humeris & vertice Cepheus.

29 **PORRO** Sagittarius Scorpione oriente ascendit, quo ascendente Orion occidit totus, & Cepheus à vertice & humeris cum manibus, in cuius signi regione zodiacus circulus humillimus est propter equina crura. Quidam

negant, dicentes nunquam Centauros ulli sagittis vfos fuisse. Quidam autem dicunt, quod quadrupedes esse non videantur, sed stans bipes sagittarius. Hic autem homo equinus pedibus est, & caudam habet veluti sagittarij. Sosisueus autem tragœdiarum scriptor, illum affirmat esse Crotonem. Euphemes Musarum nutricis filium, & inhabitasse Heliconem, atque sagittis & venatu vitam exegisse, qui inter Musas sapius commoratus, plausu cantus earum distinguebat, id est ad ped. in manibus plaudibat, quo alij timerent. Hunc Musæ beneficio Iouis astru intulerunt, cuius artes, id est plausus & sagittæ, inter mortales mansere. Nigidius de Crotone idem dicit, sed non conuersatum cum Musis: sed dum illæ cantus chorosque celebrarent, hunc procul auditu repente plausu ad pedem feriendo oblectare canentes, ob hoc eum à Ioue immortalis memoria earum rogatu donatum, quod esset nutricis earum filius, idem Oceani nepos. Habet autem stellas, in capite duas, in arcu duas, in acumine sagittæ duas, in dextro cubito unam, in eadem manu unam, in ventre claram unam, in spina duas, sub cauda duas, in anterioribus geniculis singulas. sunt omnes XV. Reliquæ verò septem, subter crura, similes quidem sunt posterioribus, quæ non ostenduntur, quod Centaurus duplex sit: iaculum autem eius, ex quo dicunt omnes Cyclopes ab Apolline interfectos, qui Iouis fulmina fuerant, absconditum fertur ad aquilonem, & peracta, ac potius sedata lite, assumptum, & ad pedes sagittarij inter astra collocatum. Habet autem stellas quatuor, in summo unam, in medio obscuram unam, in penis duas, unam verò splendidiorem alius.

A Q V I L A

- 12 V N G V I B V S innocuis Phrygium rapuit Ga-
Et cælo appositus custos quo Iuppiter arsit: (nymedē
In pæro, luit excidio quem Troia furorem.

- 19 A Q V I L A M sane inter astra collocatam dicunt, propter Ganymedem Iouis ministrum, quem rapuit in cælum. est enim ea signum Iouis, quod cum dii omnes volucres inter se diuiderent, eam in portione sortitus sit Iuppiter. quod altius cunctis volantibus euolet, & pene inter omnes principatum teneat, & quod solis auium solis radius non terreatur. Namque ita est spectans ad orientem pennas tensis. Aglaosthenes dicit Iouem in aquilam transfiguratum, Naxiam regionem ubi nutritus fuerat petiisse, & regnū accepisse. in gressu verò de Naxo cum aduersus Titanas proficisceretur, & sacrificium faceret, aquilā ei in auspicio apparuisse, & fulmina ministrasse, quā bono omine acceptā tutelæ suæ subiecisse. Habet autem stellas, in capite claram unā, in humeris singulis alarū singulas, in pectore obscurā unā. sunt omnes quatuor. Sagitta autem quam tenet in pedibus, dicitur sagitta Apollinis fuisse, cum qua Cyclopes interfecit,

eo quod Iouis fulmina faceret, quod eo telo Æsculapius eius filius à Ioue esset interfectus, quam sagittam astru illatam in memoriam virtutis sue reliquit. Habet autem stellas quatuor, in summo unam, in medio unam, in pennæ sagittæ duas.

DELPHINVS.

30 **SIDERA** quæ mundi pars celsior æthere vol-
Quæque vident boream, ventis assueta scienis (uit,
Diximus: hinc alius declivis ducitur ordo,
Sentit & insanos obscuris flatibus austres.

30 **NEPTVNVS**, vi Artemidorus refert, Amphitriten voluit in coniugium accipere, quæ cum ob verecundia magnitudinem & virginitatis observantiam ad Atlantem confugisset, Neptunus post eam multos misit qui eam peteret, inter quos & Delphinum misit qui eam peteret. Quæ cum circa insulas Atlantis moraretur, reperit eam, nuntiavitque Neptuno, quam ille suis per suaderibus ad suam perduxit voluntatem, Delphinumque maximos honores in mari tribuit, quem in astris intulit & in manu sua habere instituit. Habet autem stellas novem, & ideo musicum signum dicitur, eo quod in numero musarum stellas habet, in ore unam, in folio duas, in pinnulis ventris tres, in dorso unam, in cauda duas sunt omnes novem. Delphinus autem non multum currit supra Capricornum.

ORION

31 **TELA**, caput, magnisque humeris, sic balteus ar-
Sic vagina ensis, pernici sic pede fulget. (der,

31 **ORION** qui & Incola dicitur, ante Tauri vestigia fulget, & dicitur Orion, ab yrina, id est ab inundatione aquarum. Tempore enim hiemus habet ortum cum mare & terras aquis & tempestatibus turbat. Hunc Romani Iugulam vocant, eo quod sit armatus, vi gladius stellarum luce terribilis & clarissimus, qui si fulget, serenitatem portendit: si obscuratur, tempestatem annuit imminere. Hunc Hesiodus dicit Neptuni & Euræales filium, cui dono datum est à Neptuno, ut super fluctus ambularet, veluti supra terram. Qui cum Chium venisset, Meroëni Oenopionis filiam compressit, quem Oenopion ob iniuriam excavit, & de finibus suis expulit. ipse cum Lemnum venisset, à Sole dicitur ei lumina restituta esse, & reversus est ad Oenopionem, qui cum à civibus terra absconderetur, Oenopion, desperata eius inuentione, Cretam est profectus: ubi cum immodice veneretur, & à Diana corriperetur, ait se nullam feram in terra relicturum. Tellus indignata Scorpionem extulit mira magnitudinis,

qui penas magniloquentia eius exigeret, Iupiter autem Orionem ob virtutē
 asiris intulit. idem rogatu Diana: scorpionem inter astra duodecim calo col-
 locauit, quorum contra magnitudinem stella quoque eorum amplissima sunt.
 Aristomachus autem dicit Erythrea quendam Thebus votopetisse, ut filium ha-
 beret, ad quem Iupiter Mercurius & Neptunus hospitio aduenerunt: qui eis
 hostiam immolauit, ut filius nasceretur: cuius bonus pelle detracta, cum in eam
 urinam fecere, insuque Mercurij, terra obruta est, unde puer supradictus est
 natus, quem Orionem appellauerunt & astrum intulerunt. Quidam autem di-
 cunt Orionem Melihymnum, qui cum esset citharæ ferens, rex Corinthiorum
 Pyramhus nomine eum dilexit, qui cum a rege impetrasset ut civitatem arte
 sua illustraret, & magnum patrimonium acquisisset, conspiciens rursus famuli-
 cum nauis, ut eum interficerent: quem cum vellent interficere petijt ab eis ut
 arte decantaret. Cum autem citharæ sonus eum voce eius audiretur, Delphi-
 ni circum nauem venerunt, ille super viam ex his precipitauit, qui cum sub-
 latum ad Regem Pyramhū Corinthiis detulit Delphicus subductus per astra
 equis exanimatus est. Qui cum suos cōsu Pyretho narrasset, is sit rex Pyran-
 thus Delphinum sepeliri, & cinerum tantum fieri post aliquantulum tempo-
 ris nauis qua Orion deuectus fuerat, Corinthiis delata est. Nauas cum ad se
 adduci rex in perasset, & de Orione inquireret, dixerunt eum obisse. Quilus
 ille. Crastino, inquit, die ad Delphinum enumerantur mirabiles cōsue cōsodiri
 nardauit, atque Orionem ita ornatum suū se precipitauerat, in monumento
 Delphini delitescere. Cum autem adducti per Delphinum monumentū iurarent
 Orionem obisse, & de monumento prodisset, illi cum videntes obnatiuerūt,
 ilique regis in perio crucifixi sunt. Dehinc Iouis miseratione dicitur Orion cū
 Delphino inseri astra positus. Nigidius autem refert quendam tempore Iovem
 cum ceteris diis apud Musæum Bistoniorum regem hospitio dapsum copioso-
 que effluuii pradito in hilaritate consutuisse, ut in corio Tauri qui tūc in no-
 latu fuerat, mingerent, & que loco in corio terra obruta natus sit Orion, qui
 factus adolescens digna deorum forma atque egregia virtute incitatus, in mor-
 tali memoria obtemperabat, quibus orius dicebatur. Nam cum in celis re-
 ratur, Dianam irridens contemnebat eius opera, quæ in morte cōstituebat.
 Itaque Diana misisse dicitur scorpionem qui Orionem vita priuaret: Orion
 vita priuatus sideris illatus est. Habet autem stellæ, in capite claras tres,
 è quibus media est splendidior ceteris: in singulis humeris singulas claras in
 dextro cubito obscuram unam, in eadem manu unam, in zena tres, in gladio
 quem tenet in manu, tres: in singulis genibus singulas, in singulis pedibus singu-
 las, in manili tres. sunt omnes XVI. & decem ex his obscuriores.

CANIS

11 CVM tetigit Solis radios, accenditur aëtas,
 Discernitque: ortu longe fata viuida firmat:

At quibus arctatæ frondes, aut languida radix,
Exanimat: nullo gaudet maiusve minusve
Agricola: & fidus primo speculator ab ortu.

12 SIRIUS, stella est in medio Centro cali, ad quam cum Sol accesserit, duplicatur calor ipsius, & languore afficiuntur corpora humana. Sittum autē stellam vocatam putant, propter flammæ candorem. Latini autem illam Caniculam vocant, unde & dies Caniculares dicuntur, quia quandiu Sol in ipsa est, pestifera est, sed pro qualitate adiacentium commutatur. nam aut vincitur, aut morbosus vititur viribus. hinc est, quod cum certo tempore oritur, non semper est noxia. Quidam verò dicunt, Canem fuisse quæ Europæ cum dracone custos data est, quæ postea Minos utraque accepit. Eandem postea ob medicinx causam Procridi in munere datam, quæ postea Cephalus utraque possedit, vir Procridis, qui eam ad Thebas duxit ad vulpem Thebanorum agros infestantem: cui Cani fatum est, ne ab illo posset interfici, itemque Vulpi. Iupiter verò vulpem in lapidem conuertit, & Canem astrum intulit. Amphianus tragædiarum scriptor refert, quod cum hominibus stellæ relinquerent locum, missus est legatus Canis ad Doloram, quam ut vidit, tempore tempestiuo adamavit: qui cum flagraret amore, nec posset frui, magis asperius urebatur: calamitate accepta, & Deos adiutores inuocare cepit: tunc Aquilo misit filios suos adolescentes, qui operam Cani traderent, & ipse flatu suo Canis ardorem sedavit, qui status Etæiæ dicitur: amoris autem memoria remansit.

Sunt qui aliter memorent. Icarus à Libero hospitio receptus est, qui ei in munere vinem plenum vino tribuit, iussitque ut in reliquis terras propagaret. Icarus dehinc Athenæus, cum in terram Atticam ad posteros descendisset, eis genus hoc suavitatis ostendit. pastores autem cum immoderatus biberent, ebrj facti conciderunt. Qui arbitantes Icarium malum medicamentum sibi dedisse, eum fustibus interfecerunt Icarium autem occisum Canis qui cum eo fuerat, Mara nomine, vlulans, Erigone eius filie monstravit ubi pater infepultus iaceret: quæ cum venisset eius corpus sepeliuit, ipsaque se in monte Hymetto contulit, ibique laqueo sibi mortem conscivit. Tunc dicitur Liber à Ioue petiisse, ut Erigonem & Icarium astrum inferret. Iupiter autem audita eius petitione, Erigonem signum Virginis nominavit: Icarium autem patrem eius, Arcturum. Qui cum exoritur, tempestates mari terræque efficit. cumque Athenas pestilentia opprimeret, ex oraculo responsum est cessaturam pestilentiam, si per annos singulos de frugibus & vindemia Icario & Erigone primum delibaretur. Quod factum est ab Atheniensibus, qui diebus festis institutus aras constituerunt: idcirco quia illam pendentem aspexerunt, quod est apud Græcos: ex quo factum est, ut soli oscillo iactarentur homines. Canis autem Icarij qui vlulans ante pedem pendentis Virginis mortuus est, Astrocyon nominatur, quod nos Canis stellam dicimus: qui ob eandem causam quando

ARATEA PHÆNOMENA.

exoritur, summam pessilentiam hominibus facit. Habet autem stellas, in capite unam, quæ Isis dicitur, claram: in lingua unam, quam Sirium vel Canem vocant, quæ magna est & splendida: in collo duas, in singulis humeris singulas obscuras, in pectore claras duas, in anteriore pede sinistro tres, in dextro unam claram, in extremo supra dorsum tres, in ventre duas, in sinistro femore unam, in posteriori pede sinistro unam, in summitate caudæ unam sunt omnes XXX. Situm autem est hoc signum inter hiemalem tropicum, & arcticum subterraneum qui Australis vocatur.

DASYPVVS.

33 SIC vtrunque oritur, sic occidit in freta sidus:
Tu paruum Leporem perpende sub Orione.

33 LEPVVS sub pedibus Antecanis & Orionis constitutus est. Hic dicitur Orionis canem fugere venantis. Nam ut venatorem eum finxerunt aliqua de causa, ita Leporem ei ad pedes fugientem finxerunt. Quidam negant tam nobilem tamque magnum venatorem, de quo ante in scorpione signo diximus, & postea in ipsius figura dicemus, oportere Leporem venari. Callimachusque accusat eum, quod cum Diana scriberet laudes, eam leporino sanguine gaudere, & eos venari dixerit. Nonnulli à Mercurio inter astra collocatum dicunt propter nimiam velocitatem, siue quod inter quadrupedes plus pariat, & quosdam fœtus pariat, quosdam verò in ventre habeat, sicut Aristoteles philosophus ait, qui de animalium ratione differuit. Antiquitus autem dicebatur in insula Lero nullum Leporem fuisse, sed ex eorum ciuitate adolescens quidam studio generis ab exteris terris Leporem fœminam produxit, & ad eius partum diligentissime quæ opus essent administravit: itaque cum peperisset, & cōplures eius ciuitatis ad studium intendisset, & partim precio, partim beneficio mercati essent, omnes Lepores alere cœperunt: quibus cum nihil daretur ad manducandum, impetu facto, omnia comederunt, quo facto insulam calamitas afflixit. itaque postea Leporis figuram astris contulerunt, ut homines meminissent nihil his exoptandum in vita, si insolenter vtantur latitia, qua dolorem capere posterius cogantur. Habet autem stellas, in singulis auribus singulas, in pectore duas, in dorso nitidam unam, in posterioribus pedibus singulas. sunt autem omnes VII.

ARGO NAVIS.

34 AT cum decurrens inhihet iam nauita remos,
Auerſamque ratem votis damnatus ab ore,
Perlegit, optatam cupiens contingere terram:
Sed quia pars violata fuit cœcuntia saxa,
Numine Iunonis tutus cum fugit Iason,

Hæc micat in cælo lateri non amplior, actus
 Qua surgit malus, qua debet reddere proram,
 Intercepta perit nulla sub imagine forma:
 Puppis demisso tantum stat lucida clauo.

34. POST CANIS igitur magni candam, secundum stellarum ordinem Navis constituta est, quam quidam beneficio Mineræ inter astra collocatam dicunt, quæque prima ab ea fabricata est, & mare quod antea inuium fuerat hominibus, peruium nautis ingenio fecit, quam notatâ in cælo figurauit, sed à gubernaculis vsque ad malum. Nonnulli dicunt Danaum Beli filium ex compluribus coniugibus quinquaginta filias habuisse. fratrem autem eius Ægyptum totidē filios. Danaum autem & filias eius interficere voluit, ut regnū paternū solus obtineret, easque filius suis uxores à fratre poposcit. Danaus autem cognita malitia, Mineruam inuocauit adiutricem: tunc primum dicitur Minerva nauim fecisse, quæ Argos appellata est, cū qua Danaus ex Aphrica Argos profugit. Ægyptus filios suos ad persequendum fratrem misit. Qui postquam Argos venerunt, patrum impugnare cœperunt. Danaus autē ut vidit se cū obsistere nō posse, dedit eis filias suas, quæ patris iussu viros suos vna nocte interfecerūt, sola Hypernestra Linū seruauit: ob quod sanum illis factum est. ceteræ verò dicuntur apud Inferos in dolium pertusum aquam ingerere. Habet autem Navis stellas, in puppe quatuor, in catastroma quatuor, in malo summo tres, in singula temonibus quinque, sub carina quinque sunt omnes XXXI.

CETVS

35. DIVERSO posita & boreæ vicina legenti,
 Auster pistris agens duo sidera, perlegit vnum.
 Nanque Aries supra Pistrim Pilcæque feruntur:
 Bellua sed ponti non multum præterit Amnem.

35. PORRO sub Ariete & Piscibus super fluuium Cetus in cæli regione collocatus est. Dicitur autem à Neptuno missus ad Cephæum propter inuidiā Nereidus, à qua contra Cassiopeiam & Andromedam exardescerebat propter nimiam pulchritudinem. huic Ceto Andromeda proposita erat, quem Perseus interfecit, & ab Ioue astris illatus est, ut memoria actus maneret. Habet autem stellas, in caudæ extremo claras duas, à cauda vsque ad gibbum eius sex, sub ventre sex. sunt omnes XIII.

ERIDANVS FLVVIVS.

36. PLANXERE ignotis A sic Phaetontides vn-
 Eridanus medius liquidis interiacet astris.

(dis
 Huius

Huius pars vndæ læuam ferit Orionis
 Lapſa pedem, procul à motis qui Piſcibus uſus,
 Vincula coniectat nodus: criſtam ſuper ipſam,
 Æquore Piſtris adit. ſunt illi libera cælo
 Sidera, non nullam ſpecie reddentia formam:
 Sub Leporiſque latus, verſam poſt denique puppim,
 Inter & Eridanum, flexuſque cauumque carinæ.
 Atque hæc ipſa notat, ſi nullam ferre figuram,
 Sunt etiam toto ſparſi ſine nomine mundi
 Inter ſigna ignes etiam, quibus & ſua deſit
 Forma, per oppoſiti noſcuntur lumina ſigni.

FLVVIVS, ut ſuperius diximus, ſubter Cetum collocatus eſt. cali regione cernitur, ad quam ſiniſter Orionis pes extenditur. Ab Arato & Pherecyde Eridanus Padus eſſe putatur: & ideo inter aſtra collocatus, quod à meridiano partibus dirigere cernitur. Heſiodus autem dicit eum inter aſtra collocatum, propter Phaethonta Solis, & Clymenes filium, qui dicitur currum patris aſcendiſſe. Cumque à terra altius leuaretur, præ timore in Eridanum fluuium, qui & Padus dicitur, cecidit, ab Ioue fulmine percuſſus: & omnia ardere cœperunt: cauſaque extinguendi vniuerſos amnes immiſſos eſſe, omnēque mortaliū genus interiſſe, præter Pyrrhā & Deucalionem. Sorores quoque Phaethontis ſtentes in arbores populos verſæ ſunt, lachrimæque earum in Electram durare dicuntur, Heliadæſque appellatæ. ipſæ autē nomina habuiſſe, Merope, Helic, Ægle, Ægiale, Petre, Phœbe, Chærie, Dioxippe. Cynus quoque rex Liguriæ Phaethontis propinquus dum ſleret, in Cynum conuerſus eſt, id quoque monēs ſtebile canit. A quibuſdam verò Nilus, qui & Gion exiſtimatur, & ideo inter ſidera collocatus, quod à meridiano partibus curſum dirigat. Eſt autem ſidus multarum ſtellarum luce adornatum, & ſubiacet ei ſtella quæ vocatur Canopus, ſive Ptolemaeon ſplendēs: tangitque remonem Naxus. apparet autem humillima, eo quod circa terram eſſe videtur, & nullum ſidus inferius apparet, ob quod terreſtris vocatur. Habet autem ſtellas, in primo flexu quatuor, in ſecundo tres, in tertio tres, uſque ad nouiſimum ſeptem, quas dicunt in ore Nili fluuij eſſe. ſunt omnes XVII.

PISCIS

37 INFIMVS Hydrochoos ſed quæ veſtigia figit,
 Sunt aliæ ſtellæ, quæ caudam bellua ſecutur,

Quaque caput Piscis, media regione locata:
 Nullum nomen habent, nec causam nominis ullam:
 Sic tenuis cunctis iam pene evanuit ardor:
 Nec procul hinc dextra diffundit Aquarius undas,
 Atque imitata cadunt errantis signa liquoris.
 Et quibus una magis sub cauda flamma relucet
 Squammigeræ pistris: pedibus subit altera signi
 Fundentis latices: est & sine honore corona,
 Ante Sagittiferi multum pernicia crura.

37 PISCIS magnus, cuius nepotes dicuntur Pisces, qui in circulo zodiaci constituti sunt, dicitur in astra collocatus, eo quod decedens in Boeth stagno, Phaceus filia Veneris, in Piscem sit transfigurata, quam Syri dram nominaverunt. Quidam autem dicunt quod de stagno filiam Veneris salvauerit. Unde usque hodie Syri Pisces argenteos in templo sacrauerunt. Est autem signum in parte australi, quod Piscibus orientibus oritur, quem Piscem dicunt Aquarii vna habere effusionem. Habet autem stellas XII. è quibus una fertur esse sub pedibus Aquarii, & tres in brachio eius. ipsa autem clariores esse cæteris noscuntur. Inter hæc sunt astra siue signa quæ Planetæ appellantur.

38 OCEANVM occasu tangit tanto & magis arte,
 Thuribulum metæ vim cælo suscipit, & iam
 Præcipiti tractu vastis dimittitur undis.
 Multa dedit natura homini rata signa salutis,
 Venturamque novis cladem depellere suavit.
 Inter certa licet numeres sub nocte cauenda,
 Thuribulum nam si sordebunt cætera cæli
 Nubibus obductis, illo splendore timeto,
 Ne pacem pelagi soluat violentior auster:
 Tunc mihi siccentur astricto cornua velo,
 Erigat, emittatque, latus per inane rudentes.
 Quod si deprensa turbavit lintea puppis,

ARATEA PHÆNOMENA.

Incubuitque sinu laxo, vel mergitur vndis
Prona ratis, soluétque inimicum Nerea prora:
Vel si perspexit seruator Iuppiter æger,
Vltima perfoluunt iactatæ vora salutis:
Nec metus ante fugit, quàm pars effluerit orbis,
Quæ boream cælum spectantibus indicet ortum.

³⁸ SACRARIVM qui & rharus dicitur, est signum nauigantibus
semper contrarium, quod sequitur scorpionis caudam. Quod quidam loca-
tum inter astra dicunt, quòd in eo dii primum mutuo coniurationem fece-
runt, cum Iuppiter contra saturnum fecit, quòd memoriæ non solum astris
illatum, sed etiam hominibus hoc haberet institutum, quia in agonibus & lu-
dis quinquennialibus coronæ habentur, & fœderis testes adhibentur, itémque
vates per quos futura respondentur in symposiis domibus consecrantur, &
iure Iuppiter igneum sibi velamen, nè eius fulminum potentia deprehendere-
tur adhibuit. Habet stellas quatuor, duas in superficie, in qua pruna fuisse di-
cuntur, duas in vase eius.

CENTAVRVS.

INDE per ingentes costas, per crura, per armos,
Nascitur intacta Sonipes sub Virgine dextra,
Seu prædam è siluis portat, seu dona propinqua
Placatura deos, cultor Iouis admouet aræ.
Hic erit ille pius Chiro, tutissimus omnes
Inter nubigenas, & magni doctor Achillis.
Hic humero medium scindens iter ætheris alti,
Si tenuem traxit nubem stellâsve recondit,
Toto clarus equo, venientes nunciat euos.

³⁹ CENTAVRVS dicitur saturni & philyræ filius. nam saturnus cum
Iouem filium quæreret in Thracia. cum philyra Oceani filia in equum ver-
sus dicitur concubuisse, & ex ea Chironem Centaurum natum artis medicinae
inuentorem, ipsamque in arborem quærupæ, hoc est tiliam versam esse, & ha-

bit asse Chironem in Pelio monte inter homines equissimum, à quo Æscu-
apius medicina, Achilles cithara, in astrologia Hercules literis instru-
cti sunt: cuius hospitio cum Hercules vteretur, sicut Antisthenes dicit, è phare-
tra sagitta lapsa dicitur pedem eius vulnerasse, acceptoque vultuere illud mani-
mam exhalasse, & ab Ioue astris illatum. est autem signum ad aspectum sa-
crarij. Vnde & ad idem sacrarium sacrificare videtur. Habet stellas, in
capite obscuras tres, in singulis humeris singulas claras, in dextro cubito vnā,
in eadem manu vnā, in medio pectore vnā, in spina duas, in ventre splen-
didas duas, in dextro lumbo clarā vnā, in cauda tres, in singulis genibus
retrorsus duas, in utroque armō vnā, in virisque pedibus anterioribus sin-
gulas sunt omnes XXXIII. Quidam arbitrantur t. nere in sinistra manu
arma & Leporem: in dextra vero bestiolam quā Meior appellatur, & Euporū,
id est utrem vini plenum, in quo libabat dijs in sacrario. Habet autem stellas
bestiola, in capite vnā, in spina clarā vnā, in cauda duas, in summo pe-
de posteriore clarā vnā, in anteriori pede vnā clarā, in thyso tres
sunt omnes XXXIII.

HYDRA

40 HIC primos ortus. Crater premit vterioris,
Vocalis rostro Corui, super Hydraque lucet.

40 HYDRA, super cuius caudam Coruum sedere dicunt, & in medio vrnā
asserunt, est signum in parte australi, caput deflexum habens ad Cancrum, cui-
us sinuosi corporis medietas est connexa sub Leone, caudam verò extendit ad
Centaurum, supra quam sedet Coruus: qui Coruus ideo inter astra collocatus
dicitur, eo quod fuerit in tutela Apollinis, à quo missus ad fontem, ut dijs ad li-
bandum aquam deferret: cum vidisset arbores grossos ficus habentes, vo-
lans confedit in eis donec matura fierent, & aquā deferre distulit: post paucos
autem dies peracto sacrificio, cum ille ficos comedisset, & se dijs peccasse sen-
sisset, denuo ad fontem ut aquam hauriret rediit, & ab Hydra exterritus vas
vacuū reportauit, dicens excessisse aquā, quā fuerat in fonte. cognoscens Apol-
lo sibi Coruum peccasse, prohibuit eum eo tempore aquam bibere, ut Aristoteli
dicit in eo libro, qui de bestiis scribitur. Et Isidorus in naturalibus, vel in
physicis memorie tradidit, quod ipse peccati pœnas daret, qui & postea astris
illatus est. Crater autem in medio angue positus est: caudam autem anguis Cor-
uus appetit rostro, neque potest iuxta accedere ut bibat. Habet anguis stellas
in capite, claras tres, in prima flexura sex, & vna ex eis obscura ad vltimum:
in secunda flexura tres, in tertia quatuor, in quarta duas, in quinta vsq; ad cau-
dam octo claras, sunt omnes XXVI. Paululum sub prima flexura Crater siue
Vrna situs est, inclinatus ad genua Virginis. Habet stellas in labris obscuras
duas, per singula latera tres, in fundo duas. sunt omnes X. Coruus autem qui
est ad vltimam eius caudam, spectans ad occasum, habet stellas, in capite cla-

PROGNOSTICA.

*ram rnam, in ala duas, in cauda tres, in pedibus singulas ab unguibus. sum
omnes sex. omnes simul fiunt XXXIII.*

ÆTHERIVM venit thalamū super imbribus
Et tonitru, crebrāque abscondit grādine terras. (atrū,
Temperat in Geminis annum, nec crede sereno,
Nubila nec diuturna putes cum sidere Cancrī
Fons erit ardentis, tamen hoc in litore certum
Flagrantis placide lucens hic temperat annum.
Cum posuit sedem Nemexis finibus astrum,
Virginēque & Libra, semper pendentia tantum
Nubila continua magis in statione manebunt.
Nunc quoque nulla fides cælum cum Scorpion accer
Stat super incerta nanque omnia lege feruntur:
Heu quantis terras tum Iuppiter ignibus omnes
Obruēt, aut glomerata cadet quā densa p̄r astra
Immitis grando cælo, quā sepe sonabit,
Cum spatium attigerit tendentis singulæque ignis,
Non terris imbres, ponto non flamina decurrunt,
Et cæli terret sonitus mortalia corda,
Cum sedem Ægoceri Cithereius attigit ignis.
Horridus at gelidos portendit Aquarius ignes,
Hibernæque cadunt pluuiæ, concretæque grando.
Piscibus à geminis sub prima recurrerit astra,
Hesperus, hæc tibi signa feret, cum lucifer ora
Ingreditur Venus alma polū, sed ubi Hesperus ignes
Promocat ætherios, & noctem ducere terris
Incipit, exoriens ecce hæc Citherea mouebit.
Vere caueto imbres, & fulmina culmine ab alto,

Phryxum rutilo pecus irradiauerit astro
Nubila, commixtusque fragor pluuiaribus undis,
Flaminæque assiduo terris tum stantia pulsu.
E cælo diri deiecti grandinis ictus,
Vere magis nitido Tauri cum sidere fulsit.
Appota Geminis eadem constantia præstat,
Cum dederit soles, inducit nubila cælo:
Nubila cum fuerint, subitos mirabere soles:
Et modo te vento gelido, modo protinus imber
Lucens alterna superabit nube serena.
Sin leuis ingressa est spaciosi sidera Cancrī,
Pacem mundus habet, non nulli corpore soles
Pestiferi incendunt, non sidera densa solutos
Astringunt artus: alieno tempore lenis
Omnia pacato tum sidere temperat aër.
Ac rapidis idem ne solibus æstuet orbis,
Efficient magni conspectu signa Leonis.
Virgine erunt pluuiæ, plerique in nube fragores,
Concava quos reddunt incluso nubila vento.
Detrahit autumnus pluuias, eademque repellit,
Nubibus assiduis, cælumque ob frigora prima,
Extremum autumnus superent glacialia terræ.
Scorpios at raris ne quis caua terra grauetur,
Horrebit pluuiis, ad diros omnia nimbos,
Continuosque ruit, cum per sinuosa tenetur
Cornua Centauri rapida distincta sagitta.
Ægoceros imbres, & crebro lumine ruptos
Nubibus elidet sonitus, tremuloque nitore

PROGNOSTICA.

79

Flagrantis teli mortalia numina vincunt.
 Hæc eadem fundens prædicit Aquarius imbrem.
 Extremis sævis maria increbrescere ventis,
 Ostendunt Pisces Veneris quos stella notarit.
 Et quoniam certis extat via cognita signis,
 Accipe quid moueat mundo Cyllenius ignis,
 Si modo Phœbei flammæ euaferit axis,
 Matutina ferens solitos per sidera cursus.
 Cum pecudum villis auratum fulserit astrum,
 Ventorumque graues, & diræ grandinis iræ,
 Non intermisso patienti tempore surgent.
 Quin pluuias alias etiam in regione notabis
 Affore non omni: nanque est tunc imber in aruis.
 Ast ubi se Taurus sinuatis cornibus effert,
 Grandine significat. Geminis tranquilla serēni
 Et placidum nautis spondet cælumque fretumque,
 Nubila atque imbres, æstus ac frigora miscet.
 Certior ardor erit, quanuis iuuet aura fauoni,
 Cum vasti calida radiabit sede Leonis.
 Tempa sed ætherei simul ac possederit ignis,
 Omnia mixta feret, pluuias meditabitur ingens,
 Undique grando venit, rumpuntur culmina nimbis.
 Centauri attigerit cum iam Cyllenius arcus,
 Aut ubi consurgit Capricornus & ipse biformis,
 Aut subitos cælo deducet crebrius imbres
 Fulminis, aut iactu magnum pertrumpit Olympum.
 Nulla serenato Capricornus nubila cælo
 Comparat, aut gelidos flatus, cælique fragores.

Non alio melius signo prædicere possis.
Piscibus hæc eadem quanuis cognoscere fas sit,
Quandoquidem exoritur mundo Cyllenius ignis.
Quid faceret primum modo cum lumine Solis,
Tempus & occasus moneat quoque discere Phœbi.
Ver erit hibernis totum execrabile nimbis,
Et crebro tonitru iunget florentia rura,
Spēsque nouæ segetis quatientur grandinis ictu,
Vretur cælum, magni cum regnat onantis
Ingrediens pecudis ingreditur aurea terga,
Hinc & Agenorei stellantia cornua Tauri,
Quidve ferant Gemini, rapido quid sidere Cancr,
Si penitus quæras: Taurum sœuire videbis,
Grandine nec contra ferri ratione probanda,
Aut Cancro, aut Geminis: calidus vestigia seruat
Hic quo dicta Leo sœuisque caloribus ardet.
Flatus at Geminis miscet tranquilla serenis,
Spiciferæque manu tendenti libera nutu
Dissentit diuæ, sed vt hæc ventura serena
Nunciat, & ventis cessat mare, cessat & ær.
Scorpios in pluuias rarus, sed nubibus atris
Creber agit nimbos: & sœua tonitrua portat,
Clara Sagittiferi tetigit cum lumina signi.
Ægocero semper cælo leuis excidit imber.
Frigidus at rapidis horrebit Aquarius euris,
Brumalésque dabit pluuias, atque igne perenni
Cum sonitu quatiet nubes secunda laboris,
Non frustrans animum certo me limite ducat.

Hæc

Hæc eadem tibi signa dabunt non irrita Pisces.

S O L E M per seipsum constat moneri, non cum mundo verti, sed in zodiaci circuli obliquitate cursum peragere, paulo superius diximus: qui cum per trecentos sexagintaquinque dies, & quadrātem zodiacū lustret, & singula tricenis diebus denisque horis ac semisse, id est dimidia hora, transcurrat incremento dimidiarum horarum quarto anno vnum diem complet, quem bissextum nuncupant, qui dies conficitur ex quadrantibus. Nam cum duodecies semis sex horas integras faciant, id est quadrantem, hic quadrās quater ductus viginiquatuor horas perficit, idem vnum diem cum sua nocte complet, & in quarto bissextum, ut præfati sumus, efficit. Sol interea dum igneus sit, præ nimio motu conuersionis suæ amplius incalcescit. cuius ignem dicunt philosophi aqua nutriti, & è contrario elemento virtutem luminis & caloris accipere, vnde videmus eum sapius madidum atque vorantem. Tunc autem eclipsin patitur, quod Latine defectio dicitur, quoties Luna XXX. ad eandem lineā qua Sol vehitur, peruenit, etque se obijciens eum obscurat, vnde deficere nobis videtur, cum ei orbis Lunæ opponitur. Signa enim tempestatis vel serenitatis hoc modo astrologi mundi cognoscenda esse dixerunt. Virgilius nanque ait, si sol in ortu suo maculosus sit, atque sub nube latens: aut si dimidia pars eius apparuerit, imbres futuros. item Varro ait, si exoriens concauus videtur, ita ut è medio fulgeat, & radios faciat, partim ad aquilonem, partim ad austrū, tempestatem humidam & ventosam futuram innuit: item, si Sol, inquit, rubeat in occasu, sinecerus dies erit: si pallescat, tempestas significat. Nigidius quoque ait, si pallidus Sol in nigra nube occidat, aquilonem ventum significat. Hunc etiam Græci Apollinem appellauerunt, à quo se spiritum accipere arbitrantur. ~~Non enim~~ enim Græce, Latine perdens dicitur, quod seruire suo omnē succum virentium decoquendo perdat herbarum. Hunc etiam diuinationis deum esse voluerunt, siue quod sol omnia obscura manifestat in luce, siue quod in suo processu, & occasu eius orbita multimodos significationum monstret effectus. Sol dicitur, aut ex eo quod solus sit, aut quod solito per dies surgat & occidat. Hunc etiam sine barba pingunt, quia occidendo & nascendo semper est innior, siue quod nunquam in sua virtute deficiat, ut Luna quæ crescit aut minuitur. Huic quoque illam ob causam, quod aut quadripartitu temporum varietatibus anni circulum peragat, id est verni, æstatis, autumnii, & hiemis: aut quod quadripartito limite diei metitur spacium. Vnde & ipsis equis condigna nomina posuerūt, id est Erythræus, Æthon, Lampros, & Philogæus. Erythræus Græce ruber dicitur, quod à matutino lumine rubicundus exurgat. Æthon lucidus dicitur, quod tertia hora instante lucidior fulgeat. Lampros vero lucens vel ardens dicitur, quod sit dum ad umbilicum diei contra arcticū conscenderit circulum. Philogæus Græce terram amans dicitur, quod hora nona proclinator vergens occasui pronus incumbat.

LVNA terris vicinior est quam Sol, sine quam cetera errantia sidera. Vnde & breviori orbe celerius peragit cursum suum. Nam iter quod Sol trecentis & sexagintaquinque diebus & sex horis peragit, Luna vigintiseptem diebus & octo horis percurrit. Singula vero signa Sol tricenis diebus & dens horu ac semisse. Luna autem binis diebus, & semis hora, besse vnus, perlabitur. Vnde fit ut quantum spatij in zodiaco Luna percurrit, tantum Sol tredecim diebus expleat. Hanc quidam philosophorum dicunt proprium lumen non habere, globique eius vniam partem esse lucifluam, aliam vero obscura & paulatim se vertendo diuersas formas efficere. Alij contra aiunt, Lunam globum suum habere, sed ignem a sole concipere, & quantum percussitur ardescere, & quatum a sole discedit auferi. Cum vero contra steterit, feritur ex aduerso & velut speculum, non vim, sed imaginem reddit, vnde & defectum patitur, si inter ipsam & Solem vmbra terra interueniat. Hac enim crescente vniuersa gignentia pubescunt, tenuescens tenuantur: humor etiam & spiritus omnis augetur, tumescit oceanus. quod diuerso cali & vagantium stellarum temperatur, atque deteritur & infra fluit, id excipit Luna & soli tradit. quo & animalia vigescunt, & humis quodammodo animatur genitali calore, & ut ita dixerim, viua plurimum valent in originibus quam in ortu sunt: languent in occasu. Ortum facit in stella quam Sol praterit, deinde statione matutina cum a quinto loco solus steterit, in eodem manet signo, donec ab eodem sole moueatur, quae contraria est soli. mane occidit, oritur simul nocte, & vocatur Chronicos. Deinde rursus altero latere, a quinto signo deprehensa postmeridiana, stationem facit, donec ingressa sole idem signum sub radijs eius delinascens in totum occidat. A spiciunt inter se stella ex tertio signo quod dicitur Trigonum, & habent maxime confusionem: item a quarto signo, quod Tetragonon & Centru vocatur, & in alterutrum maxime praestant effectum. item ex contraria, quod est septimum signum & Diametron vocatur, quae maxime aduersum ceteris disidet. Vel leuiter aspiciunt, ut sextum quod dicitur Hexagonon. Signa tropica peregrinus nationibus praesunt, & omnino motibus & consilijs subinde variantur, atque permutantur. Biformia generatione rerum omnium repetitionem significant, & interiri dilationem. Solida vehementer & instanter efficiunt, & ad exitum vel prospera vel aduersa perducunt, sicut aspiciuntur a stellis, vel fauentibus, vel repugnantibus. iam vero quia de eius cursu vel ordine sub breuitate diximus, restat ut quid de ea ceteris senserint edicamus. Lunam gentiles Dianam germanam Solis quendam a pollinem nuncupabant, fuisse dixerunt, & sicut a sole spiritum, ita se a Luna corpus accipere arbitrabantur. Dicebant enim eam viarum praesidem, & virginem, eo quod in via nihil pariat, idcirco igitur ambo sagittas habere dicuntur, quod ipsa duo sultra de calo radios usque ad terram emittant, ideo facies, quia Luna illuminat, Sol & illuminat & exurit. ideo biga Luna dicitur habere, siue propter velocitatem, siue pro eo quod nocte & die apparet. ideo vnum Equum albu & alium nigrum di-

et tunc habere, eo quod hieme et estate plus luceat quam vere et autumnno. Diana autem Luna dicta est, quasi diana, eo quod die ac nocte apparet ipsa, et Luna eo quod luceat. et Trivia eo quod tribus fungatur figuris, de qua Vergilius ait, Tria virginis ora Diana. nam eadem Luna, eadem Diana, eadem Proserpina vocatur, id est celestis, terrestris, et infernalis. De qua quidam, Denique cum Luna est, sublesti splendet amictu: Cum succincta inter calamus, Latonia virgo est. Lunam voluerunt etiam apud inferos Proserpinam, seu quod nocte luceat, siue quod humilior currat et terris præsit: unde biga bonum habere dicitur, illo videlicet pacto quod detrimenta et augmenta non solum terra, sed et lapides vel cerebra animantium, et quod magis incredibile sit, etiam letamina sentiunt, quæ in Lunæ incrementu eiecta vermiculos pariturant. Ipsam Dianam ortam nemoribus volunt, simili modo quod arborum ac fruticum succo augmenta inducat. Denique crementis Lunæ abscissa ligna furfuraceis tinearum terebraminibus fistulasunt. Nemoribus quoque adesse dicitur, quod omnis venatio plus nocte quam die dormiat. Endymionem verò pastorem amasse dicitur, duplo scilicet modo: seu quod primus hominum Endymion cursum Lunæ inuenerit, unde et triginta annos dormisse dicitur: quia nihil aliud in vita sua, nisi huic reperiendi studuit, sicut Mnaseas in primo libro de Europa scribens tradidit: siue quod Endymionem amasse fertur, quia nocturni rores humor, qui est siderum, quique ipsius Lunæ animandis herbarum succis insudetur, et pastoralibus proferat successibus. Præterea signa tempestatis vel et serenitatis in ea videri posse antiqui dixerunt. Nigidius ait, si Lunæ in summo circulo maculas nigras habuerit in primis partibus mensis, imbres futuros significat. Si in medio, tunc cum plena sint in eo cornicula, serenitatem. Ceterum si rubet quasi aurum, ventos ostendit. fit enim ventus ex aeris densitate, quæ obducti Sol et Luna rubescunt. ite si cornua eius tetra fuerint nebula, tempestas futura est. Aratus autem dicit, si aquilonium cornu Lunæ est porrectius, aquilonium imminere. Item si cornu australe sit erectius, notum imminere. Quarta autem Luna index futurarum certissima habetur aurarum. Unde et Vergilius, Si in ortu quarto: nanque u certissimus auctor.

A B R V M A in fauoniū CÆSARI nobilia sidera, significat, IIII. cal. Ianuarias matutino Canis occidēs, quo die Attica et finitimus regionibus Aquila vespere occidere traditur. Pridie nonas Ianuarias Casari Delphinus matutino exoritur, et postero exoritur Fidicula, quando Sagitta vespere occidit. Itē quinto idus Ianuarias eiusdem Delphini vespertinus occasus et continui dies hiems Italiae, cum Sol in Aquarium sentitur transire, quod fere X VIII. cal. Febr. euenit. VIII. Febr. Regia stella appellata Tuberoni, in pectore Leonis occidit matutino, et pridie non. Febr. Fidicula vespere occidit.

A F A uonio in æquinoctium Casari significant IIII. calen. Mart. quadriduū variē, et VIII. calen. Mart. hirundinis visus, et postero die æsturi exortus

vespertinus. Item nonas Mart. Casar Canceri exortu id fieri observavit. VIII. Idus Mart. aquilonis Piscis exortus, et postero die Orionis exortus, et in Attica Milvus apparere observatur. Idibus Martijs Casar ferates sibi notavit Scorpionis occasus. III. cal. Aprilis Italix Milvus ostenditur. XII. cal. Apriles Equus occidit matutino.

Equinoctium Vernum V. III. cal. Aprilis peragi videtur. Ab eo ad Vergiliarum exortum matutinū Casari significant. III. non. April. in Attica Vergilia vespere occultantur. Item post pridie nonas Apriles in Bæotia et Chaldaea Orion et gladius eius incipiunt abscondi. Casari V. I. Idus Aprilis significat imbres Libræ occasus. XIII. cal. Maias succule occidunt vespere, sidus vehemens, et terra marique turbidū. XVI. cal. Maias, in Attica occidunt vespere, Casari. XV. cal. Mai. quatriduū significat. XII. cal. Mai. Assyrius succule occidunt vespere, quod vulgo appellatur sidus parilicium, quoniam XI. cal. Maias urbis Romæ natalis habetur, quo fere serenitas redditur. claritatem observationis membrorum augmento, Hyadas appellantibus Græcis, quod nostri à similitudine cognominis vocabulum eius stellis propter succos impositum arbitratur: imperiti appellavere Succidas. Casari VII. cal. Maias notatur dies. VII. cal. Mai. Egypto Hædi exoriuntur. V. cal. Mai. Bæotia et Attica Canis vespere occultatur, et Fidicula mane oritur. V. cal. Maias, Assyrius Orion totus absconditur. Quarto autem cal. Maias Assyrius Canis. V. I. non. Maias Casari Succule matutino exoriuntur, et VII. Idus Mai. Capella pluviatus. Egypto autem eodem die Canis vespere occultatur. Sic fere in V. I. Idus Mai. qui est Vergiliarum exortus, decurrunt sidera.

A Vergiliarum exortu significant Casari post pridie Idus Mai. Arcturi occasum matutinum. III. Idus Mai. Fidiculæ exortus. XII. cal. Iunias Capella vespere occidit, et in Attica Canis. XI. cal. Iunias Casari Orionis gladius occidere incipit. III. non. Iunias Assyrius Aquila oritur vespere. VII. Idus Iunias Arcturus matutino occidit Italia. III. Idus Iunias Delphinus oritur in Egypto. XI. cal. Iulias eiusdem Orionis gladius Casari occidere incipit. VIII. cal. Iulias, longissimus dies totius anni, et nox brevissima solstitium conficit.

A Solstitio ad Fidiculæ occasum, V. I. cal. Iulias Casari Orion exoritur. Zona autem eius Assyrius. III. non. Iulias, Egypto verò eadem die Procyon æstuosus matutino oritur, quod sidus apud Romanos non habet nomen, nisi Canicula, quam volumus intelligere minorem Canem, ut in astris pingitur ad aëstem maxime pertinens, sicut paulo post docebimus. III. non. Iulias Chaldaea corona occidit matutino. Attica Orion totus eadem die exoritur. Pridie Idus Iulias, Egypto Orion definit exoriri. XV. cal. Augustas, Assyrius Chiron exoritur. Deinde post triduum fere ubique confusum inter omnes sidus, indicans quod Canis ortu vocatus, sole partem primam Leonis ingresso cum fit solstitium, quod sidus accendit solem et magnam æstus oblinent cau-

em. XVI. cal. Augusti. Aegypto Aquila occidit matutino, Etesiarumque Pro-
dromi status incipiunt, quod Caesar X. cal. Aug. sentire Italiam existimavit:
Aquila Attica matutino occidit. V. idus Aug. Arcturus medius occidit.

III. idus Aug. Fidicula occasu suo autumnum inchoat, aut annotat. sed ve-
ra ratio id fieri inuenit pridie idus Aug. Equus oritur vesperi, & Casari. A-
egypto Delphinus occidit. XI. cal. Septembres Assyris stella, quæ Anteuinde-
miator appellatur, exoriri mane incipit, vindemia maturitatem promittens,
cuius argumento erunt agni colore mutati, & Assyris quinto cal. Septemb. Sa-
gitta occidit, Etesiaque desinunt. Andeuindemiator Aegypto nonis Septembri-
bus oritur. Attica Arcturus matutino, & Sagitta occidit mane. V. idus Sep-
tebr. Casari Capella oritur vesperi: Arcturus verò pridie idus Septeb. imbres
vehementissimos significat, terra marique. Ratio eius hac traditur, si Delphi-
no occidente imbres fuerint, non defuturi sunt per Arctu. eius signi ortum ser-
uat hirundinū habitus, nanque deprehensa intereunt. XVI. cal. Octob. Aeg-
ypto spica quæ tenet Virgo, oritur matutino, Etesiaque desinunt. XI. cal. Octo-
bres commissura Piscium occidit, ipsumque Equi sidus VIII. cal. Octob. III.
cal. Octobr. Hædi oriuntur. cal. Octobribus Capella matutino exoritur. V. I.
nonas Octobr. Attica Corona exoritur mane. V. nonas Octob. Heniochus occi-
dit matutino. III. non. Octob. Casari Corona exoriri incipit, & pridie non.
occidunt, Hædi vesperi. VIII. idus Octobr. Casari fulgens in Corona stella
exoritur. & tertio idus Vergilia vesperi exoriuntur. XV. id. cal. Nouembr.
succula vesperi oriuntur. Pridie cal. Nouembr. Casari Arcturus occidit, &
succula exoriuntur cum Sole. quarto nonas Nouemb. Arcturus occidit vesp-
ri, & idus Nouembr. Attica Vergilia occasu suo hiemem inchoant. Quinto
idus Orionis gladius occidere incipit. Deinde III. idus Vergilia occidunt,
occasum matutinum Vergiliarum Hesiodus. natura huius quoque nominis
Hesiodus astrologiam tradidit fieri.

IN æquinoctio autūni cōsuetur quod Thales XXV. die ab æquinoctio, Ana-
ximander, XXXI. Eustemon XLV. nos autem sequentes obseruatio-
nem Casari, XLV. die ab æquinoctio dicimus fieri.

ANTE omnia autem duo esse nomina celestis iniuria meminisse debemus.
Vnū quod Tēpestates vocamus, in quibus grādinēs, procella, ceteraq; similia
intelliguntur, quæ cum plenilunio acciderint, vi maiore impelluntur. Hæc ab
horridis sideribus exeunt (ut sapius diximus) veluti Arcturo, Orione, Hædu.
Alia sunt illa quæ silente calo, serenis noctibus fiunt, nullo sentiente, nisi cum fa-
cta sunt publica: & magna sunt differentia a prioribus, aliis rubiginem, alius
vredinem, aliis caliginem impellentibus: omnibus verò sterilitatem. De his
nunc dicemus, quæ ante nos a nullo sunt prodita. Prius causas reddemus eorū
quæ sunt præter lunarem, & quæ paucis cali locis constant. Nanque Vergilia
primatum tenent ad fructus, quarum exortu aestas incipit, occasu hiems seme-
stri spacio intra se, & messes vindemiaeque, & omnium maturitatem ample-

xantur. Et præterea in celo qui vocatur Lacteus circulus, etiam visu faci-
 li: huius defluxio velut ex ubere aliquo sata cuncta lactescunt, duorum si-
 derum observatione: Aquila in septentrionali parte, et in austrina Canicu-
 la, cuius mentionem suo loco fecimus. Ipse circulus fertur per Sagittarium
 et Geminos, solis centrum infra æquinoctialem circulum secans, commissuras
 eorū obtinente, hinc Aquila, illinc Canicula. ideo effectus utriusque ad omnes
 frugiferas pertinet terras, quoniam in his tantum locis solus terraque centra cō-
 graunt. Igitur horum siderum diebus, si purus atque mitis aër genitalem illū
 lacteūque succum transferat in terras, leta adoleſcūt sata: si luna qua di-
 ctum estratione roscidum frigus asperserit, admixta amaritudo, ut in lacte
 puerperium necat. Modus in terris huius iniuriæ, quā fecit in quacunque cō-
 nexitate comitatus utriusque causæ, et ideo non pariter in toto orbe sentitur,
 ut nec dies. Aquila diximus in Italia exoriri X I I. calen. Ianuarias: nec pa-
 titur ratio naturæ quicquam in satis ante eum diem ſpei eſſe certæ. Si vero in-
 terlunium incidat, omnes hibernos fructus ledi neceſſe eſt. Rudis fuit priſco-
 rum vita, atque ſine literis, non minus tamē ingenioſam fuiſſe in illis observa-
 tionem apparebit, quā nunc eſſe rationem. Tria nanque tempora fructibus
 metuebant, propter quod inſtituerunt ferias, diēſque feſtos: Rubigalia, Flo-
 ralia, Vinalia. Rubigalia Numa conſtituit anno regni ſui X I. quæ nunc aguntur,
 ad V I I. cal. Maij, quoniam tūc fere ſeges rubigo occupat. Hoc tempus Var-
 ro determinat, Sole Tauri partem decimam obtinente, ſicut tunc ferebat ratio:
 ſed vera cauſa eſt, quod poſt dies XIX. ab æquinoctio verno, per id quadri-
 dum varia gentium obſervatione. In quarto calend. Maij Canis occidit, ſidus
 et per ſe vehemens, et cui præoccidere Caniculā neceſſe ſit, idem itaque Flo-
 ralia quarto cal. eiſdem inſtituerūt, vrbis anno, D. X V I. ex oraculis Sibyllæ,
 ut omnia bene defloreſcerent. Hunc diem Varro determinat, Sole Tauri partē
 quartam decimam obtinente. Ergo ſi in hoc quadriduum inciderit plenilunium,
 fruges et omnia quæ floreſcunt ledi neceſſe erit. Vinalia priora quæ ante hos
 dies ſunt, I X. calend. Mart. deguſtandis vinis inſtituta, nihil ad fructus atti-
 nent, nec quæ adhuc diximus, ad vites oleæſque, quoniam earū conceptus ex-
 ortu Vergiliarū incipit, ad ſextum Idus Maij, ut docuimus. Aliud hoc quadri-
 dum eſt, quod neque rorē ſordere velint. exhorrent enim frigidum ſidus Ar-
 cturi poſt ridie occidēs, et multominus plenilunium incidere. Quarto nōnās
 Iunias iterum Aquila exoritur veſperi, decretorio die florentibus oleis vii-
 bſque, ſi plenilunium incidat in eum, equidem et ſolſtitium octavo calend.
 Iunias in ſimili caſu dixerim et Canis ortum poſt dies à ſolſtitio X X I I I. ſed
 interlunio accidente, quoniam vapore conſtat culpa, acinique præcoquantur
 in callum. Rurſus plenilunium nocet ad quartum nonas Iulias, cum ægypto
 Canicula exoritur, vel certe X V I. calen. Aug. cum Italia item quarto calen.
 Aug. cum Aquila occidit uſque in X. cal. eiſde. Extra has cauſas ſunt Vinalia
 altera quæ aguntur X I I I. cal. Septemb. et Varro, à Fecula incipiēte occidere

mane determinat: quod vult initium autumnus esse. Et hunc diem festum tempestatibus leniendis esse institutum. Nunc Fidiculam occidere sexto Idus Aug. observatur. Intra hac constat caelestis sterilitas: neque negaverim posse eam permutari arbitrio legentium locorum aestimantium naturas, sed à nobis rationem esse demonstratam satis est: reliqua observatione cuiusque constabunt. Alterutrum quidem fore in causa, hoc est plenilunium, aut interlunium, non erit dubium. Et in hoc mirabilem admirari benignitatem Natura succurrat: primum hanc iniuriam omnibus annis accidere non posse, propter statum siderum cursus, nec nisi paucis noctibus anni: idque quando sit futurum facile nosci, ac ne per omnes menses timeretur, earum quoque lege diuisum astate interlunia, prater quam biduo secuta esse hic me plenilunia, nec nisi astitus breuissimisq; noctibus metui non diebus ite valere. Prater ea tam facile intelligi, ut formica minimum animal interlunio quiescat, plenilunio et etiam noctibus operetur. Auem Param oriente Sirio ipso die non apparere, donec occidat, ediuerso Virionem prodire ipso solstitij die. Neutrum verò Luna statum noxium esse, ne noctibus quidem nisi serenis, et omni aura quiescente: quoniam neque in nube, neque in statu cadunt rores: sic quoque non sine remedio. Sarmenta aut palearum aceruos, et euulsas herbas, fruticesque per vineas camposque cum timebis, incendio fumus medebitur: hic paleus et contra nebulas auxiliatur, ubi nebula nocent. Quidam tres cancri viuos cremari iubens in arbutis, ut carbunculi non noceant. Alij siluri carnem leuiter vri à vento, ut per totam vineam fumus dispergatur. Varro auctor est, quod si Fidicula occisa, quod est initium autumnus, vna pica consecratur inter vites, minus nocere tempestates. Archibius ad Antiochum Syria regem scripsit, si fictili nouo obserata obruatur rubeta rana in media segete, non esse noxias tempestates.

VERTICES extremos circa quos celi sphaera voluitur, polos nuncupare, è quibus vnus est septentrionalis, qui boreus appellatur, qui nunquam occidit. Alter australis, qui terra obiectus à nobis nunquam videtur. Et austro-notus dicitur, quā quidam dicunt esse Terhyn Oceani uxorem, nutricem Iunonis, quae fingitur in Oceano prohiberi occidere. Hac habet stellas, in capite septem non claras, in vtraque aure duas, in armis vnam, in pectore claram vnam in pede priori vnam, in femore posteriori duas, in pede extremo posteriori duas, in cauda tres. Sunt omnes XX.

IN GERMANICI ARATO, ET IN EVM COMMENTARIIS OBSERVATIONES.

Pag. 101. ARATI PHENOMENA.) Aldus hunc titulum libro fecit, FRAGMENTA Arati Phenomenon per Germanicum, in Latinum versum cum commento nuper in Sicilia reperto. Versuum et commentariorum auctorem agnoscit Germanicum, Lactantium, ut posthac dicitur. Iulius Firmicus non Germanicum, sed Iulium Casarem scriptorem facit, his verbis, lib. 11. Astronomi con: Sed nec aliquis pene Latinorum de hac arte Institutionis libros scripsit, nisi paucos versus Iulius Casar, et ipsos tamen de alieno opere mutuatus. M. Ver- ro Tullius princeps ac decus Romanae eloquentiae, ne quid intentatum relin- queret, quod non fuisset divinum eius ingentium affectum, versibus Heroicis, etiam ipse de Institutione pauca respondit.

IN his longitudo latitudinisque porrectus.) Quidam emendant, Latitu- doque, et Porrectus participium putant. nihil mutandum censui, et Porre- ctus nomen arbitror, pro porrectione.

CANOPHORA.) Vide num legendum sit, Anaphora.

103 V T Homerus) Aldus, Homero, quod cum sequentibus iungit.

IN Mimo qui nuncius inscribitur.) Vide num sit legendum, Qui xuv- aios inscribitur. hoc enim nomine Athenio Sophronis Mimi citantur.

DEI igitur adversus delicta lenē esse, est.) Ald. Deo legit, et Delicata. qui- dam adiecerunt, Proprium est.

104 AXIS at immotus.) Alij, Axis stat, motus semper vestigia servat. Exigua mutatione verum attigerimne, docti indicent.

GEMINVS determinat axem.) In alijs codicibus Geminis legitur, nullo sensu. Geminus, inquit, polus, quem ita dixere Graeci, terminat axem. δὲ πῶς ἄρ' ἄρ' αὖ. Cic. Extrema ora et determinatio mundi.

SIVE Arcti, seu Romani.) Alij, Romanae cognominis Vrsae plastrum, vel facies stellarum proxima vero.

105 QVO D fide comites.) Ald. habebat,

Quod fidei comites prima in cunabula magni

Fuderunt Iovis attonita, cum furta parentis.

DICTAEI exercent.) Ald. Dicta exercere dominae, quod quidam corre- xere, Dictaei exerceant.

SEPTEM quam Cresia flammis.) Ald. Septem qua Cresia flammis. Sen- sus est, Nulla stella magis micat in caelo, quam Helice septem flammis illustris.

HAS inter medias, abrupti fluminis instar.) Vitiose alij habent, Luminis. Aratus enim habet, αὐτὸς ὁμοῖον ἀπορροῇ.

109 DVAE sunt Arcti.) Ald. Duo sunt arcturi quorum maiorem vocant, et c. et max, Alterutra quidem horum, quod in nostro codice scribendum fuit, Harum.

Porro

PORRO Arctus minor.) Eodem errore Aldinus codex, Porro Arcturus minor. Notum est Arcturum Bootem appellari, non quas Latini Septentriones, Vrsas, seu Plaustrum appellant. quæ autem sequuntur verba, A Græcis Arctophylax, videntur abundare: aut legendum, A Græcis *αρκτοφύλαξ*, quæ lectionem verba proxime sequentia confirmant.

AGATHOSTHENES.) Hunc eundem auctorem Hyginus, Aglaosthenem, alij Aglosthenem nuncupant. quæ eadem varietas & in Græcis legitur. Nā Agasthenes Athenæo, Aglosthenes Iulio Polluci, Naxicorū scriptor citatur.

IN CRETÆ oppido Hysloe.) Sic etiā Hygini vetustī codices manu exarati habebant, cum in impressis sit, Hestica.

107 HUNC Pherecydes dicit inter astra collocatum.) Aldus habet genere fortunino, Hanc collocatam: quod cum manifesto de Dracone, quem maximum supra dixit, intelligatur, ferri non potuit.

HAVD procul effigies inde.) Alius corrupte, Efficiēs, vnde effigiem enim dicit quam Aratus *εἰδωλον*. & versu sequenti, Non illi numen, cum ex Arato constet Nomen legendum esse. *τὸ μὲν γὰρ οὐκ ἐν τῇ ἀστρονομίᾳ ἀποφασίζετο*.

ET ICCIRCO inter astra à Ioue.) Videtur legendum, Iupiter, ut sit, Et iccirco inter astra Iupiter hunc laborem memoria dignum fertur honorasse.

SVNT omnes viginti quatuor.) Viginti duæ hic tantum enumerantur. Si ex Hygino addas, In utroque latere singulas, XXIII. habebis.

108 TERGA nitens stellus.) Aldus hunc & consequentem versum Coronæ affixerat, itaque scripserat,

Terga nitet stellus, à quo se vertice tollit
succidus genibus lapsus & miserabile.

Ad quam si dorso.) Ald.

Ad quem se dorso peruadet lubricus anguis.

QUI cū medicine arte vteretur.) Ab Aldino codice abest particula, Cū, possetque abesse, si ita locus interpungeretur, Æsculapius filius Apollinis, qui medicinae arte vteretur. Mortuos fertur suscitasse: quamobrem iratus in eum. quod mox sequitur, Iupiter domum eius cum ipso fulminis ictu percussit, Aldus cuderat, Iouis, domum eius cum ipso fulminis ictu percussit. Ita verò scriptus in hys commentariis Iouis pro Iupiter scriptum reperi, quod nō mutassem, ut esset rectus casus, nisi alij plures loci Iupiter habuissent. Mendum fecit fortassis notæ adscriptio, quæ astrologi Iouem significant: quam imperitus librarius pro ratione orationis explicare non potuerit.

39 SVNT omnes XVII.) Ald. XXVII.

BACVLOQUE minatus.) Aldus, Minatur.

10 SEV genus Astræi.) Aldus hos duos versus ita cudit,

Siue illi astra genus fuerit, quem fama parentem

Tradidit Astrorum, se vero intercipit auro.

NEC dedignata subire.) Ald. D. signata.

DISCORDIA nota.) Alia lectio, Discordia nata. Vide Lactant. lib. v. de Iustitia. cap. c. ubi hunc locum Germanici citat.

.NAVE petebat diuitias, fructusque.) Aldina editio habet, Nave petebant diuitias fructusque.

111 RARIUS inuifit.) Inuafit, scripsit Aldus.

INCREPAT, O patrum soboles.) Aldus habet,

Increpito partum soboles oblita priorum.

Degeneres habuit semperque habitura minores.

ARTIBVS indomitis tradent.) Tradant, Aldus. et versu sequenti, ubi est, Super montes, habebat ille, Super monitus.

112 VATIBVS ignotis.) Aldus legit, ignotis.

SED postquam diminuti homines a quietate quieuerunt.) Vide num sit legendum, Ab aequitate: vel, A pietate.

AT capiti suberūt Gemini.) Aldinus codex habet, Ancipitis suberit gemini qua posterior pes. posteriora verba, Quā posterior pes, ut ad Leonem referre Arati verba fecerunt, itaque cuderem ut nunc habes.

113, ALTER qui Propus appellatur.) Aldinus codex habet, Alter qui tripus, et mox, Quæ vocatur propus. Ex Hygino correxi, cuius verba sunt cum geminorum stellas enumerat: in pedibus utrisque singulas, et infra sinistrum pedem unam quæ æquus appellatur.

SVNT in hoc signo alie stelle quas Græci ὄρου dicunt.) Græcum verbum ὄρου, Aldinus codex non habet.

AD occurfus Dodonæi Iouis.) Aldus, Ad occasus.

115 VN A putatur) Lactant. lib. i. De falsa religione, Ipsius autē, inquit, Cretici Iouis sacra, quid aliud quāmodo sit aut subtractus patri, aut nutritus, ostendunt? Capella est Amalthææ nymphe, quæ ubribus suis aluit infantem: de qua Germanicus Caesar in Kræteo carmine sic ait, -illa putatur

Nutrix esse Iouis, si vere Iupiter infans

Vbera Crææ mulsit fidißima capræ,

Sidere quæ clarogratum testatur alumnus.

QVEM Iupiter mirat.) Ald. Quē Iouis miratus, de qua emendatione supra.

QVEM Iupiter Sidonem misit.) Ald. Quem Iouis.

117 CLARA etiam perniox.) Aldus, Pernix.

118 VT traderetur Ceto.) Aldus, Cetui, et mox itidem bis, ut inflexionis quarta nomen sit.

ALVO, fulget equus.) Aldus scripserat, Albo, corrupte: Aratus enim habet, ἄλβος ἵππος.

QVIDAM pro eo quod Iupiter.) Aldus, Iouis.

INQVE ouem conuertit) Aldus, Inque Iouem conuertit.

120 HINC Aries) Ald. Hunc aries. itidē de piscibus, Hunc ultra gemini pisces: NODVM stella premit.) Aldinus codex legit,

Nondum stella premit piscis qui respicit auras,
Threicia dextram Andromeda cernuntur ad ynam.
ATQVE ita columbam) Aldus, Atque ita Cobam.
MAXIMÆQVE.) Aldus, Maximæque. itaque citat Gyraldus de Diis
gentium. lib. 1.

112 QVAMPATER à Ioue vt vitiatam cognouit.) Alij, vt, non habent.
ACCEPTIS à Mercurio talaribus.) In alijs libris est, Accepta à Mercurio
talaria.

113 ALCYONE, ex qua Herus.) Sic & Al. lus: legendum autem, Ex qua Hy-
rens, ex Apollodori Bibliotheca.

CONTRA spectat autem.) Tres hi versus in alijs codicibus cum superio-
ribus de Lyra coniuncti erant, qui mihi ad Cycnum pertinere visi sunt.

114 HAVD medijs fulgoris.) Aldinus codex & Germanicus,
Aut medijs fulgoris erunt penna utraque leta

EVOLAVENIT in ramum Atticæ regionis.) Sic uterque codex ille. Ar-
bitror autem legendum, Rhamnum, qui pagus est Atticæ regionis, à quo & Ne-
mefis Rhamnusia dicta est.

ET cum terrores auget nox atra.) Ald. Mox atra, vitiose: vt & versu se-
quenti, pro Aspectaueris, Aspectauerit.

115 QVOD Dicolon.) In alijs libris ita quoque scriptum est. Arbitror autem le-
gendum, Quod Cochlon inuenisset in mari. aut enim Hyginus de hoc eodem Ca-
pricornio, Hic etiam dicitur, cum Iupiter Titanas oppugnaret, primus obieci-
se hostibus timorem, qui Panicos appellatur, vt ait Eratosthenes: hac etiam de
causa eius inferiorem partem piscis esse formationem, quod muricibus, id est
maritimis conchylis, hostes sit iaculatus pro lapidum iactatione. Vide & Mi-
scellan. Politiani cap. XXVIII. Vbi & hos commentarios Germanici
agnoscit.

QVOTempore Typhon.) Alij codices pro hoc nomine per totam hanc fa-
bulam Phytionis nomen habent.

COLVNTQVE Agyptij, & cum venit, Typhoni.) Aldina lectio est, Co-
luntque Agyptij, & conuenit Phythoni neminem deorum aduersari sibi met
vacuam cognouit dominantibus.

117 EUPHEMES musarum nutricus.) Alij codices Eufchemis. Hyginus
Euphemes legit.

AGLAOSTHENES dicit Iouem.) Hunc locum Iactant. lib. 1. de falsa
Religione, sub Cæsaris nomine proferi his verbis: Nec hic tantum sacrificasse
Iupiter inuenitur: Cæsar quoque in Arato refert Aglaosthenem dicere Iouem cum
ex insula Naxo aduersus Titanas proficisceretur, & sacrificium faceret in li-
tore, aquilam ei in auspicium aduolasse: quam victor bono omine accepta tu-
tela suæ subingarit. Lilius Gyraldus scribit de Dijs gentium lib. VII. hæc in
Aratum Latina commentaria (sic enim appellat) in Bassam à quibusdā referri.

- 128 TEL A, caput, magnisque humeris.) Orationis consequentia postulat, Magnosque humeros.
- 129 ARISTOMACHVS autem dicit Erythrea quendam.) Aldinus & Germanicus codex habet, Caubrisam. Ex Hygino Erythrea substitui.
AD quem Iupiter, Mercurius.) Ald. Ad quem Iouis, eodē errore quo supra.
QVID A M autem dicunt Vrionem Methymnæum.) Sic habent codices omnes. Arbitror autem Arionem legendū, cuius hanc historiam ipsē prope verbis Herodotus lib. 1. scribit. quod si verum est, ut verum est, postea pro Orion Arion, & pro Orione & Orionem, Arione & Arionem legendum est.
R E X Corinthiorum Pyranthus nomine.) Puto legendum Periandrus nomine, ut etiam in tota hac historia. sic enim habet Herodotus quod autē Periandrus pro Periāder veteres dixerint, ex multis Hygini & huius auctoris constat.
APVD Musæum Bistoniorum regem.) In Hygini fabulis, Byrsus dicitur.
- 130 ICARIVS.) Ald. & Germanicus codex, Icarus. Græci scriptores omnes Icarium appellant. Latini variant nam & Tibullus hunc eundem Icarum appellat. ait enim lib. 1111.
- & cunctis Baccho iucundior hospes
Icarus, ut puro testantur sidera calo,
Erigonēque, Canisq̃ue, neget ne longius atas. quod idē apud Ovidium reperitur aliquoties.
MÆRA nomine.) Alij codices, Neera. Nostra lectio cum Æliano consentit & cum Hygino.
- 131 LEVVS sub pedibus Antecanis.) Aldus & alij, Anticanis. Cicero Antecanis verititur.
IN insula Lero.) Aldus, Hiero.
- 132 PERVIVM nautis ingenio facit.) Alij, Naualis ingenio. Si Nautis nō placeat, lege, Nauali.
AVSTER pistris agens.) In alijs codicibus est, Agit.
HVIC Ceto.) Alij, Cetus, de quo antea etiam dixi.
- 133 PROCVL à motis.) Alijs, Amotus.
MEROPE, Helie.) In Hygini fabulis hu nominibus nuncupantur. Merope, Helie, Agle, Lampene, Phabe, Atheria, Dioxippe.
ID quoque monens.) Apud Hyginum est, Moriens.
- 134 ANTE sagittiferi multum pernicia.) Alij, Nullum pernicia.
THVRIRVLVM.) Alij, Thuribulo. & versu sequenti, Præcipiti tactu. item versu ab hoc octavo, Erigat emittantque latus.
- 135 SACRARIVM.) Alij vitiose, Sacravus qui & Pharus dicitur.
SI tenuem traxit nubem.) Alij codices, Sic tenuem.
- 136 FIVNT omnes XXIIII.) Ex Hygino legendum est, XXIIII. quod etiam cōfirmat numerus qui mox sequitur. advertendum quoque pro eo quod hic est, in dextro cubito unam, Hyginum habere, in sinistro. & mox ubi est, in

spina duas, Hygini codicem habere, In interscapilio quatuor: et plenum ha-
beas numerum stellarum viginti quatuor.

CVM vidisset arbores.) Alij inutili repetitione habent, Qui cum vidisset
arbores.

137 SVNT omnes sex.) Legendum, Septem, & Hyginus habet, & summa
postulat.

HORRIDVS at gelidos.) Alij codices, Ad gelidos.

138 CONSPECTV signa Leonis.) Aldinus codex, Conspēcta.

CONTINVOS QVE ruit.) Alias, Continuisque.

141 HVNC etiam Graci.) Apud Fulgentium Mythologiarum lib. 1. hac vlt. a
& qua tota reliqua pagina cōtinet, reperi: siue illinc huc inter Germanici ver-
ba sint adiecta: siue hinc ille in sum suum descripserit. Ex collatione autē ista,
ita locum qui mox sequitur corrigendum arbitror. habet autem in hunc mo-
dum. Huic quoque illam ob causam & c. sic igitur emenda, Huic quoque qua-
drigam adscribunt, illam ob causam, & c. Aut quod quadripartito (quadrisi-
do Fulgentius habet) limite diei metatur spaciū: vnde & ipsius equus, & c.
Alia varietates sunt, quas ē libris Fulgentij petas licet.

ERYTHRAEVS, ÆTHON.) Alij codices, Ætaon, & mox quæque,
itē que apud Fulgentium. Vi pro Ætaon, Æthon scripserim, fecerunt præter
interpretationem vocatuli, versus Ovidiani, 11. Metamorph.

Interea volucres, Pyro, Fous & Æthon,
Solisequi.

& Martialis,

Quid cupidum Titana tenes? iam Xanthus & Æthon

Frana volent. Nam qui hic Erythraus, Martiali Xanthus: qui Thi-
logaus, Quidio Fous: qui Lampros, Iyrius nuncupatur.

142 QVOP animalia rigescunt.) In Aldino codice est, Rugescent: in Germa-
nico, Rigescunt.

143 LVNAM voluerunt.) Est & hic locus totus apud eundem Fulgentium lib.
II. cuius ope non pauca hic emendata sunt.

DETRIMENTA eius & augmēta.) Posterior pars deerat in Aldino co-
dice & in Germanico.

IPSAM Dianam Ortam nemoribus volunt.) Aldus, Dictam: apud Fulgen-
tium scribitur, Ortis ipsam etiam Dianam nemoribus, ut neutra lectio proba-
ri potuerit, veram monstrare potuerit.

FLVS nocte quam die dormiat.) In Fulgentij libro est, Plus nocte pasca-
tur, dieque dormiat.

QVIA nocturni roris humor.) Fulgentius habet, Quia nocturni roris hu-
mor, quem & iij. a siderum atque ipsius Luna animadu herbarum succus in-
fundat, pasoralibus pro suis succis.

ABRVMA in fauonum.) Quæ sequuntur ferè omnia apud Plinium
reperiuntur lib. XV III. natur. histor. vnde & multa hic corrigenda depre-

bendi. Nam primum prepositio A, hic deerat.

ET postero exoritur.) Plinius addit, Die.

QVANDO Sagitta.) Plinius, Quo Egypto Sagitta.

ITEM quinto Idus Ianuarias.) Plin. Ad VI. Idus Ianuarij eiusdem Delphini vespertino occasu continui dies hiemant Italia.

XVIII. cal. Feb.) Plinius, XVI.

A Favonio in Aequinoctium.) Plinius addit, Vernal.

III. cal. Mart. quadriduum.) Plin. XVII. cal. Martij triduum.

ITEM nonas Martij.) Plinius, III. nonas Martij.

AQVILONIS Piscis.) Plin. Aquilonij.

IDIBVS Martijs.) Plin. Caesar & Idus Martias ferales sibi annotavit scorpionis occasu. XV. verò cal. Aprilis Italia miluum ostendi.

AB eo a I Vergiliarum exortum matutinum Casari significant.) Plin. Addit cal. Aprilis.

ITEM post pridie.) Plin. Eadem postridie in Baetia: Casari autè & Chal-deus nonus: Egypto Orion, &c.

XIII. cal.) Plin. Habet praterea, Egypto.

CASARI XV.) Plin. XV. Casari, continuoque triduo significat.

SIDVS parilicium.) Ex Plinio legendum est, palilicium.

CLARITATEM observationis.) Longe aliter Plinius, huncque in modum, Claritatem observationi dedit, nimborum argumento, hyadas appellantis Græcis has stellas, quod nostri à similitudine cognominis Græci, propter sues impositum arbitantes, imperitiæ appellauere Suculas.

NOTANTVR dies.) Plinius in numero vnitatis, Notatur dies.

POST pridie Idus.) Plin. Postridie. nec addit, Idus Mai.

ASSYRIIS aquila oritur.) Plin. insuper habet, Casari & Assyrijs.

VII. Idus Iunias.) Plin. VII. Idus Arcturus matutina occidit, Italia sexto & III. Idus, Delphinus vespere exoritur. XVII. cal. Iulij gladius Orionis, quod Egypto post quadriduum XI. cal. eiusdem Orionis, &c.

NISI Canicula, quam.) Plin. Nisi caniculam hanc velimus intelligi, hoc est minorem canem: sanè ut in astris pingitur. nam quod sequitur, Est autem magnopere pertinens, corruptum videtur in Plinij codicibus, itaque ut Germanicus habet, corrigendum.

III. non. Iulias (Chaldeis.) Plin. III. non.

XV. cal. Augustas.) Plin. XVI. cal. Assyriae Procyon exoritur. Dein postridie ferè ubique cōfessum inter omnes sidus iudicans, quod canis ortum vocamus, Sole partem primam Leonis ingresso. Hoc fit post solstitium XXI. die.

XVI. cal. Aug.) Plin. XVII.

INCHOAT, aut annotat.) Plin. Inchoat, uti u adnotat: sed ut vera ratio id fieri inuenit, sexto Idus eiusdem.

QVÆ Anteuindemiator.) Plin. Vindemiator, ut & mox.

AGNI colore mutati.) Legendum ex Plinio, Acini.

PER ARCTURUM.) Lege, Per Arcturum. Eius signi ortu servat hirundinis abitus. Plin. habet, signum orientis eius sideris servetur hirundinum abitus.

XI. cal. Octobr. commissura piscium.) Plin. XI. cal. Casari commissura piscium occidens, ipsumque equinoctij sidus, &c.

III. cal. Octobr.) Plin. IIII. calend.

V. Nonas Octobr. Heniochus.) Plin. Asia & Casari V. cal. Heniochus.

IIII. nonas Octobr.) Plin. Tertio calend. Casari corona exoriri incipit, & postridie occidunt.

VERGILIAE vesperti exoriuntur.) Plin. Vergiliae vesperti. Idibus corona tota. Sexto calend. Nouembr.

OCCASVM matutinum Vergiliarum Hestodes.) Locus hic deprauatissimus, hunc in modum mihi restituendus ex Plinio videtur, Occasum matutinum Vergiliarum Hesiodus (nam huius quoque nomine extat astrologia) tradidit fieri, cum equinoctium autumnii conficeretur: Thales, XXV. die ab equinoctio: Anaximander, XXIX. Euctemon, XLVIII. nos autem sequentes, &c.

ANTE Omnia autem duo esse nomina.) Est & hic locus apud Plin. eod. lib.

DVO esse nomina.) Plin. Duo genera esse.

QVAE cum plenilunio acciderint.) Plinius non habet, Plenilunio. sic enim legit, Quae cum acciderint, vis maior appellatur.

NISI cum facta sunt.) Hac in hunc modum interpungenda sunt ex Plinio, Nisicum facta sunt. publica haec & magna sunt differentia.

ALIIS caliginem impellentibus.) Plin. Alijs carbunculum appellantibus.

NANQVE Vergiliae primatum tenent ad fructus.) Plin. Nanque Vergiliae priuatum attinent ad fructus, ut quarum exortu aestas incipiat, occasu hiems, semestri spacio intra se messes, vindemiasq; & omnium maturitatem complexa.

SOLESCENTRVM.) Plin. Solus centro bis equinoctialem, &c.

OMNES hibernos fructus.) Addit Plinius, Et praecoces.

IX. cal. Mart.) Plin. IX. calend. Maij.

OCTAVO cal. Iunias.) Plin. VIII. cal. Iulij.

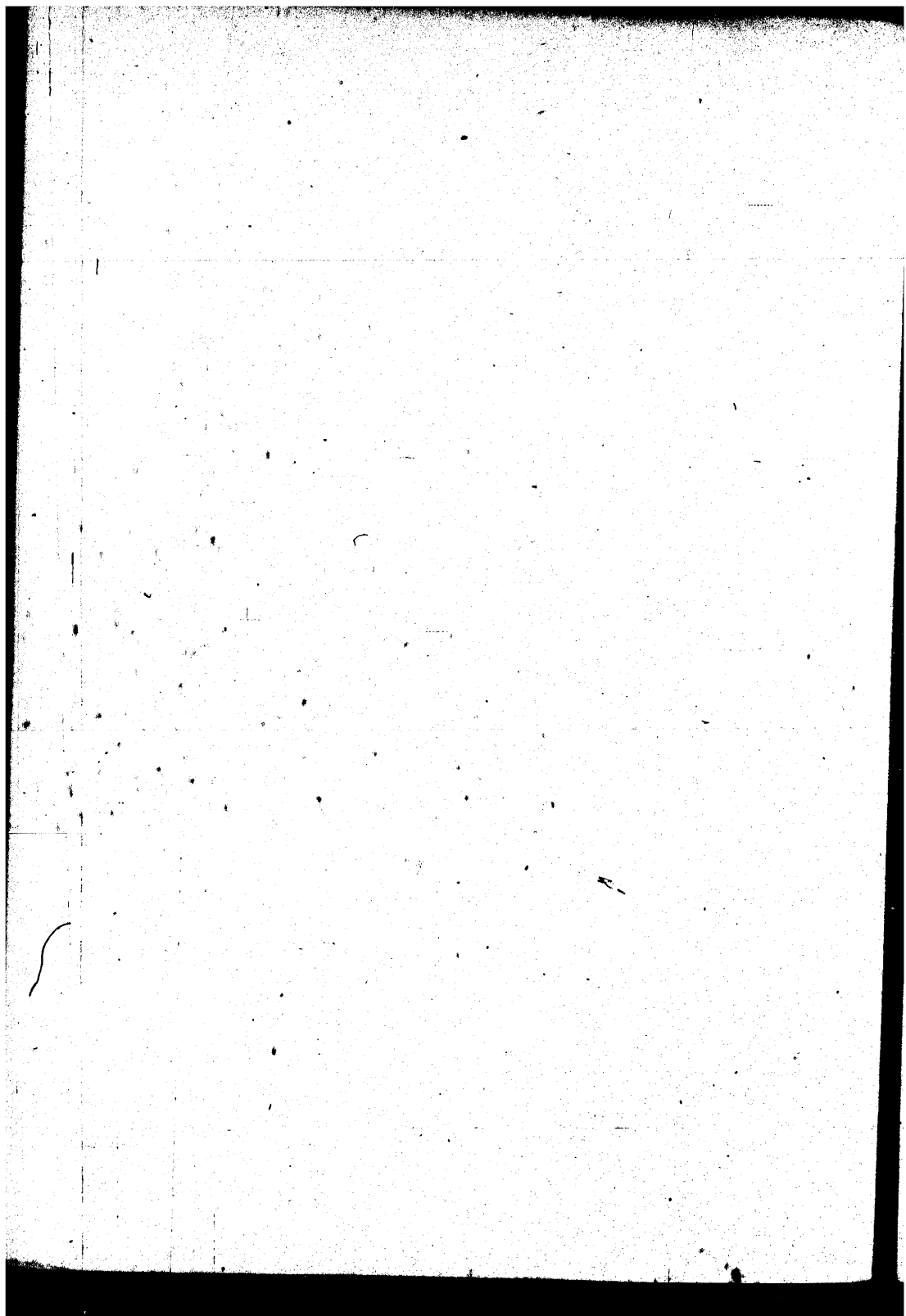
ITEM quarto cal. Aug.) Plin. XIII.

BENIGNITATEM Naturae succurritiam: primum.) Plin. Naturae succurrit: iam primum.

AVEM param.) Plin. Parram, & mox, Vireonem.

VNA pica.) Plin. Vna picta.

Describebat, ac typis mandabat Guil. Morelius Lutetiae Parisiorum.
M. D. LIX. Cal. August.





C. IUL. HYGINI POETICON

ASTRONOMICON, DE MVNDI ET
sphaera ac vtriusque partium declaratione.

HYGINVS M. FABIO PLVRIMAM SALVTEM.



- E** T SI te studio grammaticæ artis inductum, non solum versuum moderatione, quam pauci peruserunt, sed historiarum quoque varietate, qua scientia rerum perspicitur, præstare video, quæ facilius etiam scriptis tuis perspicere potest, desiderans potius scientem quam liberalem iudicem: tamen quo magis exercitatus, et nonnullis etiam saepius in his rebus occupatus esse videar, et ne nihil in adolescentia laborasse diceret, et imperitorum iudicio, desidia subirem crimen, hoc velut rudimento scientiæ nixus, scripsi a te, non ut imperito monstrans, sed ut scientissimum comonens:
- 1 Sphaerae figurationem, circulorumque qui in ea sunt notationem, et quæ ratio fuerit ut non æquis partibus dividerentur.
 - 2 Præterea, terræ marisque definitionem: et quæ partes eius non habitantur, ut multum iustis de causis hominibus carere ut deantur, ordine exposuimus.
 - 3 Rursusque redeuntes ad sphaeram, duo et quadraginta signa nominatim pernumeravimus.
 - 4 Exinde vniuscuiusque signi historias causamque ad sidera perlationis ostendimus.
 - 5 Eodem loco nobis utile visum est, persequi eorum corporum deformationes, et in his numerum stellarum.
 - 6 Nec prætermisimus ostendere et septem circulorum notationem, quæ corpora aut partes corporum peruenirent, et quemadmodum ab his dividerentur.
 - 7 Diximus etiam in æstri circuli definitione, querentes quare non idem hiemalis vocaretur: et quid eos fecisset, qui ita inscribit: et quid in ea parte sphaerae solis efficiat cursus.
 - 8 Præterea, quare circulos in octo partes diuiseremus, ordine exposuimus.
 - 9 Scripsimus etiam quo loco circulus æquinoctialis foret constitutus, et quid efficeret ad eum perueniens sol.

- 10 In eiusdem circuli demonstratione ostendimus, quare Aries inter sidera celerimus diceretur.
- 11 Pauca praterea de hiemali circulo diximus.
- 12 Exinde zodiacum circulum definiuimus, & eius effectus: & quare potius duodecim signa quam undecim numerarentur, quia etiam nobis de reliquis circulus videretur.
- 13 His propositis rebus, ad id loci venimus, & exponemus, utrum mundus ipse cum stellis suis verteretur, an mundo stante, vaga stella ferretur: & quid de eo nobis & compluribus videretur, & qua ratione ipse mundus verteretur.
- 14 Praterea quare nonnulla signa celerius exorta serius occiderent: nonnulla etiam ceteris tardius exorta, citius ad occasum peruenirent: quare etiam quae signa pariter orientur, non simul occidant.
- 15 Eodem loco diximus, quare non essent in sphaera superiora interioribus hemicycli aequalia: & quot modis stellas videre non possumus.
- 16 Praterea scripsimus in duodecim signorum ortu, quae de reliquis corpora exoriri, & quae eodem tempore decidere viderentur.
- 17 Deinde ordine perscripsimus, sol utrum cum mundo fixus verteretur, an ipse per se moueretur: & cum ipse per se moueatur, & contra duodecim signorum ortus eat, quare videatur cum mundo exoriri & occidere.
- 18 Deinde protinus de Luna cursu pauca proposuimus: & utrum suo, an alieno lumine verteretur: Eclipsis Solis & Luna quomodo fieret: quare Luna per eundem circulum iter faciens, celerius sole currere videatur: & quid sefellit eos, qui ita senserint.
- 19 Quinque stella quantum habeant intervallum: & utrum quinque sint an septem: & utrum quinque certe errent, an omnes & quinque quomodo currant.
- 20 Diximus etiam qua ratione priores astrologi non eodem tempore signa & reliquas stellas reuerti dixerint: & quare metam diligentissimè obseruasse videantur, & quid reliquos sefellit in eadem causa. In his igitur tam multis & variis rebus, non erit mirum aut peritimescendum, quod tantum numerum versuum scripserimus: neque enim magnitudinem voluminis, sed rerum multitudinem peritos conuenit spectare. Quod si longior in sermone visus fuero, non mea facunditate, sed rei necessitate factum existimato: nec si breuius aliquid dixerò, minus idem valere confidito, quam si pluribus esset audiendum verbum. Etenim prater nostram descriptionem sphaerae, quae fuerunt ab Arato obscurius dicta, persecuti planius ostendimus: ut penitus id quod capimus, exquisisse videremur. Quod si vel optimis visus auctoribus effeci, ut neque breuius neque verius diceret quispiam, non immerito fuerim laudari dignus à vobis, quae vel amplissima laus hominibus est, doctus: si minus, non deprecamur in hac confictione nostram scientiam ponderari. Ideoque maioribus etiā niti laboribus cogitamus, in quibus & ipsi exercemur, & in quibus volumus nos probare quid possumus: etenim necessarias nostris hominibus scientiis ma-

simus res scripsimus: non leuibus occupati rebus, populi captamus existimationem. Sed ne diutius de eo quod negligimus loquamur, ad propositum venimus, & initium rerum demonstrabimus.

MUNDVS appellatur, qui constat ex sole, & luna, & terra, & omnibus stellis.

SPHERA est species quaedam in rotundo conformata, omnibus ex partibus equalis apparens, unde reliqui circuli finiuntur. Huius autem sphere neque exitus, neque initium potest definiri, ideo quod in rotundo omnes tractus & initia & exitus significari possunt.

CENTRVM est, cuius ab initio circumductio sphere terminatur, ac terre positio constituta declaratur.

DIMENSIO, quae totius ostenditur sphere, est cum ex utrisque partibus eius ad extremam circumductionem recte ut virgulae perducuntur: quae dimensio à compluribus **Axis** est appellata. Huius autem cacumina, quibus maxima sphere nititur, poli appellantur: quorum alter ad aquilonem spectans, **Boreus**: alter oppositus austro, Notius est dictus.

SIGNIFICATIONES quaedam in circumductione sphere circuli appellantur. E quibus **Paralleli** dicuntur, qui ad eundem polum constituti finiuntur. **Maximi** autem sunt, qui eodem centro quo sphere continentur. **Horizon** appellatur, qui terminat ea quae perspicui aut non videri possunt: hic autem incerta ratione definitur: quo modo polo subiectis, & circulus huius qui paralleli dicuntur: modo duobus extremis, & equalibus nexis: modo aliis partibus a lectis terre, peruidetur ita, ut cumque fuerit sphere collocata.

POLVS is qui **Boreus** appellatur, peruideri potest semper: Notius autem ratione dissimili, semper est à conspectu remotus. Naturalis autem mundi statio ponenda dicitur. Ea est in Boreo polo finita, ut omnia à dextris partibus exoriri, in sinistris occidere videantur. Exortus enim est, subita quaedam species obiecta nostro conspectui: Occasus autem pari de causa, ut erepta ab oculis visa.

In finitione mundi, circuli sunt paralleli quinque, in quibus tota ratio sphere consistit, praeter eum qui **Zodiacus** appellatur: qui quod non ut ceteri circuli, certa dimensione finitur, & inclinatio alius videtur, hoc à Graeco est dictus. Quinque autem quos supra diximus, sic in sphere metiuntur, initio sumpto à polo qui **Boreus** appellatur, ad eum qui **Notius** & **Antarcticus** vocatur. In triginta partes unumquoque hemisphaerium diuiditur, ita uti dimensio significari videatur in tota sphere per sexaginta partes factas. Deinde ab eodem principio Boreo sex partibus ex utraque finitione sumptis, circulus ducitur, cuius centrum ipse est **Polus** finitus: qui circulus, **Arcticus** appellatur, quod intra eum **Arcti** simulicra ut inclusa perspiciuntur: quae signa à nostris versarum specie facta, **Septentriones** appellantur.

Ab hoc circulo de reliquis partibus quinque sumptis, eodem centro quo supra diximus, circulus ducitur, qui **Scaevus** & **geminus** appellatur, ideo quod sol

cum ad eum circulum peruenit, astatem efficit eis qui in aquilonis finibus sunt: hiemem autē eis quos austris flatibus oppositos ante diximus. Præterea, quod ultra eum circulus sol non transit, sed statim reuertitur, *ἡμερινός* est appellatus.

Ab hac circuli significatione quatuor de reliquis partibus sumptis, ducitur circulus *Æquinoctialis*, à Græcis *ἡμερομήνης* appellatus, ideo quod sol cum ad eum orbem peruenit, æquinoctium conficit. Hoc circulo facto, dimidia sphaera pars constituta perspicitur.

E contrario item simili ratione à Notio polo sex partibus sumptis, ut supra de Borco diximus, circulus ductus *ἡμερομήνης* vocatur: quod contrarius est ei circulo, quem arcticon supra definiuimus.

Hac definitione sphaera, ceteroque polo qui Notius dicitur, quinque partibus sumptis circulus *ἡμερομήνης* instituitur, à nobis Hiemalis, à nonnullis etiam Brumalis appellatus, ideo quod sol cum ad eum circulum peruenit, hiemem efficit his qui ad aquilonem spectant: astatem autem, his qui in austris partibus domicilia constituerunt. Quanto enim abest longius ab illis qui in aquilonis habitant finibus, hoc hiemē maiore consistantur: astate autem, his quibus sol appositus peruidetur: itaque Aethiopes sub utroque orbe necessario sunt.

Ab hoc circulo ad æquinoctialem circulum, reliquæ sunt partes quatuor, ita ut sol per octo partes sphaera currere videatur. Zodiacus autem circulus sic vel optime definiri poterit, ut signus factus, sicut postea dicemus, ex ordine circulus perducatur.

Qui autem Lacteus vocatur, contrarius æquinoctiali, ubi oportet ut eum mediū diuidere, & huius ad eum peruenire videatur: semel in eo loco ubi aquila constituitur: iterum autem ad eius signi regionem, quod *ἡμερομήνης* vocatur. Duodecim signorum partes sic diuiduntur: Quinque circuli, de quibus diximus supra, ita finiuntur, ut unusquisque eorum diuidatur in partes duodecim, & ita ex eorum punctis lineæ perducantur, quæ circulos significanti factos, in quibus duodecim signa describantur. Sed à nonnullis imperiti oribus queritur, quare non æquis partibus circuli finiantur, hoc est, ut de triginta partibus quinque partes diuidantur, & ita circuli pari ratione ducantur: id facillime defendi posse confidimus. Cum enim media sphaera diuisa est, eius circuli nullus potest æqualis esse: qui quantum proxime eum accedat, tamē minor esse videatur. Itaque qui primum sphaeram fecerunt, cum vellent omnium circulorum æquas rationes esse, pro rata parte voluerunt significare, ut quanto magis à polo discederetur, eo minorem numerum partium sumerent in circulis metiendus, quo erat necesse huius maiorem circulum definire. Quod etiam ex ipsa sphaera licet intelligere: quanto magis à polo discedes, eo maiores circulos fieri necesse est: & hac re minorem numerum duci, ut pares eorum videantur effectus. Et si non in triginta partes unumquodque hemisphaerium diuidatur, sed in alias quotlibet finitiones, tamen eò ratio peruenit, ac si triginta partes fecisset. Zodiacus circulus tribus huius subiectus, de quibus supra diximus, ex

quadam parte contingit æstiuum & hiemalem circulum, æquinoctialem autem medium diuidit. Itaque sol per Zodiacum circulum currens, neque extra eum transiens, necessario cum his signis quibus innixus iter conficere videtur, peruenit ad eos quos supra diximus orbis & ita quatuor tempora definit. Nam ab Ariete incipiens, ver ostendit: & Taurum & Geminos transiens, idem significat. Sed iam capitibus Geminorum circulum æstiuum tangere videtur, & per Cancrum & Leonem transiens & Virginem, æstatem efficit. Et rursum à Virginis extrema parte transire ad æquinoctialem circulum perficitur. In Libra autem æquinoctium conficit, & autumnum significare incipit, ab hoc signo transiens ad scorpionem & Sagittarium. Deinde protinus incurrit in hiemalem circulum, & à Capricorno, Aquario, Piscibus, hiemem transigit. Itaque ostenditur non per tres ipsos circulos currere, sed Zodiacum transiens ad eos peruenire. Sed quoniam de his rebus diximus, nunc Terræ positionem definiemus, & Mare quibus locus interfusum videatur, ordine exponemus.

2 TERRA mundi media regione collocata, omnibus partibus æquali distans intervallo, centrum obtinet sphaeræ. Hanc mediam diuidit Axis in dimensione totius terræ: Oceanus autem regione circunductionis sphaeræ profusus, propè totius orbis alluit fines. Itaque & signa occidentia in eum decidere existimantur: sic igitur & terras contineri, poterimus explanare. Nam quæcunque regio est quæ inter Arcticum & Æstiuum finem collocata est, ea diuiditur trifariam, è quibus una pars, Europa: altera, Asia: tertia, Africa vocatur. Europam igitur ab Africa diuidit mare ab extremis Oceani finibus & Herculis columnis. Asiam vero & Libyam cum Ægypto determinat os Nili fluminis quod Canopicon appellatur. Asiam ab Europa Tanais diuidit, bifariam se cunctans in paludem quæ Maotis appellatur. Hac igitur definitione facile peruidetur, mare omnibus adiectum finibus terræ.

Sed ne videatur nonnullis mirum, cum sphaera in sexaginta partes diuidatur, ut ante diximus, quare definimus ab æstiuo circulo ad arcticum finem dūtaxat habitari: sic vel optime defendimus. Sol enim per mediā regionē sphaeræ currens, nimium huius locus efficit feruorem. Itaque quæ finis est ab æstiuo circulo ad hiemalem, ea terra à Græcis *ἡ νῆκτος* vocatur: quod neque frigores propter exustam terram nasci, neque homines propter nimium ardorem durare possunt: extrema autem regiones sphaeræ duorum circulorum, quorum alter Boreus, alter Notius vocatur, sine Arctici circuli & eius qui Antarcticus vocatur, non habitantur, ideo quod sol ab his circulis semper est longe, venti quoque assiduos habent flatus. Quāuis enim sol perueniat ad Æstiuum circulum, tamen longe ab Arctico videbitur sine: id ira esse, hinc quoque licet intelligere: Cum enim sol peruenit ad eum circulum qui Hiemalis vocatur, & efficiat nobis qui prope eum sumus constituti, nimium frigus, quid arbitramur eis locis frigoris esse, qui longius etiam absunt à nobis? Quod cum in hac parte sphaeræ fiat, idem in altera parte definitum putabimus, ideo, quod similes eius sunt

effectus. Præterea hinc quoque intelligimus illic maximum frigus, & in æstivo circulo calorem esse: quod quæ terra habitat. Eos tamen videmus qui proxime sunt Arcticum finem, virbricis & eiusmodi vestitu vestium: qui autem proximi sunt æstivo circulo, eos Æthiops & perusto corpore esse. Habitat autem sic temperatissimo celo, cum inter æstivum circulum & Arcticum finem hinc perveniat temperatio: quod ab Arctico circulo frigus, ab æstivo feruor exortus in vnum concurrere efficit: media finem temperatam, quæ habitari possit itaque cum sol ab eo loco discessit, hieme necessario confluctamur, quod & ventum ex orientem non reuerberat sol. Quæ cum veniat in hac definitione, illud quoque fieri posse videmus, ut Hiemali circulo nobis ad Antarcticum finem habitari possit: quod & pares eodem perveniat casus. Certum qui dem esse nemo cõten lit, neque pervenire eodem potest quisquam propter interiectum terræ, quæ propter ardorem non habitatur. Sed cum videmus hanc regionem spheræ habitari, & in quoque in simili causa posse constitui suspicamur.

3 SED quoniam quæ nobis de terræ positione dicenda fuerunt, & spheram totam descripsimus, nunc quæ in ea signa sint, singulatim nominabimus. Equibus igitur primum duas Arctas, & Draconem: deinde Arctophylax: cum Coronam dicimus: Ceteum, quæ Engonasin vocatur. Exinde Lyræ cum Olive, & Cepheæ, & eius vxore Casiopeia, filiaque Andromedæ, & genitricis Persæ: dicimus etiam proctinus Aurigam, à Grecis ἵππος appellatum: Ophiuchum præterea cum sagittæ & Aquilæ, parvæque Delphine. Inde Equum dicimus, cum eo si lere quod Delatton vocatur. His corporibus enumeratis, ad duodecim signa pervenimus. Ea sunt hec, Aries, Taurus, Gemini: deinde Cancer cum Leone & Virgine: præterea Libra, dimidia pars Scorpionis, & ipse Scorpions cum Sagittario & Capricorno: Aquarius autem cum piscibus reliquas habet partes. His enumeratis, suo ordine est Citus cum Eritano sturne, & Lepore. Deinde Orion cum Cane, & eo signo quod Προΐων dicitur. Præterea est Argo cum Cætauro, & Aræ: deinde Hydra cum pisce qui Notius vocatur. Horum omnium non inutile videtur historicis proponere: quæ certè aut vultu item ad scientiam, aut iocunditatem ad delectationem afferrent lectori. Igitur, ut supradiximus, initium est nobis Arctas maximæ.

4 HANC autem Hesiodus ait esse Callisto nomine, Lycaonis filiam, eius qui in Arcadia regnavit: eam quæ studio venationis inductam, ad Dianam se applicuisse: à qua non mediocriter esse dilectam, propter utriusque consimilem naturam. Postea autem ab Ioue compressam, veritam Dianæ suam dicere euentum, quod diutius celare non potuit: nam iam vterque ingrauescente, prope diem partus in flumine corpus exercitatione defessum cum recrearet, à Diana cognita est non conservasse virginitatem: cui dea pro magnitudine suspicionis non minorem retribuit penam: crepta enim facie virginali, in vrsæ speciem est cõversa, quæ Græcè ἀρκίς appellatur. In ea figura corporis Arcadi procreavit. Sed, ut ait Amphus comædiarum scriptor, Iupiter simulatus effigiem Dianæ,

cum virginem venantem et adiutans persequeretur, amotam à cōspectu aliarum comprisit: qua rogata à Diana quid ei accidisset, quod tam grandi viro videretur, illius peccato id euenisse cixit: itaque propter eius restor sum, in quam figuram supra diximus, eam Diana conuertit. Quae cum in silua et fera vagaretur, a quibusdam Arcolorum capta, ad Lycatnem pro munere in Arcadiam cum filio est aduclta. Ibi dicitur in scia legu, in Icau Lycatnem plum se coniecisse: quam confisim filius est secutus. Itaque cum cos Arcades insecuti, interficere conarentur, lupiur memer peccati, ereptam Callisto cum filio inter sidera collocauit, eamque Arctum, filium autem Arctos hyalacem inuauit, de quo postea dicemus. Nonnulli etiam dixerunt, cum Callisto ab Ioue esset compressa, Iunonem indignatam in visameam conuertisse: quam Diana venanti obuiam factam; ab ea interfectam, et postea cognitam inter sidera locatam. Sed alij dicunt, cum Callisto Iupiter esset in siluam persecutus, Iunonem si stricam id quod euenit, contendisse et eam manifesto diceret deprehendisse. Iouem autem quod facilius suum peccatum tegeretur, in visa speciem conuersam reliquisse: Iunonem autem in eo loco pro virgine visam inuenisse, quam Diana venanti, et eam interficeret, demonstrasse: quod factum et perficeretur Iouem agre tulisse, effigiem visae stellae figuratam constituisse. Hoc signum et complures dixerunt non occidit. Qui volunt aliqua de causa esse institutum, negant Tethyn Oceanus vxorē id recipere, cum reliqua sidera eo perueniant in occasum: quod Tethys Iunonis sit nutrix, cui Callisto succubuerit et pellex. Arctus autem Tegeates historiarum scriptor, non Callisto, sed Megisto dicit appellatam et non Lycaonem, sed Cetei filiam, Lycaonem neptem. Praterca Cetea ipsum Engonasin nominari. Reliqua autem superioribus cōueniunt: quae res in Noracri monte Arcadia gesta demonstratur.

ARCTOS MINOR. Hanc Aglaophones qui Mexica conscripsit, ait Cynosuram esse unam de Iouis nutricibus ex Idaei nymphis: ab eius quocunque nomine et urbem qua Hestia vocatur, a Nicofrate et sodalibus eius constitutam, et portum qui ibi est, et agri maiorem partem Cynosuram appellatam. Hanc autem inter Curetas fuisse, qui Iouis fuerunt administri. Nonnulli etiam Helicen et Cynosuram nymphas esse Iouis nutrices dicunt: et hac re etiam pro beneficio in mundo collocatas. Et utraque Arctos appellatas esse, quas nostri Septentriones dixerunt sed maiorem Arcton complures Plausium sinilem dixerunt, et quodam Graci appellauerunt. Cuius hac menoria prodita est causa: In initio qui sidera peruiderunt, et nomen stellarum in unaquaque specie corporis constituerunt, et non Arctum, sed Plausium nomenauerunt. Ex septem stellis, duae quae pariles et maxime in uno loco viderentur, pro bonis haberentur: reliquae autem quinque figuram plausii simularent. Itaque et quod proximum huic est signum, Ecotem nomenari voluerunt, de quo posterius plura dicemus. Aratus quidem rō hac re Bootem, nec illud Plausium dicit appellari, sed quod Arctos videtur et Plausium circa polum, qui Io-

reus appellatur, versari: & Bootes agitare eam dicatur. In quo non mediocriter videtur errare. Postea autem de septem stellis, ut Parmeniscus ait, quinque & viginti sunt à quibusdam astrologis constituta, ut Virga species, non septem stellis perficeretur. Itaque & ille qui antea Plaustrum se iuens, Bootes appellabatur, Arctophylax est dictus, & iisdem temporibus quibus Homerus fuit, hæc Arctos est appellata. de Septentrionibus ille enim dicit, hanc utroque nomine, & Arcton & Plaustrum nominari: Bootem autem nusquam meminit Arctophylax nominari. Incidit etiam compluribus erratio, quibus de causis minor Arctos Phœnice appelletur: & illi qui hanc observant, verius & diligentius nauigare dicantur: & quare si hæc sit certior quam maior, non omnes hanc observent: qui non intelligere videntur de qua historia sit profecta ratio, ut Phœnice appelletur. Thales enim qui diligenter de his rebus exquisiuit, & hanc primus Arcton appellavit, natione fuit Phœnix, ut Herodotus Milesius dicit. Igitur omnes qui Peloponnesum incolunt, priore utuntur Arcto. Phœnices autem quam à suo inventore acceperunt, observant: & hanc studiosius perspicendo, diligentius nauigare existimantur, & verè eam ab inventoris genere Phœnicen appellant.

SERPENS. Hic vasto corpore ostenditur inter duas Arctos collocatus: qui dicitur aurea mala Hesperidum custodisse, & ab Hercule interfectus, ab Iunone inter sidera collocatus: quod illius opera Hercules ad eum est profectus, qui hortum Iunonis tueri solitus existimatur. ait enim Pherecydes, Iunonem cum duceres Iupiter uxorem, Terram inuenisse ferentem aurea mala cum vanis: quæ Iunonem admiratam, petisse à Terra, ut in suis hortis fereret, qui erant usque ad Asiatem montem. Cuius filia cum sepius de arboribus mala decerperet, Iuno dicitur hunc ibi custodem posuisse: hoc etiam signi erit, quod in sideribus supra eum Draconem, Hercules simulacrum ostenditur, ut Eratosthenes demonstrat: quare licet intelligere, hunc maxime Draconem dici, nonnulli etiā dixerunt hunc Draconem à gigantibus Minerva obiectum esse, cum eos oppugnaret: Minervam autem arreptum draconem contortum ad sidera iecisse, & ad ipsum axem cali fixisse: itaque cum adhuc implicato corpore videri, ut nuper ad sidera perlatus.

ARCTOPHYLAX. De hoc fertur, ut sit Arcas nomine, Callistus & Iouis filius, quem dicitur Lycaon, cum Iupiter ad eum in hospitium venisset, cum alia carne concisum pro epulis apposuisse. studebat enim scire, si deus esset qui suum hospitium desideraret. Quo facto non minore pena est affectus. nam statim Iupiter mensa proiecta, domum eius fulmine incendit: ipsum autem in lupi figuram conuertit: at pueri membra collecta & composita in unum, dedit cuidam Ætolorum alendum, qui adolescens factus, in silvis cum venaretur, inscius vidit matrem in Virga speciem conuersam, quam interficere cogitans, persecutus est in Iouis Lycæi templum: quod & qui accessisset, mors pena erat Arcadum lege. Itaque cum utrunque necesse esset interfici, Iupiter eorum miseris, ereptos inter sidera collocavit, ut ante diximus. Hic autem è facto sequens

sequens Vrsam perspicitur, & Arctum seruans Arctophylax est appellatus. Nonnulli hunc Icarium Erigones patrem dixerunt, cui propter iustitiā & pietatem existimatur Liber pater vinū & vitem & vnam tradidisse, vt ostenderet hominibus quomodo sereretur, & quid ex eo nasceretur: & cum esset natum, quomodo eo vti oporteret. Qui cum tenuisset vitem, & diligentissime administrando floridam facile fecisset, dicitur hircus in vineam se coniecisse, & quæ ibi tenerima folia videret, decerpisse: quo facto, Icarium irato animo tulisse, eumque interfecisse, & ex pelle eius vitrem fecisse, ac vento plenum praeligasse, & in medium proiecisse, suosque sodales circum eum saltare coegisse. Itaq; Eratosthenes ait: Ἰκαρίου πατὴρ ὦντος τοῦ θεοῦ ὡς ποταμοῦ. Alij dicunt Icarium cum à Libero patre vinum accepisset, statim vitres plenos in plaustrū imposuisse. hac re etiam Bootem appellatum: qui cum perambulans Atticorum fines pastoribus ostenderet, nonnulli eorū auaritia pleni, nouo genere potionis inducti somno consopiantur: atque alius aliam se in partem reijciunt, vt semimortua membra iactantes, alia ac decebat loquebantur. Reliqui eorum arbitratu venenum ab Icario datum pastoribus, vt eorum pecora abigeret in suos fines, Icarium interfectum in puteum deiecerunt: sed vt alij demonstrant, secundum arborem quandam defoderunt. Qui autem obdormierant experrecti, cū se nunquam melius quiesse faterentur, ac requirerent Icarium, vt pro beneficio muneraretur, interfectores eius animi conscientia permoti, statim se fugamandauerunt, & in insulam Ætolorum peruenerunt: a quibus vt hospites recepti, domicilia sibi constituerūt. At Erigone Icarij filia permota desiderio parentis, cū eum nō redire videret, ac persequi conaretur, canis Icarij, cui Mera fuerat nomen, vlulans vt videretur obitum domini lachrimari, rediit ad Erigonen, cui non minimam cogitata mortis suspitione ostendit: neque enim puella timida suspicari debebat nisi patrem interfectum, qui tot dies ac menses abesset. At canis vestem eius tenens dentibus, perduxit ad cadauer. Quod filia simul ac vilit, desperata spe, solitudine ac pauperie oppressa, multis miserata lachrimis, in eadem arbore qua parens sepultus videbatur, suspendio sibi mortem consciiuit. Cui canis mortuæ spiritui suo parentauit: nonnulli enim hunc in puteum se deiecisse dixerunt Anygrum nomine: quare postea neminem ex eo putuo bibisse, memoriæ traderūt. Quorum casum Iupiter miseratus, in astris corpora eorum deformauit. Itaque cōplures Icarium, Bootem, Erigonen, Virginem nominauerunt, de qua posterius dicemus: Canem autem sua appellatione & specie Caniculam dixerunt: quæ à Græcis, quod ante maiorem Canem exoritur, ἀρκυριον appellatur. Alij hos à Libero patre figuratos inter sidera dicunt. Interim cum in finibus Atheniensium multe virgines sine causa suspendio sibi mortem consciscerent, quod Erigone moriens erat precata, vt eodem leto filia Atheniensium afficeretur quo ipsa foret obitura, nisi Icarij mortē persecuti, & eum forent vlti. Itaque cum id euenisset, vt ante diximus, pœnitentibus eis Apollo dedit responsum: si vellent euentu liberari, satisfacerent Eri-

gona. Qui quòd ea se suspenderat, instituerunt, vti tabula interposita pendente, funibus se iactarent, vt qui pendens vento mouetur: quòd sacrificium solenne instituerunt. Itaque & priuatim & publicè faciunt, & id Alei-
das appellant: quòd eam patrem persequentem cum cane, vt ignotam & solitariam oportebat, mendicam appellabant, quas Græci ἀλεΐδας nominant. Præterea Canicula exoriens, æstu eorum loca & agros fructibus orbabat: & ipsos morbo affectos, pœnas Icario cū dolore sufferre cogebat, eo quòd latrones recepissent. Quorum rex Aristæus Apollinus & Cyrenes filius, Actæonius pater, petiit à parente, quo factò à calamitate ciuitatem posset liberare: quem deus iubet multis hostius expiare Icarij mortem, & ab Ioue petere, vt quo tempore Canicula exoriretur, dies quadraginta ventum daret qui æstui caniculæ mederetur. Quòd iussu Aristæus consecrit, & ab Ioue impetrauit vt Etæsi flarent: quas nonnulli Etæsiæ dixerunt, quòd quotannis certo tempore exoriuntur: imò enim Græce, annus est Latine. Nonnulli etiam Etæsiæ appellauerunt, quòd exposulata sunt ab Ioue, & ita concessæ. Sed de hoc in mediò relinquamus; ne nos omnia præripuisse existimemur: sed vt ad propositum reuertamur, Hermippus qui de sideribus scripsit, ait, Cererem cum Iasione Ihusci filio concubuisse: quamobrem fulmine percussam complures cum Homero dixerunt. Ex his, vt Petellides Gnosius historiæ scriptor demonstrat, nascuntur filij duo, Philomelus & Plutus: quos negant inter se conuuisse: nam Plutum qui ditior fuerit, nihil fratri suo de bonis concessisse: Philomelum autem necessario adductum, quòdcunque habuerit, ex eo boues duos emisse, & ipsum primum plaustrum fabricatum esse: itaque arando & colendo agros, ex eo se aluisse: cuius matrem inuentum miratam, vt arantem cum inter sidera constituisse, & Bootem appellasse. Ex hoc autem Tarenta demonstrant natum, qui de suo nomine Tarios, & oppidum Paron appellauit.

CORONA. Hæc existimatur Ariadnes fuisse, à Libero patre inter sidera collocata. Dicitur enim in insula Dia cum Ariadne Libero nubere, hanc primum coronam muneri à Venere & Horis accepisse, cum omnes dii in eius nuptiis dona conferrent. Sed (vt ait qui Cretica conscripsit) quo tempore Liber ad Minos venit, cogitans Ariadnen comprimere, hanc coronam ei muneri dedit: qua delictata, non recusant conditionem siufri. Dicitur etiam à Vulcano facta ex auro & Indiciæ gemmis, per quas Theus existimatur de tenebris Labyrinthi ad lucem venisse. quòd aurum & gemmæ in obscuro fulgorem luminis efficiebant. Qui autem Argolica conscripserunt, hanc afferunt causam: Quòd Liber cum impetrasset à parente vt Semelem matrem ab Inferis reduceret, & quærens ad eos descensionem, ad Argiuorum fines peruenisset, obuiam ei quendam factum nomine Hypolipnum, hominem dignum eius seculi, qui petenti Libero descensionem monstraret. Hunc autem cum vidisset Hypolipnus puerum aiate miran-

da corporis pulchritudine reliquis praestantem, mercedem petisse ab eo quae sine detrimento eius daretur. Liberum autem matris cupidum, si eam reduxisset, iurasse, quod vellet, se facturum: ita tamen, quod deus homini non pudenti iuraret: pro quo Hypolipnus descensum monstravit. Igitur cum Liber ad eum locum venisset & vellet descendere, coronam quam a Venere muneri acceperat, deposuit in eo loco, qui *σέπρωος* est à facto appellatus noluit enim secum ferre, ne immortale donum mortuorum tactu coinquinaretur. Qui cum matrem incolumem reduxisset, Coronam dicitur inter astra collocasse, ut aeterna memoria nominis efficeretur. Alij dicunt hanc Coronam Thesei esse, & hac re propter eum collocatam. Nam qui in astris dicitur En gona sin, is Theseus esse existimatur, de quo posterius plura dicemus. Dicitur enim, cum Theseus Cretam ad Minos cum septem virginibus & sex pueris venisset, Minos de virginibus Eriboam quandam nomine, candore corporis inductum, comprimere voluisse: quod cum Theseus se passurum negaret, ut qui Neptuni filius esset, & valeret, contra tyrannum pro virginis incolumitate decertare. Itaque cum iam non de puella, sed de genere Thesei controversia facta esset, utrum is Neptuni filius esset necne, dicitur Minos aureum anulum de digito sibi d. traxisse, & in mare proiecis: quem referre iubet Theseum, si vellet se credi Neptuni filium esse: se enim ex Ioue procreatum facile posse declarare. Itaque comprecatus patrem petijt aliquid signi, ut satisfaceret se ex eo natum: statimque tonitru & fulgure caeli, indicium significationis feciss. Simili de causa Theseus sine ulla precatione aut religione parentis, in mare se proiecit: quem confestim delphinum magna multitudo mari prouoluta, lenissimis fluctibus ad Nereidas perduxit: à quibus anulum Minois, & à Theide coronam, quam nuptijs à Venere muneri acceperat, retulit, compluribus lucentem gemmis. Alij autem à Neptuni uxore accepisse dicunt. Coronam Ariadnae Theseus dono dicitur dedisse, cum ei propter virtutem & animi magnitudinem vxor esset concessa: hanc autem post Ariadnes mortem, Liberum inter sidera collocasse.

EN GONASIN. Hunc Eratosthenes Herculem dicit, supra draconem collocatum, de quo ante diximus, eumque paratum ut ad decertandum, sinistra manu pellem leonis, dextra clauam tenentem. Conatur interficere draconem Hesperidum custodem, qui nunquam oculos operuisse somno coactus existimatur, quo magis custos appositus esse demonstratur. De hoc etiam Panyasis in Heraclea dicit. Horum igitur pugnam Iupiter admiratus, inter astra constituit. Habet enim draco caput erectum: Hercules autem dextro genu nixus, sinistro pede capitis eius dextram partem opprimere conatur: dextra manu sublata ut feriens, sinistra proiecta cum pelle leonis, ut quam maxime dimicans appareat: etsi sit, qui negat hoc quenquam (ut Aratus) posse demonstrare: tamen conabimur, ut aliquid verisimile dicamus. Ariethus autem, ut ante diximus, hunc Cetea Lycaonis filium, Megi-

stus patrem dicit: qui videtur *vlamentans* filiam in *vrfa* figuram cōuersam, genu nixus palmas diuersas tendere ad celum, vt eam sibi dii restituant. *Hegesianax* autē *Thesēa* dixit esse, qui *Træzene* saxum extollere videtur: quod exi-
stimatur *Ægeus* sub eo saxo *Ellopium* ensē posuisse, & *Æthra* *Thesēi* matri prædixisse, ne antē eum *Athenas* mitteret, quā sua virtute lapide sublato, po-
tuisset gladium patri referre. Itaque niti videtur, vt q̄ altissimē possit lapidem extollat. Hac etiam de causa nonnulli *Lyram*, quæ proxima ei signo est colloca-
ta, *Thesēi* esse dixerūt: quod vt eruditus omni genere artium, *Lyram* quoque di-
cisse videbatur. Idque & *Anacreon* dicit: ἀρχὸς δαίης τὸς Ὀυκίος ἔστι λύρη. Alij
autem *Thamyryn* à musis excecatū, vt supplicem ad genua iacentē dicunt. Alij
Orpheū à *Thraciis* mulieribus interfici, quod viderit *Liberi* patris initia. *Æ-*
schylus autem in fabula quæ inscribitur, Προμηθεὺς ἠούδης, *Herculem* ait esse,
nō cum dracone, sed cum *Liguribus* depugnantem. Dicit enim, quo tēpore *Her-*
cules à *Ceryōne* boues abduxerit, iter fecisse per *Ligurum* fines: quos conatos
ab eo pecus abducere, manus contulisse, & complures eorum sagittis cōfixisse.
Sed postq̄ *Herculem* tela defecerint, multitudine barbarorum & inopia armō-
rum defessum, se ingeniculasse, multis iam vulneribus acceptus: *Iouem* autē mi-
serum filij, curasse vt circa cum magna lapidū copia esset: quibus se *Herculem*
defendisse, & hostes fugasse. Itaque *Iouē*, similitudinem pugnantis inter sidera
cōstituisse. Hunc etiam nonnulli *Ixionē* brachiis vinctū esse dixerunt: quod vim
Iunoni voluerit afferre. Alij *Promethea* in monte *Caucasō* vinctum.

LYRA. Inter astra constituta est, hac, vt *Eratosthenes* ait, de causa: quod ini-
tio à *Mercurio* facta de testudine, *Orpheo* est tradita: qui *Calliopes* & *Oëagri*
filius, eius rei maxime studiosus. Itaque existimatur suo artificio *feras* etiam
ad se audiendum allucuisse: qui quærens vxoris *Eurydices* mortem, ad *Inferos*
descendisse existimatur, & ibi deorum progeniem suo carmine laudasse, præ-
ter *Liberum* patrem: hunc enim obliuione ductus prætermisit, vt *Oëneus* in sa-
crificio *Dianam*. Postea igitur *Orpheus*, vt cōplures dixerunt, in *Olympo* mō-
te, qui *Macedoniam* diuidit à *Thracia*: sed, vt *Eratosthenes* ait, in *Pangæo* se-
dens, cū cantu delectaretur, dicitur *Liber* ei obiecisse *Bacchas*, quæ corpus eius
discerperent interfecti. Sed alij dicūt, quod initia *Liberi* sit speculatus, id ei ac-
cidisse: musas autem collecta membra sepulture mandasse, & *Lyram* quo ma-
xime potuerant beneficio, illius memoria causa figuratam stellis inter sidera cō-
stituisse *Apollinis* & *Iouis* voluntate: quod *Orpheus* *Apollinem* maxime lau-
daret, *Iupiter* autem filio beneficium concessit. Alij autem dicunt *Mercurium*,
cum primū *Lyram* fecisset, in *Cyllene* monte *Arcadiæ*, septem chordas instituis-
se ex *Atlantidum* numero: quod *Maia* vna ex illarum numero esset, quæ *Mer-*
curij est mater. Deinde postea cū *Apollinis* boues abegisset, deprehensus ab eo
quo sibi facilius ignosceret, petenti *Apollini* vt liceret dicere se inuicisse *ly-*
ram, concessit, & ab eo virgulam quandam muneri accepit: quam manu te-
nens *Mercurius*, cum proficisceretur in *Arcadiam*, & vidisset duos dracones

inter se cōiuncto corpore, aliū aliū appetere, ut qui dimicare inter se videretur, virgulam inter virunque subicit, itaque discesserunt: quo facto eam virgulam pacis causa dixit esse constitutam. Nonnulli etiam cum faciunt Caduceos, duos dracones implicatos virgula faciunt: quod initium Mercurio fuerat pacis. Eius exemplo & athlete, & in reliquis eiusmodi certationibus virgula utuntur. Sed ut ad propositum reuertamur, Apollo lyra accepta dicitur Orpheam docuisse: & postquam ipse citharam inuenerit, illi lyram concessisse. Nonnulli etiam dixerunt, Venerem cum Proserpina ad iudicium Iouis venisse, cui earum Adonin concederet: quibus Calliopen ab Ioue datam iudicem, quæ musa Orphei est mater. Itaque iudicasse, uti dimidiam partem anni earū vnaqueque possideret. Venerem autem indignatam, quod non sibi proprium concessisset, obiecit omnibus quæ in Thracia essent mulieribus, ut Orpheam amore inductæ, ita sibi quæque appeteret, ut membra eius discernerent: cuius caput in mare de monte perlatum, fluctibus in insulam Lesbion est reiectū: quod ab his sublaturum & sepulturæ est mandatum: pro quo beneficio ad musicam artem ingeniosissimi existimantur esse. Lyra autem a musis, ut antè diximus, inter astra constituta est. Nonnulli aiunt, quod Orpheus primus puerilem amorem in luxerit, mulieribus visum contumeliam fecisse illis ab hac re interfectum.

O L O R. Hunc Græci *ἰκάρω* appellant, quem complures propter ignotam illius historiam, communi genere auium *ἰκάρω* appellauerunt: de quo hæc memoria prodita est causa: Iupiter cum amore inductus, Nemesein diligere cœpisset, neque ab ea ut secum concumberet impetrare potuisset, hac cogitatione amore est liberatus: iubet enim Venere. aquile simulatam, sese sequi, seseque ipse in olorem conuertit, & ut aquilam fugiens ad Nemesein confugit, & in eius gremio se collocavit: quem Nemesis non aspernata, amplexum tenens, somno est consopita: quam dormientem Iupiter compressit, ipse autem auolavit: & quod ab hominibus aliè volans caelo videbatur, inter sidera dictus esse constitutus: quod ne falsum diceretur, Iupiter è facto eum volantem, & aquilam sequentem, collocavit in mundo. Nemesis autem, ut quæ auium generi esset iuncta, mensibus actis, ouum procreavit: quod Mercurius auferens, detulit Spartam, & Leda sedenti in gremium proiecit, ex quo nascitur Helena, cæteras corporis specie præstans, quam Leda suam filiam nominavit. Alij autem cum Leda Iouem concubuisse in olorem conuersum, dixerunt: de quo in medio relinquimus.

C E P H E V S. Hunc Euripides cum cæteris, Phœnicis filium, Æthiopum regem esse demonstravit, Andromeda patr. m, quam Ceto propositam notissimæ historiæ dixerunt: hanc autem Perseum à periculo liberatam, uxorem duxisse. Itaque ut totum genus eorum perpetuo maneret, ipsi quoque Cepheam inter sidera superiores numerasse.

CASSIPEIA. De hac Euripides & Sophocles & alij complures dixerunt, ut gloriata sit se forma Nereidas prestare: pro quo facto inter sidera sedens in siliquaastro constituta est: quæ propter impietatem vertente se mundo resupinato capite ferri videtur.

ANDROMEDA. Hæc dicitur Minervæ beneficio inter astra collocata, propter Persei virtutem, quod eam Ceto propositam à periculo liberaret: nec enim ab ea minorem animi benevolentiam pro beneficio accepit. Nam neque pater Cepheus, neque Cassiopeia mater ab ea potuerunt impetrare, quin parentes & patriam relinquens Persea sequeretur. Sed de hac Euripides hoc eodem nomine fabulam commodissime scribit.

PERSEVS. Hic nobilitatis causa, & quod inusitato genere concubitionis esset natus, ad sidera dicitur peruenisse: qui missus à Polydecte Magnetis filio ad Gorgonas, à Mercurio qui eum dilexisse existimatur, talaria & petasum accepit: præterea & galeam, qua indutus ex aduerso non poterat videri. Itaque Graeci aïdō, galeam dixerunt esse: non ut quidam inscientissime interpretantur, eum Orco galea usum: quæ res nemini docto potest probari. Fertur etiā à Vulcano falcem accepisse ex adamante factam, qua Medusam Gorgonem interfecit: quod factum nemo conscripsit. Sed ut ait Æschylus Tragediarum scriptor in Phorcys, Graeci fuerunt Gorgonum custodes: de quo in primo libro Genealogiarum scripsimus: quæ utraque vno oculo vix existimantur, & ita suo quæque tempore accepto oculo vigilias egisse. Hunc Perseus vna earum tradente, exceptum in paludem Tritonida proiecit. Itaque custodibus excecatus, facile Gorgonem somno consopitam interfecit: cuius caput Minerva in pectore dicitur habere collocatum. Euhemerus qui tem Gorgonem à Minerva dicit interfectam: de quo alio tempore plura dicemus.

ERICHONIVS. Hunc nos Aurigam Latine dicimus, nomine Erichthoniū, ut Eratosthenes monstrat: quem Iupiter cum vidisset primum inter homines e quos quadrigis iunxisse, admiratus est ingenium hominis, ad Solis inuenta accessisse: quod is princeps quadrigis inter deos est usus: sed Erichthonius & quadrigas, ut ante diximus, & sacrificia Minervæ, & templū in arce Atheniensium primus instituit: de cuius progenie Euripides ita dicit: Vulcanum Minervæ pulchritudine corporis inductum, petiisse ab ea ut sibi nuberet, neque impetrasse: & cepisse Minervam sese occuliare in eodem loco, qui propter Vulcani amorem Hephestius est appellatus: quo persecutum Vulcanum, ferunt cepisse ei vim afferre: & cum plenus cupiditatis ad eam ut complexus se applicaret repulsus, effudit in terram voluptatem. Quo Minerva pudore permota, pede pulverem iniecit. Ex hoc autem nascitur Erichthonius anguis, qui ex terra & eorum diffensione nomen posedit. Eum dicitur Minerva in cistula quadam mysteria contectum, ad Erechthei filias detulisse, & his dedisse servandum: quibus interdixit, ne cistulam aperirent. Sed ut hominum est natura cupida, ut eo magis appetant quod interdi-

catur: sapius virgines cistulam aperuerunt, & anguem viderunt: quo facto infans à Minerva iniecta, de arce Atheniensium se precipitauerunt: anguis autem ad Minervæ clypeum confugit, & ab ea est educatus. Alij autem anguinæ tantum crura habuisse Erichonidum dixerunt, cumque primo tempore adolescentiæ ludos Minervæ Panathenæa fecisse, & ipsum quadrigis cōcurrissse, pro quibus factis inter sidera dicitur collocatus. Nonnulli etiam qui de sideribus scripserunt, hunc natione Argæum, Orsilechum nomine, primum quadrigarum inventorem esse dixerunt, & pro inventione siderum locum possedisse. Alij autem hunc Mercurij filium ex Elia natum nomine Myrtilum, OEnomai aurigam definierunt, cuius post notam omnibus noctem apparens corpus in mundo constituisse existimatur. Huius in humero sinistro Capra instare & in manu sinistra Hædi videntur formati: De quibus nonnulli ita dicunt: Olenum quendam fuisse nomine Vulcani filium: ex hoc duas nymphas Egæ & Helicen natas, quæ Iovis fuerunt nutrices. Alij autem etiam ab his urbes quasdam appellari dixerunt, & Olenon in Aulide, Helicen autem in Peloponneso, & Egæ in Amonia ibi nominari: de quibus Homerus in Iliados secundo dicit. Parmeniscus autem ait, Melissea quondam fuisse Cretæ regem: ad eius filias Iovem nutriendum esse delatum: quæ quod lac non habuerint, capram ei admisissse, Amalthea nomine, quæ eum dicitur educasse. Hanc autem geminos hædos solitam esse procreare & fere eo tempore peperisse, quo Iupiter nutriendus est allatus. Itaque propter beneficium matris & hædos quoque dicitur inter sidera collocasse. Hos autem Hædos Cleostratus Tenedius dicitur primus inter sidera ostendisse: Musæus autem dicit Iovem nutritum à Ithenide & Analthæa nympha, quibus cum mater Ops tradidisse existimatur: Amaltheam autem habuisse capram quandam ut in deliciis, quæ Iovem dicitur aluisse. Nonnulli etiam Egæi olei filiam dixerunt, nullius candore corporis præstantem, cui contrarius pulchritudini horribili aspectus existebat: quo Titanes perterriti petierunt à Terra ut eius corpus obscuraret: quam Terra specu quodam celasse dicitur in insula Creta: quæ postea Iovis fuisse nutrix, ut ante ostendimus, demonstratur. Sed cum Iupiter fidens adolescentia, bellum contra Titanas appareret: restiosum est ei: si vincere vellet, ut à se pelle tellus & capite Gorgonis bellum administraret, quam Agela Græci appellaverunt. Itaque facto eo quod supra declaravimus, Iupiter Titanas superans regnum est adeptus, & reliqua ossa à se caprina pelle cōiecta, anima donavit, & stellis figuratam memoriam cōmendavit: & postea quibus ipse vicinatus, Minervæ concessit: ubi hemerus ait Egæi quendam fuisse Panos vocem: eam ab Iove compressam peperisse: quem viri sui Panos dixerunt filium. Itaque puerum Agipana, Iovem vero Agiochum dictum: qui quodcumque diligeret plurimum, inter astrorum capra figura, memoriam causa collocavit.

OPHIVCHVS, qui apud nostros scriptores Anguipennis dicitur est, super Scorpionem constitutus, tenens manibus anguem medium, corpus eius im-

plicante[m]. Hunc complures Carnabonta dixerunt nomine, Getarum regem, qui sunt in Mysia regione, fuisse: qui eodem tempore regno est potius, quo primum semina frugum mortalibus tradita esse existimantur. Ceres enim cum sua beneficia largiretur hominibus, Triptoleum, cuius ipsa fuerat nutrix, in curru draconum collocatum (qui primus hominum una rota dicitur usus, ne cursu moraretur) iussit omnium nationum agros circumeuntem semina parti-ri: quò facilius ipsi posterique eorum à fero victu segregaretur. Qui cum peruenisset ad eum, quem supra diximus, Getarum regem, ab eo primum hospitaliter acceptus: deinde, non ut beneficis aduena & innocens, sed ut crudelissimus hostis insidius captus, aliorum paratus producere, suam penè perdidit vitam. Carnabontis enim iussu cum draco unus eorum esset interfectus, ne cum Triptolemus sensisset insidias sibi parari, curru praesidium sibi constituere speraret: Ceres eo venisse, & erepto adolescenti currum, dracone altero subiecto, reddidisse: regem pro cæpto maleficio pœna non mediocri affecisse. Hegesianax enim dicit, Cererem memoriæ hominum causa ita Carnabonta fidei figurasse, manibus tenentem draconem, ut interficere existimetur: qui ita vixerat acerbè, ut iocundissimam sibi conscisceret mortem. Alij autem Hercule[m] esse demonstrant, in Lydia apud flumen Sagarim anguem interficientem: qui & homines complures interficiebat, & ripam frugibus orbat. Pro quo factò ab regina Omphala quæ ibi regnabat, multis ornatum muneribus Argos remissum: ab Ioue autem propter fortitudinem inter sidera collocatum. Nonnulli etiam Triopam Thessalorum regem dixerunt esse: qui cum suum domicilium tegere conaretur, Cereris ab antiquis collocatum diruit templum. Pro quo factò à Cereye fame obiecta, nunquam postea frugibus ullis saturari potuisse existimatur. Nouissime propè ad terminum vite dracone obiecto, mala plurima perpesus, aliquando mortem adeptus, inter astra Cereris voluntate est constitutus. Itaque adhuc videtur eum draco circumplexus aeterna morientem afficere pœna. Polyzelus autem Rhodius hunc Phorbanta nomine demonstrat, qui Rhodiis auxilio maximo fuisse demonstratur. Nam cum eorum insulam serpentiū multitudine occupatam, ciues Ophiussam appellassent, & in ea multitudine ferarum draco fuisset ingenti magnitudine, qui plurimos eorum interfecisset, & patria denique desertà carere coëgisset, dicitur Phorbantas Triopæ filius ex Hiscilla Myrmidonis filia natus, eò tempestate delatus, omnes feras & eum draconem interfecisse: qui cum maxime Apollini dilectus esset, locatus inter sidera dicitur, ut interficiens draconem, laudis & memoriæ causa videretur. Itaque Rhodij quotiescunque à litore longius prodeunt, classes prius sacrificant Phorbantis aduentui, talis ut illis euentus inopinata virtutis accadat ciuib[us], qualis inscium Phorbanta futura laudis ad sidera gloriæ pertulit casus. Complures etiam astrologi hunc Æsculapium sinxerunt, què Iupiter Apollinis causa inter astra collocavit. Æsculapius enim cum esset inter homines, & tantum medicina ceteris præstaret, ut non satis ei videretur hominum dolores leuare, nisi

nisi etiam mortuos reuocaret ad vitam, nouissime fertur Hippolytum, qui iniquitate nouerca, & inscientia parentis erat interfectus, sanasse, ita uti Eratosthenes dicit. Nonnulli Glaucum Minos filium eius opera reuixisse dixerunt: pro quo ut peccato, Iouem domum eius fulmine incendisse: ipsi autem propter artificium & Apollinem eius patrem inter sidera anguem tenentem constituisse. Ut quidam dixerunt, hac de causa anguem dicitur tenere: quod cum Glaucum cogeretur sanare, conclusus quodam loco secreto, bacillum tenens manu, cum quid ageret cogitaret, dicitur anguis ad bacillum eius arrepsisse: quem Æsculapius mente commotus interfecit, bacillo fugientem feriens saeptus. Postea fertur alter anguis eodem venisse, ore ferens herbam, & in caput eius imposuisse: quo facto, utrosque loco fugisse: quare Æsculapium vsum, & eadem herba Glaucum reuixisse. Itaque Anguis & in Æsculapij tutelam, & in astris dicitur collocatus: qua consuetudine ducti posterj eius tradiderunt reliquos, ut medici anguibus vterentur.

SAGITTA. Hanc vnam de Herculis telus esse demonstrant, qua Aquilam dicitur interfecisse, quæ Promethei iocinora fertur exedisse: de quo pluribus verbis dicere non inutile videtur. Antiqui cum maxima cerimonia deorum immortalium sacrificia administrarent, soliti sunt totas hostias in sacrorum consumere flamma. Itaque cum propter sumptus magnitudinem sacrificia pauperibus non obtingerent, Prometheus qui propter excellentiam ingenij miram, homines finxisse existimatur, refectione dicitur ab Ioue impetrasse, ut partem hostiæ in ignem coniicerent, partem in suo consumerent victu: idque postea consuetudo confirmavit. Quod cum facile à deo, non ut ab homine aucto impetrasset, ipse Prometheus immolat tauros duos, quorum primum iocinora cum in ara posuisset, reliquam carnem ex utroque tauro in vnum compositam corio bubulo textit: ossa autem quæ circa fuerunt reliqua, pelle connecta in medio collocavit, & Ioui fecit potestatem, ut quam vellet eorum summeret partem. Iupiter autem etsi non pro diuina fecit cogitatione, neque ut deus licebat, omnia quæ debuit ante providere: sed quoniam credere instituius historij deceptus à Prometheo, utrunque putans esse taurum, deligit ossa pro sua humidæ parte. Itaque postea in solennibus & religiosis sacrificijs carne hostiarum consumpta, reliquias quæ pars fuit deorum, eo lem igni comburunt. Sed ut ad propositum reuertamur: Iupiter cum factum rescisset, animo permoto mortalibus eripuit ignem: ne Promethei gratia plus deorum potestate valeret, neue carnis usus utilis hominibus videretur, cum concoqui non posset Prometheus autem consuetus insidiari, sua opera ereptum mortalibus ignem restituere cogitabat. Itaque cæteris remotus, deuenit ad Iouis ignem: quo diminuto & inferulam cõiecto, letus ut volare, non currere videretur, ferulam iactans, ne spiritus interclusus vaporis extingueret in angustia lumen. Itaque homines adhuc plerumque qui letitiæ sunt nuncij, celerrimè veniunt. Præterea in certatione ludorum cursoribus instituerunt ex Promethei cõsuetudine, ut cur-

rerent lampadem iactantes. Pro quo Iupiter facto mortalibus parem gratiam referēs, mulierem tradidit his, quam à Vulcano factam deorū voluntate omni munere donauit, itaque Pandora est appellata: Prometheus autem in monte Scythiæ nomine Caucaſo ferrea catena vinxit: quem alligatū ad triginta milia annorum Æschylus tragiædiarū scriptor ait. Præterea admiſit ei aquilam, quæ aſidue nocture naſcentia iocinora exceſſet. Hanc autem aquilam nonnulli ex Typhone & Echidna natam: alij ex Terra & Tartaro: complures Vulcani factam manibus demonſtrant, animamque ei ab Ioue traditam dicunt. Sed de eius ſolutione hæc memoriæ prodita eſt cauſa: Cum Iupiter Thetidis connubiū pulchritudine corporis inductus peteret, neque à timida virgine impetraret, neque ea re minus efficere cogitaret, illo tempore Parca feruntur cecinisse ſacta, quæ perfici natura voluit rerum: dixerunt enim, quicumque Thetidis fuiſſet maritus, eius filiam patre fore laude clariorem: quod Prometheus non voluit, ſed neceſſitudine vigilans auditum Ioui nunciauit: qui veritus id quod ipſe Saturno patri feciſſet in ſimili cauſa, ne patris regno priuatus cogeretur, deſtitit Thetin velle ducere uxorem: & Prometheus pro beneficio meritam retulit gratiam, cumque vinculis liberauit: neque id quod fuerat iuratus, remiſit vacuum omni alligationi futurum. Sed memoriæ cauſa ex utraque re, hoc eſt lapide & ferro, digitum ſibi vinciri iuſit: qua conſuetudine homines uſi, quo ſatiſfacere Prometheus viderentur, annulos lapide & ferro cōcluſos habere cœperunt. Nonnulli etiā coronam habuiſſe dixerunt, ut ſe victorē impune peccaſſe diceret. Itaque homines in maxima letitia victoriſque coronas habere inſtituerunt: id in exercitationibus & conuiuiis perſpicere licebit. Sed opinor, ad initiū cauſæ & interitum Aquila reuertamur. Hercules miſſus ab Euriftheo ad Heſperidum mala, neſcius viæ deuenit ad Promethea, quem in Caucaſo monte vinctum fuiſſe ſupra diximus: à quo viâ demonſtrata victoriæ, dum iter faceret, contendit ut & draconem, de quo ante diximus, interfectum diceret, & gratiam pro beneficio referret: nam cōfeſtim honorem quē potuit, reddidit merenti. Quæ dimiſſa homines inſtituerunt, ut hoſtiis immolatus iocinora conſumerent in deorum altaribus, ut exſaturare eos pro viſceribus Prometheus viderentur. Ut Eratoſthenes autem de ſagitta demonſtrat, hæc Apollo Cyclopaſ interfecit, qui fulmen Ioui ſecerūt, quæ Æſculapium interfectū complures dixerunt. Hanc autem ſagittam in Hyperboreo monte pollinem deſo-diſſe. Cum autem Iupiter ignouerit filio, ipſam ſagittam vento ad Apollinē perlatam cum frugibus, quæ eo tempore naſcebantur. Hanc igitur ob cauſam inter ſidera demonſtrant.

AQUILA. Hæc eſt quæ dicitur Ganymedem rapuiſſe, & amanti Ioui tradidiſſe: hanc etiam Iupiter primus ex auium genere ſibi delegiſſe exiſtimatur, quæ ſola tradita eſt memoriæ, contra ſolis exorientis radios cōiendere volare: itaque ſuper Aquariū volare videtur. Hunc enim complures Ganymedem eſſe finxerunt. Nonnulli etiam dixerunt Meropem quendam fuiſſe, qui Coon

insulā tenuerit regno, & a filia nomine Coon, & homines ipsos a se Meropas appellaret. Hūc autē habuisse uxore quandā nomine Ethimeam, genere Nympharū procreatā: quæ cum desierit colere Dianam, ab ea sagittis figi cæpit, tandemq; a Proserpina viua ad inferos arrepta est: Meropem autē desiderio uxoris permotum, mortem sibi conficere voluisse: Iunonem autem misertam eius, in Aquilam corpus eius conuertisse, & inter sidera constituisse: ne si hominis effigie cum collocaret, nihilominus memoriam tenens, coniugis desiderio moueretur. Aglaosthenes autem qui Naxica scripsit, ait Iouem Cretæ surreptum, Naxum delatum, & ibi esse nutritum: qui postquam peruenit, ad virilem aetatem, & voluerit bello lacescere Titanas, sacrificanti ei Aquilam auspicatam: quo auspicio vsuri esse, & eam inter astra collocasse. Nonnulli etiam dixerunt Mercurium, alij autem Anapladem pulchritudine Veneris inductum in amorem incidisse: & cum ei copia non fieret, animum, vt contumelia accepta defecisse: Iouem autem misertum eius, cum Venus in Acheloo flumine corpus ablueret, misisse aquilam, qui foccum eius in Amythaoniam Egyptiorum delatum Mercurio traderet: quem persequens Venus ad cupientem sui peruenit: qui copia facta, pro beneficio Aquilam in mundo collocauit.

DELPHINVS. Hic qua de causa sit inter astra collocatus, Eratosthenes ita cum cæteris dicit: Neptunū quo tempore voluerit Amphitritē ducere uxorem, & illa cupiens conseruare virginitatem, fugeret ad Atlanta, complures eam quæsitum dimisisse: in his & Delphina quendam nomine, qui peruagatus insulas, aliquando ad virginem peruenit, eique persuasit vt nuberet Neptuno, & ipse nuptias eorum administrauit: pro quo facto inter sidera Delphini effigiem collocauit. Et hoc amplius: qui Neptuno simulacra faciunt, Delphinū autē in manu, aut sub pede eius constituere videmus, quod Neptuno gratissimū esse arbitrantur. Aglaosthenes autem qui Naxica conscripsit, Tyrrhenos ait fuisse quosdam nauicularios, qui puerū etiam Liberum patrem receptū, vt Naxum cum suis comitibus trasuectū, redderēt nutritibus nymphis: à quibus cum nutritum & nostri in progenie deorum esse, & cōplures Græci dixerūt. Sed vt ad propositū reuertamur: Nauicularij spe prædæ inducti, nauē auertere voluerūt: quod Liber suspicatus, comites suos iubet symphoniā canere: quo sonitu inaudito Tyrrheni, cum vsque adeo delectarentur, vt etiam in saltationibus essent occupati, cupiditate saltandi se in mare proiecerunt inscij, & ibi delphini sunt facti: quorum cogitationem cum Liber memoriæ hominum tradere voluisset, vnus effigiem inter sidera collocauit. Alij autem dicunt, hunc esse Delphina, qui Ariona citharædum ex siculo mari Tanarum transuexit: qui cum cæteros artificio præstaret, & circum insulas quæstus causa vagaretur, seruuli eius arbitrati plus in perfidiosa libertate commodi, quàm in placida scrutitate esse, cogitare cœperunt, vt domino in pelagus proiecto, bona

eius inter se partirentur: qui cum cogitationem eorum sensisset, petiit non ut dominus à seruis, & innocens ab improbis, sed ut parens à filiis, ut se liceret ornare, qua saepe vicerat veste, quoniam nemo esset alius qui, ut ipse, suum quaestu prosequeretur euentum. Quod cum impetrasset, cithara sumpta, suam coepit deslere mortē: quo sonitu ducti delphines, è toto mari pronatāt ad Arionis cantum. Itaque deorum immortalium potestate inuocata, super cos se deiecit: quorum vnus Ariona exceptum pertulit ad Ténarium litus. Cuius memoria causa, quæ ibi statua est Arionis, in ea delphini simulacrum affixum videtur: pro qua re inter sidera ab antiquis astrologus est figuratum. Serui autem, qui se putabant seruitute elapsos, tempestate Ténarum perducti, à domino cōprehensi, non mediocri supplicio sunt affecti.

E Q V V S. Hunc Aratus & alij complures, Pegasum Neptuni & Meduse Gorgonis filium dixerunt: qui in Helicone Bœotice monte vngula feriens saxum, fontē aperuit, qui ex eius nomine Hippocrene est appellatus. Alij dicunt, quo tempore Bellerophontes ad Prætum Abantis filium, Argiuorum regem deuenerit, Antiam regis uxorem hospitis amore inductam, petiisse ab eo, uti sibi copiam faceret, promittens ei coniugis regnum. Quæ cum impetrare non posset, verita ne se ad regem criminaretur, occupat: cum sibi vim asferre voluisse Præto dicit. Qui quod eum dilexerat, noluit ipse supplicium sumere, sed quod æquum esse sciebat, mittit eum ad Iobatem Antia patrē, quam alijs Ithenobeam dixerunt: ut ille filia pudicitiam defendens, Bellerophontem obiceret Chimære, quæ eo tempore Lyciorum agros flamma vastabat. Vnde victor profugiens, post fontis inuentionem cum ad calum contenderet euolare, neque longe iam abesset, despiciens iam ad terram, timore permotus decidit, ibique perisse dicitur: equus autem subuolasse, & inter sidera ab Ioue constitutus existimatur. Alij non criminatum ab Antia, sed ne sapius audiret quod nollet, aut precibus eius moueretur, profugisse Argus dixerunt. Euripides autem in Menalippa, Hippen Chironis cetauri filiam Thean antea appellatam dicit: quæ cum aleretur in monte Pelio, & studium in venando maximum haberet, quodam tempore ab Æolo Hellenus filio Iouis nepote persuasam, concepisse: cūque iam partus appropinquaret, profugisse in syluam, ne patri, cum virginem speraret, nepotem procreasse videretur. Itaque cum parens eam persequeretur, dicitur illa petisse à deorum potestate, ne pariens à parente conspiceretur. Quæ deorum voluntate postquam peperit, in equam conuersa, inter astra est constituta. Nonnulli eam vatem dixerunt fuisse: sed quod deorum cōsilia hominibus sit enunciare solita, in equam esse conuersam. Callimachus autem ait, quod desiderit venari & colere Dianam, in quam, supra speciem diximus, eam Dianam conuertisse. Hæc dicitur etiam hac re non esse in conspectu Cetauri, quem Chirona esse nonnulli dixerunt: & etiam dimidiam apparere, quod noluerit sciri, se fœminam esse.

DEL T O T O N. Hoc sidus velut litera est Græca in triângulo posita, itaq;

appellatur: quod Mercurius supra caput Arietis statuisse existimatur ideo, ut obscuritas Arietis huius splendore, quo loco esset, significaretur: & Iouis nomine, Græce Διοs, primam litteram deformaret. Nonnulli Ægypti positionem: alij, qua Nilus terminaret Æthiopiam & Ægyptum dixerunt: alij Siciliam figuratam putauerunt: alij quod orbem terrarum superiores trifariam diuiserūt, tres angulos esse constitutos dixerunt.

ARIES. Hic existimatur esse, qui Phrixum transtulisse & Hellen dictus est per Hellepontum: quem Hesiodus & Pherecydes ait habuisse auream pellem: de qua alibi plura dicemus. Sed Hellen decidisse in Hellepontum, & à Neptuno compressam, Daona procreasse complures, nonnulli Hedonum dixerunt. Præterea Phrixum incolumem ad Ætiam peruenisse, arietem Ioui immolasse, pellem in templo fixisse: & arietis ipsius effigiem ab Nube inter sidera constitutā, habere tempus anni quo frumentū seritur: ideo quod hortum seuerit ante, quæ maxime fugæ fuit causa. Et Eratosibenes ait, arietem ipsum sibi pellem auream detraxisse, & Phrixo memoriæ causa dedisse, ipsum ad sidera peruenisse: quare, ut supra diximus, obscurius videatur. Hūc autem nonnulli dixerunt in oppido Orchomenio, quod est in Bæotia, natum. Alij in Salonum Thessalia finibus procreatum. Alij dicunt Crethea & Athamantem cum alijs pluribus Æoli filios fuisse. Nonnulli etiam Athamantis filium Salmonæ esse, Æoli nepotem dixerunt. Crethea autem habuisse Demodice uxorem, quam alij Biadice dixerunt. Hanc autem Phrisci Athamantis filij corpore inductam, in amorem incidisse, neque ab eo ut sibi copiam faceret, impetrare potuisse: itaque necessario coacti, criminari eum ad Crethea cœpisse, quod diceret ab eo vim sibi penē illatam, & horum similia mulierum consuetudine dixisse. Quo facto Crethea ut uxoris amantem & regem decebat permotum, Athamanti ut de eo supplicium sumeret persuasisset. Nubem autem interuenisse, & ereptum Phrixum & Hellen eius sororem in Arietem imposuisse, & per Hellepontum quā longissime posset, profugere iussisse: Hellen decidisse, & ibi debitum naturæ reddidisse, & ex eius nomine Hellepontum appellatum. Phrixum Colchos peruenisse, & ut ante diximus, Arietis interfecti pellem in templo fixisse: ipsum autem à Mercurio ad Athamantem esse reductum: qui patri eius satisfecerit, cum innocentia cōsistum profugisse. Hermippus autem dicit, quo tempore Liber Africam oppugnauerit, deuenisse cum exercitu in eum locū, qui propter multitudinem pulueris, Hammodes est appellatus. Itaque cum in maximum periculum deuenisset, quod iter necessario faciendum esse videbat, accessit eo, ut aquæ maxima penuria esset: quo facto exercitus ad defectionem maximā venire cogeatur. Qui quid agerēt dum cogitant, Aries quidam fortuito ad milites eorū errans peruenit: quos cum vidisset, fugæ præsidium sibi parauit. Milites autem qui cū fuerant confusati, & si puluere & asu pressi rix progrediebantur, tamen ut prædam ex flamma petentes, arietem sequi cœperunt usque ad eum locum, qui Iouis Hammonis postea templo cōstituto, est appellatus. Quo cum peruenissent

arietem quem consecuti fuerant, nusquam inuenire potuerunt: sed quod magis his fuerat optandum, aqua magnam copiam in eo loco nacti sunt, corporibusque recuperatis Libero statim nunciauerunt. Qui ganisus, ad eos fines exercitum deduxit, et Iouis Hamonis templum cum arietinis cornibus simulacro factum constituit. Arietem inter sidera figurauit, ita, ut cum sol in eius foret signo, omnia nascentia recrearetur, quae verus tempore consistunt: hac re maxime, quod illius fuga Liberi recreauit exercitum. Præterea XII signorum principem voluit esse: quod illius optimus exercitui fuerit ductor. Sed de Hamonis simulacro, Leon qui res Aegyptias conscripsit, ait: Cum Liber Aegyptum et reliquos fines regno teneret, et omnia primus hominibus ostendisse diceretur, Hammonem quendam ex Africa venisse, et pecoris multitudinem ad Liberum adduxisse, quo facilius et eius gratia vteretur, et aliquid primus inuenisse diceretur. Itaque pro beneficio ei Liber existimatur agrum dedisse qui est contra Thebas Aegyptias: et qui simulacra faciunt Hamonis, capite cornuto insituunt, ut homines memoriae teneant, eum primum pecus ostendisse. Qui autem Libero factum voluerit assignare, quod non petierit ab Hamone, sed ultro ad eum sit adductus, Liberi cornuta simulacra fecerunt, et Arietem memoria causa inter sidera fixum dixerunt.

T A V R V S. Hic dicitur inter astra esse constitutus, quod Europam incolumem transuexerit Cretam, ut Euripides dicit. Nonnulli aiunt, cum in bouem sit conuersa, ut Iupiter ei satisfacere videretur, inter sidera constituisse: quod eius prior pars appareat ut tauri, sed reliquum corpus obscurius videatur. Spectat autem ad exortum solem: cuius oris effigiem quae continent stellae, Hyades appellantur. Has autem Pherecydes Atheniensis Liberi nutrices esse demonstrat, numero septem: quas etiam antea Nymphas Dodonidas appellatas. Harum nomina sunt haec: Ambrosia, Eudora, Phesyle, Coronus, Polyxo, Phao, Thyene. Haec dicuntur à Lycurgo fugatae, et præter Ambrosiam omnes ad Tethyn profugisse, ut ait Asclepiades. Sed ut Pherecydes dicit, ad Thebas Liberum perlatum Iunoni tradiderunt. Quam ob causam ab Ioue gratia eis est relata, quod inter sidera sunt constitutae. Pleiades autem appellatae sunt, ut ait Mnaseas, quod ex Atlante et Pleione Oceani filia sint quindecim filiae procreate, quarum quinque Hyades appellatas demonstrat, quod earum Hyas fuerit frater, à sororibus plurimum dilectus: qui cum venans à leone esset interfectus, quinque de quibus supra diximus lamentationibus assiduus permorae dicuntur interisse: quare eas, quod plurimum, de eius morte laborarent, Hyades appellatas. Reliquas autem decem sorores deliberasse de sororum morte, et earum septem sibi mortem conscisse: quare, quod plures idem senserunt, Pleiadas dictas. Alexander autem Hyadas ait dictas, quod Hyantis et Bæotiae sunt filiae: Pleiadas autem quod ex Pleione Oceani filiae, et Atlante sunt natae. Haec numero septem dicuntur: sed nemo amplius quam sex videre potest. Cuius causa proditur haec, quod de septem, sex cum immortalibus concubuerunt, tres cum Ioue, duae cum Neptuno, una cum Marte, reliquae autem Sisyphi fuisse uxores.

demonstratur. Quarum ex Electra & Ioue, Dardanum: ex Maia, Mercurium ex Taygete Lacedæmona procreatum: ex Alcinoe autem & Neptuno, Hyrea: ex Celæno Lycum & Nyctea natum. Martem autem ex Sterope OEnomaum procreasse, quam alij OEnomai dixerunt uxorem: Merope autem Sisypho nuptam Glaucum genuisse: quem complures Bellerophontis patrem esse dixerunt. Quare propter reliquas sorores eius inter sidera constitutam: sed quod homini nupserit, stellam eius obscuratam. Alij dicunt Electram non apparere, ideo quod Pleiades existimentur choream ducere stellis. Sed postquam Troia sit capta, & progenies eius quæ a Dardano fuerit, sit eversa, dolore permotam, ab his se remouisse, & in circulo qui Arcticus dicitur constituisse: & quod a longo tempore lamentantem capillo sparso videri, itaque è facto Cometem esse appellatam. Sed has Pleiadas antiqui astrologi seorsum à Tauro deformauerunt, ut antè diximus, Pleione & Atlantis filias: quæ cum per Bæotiam cum puellis iter faceret, Oriona concitatum voluisse ei vim afferre, illam fugere cœpisse: Oriona autem secutum esse annis septem, neque eam inuenire potuisse. Iouem autem puellarum misertum, inter astra cōstituisse: & postea à nonnullis astrologis caudam Tauri appellatas. Itaque adhuc Orion fugientes eas ad occasum sequi videtur. Eas stellas Vergilias nostri appellauerunt, quod post ver exoriantur: & hæc quidem ampliorem cæteris habent honorem: quod in earum signo exoriente Sole, æstas significatur: occidente autem, hiems ostenditur, quod alijs non est traditum signis.

G E M I N I. Hos complures astrologi Castorem & Pollucem esse dixerunt: quos demonstrant omnium fratrum inter se amantiſsimos fuisse: quod neque de principatu contenderunt, neque ullam rem sine communi consilio gesserunt. Pro quibus officijs eorum Iupiter inter notissima sidera eos constituisse existimatur. Neptunum autem pari consilio muneraſſe: nam equos his quibus utuntur, donauit: & dedit potestatem naufragis saluti esse. Alij dixerunt Herculem esse & Apollinem. Nonnulli etiam Triptoleum, quem supra diximus, & Iasionem à Cerere dilectos, & ad sidera perlatos. Sed qui de Castore & Polluce dicunt, hoc amplius addunt, ut Castor in oppido Ariadnis sit occisus, quo tempore Lacedæmonij cum Atheniensibus bellum gesserunt. Alij autem cum oppugnarent Spartam Lynceus & Idas, ibi perisse dixerunt. Pollucem ait Homerus conceſſiſſe fratri dimidiam vitam: itaque alternis diebus eorum quenque lucere.

C A N C E R. Hic dicitur Iunonis beneficio inter astra collocatus: quod cum Hercules contra Hydram Lernaam constitisset, ex palude pedem eius mordicus arripuisset: qua de re Herculem permotum, eum interfeciſſe: Iunonem autem inter sidera constituisse, ut esset cum duodecim signis, quæ maximè solus cursu continentur. In eius deformationis parte sunt quidam qui Asini appellantur: à Libero intesta Cancris duabus stellis figurati. Liber enim à Iunone furore obiecto, dicitur mente captus fugisse per Thesprotiam, cogitans ad Iouis Dodonæi templum per-

uenire, unde peteret responsum, quo facilius ad pristinum statum mentis perueniret: sed cum venisset ad quandam paludem magnā quam transire non posset, de quibusdam duobus asellis quibus factis dicitur vnum deprehendisse eorum, et ita esse transuectus, ut omnino aquam non tetigeris. Itaque cum venisset ad templum Iouis Dodonaei, statim dicitur furore liberatus, et asellis gratiam retulisse, et inter astra eos collocasse. Nonnulli etiam dixerunt asino illi quo fuerat vectus, vocem humanam dedisse. Itaque postea eum cum Priapo de Natura contendisse, et victum ab eo interfectum. Pro quo Liberum eius miserum in sideribus annumerasse. Et ut sciretur id pro deo, non pro homine timido (quia lunonem fugerit) fecisse, supra cancrum constituit, qui dea beneficio fuerat affixus astris. Dicitur etiam alia historia de Asellis, ut ait Eratosthenes: Quo tempore Iupiter bello gigantibus indicto, ad eos oppugnandos omnes deos conuocauit, venisse Liberum patrem, Vulcanū, satyros, silenos Asellis vectos: qui cum non longē ab hostibus abessent, dicuntur aselli pertimuisse, et ita pro se quisque magnum clamorem et inauditum gigantibus fecisse, ut omnes hostes eorum clamore in fugam se coniecērint, et ita sint superati. Huius similis est historia de buccina Tritonis. Nam is quoque fertur, cum concham inuentam excauasset secum ad gigantes tulisse, et ibi sonitum quendam inauditum per concham misisse. Hostes autem veritos ne qua esset immanis fera ab aduersariis adducta, cuius esset ille mugitus, fugae se mandasse, et ita victos in hostium potestatem peruenisse.

LEO. Hic dicitur à Ioue constitutus, quod omnium ferarum princeps esse existimatur. Nonnulli etiam hoc amplius dicunt, quod Hercules prima fuerit hac certatio, et quod eum inermis interfecerit. De hoc et Pisander et complures alij scripserunt: cuius supra simulacrum proximum est virgini. Sunt alia VII. stelle ad caudam Leonis in triangulo collocatae, quas crines Berenices esse Conon Samius mathematicus et Callimachus dicit: cum Ptolemaeus Berenicem Ptolemaei et Aristonis filiam sororem suam duxisset uxorem, et paucis post diebus Asiam oppugnatam profectus esset, vouisse Berenicem, si victor Ptolemaeus redisset, se detonsuram crinem: quo voto damnatum crinem in Veneris Arsinoes Zephyritidis posuisse templo: eosque postero die non comparuisse: quod factum cum rex agere ferret, Conon mathematicus (ut antea diximus) cupiens inire gratiam regis, dixit crinem inter sidera videri collocatum: et quasdam vacuas à figura septem stellas ostendit quas esse fingeret. Crinem hanc Berenicem nonnulli cum Callimacho dixerunt equos alere, et ad Olympia mittere consuevit fuisse. Alij dicunt hoc amplius, Ptolemaeum Berenices patrem multitudine hostium perterritum fuga salutem petisse: filiam autem saepe consuetam, insiluisse in equum, et reliquam exercitus copiam constituisse, et complures hostium interfecisse, reliquos in fugam coniecisse: pro quo etiam Callimachus eam magnanimā dixit. Eratosthenes autē dicit et virginibus Lesbij dotem quā cuique relietam à parente nemo solueret, iussisse reddi: et inter eas constituisse petitionem.

VIRGO. Hanc Hesiodus Iouis & Themidis filiam dicit: Aratus autem Astræi & Auroræ filiam existimari, quod eodem tempore fuerit cum aurea secula hominum, & eorum principem fuisse demonstrat: quam propter diligentiam & aequitatem, Iustitiam appellatam: neque illo tempore ab hominibus exterarum nationes bello lacebitas esse, neque nauigio quenkumque usum esse, sed agris colendis vitam agere consueuisse. Sed post eorum obitum qui sint nati, eos minus officiosos, magis auaros cepisse fieri: quare minus Iustitiam inter homines fuisse conuersatam. Denique eam peruenisse usque eo, dum diceretur: Heu heu genus hominum natum. Itaque iam non potuisse pati amplius, & ad sidera euolasse. Sed hanc alij Fortunam, alij Cererem dixerunt: & hoc magis non conuenit inter eos, quod caput eius nimium obscurum videtur. Nonnulli etiam Erigonen Icarij filiam dixerunt, de qua supra diximus. Alij autem Apollinis filiam ex Chrysothemide natam, & infantem Parthenon nomine appellatam: eamque quod parua interierit, ab Apolline inter sidera collocatam.

SCORPIVS. Hic propter magnitudinem membrorum in duo signa diuiditur, quorum vnus effigiem nostri Libram dixerunt. Sed omnino totum signum hac de causa statutum existimatur: quod Orion cum venaretur, & in eo exercitissimum se esse consideret, dixisse etiam Dianæ & Latonæ, se omnia quæ ex terra exoriatur, interficere valere. Quare Terram permotam, Scorpionem misisse, qui eum interficere demonstratur. Iouem autem vtriusque animi admiratum, Scorpionem inter astra collocasse, ut species eius hominibus docuimento esset, ne quis eorum de aliqua re sibi consideret. Dianam autem propter studium Orionis petisse à Ioue, ut idem illi beneficium daret petenti, quod Terræ ultro tribuisset. Itaque eum constitutum, ut cum Scorpius oriatur, Orion occidat.

SAGITTARIVS. Hunc complures Centaurum esse dixerunt. Alij autem hac de causa negauerunt, quod nemo Centaurus sagittis sit usus. Hic autem quaeritur, cur equinis cruribus sit deformatus, & caudam habeat ut Satyri. Dicunt enim nonnulli hunc esse Crotum nomine, Euphemes Musarum nutricus filium, ut ait Sophocles tragicarum scriptor: eum domicilium in monte Helicone habuisse, & cum Musis solitum delectari, nonnunquam etiam studio venationis exerceri. Itaque pro merita diligentia magnam laudem affectum: nam & celerissimum in syluis, & acutissimum in musis factum esse. Pro quo studio illius petisse Musas ab Ioue, ut in aliquo astrorum numero deformaretur. Itaque Iouem fecisse, ut cum omnia illius artificia vno corpore veller significare, crura eius equina fecisse, quod equo multum sit usus: & sagittas pro ingenio adiunxisse, ut ex his & acumen & celeritas esse videretur. Caudam satyricam in corpore fixisse: quod non minus hoc Musæ, quam Liber Satyrus sit delectatus. Ante huius pedes stellæ sunt paucae in rotundo deformatæ, quas coronam eius ut ludens abiectam, nonnulli dixerunt.

CAPRICORNVS. Huius effigies similis est Ægipani: quem Iupiter, quod cum eo erat nutritus, in sideribus esse voluit, ut Capræ nutricem de qua ante di-

ximus. Hic etiam dicitur, cum Iupiter Titanas oppugnaret, primus obie-
cisse hostibus timorem qui *murice* appellatur, ut ait Eratosthenes: hac etiam
de causa eius inferiorem partem pisces esse formationem, quod muricibus, id
est maritimus conchylis, hostes sui iaculatus pro lapidum iactatione. Egyptij
autem sacerdotes et nonnulli potest dicunt, cum complures dii in Egyptum
conuenissent, repente conuenisse eodem Typhona acerrimum gigante, et ma-
ximè deorum inimicum: quo timore permotos in alias figuras se conuertisse:
Mercurium factum esse ibin, Apollinem autem quæ Threicia avis vocatur. Dia-
nam merula simulatam. Quibus de causa Egyptios ea genera violari non si-
nere demonstrant: quod deorum imagines dicantur. Eodem tempore Pana di-
cunt in flumen se deiecis-
se, et posteriorem partem corporis, effigiem piscis, alte-
ram autem hirci fecisse, et ita a Typhone profugisse: cuius oblitum Iovem ad-
miratum, effigiem eius inter sidera fixisse.

AQUARIVS. Hunc complures Ganymedem esse dixerunt: quem Iu-
piter propter pulchritudinem corporis ereptum parietibus, deorum ministrum
fecisse existimatur. Itaque ostenditur ut aquam aliquod infundens. Hegesinax
autem Deucalionem dicit esse: quod eo regnante, tanta vis aquæ se de cælo pro-
fuderit, ut cataclysmus factus esse diceretur. Eubulus autem Cecropem demon-
strat esse, antiquitatem generis commemorans, et ostendens antequam vinum
traditum sit hominibus, aqua in sacrificiis deorum usus esse, et ante Cecropem
regnasse, quam vinum sit inuentum.

PISCES. Diogenes Erythræus ait, quodam tempore Venerem cum Cu-
pidine filio in Syriam ad flumen Euphratē venisse, et eodē loco repente Typho-
na gigante, de quo supra diximus apparuisse. Venerem autem cum filio in flu-
men se proiecis-
se, et ibi figuram piscium forma mutasse: quo facto, periculo
esse liberatos. Itaque postea Syros qui his locis sunt proximi, destitisse pisces esi-
tare, quod verecūtur eos capere: ne simili causa aut deorum præsidia impugna-
re videantur, aut eos ipsos captare. Eratosthenes autem ex eo pisce natos homi-
nes dicit: de quo post dicemus.

CETVS. De hoc dicitur quod à Neptuno sit missus, ut Andromedam in-
terficere, daqua ante diximus: sed à Persæ sit interfectus, propter immanita-
tem corporis, et per illius virtutem inter sidera collocatus.

ERIDANVS. Hunc alij Nilum, complures etiam Oceanum esse di-
xerunt. Qui autem Nilum volunt vocari, propter magnitudinem eius et vir-
litatem, æquissimum esse demonstrant: præterea quod infra eum quædam stel-
la sit, clarius cæteris lucens, nomine Canopus appellata. Canopus autem in-
sula flumine alluitur Nilo.

LEPVS. Hic dicitur Orionis Canem fugere venantis. Nam cum, ut
oportebat, cum venatorem finxissent, voluerunt etiam hoc significare ali-
qua de causa: itaque leporem ad pedes eius fugientem finxerunt: quem non-
nulli à Mercurio constitutum dixerunt, ei que datum esse præter cætera gene-

ra quadrupedum, ut alios pareret, alios haberet in ventre. Qui autem ab hac causa dissentiunt, negant oportere tam nobilem et tam magnum venatorem, de quo et ante in scorpionis signo diximus, oportere fingi leporem venari: Callimachum quoque accusari, quod cum Diana scriberet laudes, eam leporum sanguine gaudere, et eos venari dixisset. Itaque Oriona cum Tauro decertantem fecerunt. Leporis autem hanc historiam memoria prodiderunt: apud antiquos in insula Lero nullum leporem fuisse, sed ex eorum ciuitate adolescentium quendam studio generis inductum, ab exteris finibus leporem feminam pregnantem attulisse, et ad etus partum diligentissime ministrasse. Itaque cum peperisset, compluribus eius ciuitatis studium incidisse, et partim precio, partim beneficio mercato, omnes lepores alere cepisse. Itaque non longo intervallo tantam multitudinem leporum procreatam, ut tota insula ab his occupata diceretur: quibus cum ab hominibus nihil daretur, in semina eorum impetu facto omnia comederunt. Quo facto incolae calamitate affecti, cum fame forent oppressi, communi consilio totius ciuitatis vix denique eos ex insula abegisse dicuntur. Itaque postea leporis figuram in astris constituisse, ut homines meminissent, nil esse tam exoptandum in vita, quin ex eo plus doloris quam latitiae capere posterius cogerentur.

ORION. Hunc Hesiodus Neptuni filium dicit, ex Euryale Minois filia natum. Concessum autem ei, ut supra fluctus curreret, ut in terram quemadmodum Iphiclo datum dicitur, ut supra aristas curreret, nec eas infringeret. Aristomachus autem dicit quendam Erythrea fuisse Thebis, Pindarus autem in insula Chio. Hunc autem cum Iouem et Mercurium hospicio recepisset, petisse ab his ut sibi aliquid liberorum nasceretur. Itaque quo facilius petiit impetraret, bouem immolasse, et his pro epulis apposuisse: quod cum fecisset, poposcisse Iouem et Mercurium, quod corium de boue fuisset detractum, et quod fecerant vrina in corium infudisse, et id sub terra poni iussisse: ex quo postea natum puerum, quem Erythreus est facto Oriona nomine appellaret: sed vetustate et consuetudine factum est, ut Orion vocaretur. Hic dicitur Thebis Chium venisse, et Oenopionis filiam Meropem per vinum cupiditate incensus compressisse: pro quo facto ab Oenopione excacatus, et de insula eiectus. Existimatur autem Lemnum ad Vulcanum peruenisse, et ab eo quendam ducem Cedalionem nomine accepisse: quem collo ferens ad solem venisse, et ab eo sanatus, ut se vlsceretur, Chium reuertisse, Oenopionem autem a ciuibus sub terra custoditum esse. Quem postquam se inueniri posse desperaret Orion, in insulam Cretam peruenisse, et ibi venari cepisse cum Diana, et ei polliceri quae supra diximus, et ita ad sidera peruenisse. Nonnulli autem aiunt, Oriona cum Oenopione propè nimia coniunctum amicitia vixisse: et quod ei voluerit suum studium in venando probare, Dia-

n. e quoque pollicitum quæ supra diximus, et ita interfectum. Alij dicunt cum Callimacho, cum Diana vim voluerit asferre, ab ea sagittis esse confixum, et ad sidera propter venandi consimile studium deformatum. Ister autem dicit Orionem à Diana esse dilectum, et penè factum ut ei nupsisse existimaretur. Quod cum Apollo agere ferret, et sepe eam obiurgans nihil egisset, natus Orionis longe caput solum videri conspicatus, contendit cum Diana, eam non posse sagittam mittere ad id quod nigrum in mari videretur. Quæ cum se vellet in eo studio maxime artificem dici, sagitta missa caput Orionis traiecit. Itaque eum cum fluctus interfectum ad litus eiecisset, et se eum Diana percussisse plurimum doleret, multus eius obitum prosecuta lachrimis, inter sidera statuisse existimatur. Sed quæ post mortem eius Diana fecerit, in eius historijs dicemus.

CANIS. Hic dicitur ab Ioue custos Europæ appositus esse, et ad Minoa peruenisse: quem Procris Cephalis vxor laborantem dicitur sanasse, et pro eo beneficio Canem munere accepisse, quod illa studiosa fuerit venationis: et quod Canis fuerat datum, ne vlla fera præterire eum possit. Post eius obitum Canis ad Cephalum peruenit, quod Procris eius fuerat vxor: quem ille secum ducens Thebas peruenit, ubi erat vulpes cui datum dicebatur, ut omnes Canes effugere posset. Itaque cum in vnum peruenissent, Iupiter nescius quid faceret, ut Ister ait, utrosque in lapides conuertit. Nonnulli hunc Canem Orionis esse dixerunt, et quod studiosus fuerit venandi, cum eo Canem quoque inter astra collocatum. Alij autem Icarij Canem esse dixerunt, de quo ante diximus: quæ multa proposita suos habent auctores. Sed Canis habet in lingua stellam vnam, quæ ipsa Canis appellatur: in capite autem alteram, quam Isis suo nomine statuisse existimatur, et Sirion appellasse, propter flammæ candorem: quod eiusmodi sit, ut præter ceteras lucere videatur. Itaque quo magis eam cognoscerent, Sirion appellasse.

PROCYON. Hic ante maiorem Canem exoriri videtur, sed à nonnullis Orionis esse existimatur: hac etiam de causa Procyon est appellatus, sed iisdem omnibus historiis, quibus superior Canis annumeratur.

ARGO. Hanc nonnulli propter celeritatem Græce dixerunt Argo appellatam: alij, quod Argus eius fuerit inuentor. Hanc autem primam in mari fuisse complures dixerunt: et hac re maxime stellis esse figuratam. Hanc nauim factam Pindarus ait in Magnesia oppido, cui Demetrias est nomen. Callimachus autem in iisdem finibus ad Apollinis Actij templum, quod Argonautæ proficiscentes statuisse existimantur in eo loco qui Pagasæ vocatur, ideo quod naus Argo ibi primum compacta dicitur, quod est Græce Παγασαί. Homerus hunc eundem locum in Thessalijs finibus esse demonstrat. Æschylus autem, ut nonnulli aiunt, à Minerva quandam materiam loquentem eodem esse coniunctam. Sed huius non tota effigies inter astra videtur: diuisa enim est à puppi usque ad malum: significans, ne homines fractus nauibus pertimescerent.

CENTAURVS. Hic dicitur nomine Chiron, Saturni & Philyræ filius esse: qui non modo ceteros Centauros, sed homines quoque iustitia superasse, Æsculapium & Achillem nutrisse existimatur: pietate igitur & diligentia effecit, ut inter astra numeraretur. Apud hunc Hercules cum diuerneretur, & simul cum Chirone sedens sagittas consideraret, fertur una earum decidisse supra pedem Chironis, & ita eum interfecisse. Alij autem dicunt Centaurum miratum, quod tam breuibus sagittis tam magna corpora Centaurorum interfecerit, ipsum contendere arcum conatum: itaque ex eius manu sagittam prolapsam, in pedem eius incidisse: pro qua re Iupiter eius misertus, inter sidera eum constituit cum hostia quam supra aram tenens immolare videtur. Hunc alij Pholon esse Centaurum dixerunt, eum qui aruspicio præter ceteros plurimum valuisset: itaque ad Aram cum hostia venire Iouis voluntate figuratum.

A R A. In hac primum dij existimantur sacra & coniurationem fecisse, cum Titanas oppugnare conarentur: eam autem Cyclopes fecisse. Ab ea consuetudine homines dicuntur instituisse sibi, ut cum aliquam rem efficere cogitarent, prius sacrificarent, quam agere inciperent.

HYDRA, in qua Coruus insidere, & Crater positus existimatur, de qua hanc habemus memoriæ proditam causam: Coruus Apollinis tutela usus, eo sacrificante missus ad fontem aquam puram petendum, vidit arbores complures ficorum imaturas: eas expectans dum maturescerent, in arbore quadam earum confidit. Itaque post aliquot dies coctus fici, & à Coruo compluribus earum comestis, expectans Apollo Coruum, vidit eum cum Cratere pleno volare festinante. Pro quo admissio eius dicitur, quod diu moratus sit, Apollinē, qui coactus mora Corui, alia aqua est usus, hac ignominia cum affecisse, ut quando fici coquerentur, Coruus bibere non posset, ideo quod guttur habeat pertusum illis diebus. Itaque cum vellet significare sitim Corui, inter sidera constituit Cratera, & supposuit Hydram quæ Coruum sitientem moraretur: videtur enim rostro caudam eius extremam verberare, ut tanquam sinat se ad Crateram transire. Ister autem & complures dixerunt, Coranida Phlegyæ filiam fuisse: hanc autem ex Apolline Æsculapium procreasse: sed postea Ischyn Elati filium cum ea concubuisse. Quod cum videret Coruus, Apollini nunciasse: qui cum fuerit antea candidus, pro incommodo nuncio eum nigrum fecisse, & Ischyn sagittis cōfixisse. De Cratera autem hanc historiam Philarchus scribit: In Chersoneso quæ confinis est Troiæ, ubi Protefilai sepulchrum statutum complures dixerunt, vrbs Phlagusa nomine dicitur, in qua Demiphon quidam cum regnaret, incidit eorum finibus repentina vastitas & ciuium internecio miranda: quare Demiphonta permotus ferunt misisse ad Apollinis oraculum, quærens remedium vastitatis. Responso autem dato, ut quotannis una de nobiliū genere virgo diis Penatibus eorum immolaretur: Demiphon omnium filias præter suas sorte ductas interfecit, usque dum cuidam ciuium loco nobilissimo eorum nato perdoluit incipitum Demiphontis: qui negare cepit de

sua filia se passurum sortiri, nisi eodem regi filia essent coniecta. Quo facto rex permotus, illius filiam sine sorte ducta interfecit: quod Matusius nomine virginis pater instanti tempore simulavit se patria causa non agere ferre factu: potuisset enim postea sorte ducta nihilominus interire: quod paulatim dies regi in obliuionem perduxit. Itaque cum se propè amicissimum regi virginis pater ostendisset, solenne sacrificium se habere dixit, eumque et filias eius ad id conficiendum inuitauit: qui nihil aliter futurum suspicatus, filias antè misit, ut ipse occupatus in re civili postea veniret. Quod cum exoptanti Matusio accidisset, filias eius interfecit, et sanguinem earum cum vino in cratere mixtum aduenienti regi pro potione dari iussit. Qui cum filias desideraret, et quid his factum esset nescisset, Matusium cum cratere in mare proiici iussit: quo facto mare quò ille est proiectus, memoria causa Matusium mare vocatum est: portus autem adhuc Crater appellatur: quem antiqui astrologi stellis deformauerunt, ut homines meminissent, Maleficium neminem temere lucrari posse: neque obliuionem inimicitiarum fieri solere. Nonnulli cum Eratosihene dicunt, cum Cratera esse quò Icarus sit visus, cum hominibus ostenderet vinum. Alij autem doctum esse, quo Mars ab Eho et Ephialte sit coniectus.

PISCIS qui Notius appellatur. Hic videtur ore aquam excipere à signo Aquarii: qui laborantem quondam Isin seruasse existimatur: pro quo beneficio simulacrum Piscis, et eius filiorum, de quibus ante diximus, inter astra constituit. Itaque Syri complures pisces non esstant, et eorum simulacra inaurata pro diis Penatibus colunt. De hoc et Hegesias scribit.

RELIOVVM est nobis de quinque stellis, quas complures ut erraticas, ita etiam Graci dixerunt. Quarum una est Iouis nomine Phaeton quem Heraclides Ponticus ait, quò tempore Prometheus homines finxerit, huc pulchritudine corporis reliquis praestantem fecisse, eumque suppressere cogitare, atque ut certum redderet Cupidinem, Ioui nunciasse. Quo facto missum Mercurium ad Phaethonta, persuasisse ut ad Iouem veniret, et immortalis fieret: itaque eum inter astra collocatum.

SECUNDA stella dicitur Solis, quam alij Saturni dixerunt. Hanc Eratosihenes à Solis filio Phaethonta appellatam dicit: de quo complures scripserunt, ut patris inscienter curru vectus, incenderit terras: quo facto ab Ioue fulmine percussus, in Eridanum deiectus est, et à Sole inter sidera perlatus.

TERTIA est stella Martis, quam alij Hercules dixerunt, Veneris sequens stellam, hac (ut Eratosihenes ait) de causa: Quòd Vulcanus cum uxorem Venerem duxisset, et propter eius obseruantiam Marti copia non fieret, ut nihil aliud assequi videretur, nisi sua stella Veneris sidus persequi à Venere impetravit. Itaque cum vehementer eum amor incenderet, rem significans, è facto stellam Viroenta appellauit.

QUARTA stella est Veneris, Lucifer nomine: quam nonnulli Iunonis esse dixerunt. Hunc eundem Hesperum appellari multis traditum est historicus. Hic

autem omnium siderum maximus esse videtur. Nonnulli autem hunc Aurora & Cephalii filium esse dixerunt, pulchritudine multum praestantem: ex qua re etiam cum Venere dicitur certasse, ut etiam Eratosthenes dicit, eum hac de causa Veneris appellari: ex oriente sole, & occidente videri: quare, ut ante diximus, iure hunc & Luciferum, & Hesperum nominatum.

QUINTA stella est Mercurij nomine Stilbon: sed haec est brevis & clara: haec autem Mercurio data existimatur, quod primus menses instituerit, & peruiderit siderum cursus. Euhemerus autem primam ait Venerem astra constituisse, & Mercurio demonstrasse.

PRÆTEREA ostenditur circulus quidam in sideribus, candido colore, quem Lacteum esse nonnulli dixerunt. Eratosthenes enim dicit Mercurio infanti inficiam puero Iunonem de disse lac: sed postquam eum rescierit Matrem filium esse, reiecit eum à se, & ita lactis profusi splendorem inter sidera apparere. Alij dixerunt dormienti Iunoni Herculem suppositum, & experrctam, id quod supra diximus, fecisse. Alij autem Herculem propter nimiam auiditatem, lactis multitudinem appetisse, neque in ore continere potuisse: quod ex ore eius profusum, circulum signasse. Alij dicunt quo tempore Ops Saturno lapidē pro partu attulit, iussisse ei lac praeberē: quae cum pressisset mammam, profuso lacte circulum deformatum, quem supra demonstrauimus. Nos autem omnium corporum deformationem dicere institucimus.

IGITUR incipiemus à polo Boreo protinus dicere, quo utraque Arcti nixae vehuntur, Arctico circulo clausae, & ita collocatae, ut alternis unaquaeque earum resupinata caput alterius tegere videatur, ita tamen, ut caput eius quae superior fuerit, ad caudam inferioris contendat. Harum maior in extremo circula pedes habet fixos. Præterea habet in capite stellas VII, omnes obscuras. In utrisque auribus binas, in humero claram unam, in pede nouissimo duas, in summo interscapilio unā, in crure de posterioribus primo, unā: in pede priorum duas, in cauda ipsa tres. Ita totius sideris stellae sunt omnino XXI.

Minor autem habet in stationis unoquoque loco stellas singulas clare lucentes, & supra caudā tres: omnino septem: sed in prioribus caudae stellae una est infima quae Polus appellatur, ut Eratosthenes dicit, per quem locum ipse mundus existimatur versari. Reliquae autem duae χ & ρ dicitur, quod circum polum versentur.

DRACO inter duas Arctos collocatus, videtur corporis sinu facto Arctum minorem ita concludere, ut penè pedes eius tangere videatur: cauda autem flexa, caput maioris attingere: & suo capite tanquam reducto, circulum Arcticum tangens, corpus ut in sphaeram complicari: & si quis diligentius attenderit, videre poterit caput Draconis ad maioris Vrsae regionem caudae collocatum. Hic habet in utroque tempore stellas singulas, in oculis singulas, in mento unam, & toto corpore reliquo passim dispositas decem: ita ut omnino stellarum sit XV.

ARCTOPHYLAX. Huius manum sinistram circulus Arcticus includit ita, ut neque occidere neque exoriri videatur: ipse autem positus ab Arctico circulo ad Aestiuum definitur, inclinatus in longitudinem, dextro pede Aestiuo circulo nixus. Huius humeros et pectus à reliquo corpore diuidit circulus, qui per utrosque polos transiens, tangit Arietem et Chelas. Hic quidem cum Tauro, et Geminis, et Cancro, et Leone occidit: ideo ferè occidere dicitur, quòd magis erectus à pedibus peruenit ad terram: at exorians citius quàm Chela videtur. Habet autem in manu sinistra stellas quatuor, quæ nunquam occidere dicuntur: in capite stellam vnā: in utroque humero singulas, in utraque mamma singulas, sed clariorem dextram, et sub ea alteram obscuram, et in cubito dextro claram vnā: in zona vnā clarius ceteris lucentem: hæc stella Arcturus appellatur, in utriusque pedibus singulas, quæ omnino sunt XIII.

CORONAM humero sinistro propè contingere Arctophylax videtur: quæ autem En gonasin dextri pedis calce coniungit, hæc Cancro et Leone exoriente occidere, cum Scorpione exoriri perspicitur. Habet autem nouem stellas in rotundo dispositas: sed ex his tres clarius ceteris lucentes.

EN GONASIN. Hic positus inter duos circulos, Arctici et Aestiuum, utrisque pedibus et dextro genu, quem antè diximus, Arcticum circulum finit, ita tamen, ut dextro pede prioribus digitis circulum terminet, sinistro autem toto caput Draconis opprimere conetur. Humerus autem velut sustinens circulum Aestiuum, et manu dextra proiecta tangens: leuam autem è regione ad sinistram genu porrigens, æquali intervallo circuli Aestiuini et genu sinistri. Hic occidens capite prius quàm reliquo corpore deuenit ad terram: qui cum totus occidit, ut pendere pedibus ex Arctico circulo videatur: exorians antè pedibus quàm reliquis membris. Habet autem in capite stellam vnā, in sinistro brachio vnā, in utroque humero singulas clare lucentes: in manu sinistra vnā, in dextro cubito alteram: in utroque latere singulas, sed clariorem in sinistro: in dextro femore duas, in genu vnā, in poplite vnā, in crure duas, in pede vnā quæ dicitur clara, in sinistra manu quatuor, quas pellem Leonis esse nonnulli dixerunt.

LYRA. Hæc posita est cōtra regionem eius loci, qui est inter genu et manum sinistram eius qui En gonasin vocatur, cuius ipsa testudo spectat ad Arcticum circulum, summum autem cacumen ad polum Notium contendere videtur. Hæc Lyra Virgine exoriente occidere, cum Sagittario exoriri perspicitur. Habet autem in ipsis testudinis lateribus singulas stellas: in summis cacuminibus eorū, quæ in testudine ut brachia sunt collecta, singulas: in mediis iisdem, quos humeros Eratosthenes fingit, singulas: in scapulis ipsius testudinis, vnā, in ima Lyra, quæ ut basis totius videtur, vnā.

OLOR. Huius vna ala est ad circunductionem huius circuli qui Arcticus vocatur, contingens extremum pedem sinistram eius qui En gonasin vocatur:

catur: sinistram autem alam habet paululum extra circulum Æstiuum, penè cōiungens pedibus Pegasi. Æstiuus autem circulus rostrum eius à reliquo corpore diuidit. Cauda iungitur extrema cum capite Cephei. Hic cum Virgine & Chelus occidens, prius capite quàm reliquis membris deuenit ad terram: exoritur autem cum Capricornq. Hic habet in capite stellam clare lucentē vnā: in collo alteram pari fulgore, in vtrisque pennis quinas. supra caudam, vnā. Omnino habet stellas XIII.

CEPHEVS à tergo minoris Arcti constitutus, includitur Arctico circulo à pedibus ad pectus, vt præter humeros & caput eius nihil occidere videatur: neque longe abest à flexu Draconis, quem capite primum efficere videtur. Cepheus autem manibus vtrisque proiectus figuratus, tanto disidet intervallo à pedibus Arcti minoris, quantum spacium inter pedes Cephei videtur. Huius caput Scorpione exorto occidere, cum Sagittario exoriri perspicitur. Hic autem habet in capite stellas duas, in manu dextera vnā: item in cubito obscuram vnā, in sinistra manu & humero singulas, in dextero humero vnā: in zona quæ medium eius diuidit corpus, tres stelle clare videntur, in latere dextro obscura vnā: in sinistro genu due, in vtrisque pedibus singule: supra pedes, stelle quatuor. Hic totus omnino est stellarum XVIIII.

CASSIPEIA sedens in siliquaastro, collocata est, cuius sedilis & ipsius Cassiopeie pedes positi in ipsa circunductione circuli qui Arcticus vocatur: effigies autem corporis ad Æstiuum circulum peruenit, quam capite & dextera manu tangit. Hanc propè mediam diuidit circulus is qui Lacteus appellatur: proxime Cephei signum collocatum. Hæc occidens Scorpione exoriente, capite cum sedili resupina ferri perspicitur, exoriri autē cum Sagittario. Huius in capite stella ostenditur vnā: in vtroque humero vnā, in papilla dextera, clara vnā: in lūbis magnā vnā, in sinistro femore due: in genu vnā, in pede dextro vnā, in quadrato quæ sella deformatur, in angulis vtrisque singule clarius cæteris lucentes. Hæc igitur est omnino stellarum XII.

ANDRŌMEDA proximè Cassiopeiam, supra caput Persei breui intervallo disidente collocata perspicitur, manibus diuersis vincta, vt antiquis historis est traditum. Cuius caput equi Pegasi vtri coniungitur: eadē enim stella & umbilicus Pegasi & Andromedæ caput appellatur. Huius medium pectus & manū sinistram circulus Æstiuus diuidit. Occidit autē cum Piscē de duobus secundo, quem Andromedæ subiectum brachio supra diximus, exoriente Libra & Scorpione, capite prius quàm reliquo corpore perueniens ad terrā. Exoritur autem cum Piscibus & Ariete. Hæc, vt supra diximus, habet in capite stellam clare lucentem vnā: in vtroque humero vnā: in cubito dextro vnā, in ipsa manu vnā: in sinistro cubito vnā, in brachio vnā, in manu alteram: in zona tres, supra zonā quatuor: in vtroque genu vnā, in pedibus autem binas. Ita omnino est stellarum XX.

PERSEVS. Huius sinistrum crus & humerum læuū circulus Æstiuus

à reliquo corpore diuidit. Ipse manu dextra Arcticum circulum tangit: dextro pede caput Aurigæ premere velut currens videtur. Idem occidens Sagittario & Capricorno exortu, inclinatus caput versus, cum Ariete & Tauro rectus exoritur. Habet autem in utroque humero stellam vnam: in manu dextra clare lucentem vnam, qua falcem tenere dicitur, quo telo Gorgonem interfecit: in sinistra altera, qua caput Gorgonis tenere existimatur. Habet præterea in ventre stellam vnam, in lumbis alteram: in dextro femore vnam, in genu vnam, in tibia vnam, in pede vnam obscuram, in sinistro femore vnam, & in genu altera: in tibia duas, in sinistra manu quod Gorgonis caput vocatur, stellam quatuor. Omnino est stellarum XV 1111. Caput eius & falx sine sideribus apparent. Hunc Aratus cum diceret inter sidera $\alpha\kappa\alpha\iota\sigma\iota\delta\iota\sigma$ figuratum, acceperunt complures, cum puluerulentum dicere: quod minime conuenit, posse inter sidera etiam puluerulentum apparere: quod si esset, dignior erat Orion, cui idem ascriberetur. Primum, quod assidue est venatus, & semper in terra fuit: denique quod adhuc inter sidera venari videtur: Perseus autem qui assidue volaret, non potest puluerem habere. Quid igitur? Cum vellet Aratus eum currentem obscure significare, vsus Ætolorum consuetudine, cum $\alpha\kappa\alpha\iota\sigma\iota\delta\iota\sigma$ dixit: Ætoli enim cum volunt aliquem decurrere significare, $\delta\tau\omicron\kappa\omicron\iota\sigma\iota\alpha\upsilon$ dicunt, id quod Aratus voluit demonstrare, non ut illum volentem assidue, puluerulentum dicat, quod à multis perperam est intellectum.

HENIOCHVS autem circulo Æstiuo genuum sine, præterea ab humero sinistro vsque ad zonam diuiditur ab eo quem supra Lacteam orbem diximus. Huius dexter pes Tauri sinistro cornu stella coniungitur vna, manibus ut lora tenens figuratur. Cutus in humero sinistro Capra, in manu autem duo Hæardi duabus stellis formati dicuntur. Totus autem pedibus Persei subiectus, caput habens, contra Virse maioris aspectum. Hic occidere Sagittarii & Capricorni exortu videtur: exoriri autem, Ophiucho & Engonasin occidentibus. Habet præterea in capite stellam vnam: in utroque humero vnam, sed in sinistro clariorem, qua Capra vocatur, in utroque cubito vnam, in manu duas, quæ Hæardi appellantur, stellis propè occidentibus facti.

OPHIVCHVS inclinatus à capite, ut qui resupinari videtur, manibus anguem tenere figuratus. Huius autem humeri Æstiuo circulo diuiduntur à reliquo corpore. Ipse genuum sine ab Æquinoctiali circulo terminatur, pede sinistro premens oculos, dextro autem testudini scorpionis innixus. Anguis autem qui ab eo tenetur, prope extremo ore Coronam contingit, medium ut præcingens Ophiuchum, a cauda breuior quam superiori corpore, qua manus sinistra ipsius signi figuratur: ita tamen, ut extrema cauda circulum Æquinoctialem cum Aquila cauda iungat. Occidens exortu Geminorum, Cancris & Leonis, peruenit ad terram: exorians autem cum Scorpione & Sagittario, apparet. Hic habet in capite stellam vnam, in utroque humero singulas, in sinistra manu tres, in dextra quatuor, in lumbis duas, in utroque genu singulas, in

dextro crure vnam, in vtroque pede singulas, sed clariorem in dextro. Itaque est omnino stellarum XVII. Anguis autem habet in summo capite duas, sub capite quatuor vno loco omnes. Ad manum ipsius Ophiuchi sinistram, duas, sed quæ maxime ad corpus eius accedit, clariorem: & in dorso Anguis ad ipsam corporis coniunctionem quinque. Et in prima curualura caudæ quatuor: in secunda, caput versus, stellas sex. Ita est omnino, trium & viginti stellarum.

SAGITTA inter duos circulos, Æstiuum & Æquinoctiale, super Aquilæ signum posita, diuiditur ab eo circulo qui vtrique polo subiectus ad Cancrum & Capricornum peruenit. Huius acumen ad Equi pedum regionem spectat: altera pars ad humeros Ophiuchi tendit. Hæc occidit Virginis ortu: oritur autem cum Scorpione. Habet omnino stellas quatuor, quarum vna in principio materia, altera in medio, duæ reliquæ in eo loco quo ferrum solet affigi, diuersæ videntur.

AQUILA ala dextra non multum extra circulum Æquinoctialem prodire, sinistra autem non longe à capite Ophiuchi figurata videtur. Præterea rostrum eius à reliquo corpore diuidit circulus quem supra diximus à Cancro ad Capricornum peruenire: media autem finitur ab eo quem supra Lacteum orbem demonstrauimus esse. Hæc occidit exorto Leone. Exoritur autem cum Capricorno, habens in capite stellam vnam, in vtraque penna vnam, in cauda vnam.

DELPHIN non longe ab Aquilæ signo figuratus, incuruatione caudæ nouissime tangit Æquinoctialis circuli circunductionem, capite prope contingens equi Pegasi rostrum. Hic exoritur cum sagittarij posteriore parte. Occidit autem cum Virgo exorta est ad capitis finem. Habet autem in capite stellas duas, supra caput ad cervice versus, duas: ad ea quæ in ventre velut pennæ videntur, habet stellas tres: in scapulis autem, vnam: in cauda, duas. Omnino est stellarum nouem.

EQVVS Arcticum circulum spectans, pedibus Æstiuo orbe niti, extremo ore caput Delphini tangere videtur, Aquarij manum dextram cervice sua coniungens, & vtrisque Piscibus clausus, quos in duodecim signis postea demonstrabimus. Huius in stellis corpus apparet vsque ad umbilicum deformatum: qui occidit cum Pisce de duobus primo, qui supra tergum eius est fixus. Exoritur cum Aquario toto, & cum Pisce, cum quo & occidit manus Aquarij dextra. Hic habet in rostro stellas duas obscuras, in capite vnam, in maxilla vnam, in vtrisque auribus singulas, in cervicebus quatuor obscuras, sed maxime lucet quæ capiti proxima apparet, in humero claram vnam, in pectore vnam, in interscapilio vnam, in umbilico nouissimam vnam, quæ Andromedæ caput vocatur, in genibus vtrisque singulas, in vtrisque poplitibus singulas. Ita est omnino stellarum XVII.

DELTON autem in triagulum deformatur, aequis lateribus duobus,

uno breuiore, sed prope aquali reliquis, inter Æstiuum & Æquinoctiale circulum supra caput Arietis non longe ab Andromeda dextro crure, & Persæ manu sinistra collocatum: cum Ariete toto occidens, exoriscens autem cum eiusdem dimidia priore parte. Habet stellam in unoquoque angulo unam.

Nunc protinus XII. signorum figurationem dicemus, quorum est princeps Aries.

5 ARIES in Æquinoctiali circulo consistens, caput ad exortum habens conuersum, occidens à primis pedibus, & exoriscens caput infra Triangulum, quod & supra diximus, tenens collocatum, pedibus prope caput contingens Piscicis. Habet autem in capite stellam unam, in cornibus tres, in ceruice tres, in pede priore de primis unam, in interscapilio quatuor, in cauda unam, sub ventre tres, in lumbis unam, in pede posteriore unam. Omnino est stellarum XV III.

TAVRVS ad ortum signorum dimidia parte collocatus, ut incipere genu ac defigere ad terram videtur, caput eodem habens attentum. Genua eius à reliquo corpore diuidit circulus Æquinoctialis. Cornu sinistro, ut supra diximus, coniungitur cum sinistro pede eius qui Auriga appellatur. Inter huius finitionem corporis & Arietis caudam, stella sunt septem, quas Vergilias nostri, Græci autem *μαράδες* appellauerunt. Hic auersus oritur & occidit. Habet autem in cornibus singulas stellas, sed in sinistro clariorem: utrisque oculis singulas, in fronte media unam: ex quibus locis cornua nascuntur singulas, quas septem stella Hyades appellantur: etsi nonnulli quas duas diximus nouissimè, stellas negauerunt esse, ut omnino Hyades essent quinque. Præterea in sinistro genu priore habet stellam unam, & supra ungulam, unam: in dextro genu unam, & in interscapilio tres, nouissimam earum cæteris clariorem: in pectore unam. Quæ sunt omnino præter Vergilias, XV III.

GEMINI ab aurigæ dextra parte supra Orionæ collocati videntur, ita tamen, ut Orion inter Taurum & Geminos sit constitutus. Capita eorum diuiduntur à reliquo corpore, circulo eo qui astatim definire supra est dictus, ut complexa corpora inter se tenentes. Occidunt directi à pedibus: exoriuntur autem inclinati ut iacentes. Sed de his qui Cancro est proximus, habet in capite stellam unam claram, in utrisque humerus singulas claras, in dextro cubito unam, in genibus utrisque singulas, in pedibus utrisque singulas: alter autem in capite unam, in utrisque manibus singulas, in sinistro humero unam, in pedibus utrisque singulas & infra sinistrum pedem unam, quæ *αἰγών* appellatur.

CANCER. Hunc medium diuidit circulus Æstiuus ad Leonem, & ad exortus spectantem, paululum supra caput Hydra collocatum, Occidentem & Orientem posteriori corporis parte. Hic autem habet in ipsa testa stellas duas, quæ *ἄσινι* vocantur, de quibus ante diximus: in dextris pedibus singulas obscuras, in sinistro primo pede duas, & in secundo duas obscuras, in tertio unam, in quarto primo unam obscuram, in ore unam, in ea quæ Chela dexterior dicitur, tres similes, non gradēs, in sinistra similes duas. Omnino est stellarum XV II.

duas. Omnino est stellarum viginti.

AQUARIUS pedes habet in Hiemali circulo defixos, manū autem sinistram usque ad Capricorni porrigens tergus, dextra iuba Pegasi propè cōtingens, spectat ad exortus. Qui cum ita sit figuratus, necesse est corpore eum propè re-supinato videri. Effusio aqua, peruenit ad eum Piscem qui solitarius figuratur, de quo posterius dicemus. Sed Aquarius et occidit et exoritur capite prius quàm reliquis mēbris. Hic habet in capite stellas duas obscuras, in vtrisque humerus singulas magnas, in sinistro cubito vnam grandem, in manu priorī vnam, in vtrisque mammis singulas obscuras, in lumbo interiori vnam, in vtrisque genibus singulas, in dextro crure vnam, in vtrisque pedibus singulas. Omnino est stellarum quatuordecim. Effusio aqua cum aquali ipso est stellarū triginta. Sed in his omnibus prima et nouissima clara.

PISCES. Horum, alter Notius, alter Boreus appellatur: ideo quod vnus eorum qui Boreus dicitur, inter Æquinoctialem et Æstiuum circulum sub Andromedæ brachio collocatus, et Arcticum polum spectans cōstituitur: alter autem est in Zodiaco circulo extremo sub scapulis Equi, non longè ab Æquinoctiali circulo collocatus, spectans ad occasum. Hi Pisces quibusdam stellis vtriusque lineola ab Arietis pede primo coniunguntur: quorum inferior ante occidere et exoriri videtur. Habet autem stellas XVII. Et Boreus omnino XII. Coniunctio eorum habet ad Aquilonem spectans stellas tres, ad alteram partem tres, ad exortum tres, in commissura tres. omnino duodecim. Horum cōiunctionem, quæ à pede Arietis primo notatur, Aratus Græce αὐτὸς ποὺ ὀμὲν ἐξ ἰοῦ, Cicero Nodum celestem dicit: qui vtrique volunt significare, cum nodum non solum piscium, sed etiā totius sphaeræ esse: quo enim loco circulus ab Arietis pede per exortum dicitur, qui meridiem significet: et quo loco et circulus Mesembrinos coniungitur, et transit Æquinoctialem circulum, in ipsa coniunctione circulorum nodus piscium significatur: quare eum non modo Piscium, sed etiam celestium nodum appellauerunt.

PISTRIX à media cauda diuiditur ab Hiemali circulo, spectans ad exortus, rostro propè posteriorem Arietis pedem iungens: huius priorem partem corporis quæ spectat ad exortum, propè alluere flumen Eridanus videtur. Hac occidit exorto Cancro et Leone: exoritur autem cum Tauro et Geminis. Sed habet in extrema cauda stellas duas obscuras, ab eo loco usque ad reliqui corporis curuaturam, quinque, sub ventre sex. omnino sunt tredecim.

ERIDANUS à sinistro pede profectus Orionis, et perueniens usque ad Piscicem, rursum diffunditur ad Leporis pedes, et protinus ad Arcticum circulum tendit. Huius figuratōnem Hiemalis circulus diuidit ab eo loco quo propè coniungitur Ceto. Hic Scorpione et Sagittario exorto occidere, exoriri autem cum Geminis et Cancro videtur. Habet stellas in prima curuatura tres, in secunda tres, item in tertia usque ad nouissimam, septem. omnino stellarum est tredecim.

LEPVS autem infra sinistram pedem Orionis per Hiemalem circulum fugiens, & ab eo inferiori parte corporis diuisus, occidit Sagittario exorto, oritur cum Leone. Habet autem stellas in vtrisque auribus singulas, in corpore passim dispositas duas: in pedibus prioribus singulas. ita sunt omnino sex.

ORION. Hunc à zona & reliquo corpore Æquinoctialis circulus diuidit, cum Tauro decertantem collocatum, dextra manu clauam tenentem, & incinctum ense spectantem ad occasum, & occidentem exortu Scorpionis posteriori parte, & Sagittario exoriente cum Cancro autem toto corpore pariter exurgentem. Hic habet in capite stellas tres claras, in vtrisque humeris singulas, in dextro cubito obscuram vnam, in manu similem vnam, in zona tres, in eo quo gladius eius deformatur, tres obscuras, in vtrisque genibus singulas claras, in pedibus singulas. Omnino XVII.

CANIS Leporem fugientem persequens, posterioribus pedibus diuiditur ab Hiemali circulo, pedem dextrum Orionis penè suo capite contingens, capite ad occasum spectans, sed caput ad Æquinoctialem circulum tendit: Occidens Oriente Sagittario, exoriente autem cum Cancro. Hic Canis habet in lingua stellam vnam, quæ Canis appellatur: in capite autem alteram, quam nonnulli Siron appellant, de quo prius diximus. præterea habet in vtrisque auribus singulas stellas obscuras, in pectore duas, in pede priori tres, in interscapilio tres, in sinistro lumbò vnam, in pede posteriori vnam, in pede dextro vnam, in cauda quatuor. Omnino, viginti.

ΠΡΟΚΥΩΝ. Hic in Lacteo circulo defixus, pedibus Æquinoctialem circulum tangit. spectat ad occasum, ut inter Geminos & Cancrum constitutus: qui quod ante maiorem Canem exoritur, *μεγίστος* est appellatus. Hic autem occidit exorto Capricorno, exoritur cum Leone. Sed omnino est stellarum trium.

ARGO. Huius puppis Hiemalem circulum & maioris Canis caudam contingens inferiore parte, nouissime naus inclinata, Antarcticum circulum tangit. Occidens Sagittario & Capricorno exorto ut in mari collocata, exoriente autem cum Virgine & Chelæ. Hæc habet in puppi ad singula gubernacula, ad primum stellas quinque, ad alterum quatuor, circum carinam quinque, & sub rectu quinque, ad malum III. Ita tota est stellarum vigintitrium. Quæ quare non sit tota in mundo collocata, prius diximus.

CENTA VRVS. Hic ita figuratur, ut in Antartico circulo niti pedibus, humeris Hiemalem sustinere videatur: capite propè caudam Hydra contingens, hostiam dextra manu tenens supinam, quæ pedibus & extremo ore circulum Hiemalem tangit, inter eum & Antarcticum orbem collocata. Centauri autem crura à reliquo corpore diuidit circulus qui Lacteus vocatur. Hic spectans ad ortus signorum, totus occidit Aquario & Piscibus exortu: oritur autem cum Scorpione & Sagittario. Habet autem stellas

supra caput tres obscuras, in vtrisque humeris singulas claras, in cubito sinistro vnam, in manu vnam, in medio pectore equino vnam, in prioribus poplitibus vtrisque singulas, in interscapilio quatuor, in ventre duas claras, in cauda tres, in lumbo equino vnam, in genibus posterioribus singulas, in poplitibus singulas. Omnino sunt XXXIII. Hostia autē habet in cauda stellas duas, in pede de posterioribus primo vnam, & inter vtroque pedes vnam, in interscapilio vnam claram, & in priore parte pedum vnam, infra alteram: in capite tres dispositas. omnino sunt numero decem.

A R A propter Antarcticum circulum tangens, inter Hostiæ caput & Scorpionis caudam extremam collocatur. Occidens Arietis exortu, exoriens cum Capricorno. Hæc habet in summo cacumine circuli vbi formatur, stellas duas, & in imo altaris duas. Et ita est omnino stellarum quatuor.

H Y D R A trium signorum longitudinem occupans, Cancri, Leonis & Virginis, inter Æquinoctialem & Hiemalem circulum collocatur, ita tamen, ut caput eius contendens ad signum id quod *αἰγών* vocatur, & totius Hydræ prope quarta pars inter Æstiuum & Æquinoctialem circulum videatur. Cauda autē extrema penè Centauri caput tegens, sustinet in dorso Coruū, rostro corpus eius tudentē, & toto corpore ad Cratera tendentē: qui satis longo disidēre intervallo, prope inter Leonem & Virginem constitutus videtur, inclinatio ad caput Hydrae, quæ occidit Aquario & Piscibus ortis: oritur autem cum his signis de quibus suprà diximus. Habet autem in capite stellas tres, in prima à capite curuatura sex, sed earum nouissimam claram: in secunda curuatura tres, in tertia quatuor, in quarta duas, in quinta vsque ad caudam nouē, omnes obscuras, ita sunt numero vnginti septem. Coruus autem habet in gutture stellam vnam, in pennis duas, infra pennam caudam versus duas, in vtrisque pedibus singulas: omnino septē. Supra primam à capite curuaturam Crater positus, habet in labris stellas duas, infra autē ansas duas obscuras, in medio Cratere duas, ad fundum duas. Omnino sunt octo.

P I S C I S autem qui Notius dicitur, inter Hiemalem & Antarcticum circulum mediâ regione collocatus, spectare ad exortum videtur, inter Aquariū & Capricornum, ore excipiens aquam quæ funditur Aquario. Hic occidit oriente Cancro, exoritur autem cum Piscibus. Sed est stellarum omnino duodecim.

Quæ adfigurationem siderum pertinent, ad hunc finem nobis erunt dicta, reliqua protinus dicemus.

Q V O N I A M in initio sphaeræ circuli quinque quomodo efficerentur ostendimus, neque eos corpore siderum notauimus: & si duo nouissimi nihil ad Solis cursum pertinent, hoc est Arcticos & Antarcticos, de mediis tribus dicemus. Sed quoniam Aratus quatuor circulis sphaeram plurimum valere dicit, neque eorū apertè quæquam demonstrat, voluntatem nostram apertius ostendemus. Et quæ admodum in initio fecimus, à Boreo polo dicemus.

I G I T V R Æstiuum circulum vnum de quatuor esse dicemus, qui *ἡρόδωτος*

Quod vocatur, quo circulo astatem confici demonstrauimus. Et si non rempo-
dubitat, quare non utriusque circuli, hoc est: *Æstiuus* & *Hiemalis* non in ap-
pelleitur: ideo quod quem nos *Æstiuum* diximus, nonnullis uti malo fiat: & quo
circulo hiemē effici diximus, eo circulo alius astat sit. Quasi si voluerint intelli-
gere, id ad nostram collocationem mundi esse demonstratum, qui inter *Æstiuum*
circulum & *Arcticum* sumus constituti, non ad illorum sphaeram, qui ab *Hiem-*
mali circulo *Antarcticum* habitantes, nobis *Antipodes* dicuntur, facilius ad no-
stram accesserint voluntatem. Si quis enim voluerit eorum quos *Antipodes* di-
ximus, quod inferiore à nobis circulo constituti videntur, sphaeram facere, non
immerito nostrum *Hiematem* sibi *Æstiuum* circulum finxit: aut si quis scrip-
tor eorum mentionem faciens, obscure voluerit *Antipodes* demonstrare, &
dixerit quibus in *Capricorno* astat summa, aut in *Cancro* hiems maxima fiat,
non imperita ratione acutissime dixisse videbitur. quodcumque enim nostris
circulus contrarium dixerit, id illis erit rectum sed ne longiore sermone præter
consuetudinem utamur, ad inceptum reuertamur.

IN *ÆSTIVO* circulo, de quo primum dicere instituiamus, hæc signa si-
ne partes eorum perspiciuntur: *Capita* *Geminorum*, *Auriga* genu utrunque, *Per-*
sei crux, & *humerus* sinister. *Andromeda* autem à pectore, & manu sinistra,
diuiditur. Atque ita euenit, ut caput eius cum toto pectore & manu dextra,
videatur esse inter *Æstiuum* & *Æquinoctialem* circulum: reliquum autē cor-
pus inter *Æstiuum* & *Arcticum* finem. Præterea in eodem *Æstiuo* circulo pe-
des equi *Pegasi* positi videntur, & caput à reliquo corpore diuiditur. *Oloris*,
& ala sinisterioris ut volantis, par, non magna. *Ophiuchus* humerus, ut circu-
lum sustinere videtur. *Virgo* propè contingens à capite, inter hunc & *Æquino-*
ctialem circulum collocata est, ut fulgēs ad *Austrum*. *Leo* à pectore ad lumbos
diuiditur, ut caput eius & corporis superior à cruribus pars, inter hunc &
Arcticum circulum videatur: inferior autem pars, inter *Æstiuum* & *Æqui-*
noctialem circulum. *Cancer* autem sic diuiditur medius, ut inter duos oculos
eius circulus traiectus existimetur. In his signis, & hoc, ut ante diximus, cir-
culo cum vehitur sol, euenit ut nobis qui hac inclinatione mundi sumus, sint
diei de partibus octo partes quinque, noctis autem tres. Neque ita tamen ut ex
horologiis, sed ex sphaera ratione. Cum enim sphaeram ita constitueris, ut circu-
lus eius qui *Arcticus* vocatur, semper appareat, nunquam autem *Antarcticus*
exoriatur, atque ita sphaera est constituta: si voles *Æstiuum* circulum diuide-
re in partes octo, ex his inuenies partes quinque in sphaera apparere, tres au-
tem infra tanquam sub terra esse.

8. AT ALIQUIS dixerit, cur sphaerae circulos diuidamus in partes
octo, potius quam duodecim, aut quot libuerit alias partes? Hic non sphaera,
sed se fallere hac ratione inuenietur ferè. Si enim ita fecerit ex *æstiuo* circulo
partes duodecim, ex his partes septem, & dimidium partis apparere: quatuor
autem & dimidium sub terra inueniet esse. Itaque euenit, ut cum ad septimam

partes addita dimidia sit, simili ratione ad partes quatuor accedat pars dimidia, & fiat supra terram partes septem, & dimidium partis: reliquum autem sub terra quod est partes quatuor & dimidium. Igitur oportet intelligere, ut non in minutis partibus & dimidiis fiat, sed certus numerus conficiatur, ut euenit in partibus octo. Præterea quoniam sphaera diuisa in partes triginta, euenit, ut ab æstiuo circulo ad Hiemalem sint partes octo: nimirum certè eos circulos diuidemus in partes octo. Præterea quoniam ab æstiuo circulo ad Æquinoctialem sunt partes quatuor de XXX: & rursus ab Æquinoctiali circulo ad Hiemale de partibus triginta partes quatuor, & ita nihilominus Æquinoctialis ipse per se circulus mediis diuiditur, ut dimidia pars eius sit sub terra, de partibus octo partes quatuor, & totidem supra, & tota ratio ad octauam partem perueniat: non dubium est, quin rectè diuidatur in partes octo. Præterea cum Sol per hos circulos currens iter annuum cōficere videatur, & ab omnium signorum octaua parte, ut posterius dicemus, incipiat exoriri, ut ad aliud signum trāseat, neque vlla alia parte signi utatur, rectè ipsi quinque circuli diuiduntur in partes octo. Præterea cum septem sidera ad eundem statum reuertantur, ut quibusdam placuit, ut cuiusmodi dies hodiernus fuerit in Solis aut Lunæ tempestate, eiusdem modi octauo anno sit futurus, verè sphaera quoque diuiditur in partes octo. Præterea cum videamus octauo quoque die eiusdem sideris horam primam, aut quālibet denique esse, ut cuius hodie fuerit hora prima, eiusdem octauam quoque futuram: verissimum est ipsam quoque sphaeram mundi, unde hora sumuntur, diuidi in partes octo. Sed ne reliqua prætermittamus in hoc occupati, ad propositum reuertamur.

- 9 SECUNDVS ab Æstiuo Æquinoctialis est circulus, in quo hæc signa & partes eorum perspicui possunt: Aries totus omnibus pedibus innixus videtur.
- 10 Hunc autè Aratus omnium siderum celerrimum esse demonstrat, etiā minori Arcto, quæ breui spacio vertitur: præstare id quod velit esse sic poterimus vel facillime intelligere. Cum sit enim maximus circulus Æquinoctialis in sphaera, in eoque Aries ut affixus videatur, quomodocumque fuerint figura corporum collocata, ut ad eundem locum perueniant, necesse est semel verti sphaeram. Quod cum fiat, & Aries in maximo circulo, & eodè tempore ad locum quo reliqua sidera perueniant, necesse est eum celerrimum dici. Sed nos ad circuli effectiōnem veniemus, & reliqua dicemus: In eodè Tauri genita ut fixa perspiciuntur, etsi nonnulli ita finxere, ut vno genit, hoc est dextro nixus, sinistro propè contingere videatur: de hoc in medio relinquemus. Sed in eodem circulo zona Orionis, ut ipso circulo præcinctus existimetur. Hydra flexu à capite primo ut cernicibus erectus Cancrū contingere videatur: & ex inferiore corpore Hydræ Crater cum Cornu velut fixus esse circulo cōspicitur. Item pauca stellæ Chelarum, eodè adiunguntur Ophiuchi genua eodè circulo à reliquo corpore diuiduntur. Aquila sinisteriore penna penè cōtingens figurata est. Eodèque circulo caput Pegasi cū cernicibus nititur. His corporibus signorum Æquinoctialis circulus fi-

nitur. Quò Sol cum peruenit, bis vno anno conficit æquinoctium, hoc est in Ariete & Chelus: in hac enim parte sphaera & ver & autumnus confici existimatur: ita ut ver sit in Ariete, autumnus in priore parte Scorpionis, quod signum nonnulli Libram dixerunt. Per hunc circulum transiens Sol ab Ariete ad Chelas, efficit sex mensium diem his locus qui intra Arcticum videntur orbem: notem autem his qui Antarcticum circulo sunt clausi: quare magis his locus nemo potest durare. Et rursus ab Autumno vsq; ad ver, hoc est à Chelus vsq; ad Arietem perueniens, efficit his locus sex mensibus perpetuis diem, in quibus ante noctem demonstrauimus: e contrario autem noctem his qui Boreo polo sunt proximi: sed de hoc ante diximus: neq; enim mirum est hac collatione sphaera id euenire. Erecto enim Boreo polo, neque vnquam occidente euenit, ut corpora quoque quæ ei proxima sunt circulo, sero occidere videantur. Id ex hoc intelligere licebit: Cum in his partibus sphaera habitetur, quæ pars est ab Æstiuo circulo, ad orbem qui Arcticos vocatur, & de Arctico circulo, hoc est de duabus vrsis & Dracone, caput Draconis maximè niti ipso circulo videatur, ita ut is qui Engonasin vocatur, inter Æstiuum & Arcticum locatus, caput Draconis premere intelligatur: quicunque, ut ante diximus, ad ipsum caput Draconis habitant, ita longo die vtuntur, ut ne tertia quidem horæ pars in vnaquaque nocte his obtingat. Itaque Aratus ait:

Κεῖν πικρὸν τὴν νύκτιν ἢ τὸν ἄκραν
Μεγόντων δὲ πῆλ' αἰπὸν αἰ διγυλῆσι.

Item Cicero dicit:

Quod caput hic paulum sese subitoque recondit,
Ortus ubi atque obitus, parte admiscuntur in vna.

De hoc Homerus quoque in Odyssea ita breuem noctem esse dicit, ut pastores cum alij exigant, alij reducant pecus, possit alius alium audire, cum vnus propter noctem pecus reducat, alter propter lucem exigat: sed nos ad propositum reuertamur.

- 11 TERTIVS ab Æstiuo circulo Hiemalis vocatur, his corporibus & eorum partibus finitur: nam medium Capricornum diuidens & pedes Aquarii, per caudam Piscicis ut traiectus videtur. Diuidit etiam Leporem fugientem à cruribus, & quadam parte corporis, & Canis sequentis pedes, & Nautis ipsius puppim, Centaurique ceruices à reliquo corpore diuidit. Scorpionis extrema cauda, quod acumen vocatur, eodem circulo coniungitur. Sagittarii arcus eodem orbe deformatur. Huius orbis infra terram sunt de partibus octo partes quinque, supra terram autem tres. Itaque fit breuior dies nocte, ut ante demonstraui.

- 12 QVARTVM circulum Zodiacum esse Aratus demonstrat, de quo ante diximus, et posterius dicemus. Sed Aratus, non ut reliqui astrologi, ab Ariete duodecim signa demonstrat, hoc est vere incipiente: sed à Cancro, hoc est ipsa æstate. Nos autem (quoniam ab Ariete incipimus) ita protinus dicemus. In hoc enim

circulo sic duodecim signa figurantur: Aries, Taurus, Gemini: in his tribus signis ver demonstratur, & æquinoctium vernum. Cancer, Leo, Virgo: in his signis maxime æstis conficitur: sed sol incipit à Virgine iam transire ad æquinoctium autumnale. Chela, Scorpius, Sagittarius: in his tribus signis autumnus efficitur & æquinoctium autumnale. Capricornus, Aquarius, Pisces: in his tribus signis sol hiemem conficere demonstratur. Et si nulla sunt signa XII, sed XI, ideo quod Scorpio magnitudine sui corporis duorum locum occupat signorum, & quibus prior pars Chela, reliqua autem Scorpio vocatur. Priores enim astronomici, cum omnes res ad duodecim partes reuocaret, ut menses, & horas, & latitudinem signorum: itaque & signa, per quæ res omnes significatur, duodecim voluerunt esse.

S E D quoniam septem circulus in præmio propositis, de quatuor circulis mentionem fecimus, ne septem ex ordine demonstratis, aliquid à nobis obscurius dictum videatur, de septem superant tres, Arcticus, Antarcticus, & ille qui Lacteus vocatur. Itaque de his dicere incipiemus. Arcticon igitur orbem sustinet caput Draconis cum reliqua corporis parte. Cepheus autem pectore suo circulum iungit. eodẽ orbe nituntur & pedes maioris Urse, præterea sedile Cassiopeiæ cum pedibus eius nititur ipsi circulo sinistro pede, genuque dextro: & pedes prioribus digitis eius qui En gonasin vocatur: & manus sinistra Bootis exteriori parte circuli peruenit coniuncta. Ad Antarcticon autem circulum peruenit extrema naus Argo, pedesque Cætauri posteriores adiunguntur: priores autem propè contingere, & Ara videtur propè affixa, Eridanique fluminis extrema significatio.

R E L I Q V V M est nobis definire quem supra Lacteam orbem demonstrauimus. ipse enim diuidit Oloris extremam sinistram pennam, quæ extra Æstiuum peruenit finem. Præterea transit manum dextram Persei, & ab humero sinistro Aurigæ perueniens sub manum eius dextram, & Geminorum genua, & pedes eius signi quod *αἰγών* vocatur. Hic diuidens Æquinoctiale & Æstiuum circulum, tangit extremum finem mali qui in Argo naue defixus videtur: deinde rursus reuertens, genua Centauri diuidit à reliquo corpore, & extremam caudam terminat Scorpionis, & arcum medium Sagittarii, & Aquilæ di midiam partem, per eius transiens pennas.

13. Q U O N I A M de huiusce rebus exposuimus ordine, mundi rationem & quemadmodum moueatur, protinus dicemus: & in duodecim signorum exortu ea quæ deinde corpora consequantur, & quæ perueniunt ad occasum. Cõuenit nobis mundum ab exortu ad occasum verti, ideo quod videmus stellas exorientes ad occidentem conuerti. Sic enim primum poterimus scire, qui sint exortus, & qui occasus. si enim nostrum aliquis astiterit contra exorientem, necesse est Arctos nobis à sinistris partibus esse. Cum id ita fiat, illud quoque necesse est, ut omnia à dextris partibus exorta, in sinistris occidere videantur, de quo & ante diximus. igitur cum videamus stellas exoriri & occi-

dere, necesse est mundum quoque cum stellis verti. Sed nonnulli aiunt nihilominus id euenire posse, ut si stante mundo, stellæ exoriantur & occidant, quod fieri non potest. si enim stellæ vagæ feruntur, neque mundus ipse vertitur, non possunt corpora stellis figurata incolumia & certa permanere. Illud enim videmus, in toto mundo stellas erraticas esse quinque, neque horum cursum quæquam posse definire: Aratum ipsum negare, se difficiles eorum cursus interpretari posse. Quo modo igitur cum quinque stellas nemo possit observare, tot milia quisquam possit peruidere, nisi qui permittat, hic cursus stellarum posse esse, & nihilominus figuras corporum permanere: quod si non est, tota sphaera ad irritum reuocabitur. Quicumque enim sphaeram fecerit, non poterit efficere, ut sphaera stante nihilominus stellæ versentur. Illud etiam videmus in extrema cauda Draconis, stellam esse quæ in se vertatur, & in eodem loco cõstet. Quod si omnes stellæ vagæ feruntur, hanc quoque loco moueri necesse est, quod non euenit. Igitur necesse est mundum quoque, non stellas verti.

Quoniam ostendimus mundum cum stellis potius quàm stellas per se verti, nunc reliqua dicemus. Cum enim traditum sit nobis, prius noctem quàm diem fieri, noctem dicemus umbram terræ esse, eamque ob stare lumini solis. Et si nonnulli dixerunt in solis cursu euentre, ut cum perueniret ad eum locum, ubi occidere dicatur, ibi montium magnitudine à nobis lumen aucti solis, & ita noctem videri: quod si ita sit, nimirum eclipsin solis verius quàm noctem dixerimus. Sed aliter esse ex ipsa sphaera intelligere licebit. Horizon enim diuidens ea quæ videntur, & quæ non apparent, ita definit sphaeram, ut semper per sex signa de duodecim in hemisphærio videantur supra terram, sex autem signa sint infra sub terra. Igitur cum in vno eorum Sol nixus ferri videatur, ab eo circulo qui Horizon vocatur, exoritur, itaque incipit lucere, cumque nihilominus ipse mundus vertatur cum reliquis signis. Sed quo facilius intelligatur, ponamus solem esse in Ariete, à quo duodecim signa instituimus numerare. Igitur cum sol sit in Ariete exoriente, dies est: qui cum vertente se mundo peruenit ad eum circulum qui Mesembrinus vocatur, efficit diei partem dimidiam. Sed sic etiã facilius intelligitur, & rursus ab eodem Ariete incipimus. Cum Aries est exortus, præter eum hæc signa sunt in superiore hemisphærio: Pisces, Aquarius, Capricornus, Sagittarius, Scorpio. Horum cum tria signa occiderint, hoc est, Scorpius, Sagittarius, Capricornus, exorta sunt tria signa quæ Arietem sequuntur, hoc est, Taurus, Gemini, Cancer. Tum fieri dimidium diem necesse est, & Arietem peruenire ad eum quæ mesembrinū esse circulū supra diximus. Cum autem cum reliquis signis ipse Aries occidit, & exortus est Leo, Virgo: tum Chelæ exoriantur, & in superiore hemisphærio vehuntur. Quæ cum occiderint, rursus Aries exortus efficiet lucem. Sed ne in dubium veniat, cum Ariete occidente dixerimus Chelæ exoriri, quid de reliquis signis sine sphaera possit intelligi, sic inuenietur: In quocunque signo sol fuerit exorians, quodcunque ab eo signo se primo loco fuerit, id noctu primum exorietur, & ita conficiet cursum: mundus

enim ipse semel in die ac nocte verti videtur. Itaque euenit, ut ipsa signa duodecim semel in die ac nocte videri possint. Sed ne solis cursus, de quibus postea sumus dicturi, potius quam quod ante cepimus enumeremus, ad inceptum reuertemur. Diximus enim principium mundi esse noctem, deinde diem. Inter noctem et diem, prater umbram terrae nihil interesse arbitramur. Sed quoniam signorum supra et corporum exortus instituiamus, ad hoc perueniemus.

14 IGITUR vertente se mundo per utrosque Polos et per Axem, quem supra
15 pra Dimensionem sphaerae diximus esse, et ita sphaera collocata, ut unus Polus semper sit supra terram, alter nunquam exortatur, necesse est Arctos quoque et reliqua corpora quae sunt in Arctico circulo, nunquam occidere, reliqua autem omnia exoriri et occidere, quod inferiora sunt ab eo circulo quem nunquam occidere diximus. Id enim posse fieri haec edocet causa. Vi temus caput extremum Draconis, quod maxime Arcticon extra circulum prominet, quodam tempore ita occidere existimatur, ut exortus cum occasu permisceatur, ut et apte diximus. Si autem pars aliqua occidere de summo circulo videtur, necesse est omnia quae sunt inferiora, exoriri et occidere. Igitur conuenit nobis sidera vertente mundo occidere et exoriri. Praeterea hac inclinatione caliculi, cum unus circulus ita sit erectus ut nunquam occidat, alter ita sit terrae subiectus, ut nunquam exoriat, quicunque circuli fuerint in sphaera, hoc est, ab Aequinoctiali ad polum qui Boreus appellatur, nullus erit eorum qui non maiorem partem circunductionis habeat supra terram: qui autem ab Aequinoctiali fuerint circulo ad eum polum qui Notius appellatur, omnes inferiorem partem maiorem habebunt quam superiorem: et quanto magis ad Polum Notium accesserint, hoc maiorem partem sub terra habere perspicientur: et quanto magis ad Boreum finem venerint, hoc maiorem partem circuli supra terram tenere videbuntur: quo enim erectior ipse Polus fuerit, hoc magis et circuli eius erectiores videbuntur. Quod cum ita sit, si duo sidera simul fuerint orta, unum ab Arctico, alterum ab Antartico circulo, serius occidet id sidus quod ab Arctico circulo fuerit exortum: ideo quod maiorem habet circunductionem sphaerae, quam quod a Notio polo est ortum. Si autem simul occiderint, serius exorietur id signum, quod ab Antartico fuerit exortum, ideo quod tota illa collocatio mundi maiorem partem habeat sub terra, quam illa pars quae in Boreo polo est finita. Et non modo signa quae sunt ad Arcticum finem collocata, praestantibus corporibus, aut serius occidunt et ante exoriuntur, quam ea quae Notio polo depinximus: sed ipsa quoque corpora inter se dissentiunt: ut si quod inferius sit signum, et id cum superiore exoriat, tamen serius occidat. E contrario itaque si qua sunt signa ab Aequinoctiali circulo ad Notium polum figurata, horum si qua signa pariter exorta fuerint, citius occident quam ea quae proxime Polum accedunt. Euenit etiam, ut non modo quae simul sint exorta sidera, ex his serius occidant, quae proxime Arcticum circulum sunt collocata, sed etiam si qua eorum ante exorta fuerint, quae sunt ad Notium polum finita, tamen

ante occidat quam ea corpora, quæ in Boreo polo figurata esse supra demonstrauimus, ideo quod maiore circunductione sphaera utuntur ea corpora, quæ ab Æquinoctiali circulo ad Arcticum finem sunt constituta. Igitur ostendimus, quæ inclinatione mundi sphaera sit constituta. Nunc ad duodecim signa reuertemur: & quorum exortu quæ de reliquis corporibus occidant aut oriantur, commemorabimus, & initium ab Ariete faciemus.

16 ARIETIS exortu, sinistra pars Andromedæ provenire, Ara autem occidere videtur. Cum eodem sidere exoritur & Persei caput usque ad umbilicū, ut dubium fere videatur, zona eius utrum usque extremo Ariete, an Tauro primum exoriente prodeat ad lucem.

Tauro autem exorto quæ prius dubia fuerunt, omnia sunt certa. Nam & Ara omnino occidit, & Perseus totus est ortus, & Aurigæ caput cum reliquo corpore duntaxat ad sinistram pedem videtur, & Pisfrix a cauda exorietis perspicitur. Hoc signo primum occidere Bootes videtur: etsi cum quatuor signis occidit, neque tamen totus ad terram potest pervenire: nam manus eius sinistra circulo Arctico conclusa, neque oritur neque occidit.

Geminus exorientibus, tota iam Pisfrix & fluminis Eridani prior pars apparet, & Orion exoriri videtur: occidit autem Ophiuchus à pedibus genuum fine.

Cancer exorietis obscurat dimidiam partem Coronæ, Pisfrixque caudam, & Notium piscem, & caput cum reliquo corpore ad umbilicum eius qui Engonasin vocatur. Ophiuchum à genibus ad humeros, & Anguem totum præter caput & cervicem, quæ ex Æstivo circulo tendit ad Coronam. Bootem propè totum terra tenet tectum. Exoritur autem & Orionis corpus ad zonam, & Eridanus totus apparet.

Exortu Leonis reliqua pars occidit Coronæ, cū capite & cervicibus Anguis & Ophiucho: Engonasin autem qui vocatur, eius præter sinistram genu & pedem nihil apparet, & Bootes totus obscuratur: exoritur autem caput Hydra cū Lepore toto, & Procyon cum pedibus prioribus Canis, & Aquila tota.

Virgo autem exorietis, non pauca sidera obscurat: nam statim Lyra occidit cum Sagitta & Delphino, & Oloris à capite corpus ad caudam propè occidit, & Fluminis prior pars, & Equi caput cum cervicibus: exoritur autem Hydra sine Crateris, & Canis totus, & navis Argo sine totius veli.

Chelus exorientibus videtur, & Bootes exorietis totus, & tota navis apparet. Argo Hydræque, præter cacumen extremum caudæ, quod est sub terra. Exoritur etiam genu & sura eius dextra qui Engonasin vocatur. Hunc eadem nocte occidere & exoriri licet videre: reliquum autem corpus, cum Scorpionis & Sagittarii provenit parte. Præterea cum Chelus exoritur cauda Cætauri, occidit reliquum Pegasi corpus: & Oloris extrema cauda, & Andromedæ caput cum umbilico Pegasi: & Pisfrix reliquo corpore ad ceruices, ut caput eius solum videatur: & caput Cephei pendens ad Pisfrix occisum,

cum manibus & humeris peruenit ad terram.

Scorpione exoriente duæ partes Fluminis occidit, & reliquum corpus Andromedæ cum capite Cephei. Occidit etiam Cepheus capite ad humeros, quæ pars est extra Arcticum circulum constituta: obscuratur etiam Cassiopeia resupina occidens: exoritur autem Corona, quæ ante Centauri pedes iacere existimatur: & Hydra reliquum quod caudam esse supra diximus. Prouenit etiâ & corpus Centauri, quod equina figura videtur, & ipsius hominis caput, & hostia quam tenere eum supra diximus: denique ad id corpus quæ sine pedes eius sunt priores: Ophiuchi autem duntaxat caput exoritur, & ipsius Anguis caput quod est contra Cancrum.

Sagittarium exorientem Ophiuchus totus exoriens insequitur, & Anguis qui ab eo tenetur, caput eius qui Engonasin vocatur, & sinistra manus eiusdem: deinde Lyra tota cum Cephei capite & humeris exit ad lucem. Occidit autem Canis maior, cum Orione toto, & Lepore, & Auriga superiore parte corporis: præterea caput & pedes eius: occidit etiam totus Perseus præter crurum & pedem dextrum, Argo autem puppim solam relinquens, peruenit ad terram.

Capricornus exoriens, hæc sidera ad terram premere videtur, reliquam figuram nauis, & signum quod Procyon vocatur. Eodem tempore & reliquum corpus occidit Persei. Exoritur autem Olor cum Aquila, & Sagitta, & Ara, quam proximam esse Notio polo diximus.

Aquarius exoriens ad dimidiam partem corporis Equi pedes secum de terra ducit, & caput cum ceruice Pegasi. At contra Centaurus à cauda ad humeros virilis corporis occidit cum Hydra capite & ceruicibus.

Piscibus exorientibus occidit reliquum Hydrae corpus & ipse Centaurus: exoritur autem Piscis qui Notius vocatur, & Andromedæ dextra pars corporis.

17 SIC IGITUR exorientibus duodecim signis, reliqua corpora occidere & exoriri videntur. Sed, ut ante diximus, nunc protinus de solis cursu dicemus. Necesse est enim Solem, aut ipsum per se moueri, aut cum mundo verti vno loco manentem. Quod si maneret, necesse erat eodem loco occidere & exoriri, à quo pridie fuerat exortus: quemadmodum signa eodem loco semper oriuntur & occidunt. Præterea, si ita esset, necesse erat dies & noctes omnes æquales esse, ut quàm longus hodiernus dies fuerit, tam longus semper sit futurus: item nox simili ratione semper æqualis permaneat. Quod quoniam non est, illud quoque necesse est, cum videamus esse dies inæquales, & solem alio loco hodie occisurum, & alio huius occidisse. Si igitur alius locus oritur & occidit, necesse est eum moueri, non stare. Solem autem contra mundi motum currere, sic possumus intelligere: euenit enim, ut duabus ex causis sidera non possumus videre. Quarum vna est, cum abierint infra terram, nostrum quoque effugere conspectum, ita ut inferiori hemisphærio ostenditur. Altera autem est ratio, quod propter fulgorem solis, & vim maximam luminis, sidera obscurantur: siue quod stellis obsistit, ne candor earum ad nostros perueniat aspectus: siue sui magnitudine

magnitudine luminis officit oculis nostris, ne prater eius ignem aliam superio-
rem rem perspiciamus, quod magis verisimile videtur. Neque enim solus ignis
eiusmodi videmus, cuiusmodi reliquos ignes intelligimus: sed ita lumen auer-
tit nostrum, ut ipse quoque nobis non igneus, sed albus videatur esse. Praterea
in unaquaque nocte undecim signa necesse est apparere, ideo quod uno signo
sol ipse nixus, iter conficere videtur, cuius figuram corporis ipse suo lumine ob-
scurat: cum eo enim signo et occidere et exoriri videtur. Nonnulli dicunt nos
duodecim signa duntaxat hac ratione perspicere posse, si in eius signi prima no-
uissimamque parte consistat. Habent enim duodecim signa partes eiusdemmodi,
ut unumquodque eorum in longitudine habeat partes triginta, in latitudine
autem partes duodecim. Itaque evenit, ut in longitudine signorum annus sit,
in latitudine autem singuli dies sint. In prima parte signi nihilominus nos re-
liquum corpus eius signi videre posse nonnulli dicunt. Simili ratione, et si fue-
rit in extrema parte signi, quod fieri non potest. Nam cum sol sit in qualibet
parte signi, et exoriat, ita magnum videtur habere fulgorem, ut omnia si-
dera obscurat. Illud tamen potest evenire, ut cum sol sit in prima parte signi
et occidat, reliquum corpus eius signi appareat. Sed certius et verius est,
undecim signa quam duodecim apparere posse. Praterea quaeritur, quare
sol contra mundi inclinationem currens, videatur cum ipsa sua sphaera occi-
dere et verti. Nam si sol contra siderum occasum curreret, de Ariete ad Pisces,
non ad Taurum transiret. Exoriri etenim pisces prius quam aries, et occide-
re perspiciuntur: et ita mundus verti videtur, ut prius pisces quam aries oc-
cidant. Itaque diebus triginta sol in Ariete currens, et eius corpus obscurans,
sic duntaxat apparet sol, ut ex eo loco quo aries ante exoriri videatur: et
post dies triginta, sol videatur ab eodem loco surgere, ex quo loco taurus an-
te exoriri videbatur. Igitur apparet solem ab Ariete ad Taurum transire. Quod
si ita est, necesse est eum contra mundi inclinationem currere. Quare autem eve-
nit, ut ante diximus, quod videtur cum mundo sol verti: eius similis hac est
causa: ut si quis in navicula rostro sedens, inquiret ad puppim transire, et ni-
hilominus ipsa navis iter suum conficiat: ille quidem videbitur contra navicu-
le cursum ire, sed tamen eodem perveniet quo navis. Hoc autem sic etiam faci-
lius intelligitur, si navim divideris in partes trecentas sexaginta, quemadmodum
sol diebus trecentis sexaginta simul mundum transigit. Eodem modo, ut ante
diximus, si navis sit divisa, et in una parte de trecentis sexaginta constituatur
quilibet eorum: navis autem habet unius diei cursum, ille quidem contra na-
vim ire, sed cum ea ad locum definitum pervenire intelligitur. Non enim extra
navim est, quia rostro ad puppim transit, sed ipsa navi continetur: item sol cum
per ipsum mundum iter conficiat, et eo contineatur, videtur contra mundum
ire, sed cum eo pervenit ad occasum. Cum enim mundus trecentis et sexagies
se converterit, tunc sol iter annuum conficit.

18 QVONIAM de sole quae visa sunt nobis utilissima esse, literis manda-

nunc, nunc de Luna dicemus. Et si alii conati perferere, velut natura volumus ad hoc loci devenimus, non nonnullis incantibus huius rationem relinquentes, aut propter magnum laborem defecisse, aut inscientia superari non valuisse persequi videamur. Nos autem non illorum existimationis timenda causa persequi consuetudinis nostrae rationem demonstrasse institimus, sed quod alterius quæri volumen hoc perfectio nolumus: nec tandiu rem cogitatam scripto aliorum ad desiderium adducere. Præterea cum reliqua omnia diligentissime persequi fuerimus, alienum videtur esse, nos non eandem persequi causam. Quare, sicut ante diximus, ad ineptum revertemur, et necessario toride verbis de Luna ac Sole dicemus, ita: Lunam per alios exortus et occasus necesse est moveri, non stare: idque facilius, quam de Sole licet intelligere: neque enim tam magnus ardor eius est, ut officiat oculis nostris, neque ut Sol dies triginta uno quoque signo vehitur, ut difficile sit intellectu, quanta particula luminis aut ipsius signi superesse videatur, cum ad aliud transierit signum. Luna enim cum duodecim signa diebus triginta percurrat, licet intelligere, duobus diebus et sex horis Lunam in alio signo esse: hanc autem, cum à Sole lumen accipiat, et ita nobis lucere videatur, non est verisimile: tam multis causis, potius eam constare quam moveri. Si enim suo lumine vteretur, illud quoque sequeretur, eam semper æqualem esse: oportere, nec die tricesimo tam exilium aut omnino nullam videri, cum totum transierit cursum, sola autem à aliud transire signum intelligatur. Præterea si suo lumine vteretur, huius nunquam eclipsis fieri oportebat. Sed ne dubium fiat, quare solis eclipsis fieri possit, qui utriusque lumen dare supra sit dictus: Lunæ autem non facile fiat, cum alieno lumine viatur: eius hæc verissima, ut arbitramur, est causa. Luna enim cum ex toto mundo et omnibus stellis maxime terræ proxima videatur, et ad acies nostras perveniat: et quodam tempore torrens perveniat ad eundem locum signi, quo Sol vehitur, obscurare lumen eius à nostro conspectu videtur. Hoc autem maxime evenit die novissimo, cum Luna transierit in duodecim signa, et cum Sol ad aliud signum transire videatur, et proxima fiet illi. Quod evenire sic etiam potest intelligi: Ut si quis alicui manum planam ad oculos admovent, quanto magis se fecerit, hoc minus ille videre poterit: et quæto longius ab eo discesserit, hoc magis illi omnia poterunt apparere: simili ratione, cum Luna ad Solis locum pervenit, tunc proxima eius videtur esse, et radios eius obturare, ut lumen emittere non possit. Cum autem Luna ab eo loco discesserit, tunc sol lumen eius, et ita ad nostra adiicit corpora.

Lunæ autem eclipsis sic evenit: Cum prope una dimensione sit Luna, cum abierit Sol sub terram, duntaxat hoc modo, ut per mediam terram, si quid directum traiceret, consingere possit solem sub terram, Lunam autem supra terram. Quod cum ita evenit, necesse est Solis radios propter magnitudinem terræ ita esse dimissos, ut lumen eius quo Luna lucet, non possit ad eam pervenire: et ita existimatur fieri eclipsis Lunæ. Quæ si suo lumine

videretur, licebatne apparere quidem nunquam Solem, ideo quod Luna nihilominus luceret. Sic namque accipis lumen, ut luceat cum Sol veneris per terram, sed non ut aliquem locum conclusorem totumque spaciū impleas lumine. Si quis nostrum steterit in eo loco quo Sol maximè lucet, reliquis partibus lumen à Sole accipiens præbebit: id in Luna fieri inuenitur, eam Solu lumine accepto, lucere reuibratione. Nonnulli existimant, cum dicitur Sol in Ariete aut in quolibet signo esse, eum supra ipsas stellas Arietis iter facere. Qui autem hac ratione utuntur, longè à vera ratione errant. Nam neque Sol, neque Luna proximè sidera apparent. Hac etiam de causa nonnulli septem stellas erraticas finxerunt, adiungentes eodem Solem et Lunam, quod cum quinque stellis feruntur: Luna enim proximè terra est, itaque triginta diebus totum mundū existimatur transire. Id hac evenit ratione: si circulos quos intra Zodiaci ambitum fecerit, eosque hoc intervallo finxerit, ut terra sit in medio, et unam à terra ad Lunam mensuram fecerit, quam Græci *hōi* appellauerunt. Hunc autem, quia certum spaciū non potuerunt dicere, tonon dixerunt. Igitur abest Luna à terra, tonon uno. Hac igitur re, quod brevissimo circulo devehitur, diebus triginta ad primum peruenit circulum. Ab hoc circulo abest circulus semitonio: quo Mercurij situs vehitur. Itaque diebus triginta ad alterū signum transiens tardius, ab hoc circulo abest tono dimidio: quo loco iter suum Veneris dirigit astrum, tardius quā Mercurij stella conficiens cursum. transit enim ad aliud signum diebus triginta. Supra huius stellam Solus est cursus, qui abest ab Hespero, quæ est Veneris stella, medietate toni. Ita cum inferioribus pariter peruolans anno uno duodecim signa percurrit, tricesimo die ad aliud transiens signum. Supra solē igitur et eius circulum, Martis est stella, quæ abest à Sole, tono dimidio. Itaque dicitur diebus sexaginta ad aliud signum transire. Supra hunc orbem Iouis est stella, quæ abest à Martis, hemitonio. Itaque uno anno ad alterum transis signum. Nouissima stella Saturni, quæ maximo vehitur circulo: hæc autē tono distat à Ioue. Itaque annis triginta duodecim percurrit signa. Ab ipsorum tamen siderū corporibus Saturnus abest tono uno et dimidio. Hac igitur ratione potes scire, neque Solem neque Lunam cōtingere stellas, et nihilominus per zodiacū circulum verti. Hinc etiam possumus intelligere, Lunam minorē esse Sole. Omnia enim quæ proxima sunt nobis, maiora necesse est esse, quā quæ longo disidente intervallo videmus. Igitur Lunā videmus proximè nos esse: neque eam maiorem nostro aspectui esse quā Solem. Illud quoque necesse est, cum sol longè abest à Luna, et à nobis maior videtur, si propè accesserit, multo maiorem futurum. Præterea necesse est, ut ante diximus, aut nullā stellam erraticā esse, aut Solem pariter cum Luna ut reliquas stellas errare. Si enim quisquam mihi potest demonstrare quinque stellarū cursum, et dicere, quod hodie coram earū quæque ad aliud transeat signum, quemadmodum le Sole et Luna fieri videmus, et nihilominus suum officit cursum, non est erraticæ. Si autem dubium est, quod hodie transeat, et ad aliud signum cōpari ratione cum Luna feratur, et suum

etiam dicitur, quomodo stellas quae sunt dubiae, necesse est has quoque errare: sed non tamen ut errant, praefertim cum suo tempore ad cursum reuertantur. Igitur ne stellas quidem, cum certo tempore ad suum signum reuertantur, possunt errare, nisi forte volumus accipere excusationem, quod duo corpora magna facilius possint observari quam singula stella, quae non certos cursus conscientibus videntur apparere.

19 STELLAS quinque nonnulli has alunt esse: Veneris, Mercurij, Iouis, Saturni, et Martis. E quibus esse maximam colore candido, nomine Hesperum, et eam appellari Venerem. Hae stella non abest a sole longius duobus signis infra eius circulum collocata, sicut ante diximus: apparens maxime noctu, sed toto mense non plus indeficiens potest videri, sed totus Hesperus incertos efficit cursus, non eodem tempore ad praeteritum transiens signum.

SECUNDA stella est Mercurij, nomine σιδωρ, totus acuto lumine, sed in aspectu non magnus. Hic autem a sole non longius abest signo uno. Qui semper eisdem cursus efficiens, modo nocte prima, modo autem ad solis exortum incipit apparere, nonnunquam etiam perpetuo signis IIII. Est cum sole: rediens autem cum sole, non amplius est quam tertiam partem signi.

IOVIS autem stella, nomine φαίτωρ, corpore magnus est, figura autem similis Lyrae. Hic autem duodecim signa annis totidem transire existimatur, et uno quoque anno nusquam apparere dicitur, non minus dies triginta, non plus quadraginta, sed maxime obscuratur, cum occidit cum sole. Exortiens autem apparet antequam sol.

SOLIS stella, nomine φαίρωρ, corpore est magno, colore autem igneo: similis eius stella, quae est in humero Orionis dextro. Hic per duodecim signa assidue ferri videtur: nonnunquam etiam cum solis ipsius sideribus apparet, modo alius partibus adiectis circuli. Hanc stellam nonnulli Saturni esse dixerunt. Redire autem ad signum annis triginta, et quotannis non apparere, non minus dies triginta, nec amplius quadraginta.

RELIOVVM est nobis de Martis stella dicere, quae nomine ρυπόρ appellatur. Hic autem non magno est corpore, sed figura similis est flammae. Nonnunquam autem cum ipsius solis sideribus concurrrens, omnia peruolat signa, sedens ad primum signum non longius biennio.

QVOD ad quinque stellas attinet, hucusque satis arbitramur dictum: nunc autem demonstrabimus, quibus de causis menses intercalantur. quoniam tempus omne metimur die et nocte, mense et anno. De quibus diem nobis diffinierunt, quandiu sol ab exortu ad occasum perueniat: noctis autem spatium constituerunt esse, quandiu sol ab occasu rursus ad exortum reuertatur: mensem autem, quandiu Luna Zodiacum circulum perducit: annum voluerunt esse cum sol ab Aestiuo circulo redit, et Zodiacum ad id signum unde incipit, permittitur.

CÆTERA DESIDERANTVR.

G. MORELIUS, LECTORI.

CUM Arati *Phaenomena* atque *Prognostica* Graecè Latineq; cuderem, et ad eorum intelligentiā non parum facere Hygini *Astronomica* perpenderē, una opera hunc quoque edendum putavi: qua in re quā optime possem, ut liber emendatus proferretur, vetustos codices undique conquirens, inter alios duos praestantissimos manu exaratos nactus sum. Alter de duobus melior, ē bibliotheca est praclarissimi viri D. Salignacei: alter amici cuiuspiam alterius, de cuius nomine nullam mihi hic memoriam facere passus est. Quae itaq; in iis codicibus diuersa reperi, eorum te lector studiose, admonere volui, ut in pag aestimando liberum tibi esset iudicium.

1. C. IVL. HYGINI.) Inscriptionem nullam habens vetusti codices, tantum epigraphen, HYGINVS M. FABIO, &c. nisi quod melior codex habebat in hac, PLVRIMVM SALVTIS. Librorum item nullam partitionem: nec item capitum, nisi sicubi maiusculus literus initia notarētur, quod et nos imitati sumus.

ET NENIHIL.) Coniunctionem ET, prior codex nō habet: abesseq; potest. NON UT imperito.) Manuscriptus vnus, Non monstrans ut imperitum. ut sit, Ad te ut imperitum non scripsi monstrans, sed commonens, &c.

2. AN ipse per se moueretur.) Verba haec, Moueretur: et cum ipse per se, neuter habet codex scriptus, hoc modo: AN ipse per se moueatur (alter codex, Moueretur) et contra duodecim signorum ortus eat, quare videatur, &c.

VT RVM quinque certe errent.) Prior codex, Certa.

ET in quibus volumus nos probare.) D. Salignac. codex habet, Et quibus volumus, nos probare possumus. Etenim necessaria nostris hominibus scientissimus maxima rescriptimus. Alter habet ut impressi, nisi quod pro Necessariis, Necessarius, monstrat.

3. AD extremam circunductionem recte ut virgula perducuntur.) Alter habet, Recte ut virgula: in altero, ut deest.

QVOD intra eum Arcti simulachra.) Veterum codicum vnus Arcturi, alter Arcturorum.

7. QVAM confestim filius est secutus.) In vno codice erat, Quo confestim: et mox pro Callisto, aliquoties Callistonem.

HANC Aglaosthenes.) Idem est quem Germanicus Agathosthenem alicubi vocat, nisi mendosus codex est: quem Iulius Pollus Ἀγλαόθηνω, quem Aethenaeus Ἀγασθίνω. Vetusti codices habent, Aglostheneis.

VRBEM quae Hestia.) Veteres codices duo, Hystoe, ut etiam legitur apud Germanicum.

8. A SVO inuentore.) Alter codex, Auctore.

CVIVS filiae cum sapius.) Alias, Serius.

AD HVC implicato corpore.) Salign. codex, Implicito.

9 NON NVLLI hunc Icarium.) Vetus codices Icarum perpetuò, & pariter in reliquis casibus. In Germanico de hoc nomine quadam diximus.

FLORIDAM facile fecisset.) Contra fidem vetustorum codicum, quidā emendarant, Falce.

ITA QVE Eratosthenes ait.) Hæc verba & quæ Græca sequuntur, neuter meorum codicum habebat.

10 QVI astuicanicula mederetur.) Alter codex antiquus, Æstum. sic Terēt. Quas cum res aduersæ sunt, minus mederi possis.

Emenim Græce.) In vetustis est, Εἰαυόνε, enim Græce.

CERERE cum Iafone.) Antiqui libri, Iafone. alter subdit, Oetæ filio: alter, Letis filio.

DICITVR enim in insula Dia.) Sic vnus. alter, in insula Chia. apud Germanicum, in insula Creta.

NOMINE Hypolipnū.) Antiqui libri, Hypolimnū, & Hypolimnus mox.

DIGNVM eius seculi.) Vnus liber, Dignum hoc seculo.

11 PRO QVO Hypolipnus descensum monstrauit.) Vterque antiquus Hypolimnus, ut supra. alter, Demonstrauit.

COMPRI-MERE voluisse.) Dissentiunt codices. prior enim habet, Opprimere voluisse, quod Theſeus se passurū negaret, ut qui Neptuni filius esset, non valeret contra tyrannum, & c. Posterior, Comprimere voluisse quod Theſeus, & c. filius esset, valeret contra tyrannum.

ACCEPISSE dicunt. Coronam.) Antiquus vnus, Accepisse coronam dicunt, quam Ariadha & c.

ET SI sit, qui negat hoc, & c.) Codex vnus ita habet, nisi quod addit, post verbum Conabimur, Demonstrare. Alter ita, Et si quis sit hic, negat Aratus quæquam posse demonstrare, tamen conabimur ut aliquid verisimile dicamus. Quæ lectio melior videtur, & cum Arato facit: ait enim, τὸ μὲν οὐ πῶς ὁμῶς αὐτὰ ἀποδοῖ εἰμὶν.

12 Αἰχὸς δὲ τῶν πῶς αἰῶνος ὅτι λόγῳ.) Alter meorum hæc non habebat: alter, ut impressi: nisi quod erant ita obscura & fugientia, ut vix legi potuerint.

QVIBVS sc. Herculem.) Alia lectio vetus, Quibus se Hercules defendisset, & hostes fugasset.

EIVS rei maxime studiosus.) Antiquus alter, Ei rei maxime studuit.

SEPVLTVR Æ mandasse. Alias, Tradidisse.

13 DVOΣ dracones interse.) Addit vnus liber, Implicitos.

IMPLICATOS virgula faciunt: quod initium.) Idem liber, implicitos, & initio.

IVBET enim Venerem aquila simulatam se sequi.) Variant codices. Vnus habet, se sequi, ipse in Olorem conuersus, ut aquilam fugiens. Alter non habet verbum, sequi. Vterque tamen, Simulatam.

OVVM procreauit.) Alia lectio, Protulit.

- 14 QVOD factum nemo conscripsit.) Exaratū erat in altero, Nemo nō scripsit.
ET cum plenus cupiditatis ad eam.) Addit vnus, Peruenisset.
- 15 VT eius corpus obscuraret.) In alio est, Obscuraretur.
INTER astra capra figura.) Alia lectio, Figuram.
GETARVM regem qui sunt in Mysia regione, fuisse.) Antiquus vterque scriptum habet, Getarum qui sunt in Thracia regem fuisse. & mox pro, Regno est potitus, vnus eorum, Rerum est potitus.
ADVENA & innocēs.) Reperi & aliā lectionē, Aduena & peregrinus.
ALIQUANDO mortem adeptus.) Legitur &, Aliquando morte adeptus, quod aptius videtur.
DOLORES leuare.) In vno est, Releuare.
CONCLUSUS quodā loco secreto.) Alias, Clausus quodā loco. absq; secreto.
IN ignem coniicerent.) Deicerent. & mox, Offa autem quacunque fuerūt reliqua.
SPIRITVS interclusus.) Inclusus. & secundo ab hoc versu, In concitatione ludorum.
- 18 PATRE fore laude clariorem.) Alia lectio, patria fore laude, eodē sensu.
- 19 ANIMVM, vt contumelia accepta, defecisset.) Alias, Animo.
- 20 VT se liceret ornare, qua saepe vicerat veste.) Alter codicum antiquorū habet, Ornatum qua consueuerat veste.
EVM sibi vim afferre.) Inferre.
QVÆ deorum voluntate.) Legitur in vno, Potestate.
HOC sidus velut litera, & c.) Alia lectio, Hoc sidus quod, vt litera Græca est in triangulo posita, ita appellatur.
- 22 VT ait Mnaseas, quod ex Atlante & Pletone Oceani filia.) Vetus lectio in vtroque est, vt ait Muscus, quod ex Atlante & Athra Oceani filia.
- 23 ET quodam lōgo tempore lamentantē capillo sparso.) Alias, Capillo passō.
INTER astra collocatus.) In astra locatus.
DVABVS stellis figurati.) Duabus stellis omnino figuratus. & mox pro Templum, Oraculum.
VT omnino aquam non tetigerit.) Antiquus alter de duobus, Aqua.
DE hoc & Pisander.) Vetus lectio, Pisandrus.
- 25 DENIQUE eam peruenisse vsque eo dū diceretur: Heu heu.) In vno codicum, Denique causam peruenisse vsque eo dū diceretur, Aeneū genus hominū natū.
- 26 INFERIOREM partem piscis esse formationem, quod muricibus, id est maritimus conchylis, hostes sit iaculatus pro lapidum iactatione.) Antiqui libri explicationem hanc nō habēt, ita verò in eis legitur, Inferiorem partem piscis esse formatione, quod muricibus hostes sit iaculatus pro lapidum iactatione.
CVM complures Dī in Ægyptum cōuenissent.) Vetus lectio, De Ægypto.
DEORVM inimicum.) Veteres libri, Hostem.

- 27 QVIBVS cum ab hominibus nihil daretur.) Vnus, Cum à dominis.
FILIAS eius interfecit.) Regis filias peremit, vnus antiquus habet.
- 30 QVÆ autem Engonasm dextri pedis calce cōiungit, hæc.) Ita codex vnus:
31 alter verò, Cōiungitur. Coniungendi verbo ita inferius locus nō paucis vtitur.
IN dextro femore.) Alias, Femine, vt et mox.
- 34 STELLIS prope occidentibus facti.) In vno codice postremum verbum
desideratur: in altero legitur, Ficti.
DIVERSÆ videntur.) Vnus habet, Verse videntur: alter, Diuiden-ur.
- 35 CVM Virgo exorta est ad capitis finem.) Alias, A capitis fine.
IN teruice tres.) Vnus antiquus. In cervice duas. et mox, Omnino est stel-
36 larum VII. cum hoc facit Germanicus Cæsar.
CVM sinistro pede eius qui Auriga appellatur.) Alter codex, Cum dextro
pede. in Arato est, πῶς ποὶ αὐτῷ ἰνίσου.
OCCIDVNT directi.) Recti.
- ET protinus ad Arcticiū circulum tendit.) Veteres libri, Ad Antarcticū.
PEDEM dextrum Orionis pene suo capite contingens.) Est in manū scri-
19 ptis, Coniungens. vt et infra, Capite prope caudam Hydræ coniungens.
INCLINATIO ad caput Hydræ.) In vno est, Inclinatione.
IN Labris stellas duas.) Alias, In labris stellas tres, infra autē ansas duas ob-
40 scuras, in medio Cratere tres, ad fundum duæ. ita sunt omnino X.
- 41 CONFICI demonstrauimus.) Confieri, habet codex vetus vnus.
- 42 AB æstiuo circulo ad hiemalem.) Ad æquinoctialem.
- 44 SED nos ad circuli effectiōnem.) Diffinitionem in antiquo vno est.
SOL hiemem conficere.) Transfigere.
PRIORES enim astronomici.) Astrologi.
- SINISTRO pede genūque dextro.) Alias, Extremo pede, genūque sinistro.
- 47 CVM pedibus prioribus Canis.) Alter habet, Prioris canis: alter, Maioris.
- 48 CASSIOPEIA resupina occidens.) Alia lectio, Resupinata.
PRÆTEREA caput et pedes eius.) In vno librorum scriptorum est,
Præterea capite et pede.
- 50 ET radios eius obturare.) In altero libro legitur, Et radios eius obscurare,
vt lumen emittere non possit.
- 51 LONGO dissidente intervallo videmus.) Alias legitur, Longè dissidente
videmus intervallo.
- 52 SED non euenit vt errent.) Alia lectio est in vno antiquo, Si enim euenit
vt errent.
- MERCVRII, Iouis, Saturni) pro Saturni, codex vetus habet, Solis. quā
lectiōnem, sequentia verba confirmant. suo enim ordine, Solus stella dicitur.

Describebat, actypis mandabat Guil. Morelius Lutetia Parisiorum
M. D. LIX. Cal. August.

